O mie si una de nopti

Vol 2

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul II

(Nopţile 25-44)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

PĂŢANIA COCOŞATULUI CU CROITORUL, CU MISITUL CREŞTIN, CU BAŞ-BUCĂTARUL ŞI CU HAKIMUL EVREU; CE A MAI URMAT; ŞI PĂŢANIILE LOR, ISTORISITE DE FIECARE PE RÂND

Atunci Şeherezada îi spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că a fost cândva, în vechimea vremilor şi în trecutul vârstelor şi al veacurilor, într-o cetate din China, un ins care era croitor şi care era tare mulţumit de starea lui. Îi plăceau veseliile şi desfătările, şi avea obiceiul, din vreme în vreme, să iasă cu soţia sa să se plimbe şi să-şi bucure ochii cu priveliştile uliţelor şi ale grădinilor. Or, odată, după ce amândoi îşi petrecuseră ziua toată afară din casa lor, şi când, facându-se seară, se întorceau acasă, întâlniră în drum un cocoşat cu o înfăţişare atât de hazlie, încât spulbera orice mohorâre, îl facea să râdă până şi pe omul cel mai necăjit şi alunga toată supărarea şi toată mâhnirea. Pe dată croitorul şi soţia lui se apropiară de cocoşat, se veseliră straşnic de poznele lui, şi aşa că îl poftiră să-i însoţească acasă la ei, ca să le fie oaspete în seara aceea. Iar cocoşatul se grăbi să dea poftirii lor răspunsul care se cuvenea şi plecă împreună cu ei şi ajunse la ei acasă. Acolo, croitorul îl lăsă o clipită pe cocoşat, spre a da fuga în suk să cumpere, înainte ca negustorii să-şi închidă prăvăliile, cele cu care să facă cinste oaspetelui său. Cumpără peşte prăjit, pâine proaspătă, lămâi şi o bucată mare de halviţă pentru încheierea mesei. Pe urmă se întoarse, puse dinaintea cocoşatului cele cumpărate, şi şezură tustrei jos să mănânce.

Pe când mâncau ei aşa cu voioşie, nevasta croitorului luă cu degetele o bucată mare de peşte şi, în chip de glumă, o înfundă pe toată întreagă în gura cocoşatului, îi acoperi gura cu mâna spre a nu-l lăsa să arunce bucata afară şi îi zise:

— Pe Allah, trebuie numaidecât să înghiţi bucata asta dintr-odată şi pe nerăsuflate, altminteri nu-ţi dau drumul.

Atunci cocoşatul începu să facă nişte opinteli grele, şi până la urmă înghiţi îmbucătura. Da, spre păcatele lui, îi fusese ursit ca în îmbucătură să se afle un os mare, care i se opri în beregată şi îl facu să-şi dea duhul pe dată.

În clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada, fiica vizirului, văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, cum îi era obiceiul, nu vroi să alungească povestitul, ca să nu încalce îngăduinţa dată de sultanul Şahriar.

Atunci, soră-sa, micuţa Doniazada, îi zise:

— O, sora mea, ce gingaşe, şi ce dulci, şi ce mustoase, şi ce neprihănite sunt vorbele tale!

Ea răspunse:

— Da atunci ce-ai să mai zici, în noaptea cealaltă, când ai să auzi urmarea, dacă oi mai fi în viaţă şi dacă aşa îi va fi pe plac sultanului nostru cel plin de purtări alese şi de politeţe!

Iar sultanul Şahriar îşi zise în cugetul său: „Pe Allah! n-am s-o ucid decât după ce voi auzi sfârşitul poveştii, care este tare uluitoare!"

Pe urmă, sultanul Şahriar o luă pe Şeherezada în braţe; şi amândoi petrecură sfârşitul nopţii înlănţuiţi, până dimineaţa. Apoi, sultanul se sculă şi se duse la divanul judeţelor sale. Şi numaidecât veni vizirul, şi veniră şi emirii, dregătorii şi străjerii, şi tot divanul se umplu de lume. Şi sultanul Şahriar începu să judece, să rânduiască treburile, să-l căftănească pe unul într-o slujbă, să-l mazilească pe altul, să pună capăt judeţelor întocmite, şi să ostenească astfel până la sfârşitul zilei. Când divanul se isprăvi, sultanul se întoarse în iatacurile sale şi se duse iar la Şeherezada.

Şi cum era cea de a douăzeci şi cincea noapte,

Doniazada îi spuse Şeherezadei:

— O, sora mea, mă rog ţie, povesteşte-ne urmarea păţaniei cocoşatului cu croitorul şi cu soţia croitorului.

Ea răspunse:

— Din toată inima şi ca o cinstire datorată! Da nu ştiu dacă sultanul mă învoieşte!

Atunci sultanul se grăbi a spune:

— Poţi!

Iar Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce îl văzu pe cocoşat că moare, croitorul strigă:

— Nu este tărie şi putere decât la Allah cel Preaînalt şi Atotputernic! Ce năpastă că bietul de el a venit să moară aşa în mâinile noastre!

Şi femeia strigă:

— Da ce mai aiureală şi pe tine! Păi tu nu ştii stihurile poetului:

O, suflete al meu, de ce te-afunzi
În hrubele atâtor negre gânduri?
Ce-ţi pasă că ridică ochi rotunzi
Departe hăt necazuri rânduri-rânduri?
Tu-n foc nu vezi primejdia deloc
De-i stai aşa în preajmă, fără teamă?
Nu ştii că, de te-apropii mult de foc,
Poţi să iei foc şi tu, de bună seamă?

Atunci soţul zise:
— Şi ce se cade să fac eu acuma?
Ea răspunse:
— Ridică-te şi hai amândoi să cărăm leşul; îl acoperim cu o năframă de mătase şi-l ducem aşa, tu venind în urma mea, iar eu mergându-ţi înainte. Şi chiar în noaptea asta! Şi pe tot lungul drumului, tu să spui cu glas mare: „E copilul meu! Şi aceasta este mama lui! Ne ducem să căutăm un hakim, care să-l vindece! Unde se află un hakim?”
Încât, dacă auzi vorbele femeii, croitorul se sculă, îl luă pe cocoşat în braţe şi, cu nevastă-sa înaintea lui, ieşi din casă. Iar femeia, la rându-i, începu să ofteze:
— O, copilaşul meu! De-ai scăpa sănătos şi teafar din asta! Spune: unde te doare? Of, afurisitul de vărsat! Pe ce parte ţi s-a umplut trupşorul de bube?
La asemenea vorbe, fiecare trecător îşi zicea: „E tatăl şi cu mama. Îşi duc copilul smreduit de vărsat!” şi zorea să se depărteze.
Iar croitorul şi nevasta lui merseră aşa, tot întrebând de locuinţa unui doctor, până ce fură îndrumaţi spre uşa unui doctor evreu. Şi atunci bătură la uşă, şi numaidecât coborî o arăpoaică, deschise uşa şi văzu un om cu un copil în braţe, şi tot aşa o văzu şi pe mama care îl însoţea. Şi mama îi spuse:
— Am venit cu copilul acesta să-l vadă hakimul. Ia banii aceştia, un sfert de dinar, şi dă-i ca arvună stăpânului tău, şi roagă-l să coboare să-mi vadă copilul, care este bolnav rău.
Atunci slujnica urcă îndărăt în casă; şi numaidecât femeia croitorului trecu pragul casei, îl băgă înăuntru şi pe soţul ei, şi îi zise:
— Pune jos repede leşul cocoşatului. Şi să zorim s-o ştergem cât mai degrabă.
Şi croitorul puse leşul cocoşatului jos, pe una din treptele scării, sprijinit de perete, şi se grăbi să iasă, urmat de nevastă-sa.
Cât despre arăpoaică, aceasta intră la hakimul evreu, stăpânul ei, şi îi spuse:
— Jos la poartă e un bolnav adus de o femeie şi de un bărbat care mi-au dat pentru tine sfertul acesta de dinar ca să-i spui bolnavului ce să ia ca să se facă bine.
Când văzu sfertul de dinar, hakimul evreu se bucură şi se grăbi să se ridice, şi, în graba lui, nu se gândi să ia cu el vreo lumânare ca să coboare. Şi-aşa că se poticni cu piciorul de cocoşat şi răsturnă leşul. Şi, speriat rău când

văzu rostogolindu-se aşa un om, se grăbi să-l cerceteze, şi băgă de seamă că era mort, şi socoti că el însuşi era pricina morţii aceluia.

Atunci strigă:

— Doamne! Of, Doamne pedepsitor! Pe cele zece Sfinte Porunci![1]

Şi urmă să-i pomenească mai departe pe Harun[2], pe Iuşah, fiul lui Nun[3], şi pe ceilalţi. Şi zise:

— Iacătă că m-am împiedicat de bietul bolnav şi l-am doborât de s-a rostogolit până sub scară! Încât cum să mai pot ieşi acuma din casa mea cu un om mort?

Dar până la urmă luă leşul şi îl cără din curte în casă, şi i-l arătă nevestei-sii, şi îi destăinui necazul. Iar nevastă-sa, speriată, ţipă:

— A, nu! n-are ce să caute aici! Du-l afară repede! Că dacă rămâne aici până la răsăritul soarelui, suntem pierduţi fără de izbăvire. Aşa că hai să-l cărăm amândoi pe acoperişul casei şi de acolo să-l aruncăm în curtea vecinului nostru musulman. Că ştii că vecinul nostru e bucătar, răspunzător de cuhniile sultanului, şi că toată casa lui e năpădită de şobolani, de pisici şi de câini, care coboară de pe casă la el ca să prade şi să se înfrupte din zahereaua de unt, de untură, de ulei şi de faină. Aşa că jivinele acelea au să mănânce şi leşul de colea şi au să-l facă pierit.

Atunci hakimul evreu şi soţia lui îl luară pe cocoşat, se suiră pe casă şi de acolo coborâră încetişor leşul în curtea mai-marelui peste bucătari, şi îl rezemară, în picioare, de peretele cuhniei. Pe urmă plecară şi coborâră binişor îndărăt la ei acasă.

Or, de-abia trecură câteva clipite de când cocoşatul şedea aşa în picioare sprijinit de perete, că baş-bucătarul, care fusese plecat, se întoarse acasă, deschise poarta, aprinse o lumânare şi intră. Şi văzu un fiu de-al lui Adam rezemat în picioare la un colţ al zidului de la bucătărie. Şi, tare uluit, strigă:

— Ce e asta? Pe Allah! Acuma văd eu că hoţul cel nărăvit la zahereaua mea e om, şi nicidecum vreo jivină! El îmi şterpeleşte carnea şi unturile, pe care le încui cu atâta grijă de frica pisicilor şi a câinilor! Încât iacătă cât de fără folos era să omor, cum aveam de gând, toate pisicile şi toţi câinii din mahala, de vreme ce numai pezevenghiul ăsta cobora pe pleşul casei până aici!

Şi înşfacă pe dată o bâtă, se repezi la ins, îl pocni năprasnic, îl prăbuşi pe jos şi începu să-i care nişte lovituri bine alduite peste cocoaşă. Da cum insul nici nu se clintea, baş-bucătarul văzu că era mort.

Atunci îl cuprinse jalea şi grăi:

— Nu este tărie şi putere decât la Allah cel Preaînaltul!

Pe urmă se înfricoşă rău şi zise:

— Afurisite să fie şi untul, şi untura, şi carnea, şi noaptea de-acuma! Că mi-a fost dat să fiu atâta de fără de noroc, încât să-l ucid aşa pe insul ăsta, care îmi rămâne pe cap!

Pe urmă se uită la mort mai cu luare-aminte şi văzu că era un cocoşat. Şi grăi:

— Au nu îţi era ţie destul că erai cocoşat? Mai vroiai să fii şi hoţ, şi să furi carnea, şi unturile, şi grânele din capanele mele! O, Doamne al mântuirii, cuprinde-mă sub vălul ocrotitor al puterii tale!

Cu asta, întrucât noaptea mergea spre sfârşitul ei, baş-bucătarul îl luă pe cocoşat în spinare, coborî din casă şi porni la drum, până ce ajunse la marginea sukului. Acolo se opri, puse cocoşatul în picioare, sprijinit de colţul unei prăvălii, la o cotitură de uliţă, îl lăsă şi plecă.

Nu trecu multă vreme de când cocoşatul zăcea acolo, când iată că se iveşte un creştin. Era misitul sultanului. În seara aceea, se îmbătase şi se ducea să-şi facă o îmbăiere la hammam. Iar beţia îl îmboldea la tot soiul de aiureli şi-i zicea: „Ia uite, eşti chiar aproape de Messia!” Mergea aşa clătinându-se pe două cărări şi, până la urmă, ajunse de faţă cu cocoşatul, fără să-l vadă. În clipita aceea, se întoarse către cocoşat şi vru să-şi uşureze băşica. Ci deodată îl văzu pe cocoşat chiar dinaintea lui, proptit de perete. La vederea acelui om nemişcat, gândi că o fi vreun hoţ, poate chiar acela care îi furase turbanul[4] pe la începutul serii; căci misitul creştin era, într-adevăr, cu capul gol. Atunci creştinul se repezi asupra cocoşatului şi îi aldui peste ceafa o lovitură cruntă, care îl rostogoli pe jos. Pe urmă începu să strige amarnic, chemând străjerul sukului. Şi se năpusti peste cocoşat, pocnindu-l cu lovituri înverşunate, în aţâţarea beţiei, şi chiar da să-l sugrume, strângându-l de gât cu amândouă mâinile. În clipita aceea, veni paznicul sukului şi îl văzu pe creştin cum îl ţinea pe musulman răsturnat sub el şi cum îl lovea şi cum se căznea să-l sugrume. Şi străjerul strigă:

— Lasă omul şi ridică-te!

Şi creştinul se ridică.

Iar paznicul sukului se duse la cocoşatul întins pe jos, îl cercetă şi văzu că era mort. Atunci strigă:

— O! s-a mai văzut aşa vreodată un creştin să aibă cutezanţa a se atinge de un musulman şi a-l omorî?

Pe urmă îl înşfacă pe creştin, îi legă mâinile la spate şi îl duse la casa valiului[5]. Iar creştinul se văicărea şi grăia:

— O, Mântuitorule! O, Sfântă Precistă! Cum de-am putut să omor omul! Şi ce repede a murit, numai dintr-un pumn! S-a dus beţia, acuma vine chibzuinţa!

Când ajunseră la casa valiului, creştinul şi cocoşatul mort fură ţinuţi încuiaţi toată noaptea, până ce valiul se trezi, dimineaţa. Şi valiul îl cercetă pe creştin, care nu putu să tăgăduiască faptele povestite de paznicul sukului. Încât valiul nu putu decât să-l osândească la moarte pe creştinul care ucisese un musulman. Şi îi porunci gâdelui, împlinitorul osândelor, să strige prin toată cetatea pedeapsa cu moartea a misitului creştin. Pe urmă porunci să se ridice spânzurătoarea. Atunci veni gâdele care găti frânghia, facu ochetele laţului, petrecu laţul pe după gâtul misitului, şi vru să tragă, când deodată bucătarul sultanului se repezi prin mulţime şi îşi tăie drum până la creştinul care sta în picioare sub spânzurătoare, şi strigă către casap:

— Stai! că eu am omorât omul!

Atunci valiul îi zise:

— Şi de ce l-ai omorât?

El spuse:

— Iacătă! Azi-noapte, când m-am întors acasă, l-am văzut că intrase în casa mea coborând de pe pleşul casei, ca să-mi fure din zaherea. Iar eu l-am izbit în piept cu o bâtă, şi numaidecât l-am văzut cum cade şi moare. Atunci l-am cărat în spinare şi am venit cu el la suk şi l-am pus în picioare, rezemat de o prăvălie, în cutare loc, pe cutare uliţă! Păcătosul de mine! Ia uite că acuma, cu tăcerea mea, era să fiu pricina morţii acestui creştin, după ce am omorât cu mâna mea un musulman! încât mie mi se cuvine să fiu spânzurat!

Când auzi vorbele baş-bucătarului, valiul porunci să fie slobozit misitul creştin şi îi spuse gâdelui:

— Ia-l şi spânzură-l numaidecât pe ăsta, care şi-a mărturisit vina cu gura lui!

Atunci gâdele luă funia pe care mai înainte o petrecuse pe după gâtul creştinului, puse ştreangul la gâtul bucătarului, îl aduse pe bucătar chiar sub spânzurătoare, şi vru să-l salte în văzduh, când deodată hakimul evreu îşi tăie drum prin mulţime şi strigă la gâde, zicând:

— Stai! să nu faci nimic! Numai eu l-am omorât!

Pe urmă istorisi astfel întâmplarea:

— Într-adevăr, să ştiţi cu toţii că omul acesta a venit la mine să se caute de boală şi să-l tămăduiesc. Şi, pe când coboram scările ca să mă duc să-l văd, şi cum era noapte, am dat peste el cu piciorul; atunci el s-a prăstăvălit până sub scară şi a murit. Aşa că nu se cuvine să-l omorâţi pe baş-bucătar, ci numai pe mine!

Atunci valiul porunci moartea hakimului evreu. Iar gâdele scoase laţul de pe gâtul bucătarului şi îl petrecu la gâtul hakimului evreu, şi vru să-l spânzure pe doctor; când iacătă că se iveşte croitorul, care îşi tăie drum prin mulţime şi îi spuse gâdelui:

— Hei, stai! Eu sunt cel care l-a omorât. Iacătă! Ieri mi-am petrecut ziua hoinărind, şi mă întorceam seara spre casă. Pe drum m-am întâlnit cu cocoşatul acesta, care era beat şi tare vesel, şi care avea în mână o dairea cu clopoţei cu care se însoţea cântând din toată inima şi într-un chip tare duhliu. Atunci m-am oprit să mă uit la el şi să mă veselesc, şi m-a cuprins atâta veselie, încât l-am poftit să mă însoţească acasă. Cum, printre alte lucruri, cumpărasem şi nişte peşte, soţia mea, după ce am stat jos să mâncăm, a luat o bucată de peşte şi a făcut din ea o îmbucătură pe care a băgat-o în gura cocoşatului; şi îmbucătura l-a înecat pe cocoşat, care a murit pe dată. Atunci eu şi cu soţia mea l-am luat şi l-am cărat până la casa hakimului evreu. A coborât o arăpoaică şi ne-a deschis uşa; şi eu i-am zis: „Spune-i stăpânului tău că aşteaptă la uşă o femeie şi un om care au adus un bolnav. Aşa că trebuie să cobori să-l vezi ca să-i dai vreun leac!” Pe urmă i-am dat arăpoaicei un sfert de dinar pentru stăpânul ei. Atunci ea s-a grăbit să suie în casă, iar eu l-am pus pe cocoşat în picioare, rezemat de peretele scării; apoi eu şi cu soţia mea am plecat cât mai iute. În vremea asta, hakimul evreu a coborât să vadă bolnavul; dar s-a lovit de trupul cocoşatului, care a căzut; şi evreul a socotit că îl omorâse chiar el!

Şi croitorul se întoarse către hakimul evreu şi îi zise:

— Nu e aşa că e adevărat?

El răspunse:

— Ba da, într-adevăr!

Atunci croitorul se întoarse către valiu şi îi zise:

— Se cade, aşadar, să-l sloboziţi pe evreu şi să mă spânzuraţi pe mine!

Valiul, la asemenea vorbe, se minună straşnic şi grăi:

— Chiar că păţania cocoşatului este vrednică de-a fi pusă în cronici şi în cărţi.

Pe urmă îi porunci gâdelui să-l slobozească pe evreu şi să-l spânzure pe croitorul care se mărturisise vinovat. Atunci gealatul îl aduse pe croitor sub ştreang, îi puse laţul la gât şi spuse:

— De data asta, gata! N-am să mai schimb pe nimeni!

Şi apucă de funie.

Iac-aşa cu ei!

Cât despre cocoşat, acela era chiar măscăriciul sultanului, iar sultanul nu putea să se despartă de el niciun ceas. Or, cocoşatul, după ce se îmbătase, în noaptea aceea, fugise de la sarai şi lipsise toată noaptea; iar a doua zi slugile veniră să-i spună sultanului, care întrebase de el:

— Doamne, valiul are să-ţi spună că ghebosul e mort şi că ucigaşul lui stă să fie spânzurat. Într-adevăr, valiul a poruncit să fie pus ucigaşul sub ştreang, şi gâdele tocmai da să-l spânzure, când văzură că venea un alt ins, pe urmă altul, şi fiecare dintre ei spunea: „Iacătă, chiar eu l-am omorât pe cocoşat.” Şi fiecare dintre ei îi istorisea valiului pricina omorului.

Când auzi vorbele acestea, sultanul nu putu să asculte mai mult, strigă şi chemă un dregător şi îi zise:

— Coboară degrabă şi dă fuga la valiu şi spune-i să mi-i aducă într-o clipită pe toţi inşii aceia!

Şi dregătorul coborî şi ajunse la spânzurătoare taman în clipita când gâdele da să-l spânzure pe croitor. Şi dregătorul strigă:

— Stai!

Pe urmă îi istorisi valiului că povestea cocoşatului răzbătuse până la urechile sultanului. Şi îl luă cu el, şi tot aşa îi luă şi pe croitor, şi pe hakimul evreu, şi pe misitul creştin, şi pe baş-bucătar, şi la fel porunci să fie adus şi leşul cocoşatului, şi porni cu ei cu toţi la sultan.

După care valiul se înfăţişă dinaintea sultanului, se temeni şi sărută pământul, şi îi istorisi sultanului toată păţania cocoşatului, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârşit. Da chiar că ar fi fără de niciun folos s-o mai spunem acuma încă o dată!

Dacă auzi povestea, sultanul se minună foarte şi fu cuprins de un râs straşnic. Pe urmă le porunci diecilor de la sarai să scrie cu apă de aur toată întâmplarea aceea.

Apoi îi întrebă pe toţi cei de faţă:

— Aţi mai auzit voi vreodată o păţanie pe potriva păţaniei cocoşatului?

Atunci misitul creştin păşi înainte, sărută pământul dintre mâinile sultanului şi spuse:
— O, sultane al veacurilor şi al vremilor, eu ştiu o întâmplare cu mult mai uluitoare decât păţania noastră cu cocoşatul! Dacă îmi îngăduieşti, ţi-o istorisesc, întrucât este cu mult mai minunată, mai ciudată şi mai desfătătoare decât păţania cocoşatului!
Iar sultanul îi zise:
— Da! deşterne-ne la vedeală tot ce ai!
Atunci misitul creştin spuse:

Istorisirea misitului creştin

Află, o, sultane al vremilor, că eu nu am venit în ţara ta decât pentru nişte daraveli neguţătoreşti. Sunt un străin pe care ursita l-a îndreptat către împărăţia ta. Aşa că m-am născut în cetatea Cairo şi sunt copft din neamul copfţilor[6]. Şi tot la Cairo am şi crescut, şi tot acolo a fost misit şi părintele meu, înaintea mea.
Când părintele meu a murit, ajunsesem la vârsta de bărbat; şi m-am făcut misit în locul lui, întrucât mă vedeam dăruit cu tot soiul de haruri pentru îndeletnicirea aceasta, îndătinată la noi la copfţi.
Or, într-o bună zi, şedeam jos dinaintea porţii de la hanul negustorilor de seminţe şi văzui cum trecea un tinerel, cel mai frumos care s-ar fi putut vedea, şi îmbrăcat în hainele cele mai falnice, şi călare pe un măgar înşeuat cu o şa frumoasă, roşie. Când mă văzu, tânărul îmi dădu bineţe; iar eu mă sculai pe dată, din cinstire faţă de el.
El atunci scoase o năframă în care se afla o grămăjoară de susan, ca probă, şi îmi zise:
— La cât se vinde un ardeb[7] din soiul acesta de susan?
Îi spusei:
— Se vinde uşor la o sută de drahme.
El îmi răspunse:
— Atunci ia cu tine nişte salahori şi nişte oameni care măsoară seminţele, şi du-te la hanul Al-Gauali[8] din mahalaua Bab al-Nassr[9]: ai să mă găseşti acolo.
Pe urmă mă lăsă şi plecă, după ce îmi dăduse năframa în care se afla proba de susan.

Atunci pornii să dau un ocol pe la negustorii cumpărători de seminţe şi le scosei la vedere proba pe care eu o preţuisem la o sută de drahme. Şi negustorii o preţuiră la o sută douăzeci de drahme pentru fiecare ardeb. Atunci mă cuprinse o bucurie cum nu se poate mai mare, şi luai cu mine patru cantaragii, şi plecai pe dată să-l caut pe tânărul care mă aştepta la han. Când mă văzu, veni la mine şi mă luă la un capan unde se aflau seminţele, iar cantaragiii umplură sacii şi măsurară seminţele, care se ridicară cu totul la cincizeci de ardebi.

Şi tânărul îmi spuse:

— Vei primi drept parte a ta pentru misitie zece drahme la fiecare ardeb vândut pe o sută de drahme. Da vei lua şi toţi banii mei, pe care să mi-i păstrezi cu grijă acasă la tine, până ce am să ţi-i cer. Cum tot preţul este de cinci mii de drahme, vei scoate pentru tine cinci sute. Iar eu, de îndată ce îmi voi isprăvi daravelile, am să vin la tine să-mi iau banii.

Atunci îi răspunsei:

— Va fi după dorinţa ta!

Pe urmă îi sărutai mâinile şi plecai.

Şi, ca urmare, chiar în ziua aceea câştigai astfel o mie de drahme ca misitie, cinci sute de la vânzător şi cinci sute de la cumpărători, şi-aşa că mi-am făcut parte de douăzeci la sută, după obiceiurile noastre, ale misiţilor egipteni.

Cât despre tânăr, după ce lipsi vreme de o lună, veni să mă vadă şi îmi spuse:

— Unde sunt drahmele?

Iar eu îi răspunsei pe dată:

— La poruncile tale. Iacătă-le rânduite gata în sacul acesta.

Şi el îmi spuse:

— Mai ţine-le la tine o vreme, până ce am să mă întorc să le iau.

Şi plecă, şi lipsi iarăşi o lună, şi se întoarse şi mă întrebă:

— Unde sunt drahmele?

Eu atunci mă ridicai şi mă temenii şi îi spusei:

— Sunt la cheremul tău. Iacătă-le.

Pe urmă îi spusei:

— Vrei acuma să-mi cinsteşti casa, învoindu-te să vii să mănânci cu mine o gustare?

Dar el nu primi şi îmi spuse:

— În ce priveşte banii, mă rog ţie să-i mai păstrezi, până ce am să mă întorc să ţi-i cer, după ce voi isprăvi nişte daraveli zornice.

Pe urmă plecă. Iar eu îi strânsei cu grijă banii şi începui să-l aştept să se întoarcă. Peste o lună, se întoarse şi îmi spuse:

— Deseară am să trec iarăşi pe aici să iau banii!

Atunci ţinui banii rânduiţi gata; dar degeaba aşteptai eu până noaptea, pe urmă şi în celelalte zile, că nu se mai întoarse decât peste o lună, în vreme ce eu îmi ziceam: „Ce plin de încredere este tânărul acesta! În viaţa mea, din ziua când m-am făcut misit pe la hanuri şi prin sukuri, nu am mai văzut atâta încredere!” Veni, aşadar, la mine, şi era tot călare pe măgarul lui, şi îmbrăcat tot cu hainele cele falnice, şi era tot atâta de frumos ca luna în plinătatea ei, şi avea chipul strălucit şi fraged ca la ieşirea de la hammam, şi obrajii trandafirii, şi fruntea ca o floare lucitoare şi, la un colţ al buzelor, avea o aluniţă ca un strop de chihlimbar negru, după spusa poetului:

Deasupra unui turn s-au întâlnit
Măritul soare şi cu luna plină,
Şi amândoi deodată-au strălucit
În toată-a frumuseţii lor lumină.

Aşa erau cei doi îndrăgostiţi.
Iar cei care s-au întâmplat să-i vadă,
N-au mai putut decât să stea-mpietriţi,
Urându-le a fericirii roadă.

Şi-atât erau de minunaţi, şi-atât
De plini de frumuseţea lor cerească,
Şi-atât de dragi erau aşa, încât
Sta sufletul vrăjit să-i preamărească.

Deci slavă lui Allah, c-a socotit
Că se cuvine şi-a găsit cu cale
Să-i zămislească neasemuit.
După calupul visurilor sale!

Când îl văzui, îi sărutai mâinile şi chemai asupra-i toate milele lui Allah, şi îi spusei:

— O, stăpâne al meu, nădăjduiesc că de data aceasta îţi vei ridica banii!

El îmi răspunse:
— Mai rabdă oleacă, să-mi isprăvesc de încheiat daravelile, şi atunci am să mă întorc să-mi iau banii.
Pe urmă îmi întoarse spatele şi se duse. Iar eu gândii că iar o să lipsească multă vreme, şi luai banii şi îi băgai într-un samsarlâc de douăzeci la sută, cum este îndătinat în ţara noastră, şi astfel îi făcui să rodească frumuşel pe seama mea.
Şi zisei în cugetul meu: „Pe Allah! când se va întoarce, am să-l rog să primească poftirea mea şi am să-l ospeţesc cu o dărnicie mare, întrucât banii lui mi-au fost de mult folos şi iacătă că o să ajung tare bogat!”
Se scurse aşa un an întreg, după care veni; şi era îmbrăcat cu un caftan încă mai falnic decât în celelalte dăţi, şi tot călare pe măgarul lui alb, de viţă aleasă.
Atunci mă rugai cu stăruinţă de el să meargă cu mine în casa mea şi să binevoiască a-mi fi oaspete. Iar el îmi răspunse:
— Binevoiesc, dar cu învoiala să nu carecumva să plăteşti cu banii mei, care se află la tine, cheltuielile pe care le vei face.
Şi zâmbi a râde. Iar eu la fel. Şi îi zisei:
— Da, hotărât şi din toată inima!
Şi îl luai acasă, şi îl rugai să şadă; şi alergai la suk să cumpăr tot felul de bunătăţuri, de băuturi şi de alte lucruri asemenea, şi le pusei pe toate între mâinile lui pe masă, şi îl rugai să înceapă, rostind:
— În numele lui Allah![10]
El atunci se apropie de bucatele orânduite şi îşi întinse mâna stângă şi începu să mănânce cu mâna stângă. Eu atunci rămăsei tare nedumerit şi nu ştiui ce să socot. După ce sfârşirăm de mâncat, se spălă pe mâna aceea stângă, fără a se ajuta de mâna dreaptă; şi îi întinsei ştergarul, ca să se şteargă; pe urmă şezurăm jos să tăifasuim.
Eu atunci îi spusei:
— O, stăpâne al meu, mă rog ţie! uşurează-mă de o greutate ce mă apasă şi de o mâhnire care mă mohorăşte. Pentru ce ai mâncat cu mâna stângă? Vei fi având cumva din întâmplare vreun beteşug la mâna dreaptă?
La vorbele mele, tânărul rosti aceste stihuri:

Nu mă-ntreba ce chinuri port în piept,
Nici de pricina lor ce mă sfâşie.
Vezi doar că îmi lipseşte braţul drept.

Şi mai ales să nu mă-ntrebi, vai mie,
Dacă sunt fericit. Am fost, e drept.
Ci-i tare mult de-atunci, o veşnicie.
De-atunci e totul altfel. Ci se ştie:
În deznădejde, poartă-te-nţelept!

Pe urmă îşi trase mâna dreaptă din mâneca mantiei; şi văzui că mâna aceea era tăiată, întrucât mâna nu mai avea pumn. Şi rămăsei minunat până peste poate.

Ci el îmi spuse:

— Să nu te minunezi nicidecum! Şi mai cu seamă să nu mai socoţi că din lipsă de cinstire faţă de tine am mâncat cu mâna stângă: căci vezi acuma că am facut-o pentru că mâna mea dreaptă este retezată. Iar pricina retezăturii este tare uluitoare!

Eu atunci îi întrebai:

— Şi care este pricina?

Iar el îmi istorisi:

— Află că eu sunt din Bagdad. Tatăl meu era unul dintre navabii şi fruntaşii cetăţii. Iar eu, până ce am ajuns la anii bărbăţiei, ascultam istorisirile călătorilor, ale hagiilor şi ale negustorilor, care ne povesteau, la părintele meu, minunăţiile din ţara Egiptului. Iar eu păstram în mine toate acele istorisiri, mistuindu-le tainic, şi-aşa până ce părintele meu s-a săvârşit. Atunci am luat toate bogăţiile pe care le-am putut strânge, şi potop de bani, şi am cumpărat o sumedenie de mărfuri de preţ şi de cel mai bun soi; şi am pus toate lucrurile acelea în legături straşnice, şi am plecat din Bagdad. Şi, întrucât Allah îmi scrisese că trebuia să ajung întreg şi teafar la capăt, nu zăbovii a ajunge în curând în cetatea aceasta, la Cairo, care este cetatea ta.

Pe urmă tânărul începu să plângă şi prociti stihurile acestea:

Adesea orbul cel orb din născare
Ştie să ocolească groapa-n care
Cel cu ochi ageri, bine-văzătorul,
Îşi lasă să-i alunece piciorul

Adesea ştie-un prost să se ferească
De-o vorbă ce-ar părea înţelepţească,
Dar care, spusă de un om cu carte,
Pe cărturar îl duce drept la moarte.

Adesea omul drept şi cuvios
Abia îşi duce traiul ticălos
Pe când cel nărăvit la rău, şi fur,
Trăieşte-n fericire şi-n huzur

De-aceea omul să-şi cunoască bine
Întreagă neputinţa sa de sine!
Să ia aminte mai cu seamă-anume
Că doar ursita predomneşte-n lume!

Când sfârşi stihurile, îşi urmă astfel povestirea:

— Intrai, aşadar, în Cairo şi trăsei la hanul Serur[11], dezlegai legăturile cu mărfuri, despovărai cămilele şi îmi orânduii mărfurile într-o prăvălie, pe care mă îngrijii s-o iau cu chirie. Pe urmă îi dădui nişte bani slujitorului meu ca să ne cumpere de-ale gurii; apoi mă culcai oleacă şi, la trezire, mă dusei să dau un ocol pe uliţa Bein Al-Kassrein[12]; apoi mă întorsei la hanul Serur, unde îmi petrecui noaptea.

Când mă deşteptai, dimineaţa, desfacui o legătură de ţesături şi zisei în cugetul meu: „Am să duc ţesăturile acestea la suk, ca să văd cam cum merge târgul.” Atunci încărcai nişte ţesături în spinarea unuia dintre slujitorii mei cei tineri şi ajunsei în inima târgului, la o clădire mare, împrejmuită cu şoproane, cu prăvălii de toate felurile şi cu havuzuri; acolo, precum ştii, mişună misiţii; şi se cheamă locul acela chessaria lui Girgis[13].

La ivirea mea, toţi misiţii, care şi fuseseră înştiinţaţi de venirea mea, mă înconjurară, iar eu le dădui ţesăturile, şi ei plecară în toate părţile să arate ţesăturile mele negustorilor de frunte din suk. Dar se întoarseră în curând şi îmi spuseră că preţul ce se da pe mărfurile mele nu acoperea nici preţul meu de cumpărare, nici cheltuielile mele de la Bagdad până la Cairo. Şi, întrucât nu ştiam ce să fac, şeicul cap al misiţilor îmi spuse:

— Ştiu eu de ce mijloc trebuie să te foloseşti spre a ajunge să dobândeşti ceva câştig: este numai acela de a face precum fac toţi negustorii. Vra să zică, să-ţi vinzi mărfurile cu de-amănuntul negustorilor cu prăvălii, şi anume pe un răstimp hotărât, de faţă cu martori, şi cu înscris şi de o parte şi de alta, şi prin mijlocirea unui zaraf. Şi atunci, neabătut, în fiecare zi de joi şi în fiecare zi de luni, vei ridica banii ce se vor aduna. Şi, în felul acesta, fiecare drahmă îţi va aduce două drahme, ba chiar şi mai mult. Pe deasupra,

în vremea aceasta, vei avea tot răgazul să colinzi în voie cetatea Cairo şi să te minunezi de Nilul care o străbate.

Când auzii asemenea vorbe, spusei:

— Chiar că e un gând minunat!

Şi numaidecât luai cu mine misiţii şi telalii la hanul Serur, şi le dădui toate mărfurile mele, pe care le cărară la chessarie. Şi vândui totul cu bucata negustorilor, după ce, şi de o parte şi de alta, scriserăm învoielile, de faţă cu martori şi prin mijlocirea unui zaraf de la chessarie.

Când sfârşirăm, mă întorsei la hanul meu şi sălăşluii acolo liniştit, şi nu mă mai lipsii de niciun desfăt, şi nu cruţai nicio cheltuială. În fiecare zi mâncam îmbelşugat, cu pocalul de vin pe masă. Şi aveam totdeauna carne bună de berbec, şi tot felul de dulciuri şi de zumaricale. Şi aşa o ţinui până ce se încheie luna, când trebuia să mă duc să-mi ridic câştigul meu cel hotărât. Şi, într-adevăr, chiar din cea dintâi săptămână a lunii aceleia, începui să-mi ridic statornic banii; în fiecare zi de joi şi în fiecare zi de luni, mă duceam să şed în prăvălia fiecărui negustor datornic al meu; iar zaraful şi calemgiul veneau, dădeau un ocol pe la fiecare negustor, ridicau banii şi mi-i aduceau.

Luai, aşadar, obiceiul de a mă duce astfel să şed ba într-o prăvălie, ba în alta, până când într-o zi (ieşisem de la hammam, unde mă dusesem să-mi fac scalda, apoi mă odihnisem oleacă, mâncasem un pui şi băusem câteva pocale de vin, apoi mă spălasem pe mâini şi mă parfumasem cu sucuri înmiresmate), venii în mahalaua chessariei lui Girgis şi mă oprii la prăvălia unui negustor de pânzeturi, pe nume Badreddin Al-Bustani. Când mă văzu, negustorul mă primi cu multă bucurie şi cinstire, şi ne aşezarăm la taclale un ceas de vreme.

Or, pe când şedeam noi şi tăifasuiam aşa, văzurăm că vine o femeie acoperită cu un izar de mătase albastră; şi intră în prăvălie spre a târgui bogasiuri, şi şezu jos pe un scăunel de lângă mine. Şi iaşmacul, care îi înfăşură capul şi îi acoperea uşor obrazul, era pus oleacă mai într-o parte şi lăsa să se împrăştie nişte parfumuri minunate şi miresmele cele mai gingaşe. Încât îmi răpi minţile cu frumuseţea şi cu nurii ei, mai cu seamă după ce îşi trase la o parte vălul şi îi zării negrul ochilor! Aşadar şezu jos şi îi dădu bineţe lui Badreddin, care îi răspunse la salamalek, şi rămase în picioare dinaintea ei, şi începu să-i vorbească, arătându-i felurite soiuri de ţesături. Iar eu, auzind glasul ei dulce şi plin de farmece, simţii încă şi mai straşnic dragostea cum se înstăpâneşte în inima mea.

După ce cercetă câteva bogasiuri, şi întrucât nu le găsea destul de frumoase, îi spuse lui Badreddin:

— Nu cumva ai, din întâmplare, vreo bucată de mătase albă bătută cu zarafir sadea? Mi-ar trebui spre a-mi face o rochie.

Şi Badreddin se duse în fundul prăvăliei, deschise un dulăpior şi, de dedesubtul mai multor bucăţi de bogasiuri, scoase o bucată de mătase albă bătută cu zarafir, şi o aduse, şi o deşternu dinaintea hanâmei.

Iar ea o găsi tocmai bună pentru gustul ei, şi îi spuse bogasierului:

— Întrucât nu am bani la mine, ai putea, socot, să mi-o dai, ca de obicei, de pe acum; iar eu, când voi ajunge acasă, îţi voi trimite preţul.

Şi bogasierul îi spuse:

— De data aceasta nu pot, o, stăpână a mea; întrucât ţesătura nu este a mea, ci a negustorului pe care îl vezi aici; iar eu m-am legat să-i plătesc datoria mea chiar astăzi.

Atunci ea fu cuprinsă de o mânie mare şi zise:

— Aoleu! Au tu uiţi că totdeauna am obiceiul să cumpăr de la tine lucruri de foarte mare preţ şi de a te face să câştigi cu mult mai mult decât nici chiar tu nu ceri? Şi uiti că nu am zăbovit niciodată să-ti trimit banii?

Şi el răspunse:

— De bună seamă! ai dreptate, o, stăpâna mea! Dar astăzi sunt încolţit de îndatorirea de a avea banii pe loc!

Când auzi vorbele acestea, hanâma înşfacă bucata de bogasiu şi i-o zvârli în ochi şi îi zise:

— Toţi sunteţi la fel, în afurisitul vostru de isnaf. Nu ştiţi să daţi cinstire nimănui!

Pe urmă se sculă cu mare îmbufnare şi îi întoarse spatele, spre a se duce.

Şi eu îmi simţii sufletul cum mi se duce odată cu ea; şi mă sculai cu grabă şi mă aţinui dinainte-i şi îi zisei:

— O, stăpână a mea, îndură-te! fă-mi bucuria de a te înturna oleacă spre mine şi de a-ţi întoarce mărinimoasă paşii îndărăt!

Ea atunci îşi întoarse obrazul către mine, zâmbi a râde şi se întoarse din drum şi îmi spuse:

— Binevoiesc a mă întoarce în prăvălia aceasta; dar nu o fac decât numai pentru tine!

Pe urmă veni să şadă dinaintea mea în prăvălie.

Atunci îi spusei lui Badreddin:

— Bucata aceasta de bogasiu – pentru tine care-i este preţul de vânzare?

El îmi răspunse:
— O mie şi o sută de drahme!
Atunci îi spusei:
— Bine! eu îţi mai dau, pe deasupra, o sută de drahme drept câştig. Dă-mi, aşadar, o hârtie ca să pot să-ţi dau preţul ei prin înscris.
Şi luai de la el bucata de mătase bătută cu zarafir; şi, în schimb, îi dădui preţul prin înscris; pe urmă înmânai hanâmei bucata de bogasiu şi îi spusei:
— Ia-o! şi poţi să pleci fără a te mai îngriji de preţ, pe care ai să mi-l plăteşti când vei vroi. Pentru aceea nu vei avea decât să vii să mă cauţi, într-una din zilele acestea, în suk, unde stau totdeauna într-o prăvălie ori alta! Ba chiar, dacă binevoieşti a-mi face cinstea de a o primi de la mine ca pe un peşcheş, a ta este!
Atunci ea îmi răspunse:
— Allah să ţi-o dea îndărăt în toate chipurile de hatâruri! Facă-te să ajungi stăpân pe toate averile câte le am sub mâna mea, şi în aşa fel încât să ajungi a fi stăpânul şi cununa capului meu! Ah! fie ca Allah să se miluiască a-mi împlini urarea!
Eu atunci îi răspunsei:
— O, stăpâna mea, primeşte, aşadar, bucata aceasta de mătase! Şi-apoi nu are să fie numai ea! Şi, mă rog ţie, dăruieşte-mi bucuria de a mă minuna de frumuseţea obrazului tău care este ascuns!
Ea atunci ridică vălul cel uşor care-i adumbrea partea de jos a chipului şi care nu lăsa să i se vadă decât ochii.
Când îi văzui chipul, singură aruncătura aceea de ochi fu de ajuns ca să mă repeadă într-o tulburare până peste poate, să împlânte dragostea în inima mea şi să-mi ia minţile. Ci ea se grăbi să-şi pună la loc iaşmacul, luă mătasea şi îmi spuse:
— O, stăpâne al meu, lipsa ta să nu fie prea îndelungată, întrucât aş muri de dor!
Pe urmă plecă; iar eu rămăsei singur cu negustorul, în suk, până la scapătul zilei.
Şi stam acolo întocmai ca şi cum mi-aş fi pierdut şi simţirile şi judecata, şi bântuit întru totul de nebunia acelei patimi năpăditoare. Şi năprăsnicia simţământului meu mă facu să mă primejduiesc a-l iscodi pe negustor în privinţa hanâmei. Aşa că, până a mă scula să plec, îl întrebai:
— Ştii cine este hanâma aceea?
El îmi spuse:

— Da, de bună seamă; este o hanâmă tare bogată. Părintele ei a fost un emir falnic, care a murit şi i-a lăsat multe bunuri şi averi.

Atunci îmi luai rămas-bun de la negustor şi plecai, şi mă întorsei la hanul Serur, unde poposisem. Şi slujitorii mei îmi aduseră de mâncare; dar eu mă gândeam numai la ea, şi nu putui să mă ating de nimic; şi mă culcai să dorm, dar nici somnul nu vroi să-mi vină; şi îmi trecui aşa toată noaptea, treaz, până dimineaţa.

Atunci mă ridicai şi mă îmbrăcai cu un caftan încă şi mai frumos decât acela pe care îl avusesem în ajun; şi băui un pocal de vin, şi mâncai oleacă, şi mă întorsei la prăvălia negustorului; îi dădui bineţe şi şezui jos la locul meu obişnuit. Nici nu apucai eu să şed bine şi o şi văzui pe copilă că vine; şi era însoţită de o roabă. Intră, şezu jos şi îmi dădu bineţe, fără a-i rosti nici cea mai măruntă urare de pace lui Badreddin. Şi, cu un glas rourat, şi într-un chip de a vorbi fără asemuire, şi cu o dulceaţă fără de pereche, îmi spuse:

— Trimite pe cineva cu mine spre a lua cele o mie şi două sute de drahme, preţul bucăţii de mătase.

Iar eu îi răspunsei:

— Da nu este niciun necaz. De ce atâta grabă?

Şi ea îmi spuse:

— Ce darnic eşti! Dar nici eu nu se cade să-ţi fiu pricină de pagubă.

Pe urmă se hotărî să-mi pună în mână chiar ea preţul mătăsii. Şi începurăm să tăifasuim, şi deodată mă îmbărbătai să-i dezvăluiesc, prin semne, pojarul simţământului meu. Iar ea pricepu numaidecât că doream fierbinte să mă iubesc cu ea. Atunci se sculă repede şi plecă cu grăbire, după ce totuşi îmi spuse, din bună-cuviinţă, un cuvânt de rămas-bun. Eu atunci nu mai putui să mă stăpânesc şi ieşii din prăvălie cu inima repezită năprasnic după ea, şi începui să mă ţin pe urma ei, de departe de tot, până ce ajunsei dincolo de suk. Şi deodată o pierdui din vedere; dar, tot atunci, văzui că vine spre mine o copilă pe care nu o mai văzusem vreodată şi pe care nu puteam s-o presupun cine să fie, din pricina vălului ei; şi îmi grăi:

— O, stăpâne al meu, vino până la stăpâna mea, care are să-ţi spună ceva!

Eu atunci rămăsei tare uluit şi zisei:

— Păi da nimeni de pe aici nu mă cunoaşte!

Iar copila îmi zise:

— O, ce repede uiţi! Nu-ţi aduci aminte că sunt slujnica pe care ai văzut-o adineaori în suk, cu hanâma cea tânără, în prăvălie la negustorul Cutare?

Atunci pornii pe urmele ei, până ce o zării pe stăpâna sa într-un colţ de pe Uliţa Zarafilor. Când mă văzu, hanâma veni repede la mine, mă împinse în umbra uliţei şi îmi zise:

— Iubitule, să ştii că mi-ai cuprins gândurile toate şi mi-ai umplut inima de dor. Şi, din ceasul când te-am văzut, nu mai ştiu gustul tihnei somnului, şi nici nu mai mănânc, nici nu mai beau nimic.

Iar eu îi răspunsei:

— Şi eu întocmai la fel! Ci fericirea mea de acum îmi curmă orice oftat.

Ea îmi zise:

— Dragule, spune-mi: să merg eu la tine, ori mai bine ar fi să vii tu în casa mea?

Îi spusei:

— Sunt străin aici; şi nu am altă casă decât hanul, care chiar că este un loc prea umblat! Încât, dacă ai destulă încredere în dragostea mea spre a mă primi la tine, fericirea mea ar fi până peste măsură.

Ea îmi răspunse:

— Bine! Însă noaptea aceasta este noaptea de vineri[14], şi chiar că nu se poate!… Da mâine, după rugăciunea de prânz, încalecă pe măgarul tău şi întreabă de mahalaua Habbaniia[15]; şi, după ce vei ajunge acolo, să întrebi unde se află casa lui Barakat, fostul valiu, ştiut pe numele de Abu-Şama. Chiar acolo locuiesc eu. Şi mai ales să nu care-cumva să nu vii, căci voi fi acolo să te aştept.

Pe mine atunci mă cuprinse o bucurie până peste măsură; apoi ne despărţirăm. Şi mă întorsei la hanul Serur, unde poposisem, şi îmi trecui toată noaptea fără a putea să dorm. Şi, la luminat de ziuă, grăbii a mă scula şi a-mi schimba hainele; mă înmiresmai cu mirosnele cele mai îmbălsămate şi mă înarmai cu cincizeci de dinari de aur, pe care îi pusei într-o năframă; şi ieşii de la hanul Serur şi mă îndreptai înspre partea numită Bab-Zauilat; acolo închiriai un asin şi îi spusei asinarului:

— Să mergem în mahalaua Habbaniia!

Şi numaidecât, mai repede decât într-o clipeală de ochi, el se şi repezi să mă ducă; şi ajunserăm pe o uliţă numită Darb Al-Monkari; şi îi spusei asinarului:

— Acuma caută pe uliţa aceasta casa naipului[16] Abu-Şama.

Asinarul plecă, şi se întoarse peste câteva clipite cu îndrumarea căutată, şi îmi spuse:

— Poţi să te dai jos de pe măgar.

Atunci descălecai şi îi zisei:

— Mergi înaintea mea, spre a-mi arăta drumul.

Şi mă duse la casa naipului, iar eu îi zisei:

— Mâine dimineaţă să te întorci aici după mine, spre a mă duce îndărăt la han.

Şi măgărarul îmi răspunse:

— La poruncile tale!

Eu atunci îi dădui un sfert de dinar de aur; iar el luă plata şi-o duse la buze, pe urmă la frunte, spre a-mi mulţumi, şi plecă.

Bătui atunci la poarta casei, iar poarta îmi fu deschisă de două copile, două fetişcane cu sânii drepţi şi albi, rotunzi ca două lune; şi îmi spuseră:

— Intră, domnia ta! Stăpâna noastră tremură în dârdora aşteptării, nu mai doarme noaptea de pojarul dorului de tine.

Intrai atunci într-o curte şi văzui o clădire strălucită, cu şapte uşi; şi toată faţa ei era împodobită cu ferestre care dădeau spre o grădină întinsă. Grădina era plină cu pomi roditori de toate neamurile şi de toate culorile: era udată de ape curgătoare şi răsuna de ciripitul păsărilor. Cât despre casă, era toată din marmură albă şi străvezie, şi atâta de lucitoare, încât puteai să-ţi oglindeşti în ea chipul; şi aurăriile îi acopereau toate tavanele de dinăuntru; şi de jur împrejur râureau scriituri şi zugrăvituri de toate felurile; şi era plină cu toate lucrurile câte pot să farmece ochii. Era pardosită pe de-a-ntregul cu marmură de mare preţ şi de toate culorile. În mijlocul sălii celei mari se afla un havuz de marmură albă, învrâstat în totul cu mărgăritare şi cu nestemate; preşuri de mătase erau aşternute pe podele, şi chilimuri de toate culorile acopereau pereţii; sofale largi întregeau sala. De-abia trecură câteva clipite de când intrasem şi şezusem jos…

Ci în clipita aceasta a povestirii, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din istorisit.

Dar când fu cea de a douăzeci şi şasea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că negustorul şi-a urmat astfel istorisirea lui cu misitul copft din Cairo, pe care o povestea la rându-i sultanului, în cetatea aceea din China.

Văzui că vine la mine fetişcana împodobită toată cu mărgăritare şi cu nestemate, cu chipul străluminat şi cu ochii dealungiţi cu kohl[17]. Îmi zâmbi, se lipi de mine şi mă strânse la pieptul ei. Pe urmă îşi puse gura pe gura mea şi începu să-mi muşluiască limba. Şi eu la fel. Şi îmi spuse:

— Eşti chiar tu acela pe care îl văd aici, ori poate că visez?

Şi îi răspunsei:

— Eu sunt, robul tău!

Şi ea spuse:

— Oh, ce zi binecuvântată! O, ce fericire! Pe Allah, nu mai trăiesc, nu mai ştiu bucuria gustului de a mânca şi de a bea!

Îi răspunsei:

— Şi eu tot aşa!

Pe urmă şezurăm jos să vorbim; şi chiar că eram cu totul ameţit de primirea aceea, şi stam cu capul plecat.

Peste câteva clipite, se aşternu masa şi ni se aduseră nişte mâncăruri îmbelşugate: fripturi, pui umpluţi şi dulciuri de toate felurile. Şi mâncarăm amândoi pe săturate, şi îmi punea cu chiar mâna ei bucăţile în gură, şi mă îmbia de fiecare dată cu vorbele cele mai îndatoritoare. Apoi ni se aduseră ibricul şi ligheanul de aramă, şi mă spălai pe mâini, iar ea la fel; pe urmă ne înmiresmarăm cu apă de trandafiri îmbălsămată cu musc şi şezurăm să tăifasuim.

Iar ea îmi prociti stihurile acestea:

De-aş fi ştiut cumva de mai-nainte
Că vei veni la mine-n ospeţie,
Puneam numaidecât a ţi se-ntinde
Sub tălpi chilimul de lumină vie
Al sângelui din inima-mi fierbinte
Pe care ţi-o închin drept chezăşie.

Îţi aşterneam drept pat ca să te culci
Obrajii mei catifelaţi ca floarea;
La adăpostul pleoapei mele dulci,
O, călător venit din toată zarea,
Ca pe un strat de-alinturi şi de fulgi
Te-aş fi poftit să-ţi cauţi alinarea
Din care să nu poţi să te mai smulgi

Oricât te-ar bate gândul şi visarea.

Pe urmă începu să-mi povestească necazurile ei tăinuite; iar eu făcui la fel; şi lucrul acesta mă facu să mă îndrăgostesc şi mai tare. Atunci începurăm zbengurile şi hârjoanele; şi începurăm să ne strângem şi să ne alintăm, până la căderea nopţii. Atunci slujnicele ne aduseră de mâncat şi de băut din belşug. Şi nu ne oprirăm din băut decât la miezul nopţii. Atunci ne duserăm să ne culcăm şi să ne îmbrăţişăm, şi-aşa până dimineaţa. Şi în viaţa mea nu am mai avut o noapte ca noaptea aceea.

A doua zi dimineaţa mă sculai, strecurai uşurel sub perna patului punga în care se aflau cei cincizeci de galbeni, îmi luai rămas-bun de la copilă şi mă pregătii să plec.

Dar ea începu să plângă şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, când am să-ţi mai văd chipul drag?

Îi spusei:

— Am să mă întorc aici chiar în seara aceasta.

Când plecai, găsii la poartă măgarul care mă adusese în ajun; iar asinarul şedea acolo şi mă aştepta. Incălecai pe asin şi ajunsei la hanul Serur; descălecai şi-i dădui asinarului o jumătate de dinar de aur şi îi spusei:

— Vino iarăşi deseară, pe la asfinţitul soarelui.

El îmi răspunse:

— Poruncile tale stau asupra capului meu!

Intrai atunci în han şi mâncai; pe urmă ieşii, spre a mă duce să strâng de la datornici banii de pe mărfurile mele; luai banii şi mă întorsei la han; pusei să mi se gătească un berbec la grătar, şi cumpărai nişte zaharicale; şi chemai un hamal, îi spusei unde se află şi cum arată casa hanâmei, îl plătii dinainte şi îi spusei să care lucrurile acelea acolo. Iar eu îmi văzui mai departe de treburi, până seara; şi-atunci veni măgărarul după mine, iar eu luai cincizeci de dinari de aur, pe care îi pusei într-o năframă, şi plecai.

Când intrai în casă, văzui că totul fusese făcut curat, podelele fuseseră spălate, oalele de bucătărie lustruite, făcliile rânduite, felinarele aprinse, bucatele pregătite, şi băuturile, şi vinurile turnate în pocale. Iar hanâma, când mă văzu, se aruncă în braţele mele, începu să mă răsfeţe şi îmi spuse:

— Oh, ce dor îmi e de tine!

După care începurăm să mâncăm, până ne săturarăm. Pe urmă slujnicele strânseră masa şi ne aduseră băuturile. Şi nu contenirăm de a bea şi de a sparge la migdale, şi la alune, şi la fistic până la miezul nopţii. Atunci ne

culcarăm, până dimineaţa; iar eu mă sculai şi îi lăsai cei cincizeci de dinari de aur, după obiceiul meu, şi ieşii. La poartă găsii măgarul, pe care încălecai, şi mă dusei la han, unde mă culcai. Iar seara mă sculai şi pusei să se pregătească masa de seară; poruncii o tablă de pilaf în unt şi împodobit cu nuci, şi cu migdale; pe urmă o tabla cu gulii, şi multe alte asemenea lucruri. Pe urmă cumpărai poame, felurite soiuri de migdale şi multe flori, şi le trimisei la hanâmă. Iar eu luai la mine cincizeci de dinari de aur într-o năframă, şi ieşii. Încălecai pe asin şi ajunsei la ea acasă, unde intrai. Acolo ne aşternurăm să mâncăm şi să bem, pe urmă să ne drăgostim, până dimineaţa. Când mă sculai, îi strecurai năframa şi mă întorsei la hanul meu, ca de obicei.

Starea aceasta necurmându-se nicidecum, ajunsei într-o bună zi de mă lefterii cu totul, şi nu mai aveam în stăpânirea mea nici un dinar, ba nici măcar o drahmă. Atunci nu mai ştiui ce să fac; şi gândeam în cugetul meu că toate astea erau lucrarea diavolului. Şi procitii stihurile poetului:

O clipă doar să-l uite bogăţia
Pe-un om bogat, într-al măririi capăt,
Că i s-ar stinge-ndată fălnicia
Sub ne-nduratul lipsurilor grabăt,
Cum soarele îşi stinge-aurăria
La ceasul de-nserat, când dă în scapăt.

Şi dacă-ar fi să plece-atunci din lume,
Răpus de neagra lui ticăloşie,
Vai, nimenea nu i-ar mai şti de nume!
Iar dacă-ar fi cumva să mai învie,
N-ar mai găsi pe-ntinsu-acestei lumi
De nicăierea nicio bucurie.

De bună seamă i-ar fi şi ruşine
În faţa lumii să se mai arate.
Fugind de alţii, şi închis în sine,
S-ar depărta de toţi şi de cetate,
Şi-ar plânge cu amar şi cu suspine,
Storcând din suflet lacrimile toate.

Ah, uallah![18] *vă spun cu juruinţă:*

Nimic nu are nimeni să aştepte
De la prieteni, în vreo neputinţă!
Când a căzut de pe înalte trepte,
Până şi cei care i-au dat fiinţă
Nici ochii nu mai vor spre el să-ndrepte!

Atunci nu mai ştiui ce să fac şi, tot cu gândurile mele grele, ieşii din han ca să mă preumblu oleacă, şi ajunsei la sukul de la Beim Al-Kassrein, de lângă poarta Zauilat. Acolo găsii lume multă adunată, şi mulţimea umplea tot sukul, întrucât era o zi de sărbătoare şi de târg. Mă amestecai în mulţime şi văzui aproape de mine, adus de soartă, un călăreţ bine îmbrăcat; şi, din pricina înghesuielii, fusei împins lângă el fără voia mea, iar mâna mi se brodi taman în dreptul buzunarului său, şi se atinse de buzunar; şi simţii că în buzunar se afla o pungă rotunjoară; atunci băgai repede mâna în buzunarul acela şi trăsei cu dibăcie punga, da nu destul de uşor ca omul să nu simtă ori să nu vadă mişcarea mea.

Atunci călăreţul, simţind că buzunarul i s-a uşurat de povară, îşi duse mâna la buzunar şi pricepu că în el nu se mai afla nimic, se întoarse mânios către mine şi îmi aldui o lovitură straşnică în creştet; pe dată căzui jos şi fusei înconjurat de o roată mare de oameni, dintre care câţiva îl opriră pe călăreţ să meargă mai departe, apucând calul de frâu şi spunându-i călăreţului:

— E ruşinos din partea ta să te prilejuieşti aşa de o înghesuială, ca să dai într-un om fără apărare!

Dar călăreţul le strigă:

— Aflaţi cu toţii că insul ăsta nu e decât un hoţ!

La vorbele lui, mă dezmeticii din ameţeala în care mă aflam şi îi auzii pe oameni cum spuneau:

— A, nu! e un tânăr prea frumos şi de prea aleasă înfăţişare ca să fure ceva!

Şi toată lumea câtă se afla acolo şedea şi se întreba dacă furasem; şi lămuririle încurcate şi dintr-o parte, şi dintr-alta, precum şi pălăvrăgelile, se învâlvorau întruna; şi, până la urmă, fusei târât de valul mulţimii, şi poate că aş fi ajuns să izbutesc a scăpa de sub veghea călăreţului, care nu vroia să-mi dea drumul, când, ca urmare a ursitei, valiul şi străjile tocmai trecură pe acolo, intrară pe poarta Zauilat, veniră la îngrămădeala în care ne aflam noi la mijloc, iar valiul întrebă:

— Da ce este aici?

Şi călăreţul răspunse:
— Pe Allah! o, emirule, iacătă un hoţ! Aveam în buzunar o pungă albastră, cu douăzeci de dinari de aur în ea; şi pramatia asta a găsit cu cale, în dricul înghesuielii, să mi-o înhaţe.
Iar valiul îl întrebă pe călăreţ:
— Ai pe cineva care să-l fi văzut, spre a-ţi sta de mărturie?
Şi călăreţul răspunse:
— Nu!
Atunci valiul îl chemă pe mokadem, căpetenia agiei, şi îi zise:
— Inşfacă-l pe insul acesta şi scotoceşte-l!
Atunci mokademul mă luă, întrucât ocrotirea lui Allah nu mai era asupra-mi, şi mă despuie de toate hainele de pe mine şi, până la urmă, găsi punga, care chiar că era de mătase albastră. Şi valiul luă punga, numără banii şi văzu că într-adevăr se aflau în ea taman douăzeci de dinari de aur, precum mărturisise călăreţul.
Atunci valiul, mâniat, strigă la străjerii şi la oamenii din ceata lui:
— Aduceţi-l încoace pe ins!
Atunci mă aduseră între mâinile lui, iar el îmi zise:
— Trebuie să-mi mărturiseşti adevărul, tinere! Spune-mi, dar, dacă adevereşti singur că ai furat punga.
Atunci, ruşinat, lăsai capu-n jos, cugetai o clipită, gândind în sinea mea: „Dacă voi spune: «Nu am furat-o!» nu mă vor crede, întrucât au găsit punga la mine; iar dacă voi spune: «Am furat-o!» voi fi pus pe dată la popreală!” Da, până la urmă, mă hotărâi şi spusei:
— Da, eu am furat-o!
Când auzi vorbele mele, valiul rămase tare uluit şi chemă martorii şi îi pofti să asculte spusele mele, punându-mă să le mai rostesc o dată dinaintea lor. Şi toată pătărania se petrecea în Bab-Zauilat.
Atunci valiul îi porunci armaşului să-mi taie mâinile. Şi armaşul numaidecât îmi reteză mâna dreaptă. Văzând aceasta, călăreţului i se facu milă de mine şi stărui pe lângă valiu să nu mi se mai taie şi mâna cealaltă. Iar valiul îmi dărui iertarea şi plecă. Iar oamenilor care erau acolo li se facu milă de mine şi îmi aduseră să beau un pahar de vin, spre a mă întrema în urma pierderii de sânge pe care o îndurasem şi a stării de slăbiciune în care eram. Cât despre călăreţ, acesta se apropie de mine şi îmi întinse punga, şi mi-o puse în mână, şi îmi zise:
— Eşti un tânăr chipeş, iar meseria de hoţ nu ţi se potriveşte, prietene!

Eu atunci primii punga şi procitii aceste stihuri:

Uallah! află, om de omenie,
Că n-am fost hoţ în viaţa mea, vai mie!

Dar din pohfala măreţiei mele,
Mă-mpinse soarta-n negurile rele.

Şi mă afund de-atunci pe trista-mi cale
În sărăcie, în necaz şi-n jale.

Şi ne-ndoielnic nu eu sunt cel care
Şi-a hotărât această neagră stare.

Ci însuşi Domnul din mărimea-mi toată,
M-a suliţat cu mâna lui, deodată,

Şi-n urma loviturii sale crunte
Mi-a şi zburat cununa de pe frunte.

Atunci călăreţul mă lăsă şi plecă, după ce mă îndatorase astfel să primesc punga. Şi-apoi plecai şi eu, îmi înfaşurai mâna cu năframa şi o ascunsei în mâneca mantiei. Şi mă îngălbenisem de tot, şi eram într-o stare jalnică, după toate câte mi se întâmplaseră. Şi, fără să ştiu bine unde mă duc, mă îndreptai spre casa iubitei.

Când ajunsei la ea, mă prăbuşii pe pat, vlăguit. Iar tânăra îmi văzu gălbeneala şi istovirea, şi mă întrebă:

— Ce te doare? Şi de unde schimbarea asta la chip şi gălbeneala asta?

Şi îi răspunsei:

— Mă doare capul şi nu mi-e bine.

La vorbele mele, ea rămase tare mâhnită şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu-mi pârjoli inima. Şezi, rogu-te, şi saltă-ţi oleacă spre mine capul, şi spune-mi ce-a putut să ţi se întâmple astăzi. Că multe lucruri citesc pe chipul tău!

Atunci îi spusei:

— Fie-ţi milă, cruţă-mă de chinul de a-ţi răspunde!

Ea începu atunci să plângă şi îmi spuse:

— Ah! văd bine că nu mai am să-ţi dau nimic din harurile mele, că te-ai săturat şi te-ai lehămeţit de mine! Căci nu mai eşti cu mine ca de obicei!

Pe urmă vărsă din belşug lacrimi întretăiate cu suspine, la care eu nu dam niciun răspuns; şi-aşa până la miez de noapte. Atunci ni se aduse să mâncăm, şi ni se aşternură bucatele, ca de obicei. Da eu mă ferii să primesc, întrucât mi-ar fi fost ruşine să iau mâncarea cu mâna stângă, şi mi-ar fi fost teamă ca ea să nu mă întrebe pricina. Îi spusei, aşadar:

— La ceasul acesta nu mai am nicio poftă de mâncare.

Ea atunci îmi spuse:

— Vezi bine că te-am ghicit. Spune-mi, dar, ce a putut să ţi se întâmple astăzi şi pentru ce te văd atâta de necăjit, de mohorât şi cu inima, şi cu gândul cernite.

Atunci, într-un sfârşit, îi spusei:

— Pe dată am să-ţi povestesc necazul, strop cu strop şi încetişor.

La vorbele mele, ea îmi spuse, cu o înfăţişare înseninată, întinzându-mi un pocal cu vin:

— Hai, iubitule, alungă-ţi gândurile negre. Iată cu ce se alungă toată mâhnirea. Bea, aşadar, vinul acesta; şi să-mi povesteşti apoi pricina necazurilor tale.

Şi răspunsei:

— Dacă doreşti numaidecât, atunci dă-mi chiar tu să beau, cu mâna ta.

Iar ea apropie pocalul de buzele mele şi îl aplecă încetişor, şi mă ajută să-l beau. Pe urmă îl umplu iar şi mi-l întinse. Eu atunci mă îndârjii asupra-mi, întinsei mâna stângă şi luai de la ea pocalul. Dar nu putui să-mi opresc lacrimile, şi procitii aceste stihuri:

Allah, când pedepseşte, daca vrea,
Şi-auz şi văz poate să-i ia cuiva,

Şi mintea să i-o smulgă-ntr-adevăr,
Uşor precum ai smulge-un fir de păr.

Şi dacă vrea el, poate, mai apoi,
Să ne dea mintea-ntreagă înapoi,

Spre a fi iarăşi ca mai înainte
Şi să ne fie ca învăţ de minte.

Sfârşind de rostit stihurile, suspinai din toată inima. Când văzu că plâng aşa, nu mai putu nici ea să se stăpânească; îmi luă capul între mâinile ei şi

gemu deznădăjduită:
— Oh, fie-ţi milă, spune-mi odată pricina plânsetelor tale! Mi-ai pârjolit inima! Spune-mi totodată cum se face că iei pocalul aşa, cu mâna stângă.
Atunci îi răspunsei:
— Am un buboi la mâna dreaptă.
Iar ea îmi spuse:
— Dezveleşte-ţi buboiul, ca să ţi-l sparg; şi ai să te uşurezi.
Îi răspunsei:
— Nu este vremea potrivită pentru a săvârşi atare treabă. Aşa că nu mai stărui, întrucât sunt tare hotărât să nu-mi dezvelesc mâna.
Cu vorbele acestea, golii pocalul tot, şi urmai a bea mai departe ori de câte ori ea mă îmbia cu pocalul plin; şi-aşa până ce mă cuprinse beţia de-a binelea. Atunci mă întinsei chiar pe locul pe care mă aflam şi adormii.
Ea atunci se prilejui de somnul meu pentru a-mi dezveli mâna şi văzu că nu mai am mână. Şi începu să mă scotocească, şi găsi în buzunarul meu punga cea albastră plină cu galbeni. Atunci, la vederea nenorocirii mele, fu cuprinsă de o deznădejde fără de margini şi simţi o durere cum nimenea nu mai simţise pe lume.
A doua zi dimineaţa, când mă trezii din somn, văzui că ea îmi şi pregătise masa; găsii într-o farfurie patru pui fierţi, şi zeamă de pui, şi vin din belşug. Şi mă pofti la toate. Iar eu mâncai şi băui; pe urmă vrusei să-mi iau rămas-bun şi să plec. Dar ea mă opri şi îmi zise:
— Unde vrei să te duci aşa?
Îi răspunsei:
— Prin vreun loc pe undeva ca să mă veselesc şi să mă scutur de gândurile care mă năpădesc, şi care îmi apasă inima!
Ea spuse:
— Oh, nu pleca! mai stai!
Eu atunci şezui jos, iar ea se uită la mine îndelung şi îmi spuse:
— Iubitule, ce nebunie pe tine! Dragostea ta pentru mine te-a smintit, văd bine, şi te-a făcut să-ţi cheltuieşti pentru mine toţi banii. Pe deasupra, este neîndoielnic că, presupun eu, mie mi se datoreşte pierderea mâinii tale drepte. Or, îţi jur, şi Allah îmi este martor, că niciodată nu am să mă mai despart de tine şi nu am să te mai las departe de mine! Şi ai să vezi că spun adevărul! Şi chiar acum vreau să mă mărit cu tine legiuit!
Cu vorbele acestea, trimise după martori, care veniră, şi le spuse:

— Fiţi martori ai măritişului meu cu tânărul acesta. Aşadar aveţi a scrie legământul meu cu el, şi a adeveri că am primit de la el zestrea măritişului.

Atunci martorii scriseră senetul nostru de căsătorie. Şi ea le spuse:

— Va iau de martori pe toţi că toate bogăţiile pe care le am şi care sunt colea, în sipetul pe care îl vedeţi, şi tot ceea ce stăpânesc eu, intră din ceasul de-acum în stăpânirea acestui tânăr.

Iar martorii scriseră şi făcură însemnare de mărturia ei, şi tot aşa de învoirea mea, şi plecară, după ce îşi primiră plata.

Atunci fetişcana mă luă de mână şi mă duse la un dulap, îl deschise, îmi arătă o iadă mare, pe care la fel o deschise, şi îmi spuse:

— Uită-te oleacă la ce se află în lada aceasta.

Mă uitai şi văzui că lada era plină cu năframe, care fiecare închipuia câte o legătură.

Şi copila îmi spuse:

— Toate astea sunt chiar avutul tău, cel pe care, cu vremea, l-am primit de la tine. Întrucât, de fiecare dată când îmi dădeai o năframă cu cincizeci de dinari de aur, eu aveam grijă s-o strâng cu băgare de seamă şi s-o ascund în lada aceasta. Iar acuma ia-ţi bunul îndărăt. Allah ţi l-a menit şi ţi l-a scris de la ursitoare. Astăzi Allah te ocroteşte şi m-a ales pe mine pentru împlinirea lucrurilor scrise de el! Da tot din pricina mea, fără de nicio îndoială, ţi-ai pierdut tu mâna dreaptă. Şi chiar că nu pot să te răsplătesc pe măsura credinţei tale faţă de mine şi de dragostea mea; chiar de mi-aş jertfi şi sufletul, tot n-ar fi destul, iar tu tot păgubit ai rămâne.

Pe urmă adăugă:

— Ia-ţi bunul în stăpânire!

Iar eu mă supusei, şi trimisei să se cumpere o ladă nouă, în care pusei unul câte unul toate lucrurile pe care le scosei rând pe rând din lada fetişcanei; luai îndărăt astfel banii pe care îi dăruisem, iar inima mi se umplu de bucurie, şi toată mâhnirea mi se spulberă.

Mă sculai atunci şi o strânsei în braţe; şi şezurăm amândoi să bem voios laolaltă. Iar ea îmi spunea mai departe vorbele cele mai dulci şi cele mai gingaşe, şi îşi cerea iertăciune de preapuţinul pe care îl facea pentru mine, faţă de ceea ce făcusem eu pentru ea. Pe urmă, încă vrând să pună vârf la toate câte le făcuse pentru mine, se ridică şi scrise pe numele meu tot ceea ce avea în stăpânirea ei, ca haine de preţ, giuvaieruri, averi şi clădiri, şi pământuri, şi toate, printr-un senet pecetluit cu chiar mâna ei, şi dinaintea martorilor.

Şi, în noaptea aceea, în pofida tuturor zbengurilor de care ne ţinurăm, ea adormi tare mâhnită de nenorocirea care spunea că mi s-a întâmplat din pricina ei şi pe care până la urmă i-o istorisisem pe deşart.

Dar din ceasul acela nu mai conteni să se tot tânguie pentru mine şi să se amărască, până într-atât că, după o lună petrecută astfel, căzu bolnavă de o lungoare ce se înăspri zi de zi şi se înrăi, şi în cincizeci de zile o facu să ajungă a-şi da sufletul şi a intra în rândul celor aleşi pentru lumea cealaltă.

Eu atunci îndeplinii pentru ea toate datinile de înmormântare, şi o aşezai chiar eu în mormânt, şi pusei să se săvârşească toate slujbele câte se fac la despărţirea de cei morţi; şi nu cruţai nicio cheltuială bănească. După care mă întorsei de la cimitir şi intrai în casă şi cercetai toate clironomiile şi toate daniile pe care mi le făcuse ea; şi văzui că, într-adevăr, îmi lăsase multe bogăţii, moşii şi acareturi, şi, printre altele, capanuri mari pline cu seminţe de susan. Şi, o, domnia ta, chiar susanul acela te-am îndatorat să-l vinzi, şi de la care ai binevoit, pentru misitia ta, să primeşti o mică plată ce este mai prejos de vredniciile tale. Cât despre zăbovelile pe care le puneam şi de care poate că te-ai minunat, le faceam pentru că eram nevoit să vând toate lucrurile pe care mi le lăsase ea şi de-abia acuma am ajuns la capăt cu socotelile băneşti şi cu alte asemenea daraveli. Mă rog, dar, să nu te lepezi de răsplata pe care vreau să ţi-o fac, o, tu, cel care îmi dăruieşti o atare ospeţie în casa ta şi care m-ai poftit să fiu părtaş la masa ta. Mă vei îndatora, aşadar, primind de la mine toţi banii pe care mi i-ai păstrat şi pe care i-ai strâns din vânzarea seminţelor de susan.

Şi-aşa-i cu povestea mea şi cu pricina care mă face să mănânc numai cu mâna stângă!

Atunci eu, o, preaputernice sultan, îi spusei tânărului:

— Chiar că mă copleşeşti cu milele şi cu dărniciile tale!

Iar el îmi răspunse:

— Asta nu este nimic! Acuma, domnia ta, misitule, vrei să te întovărăşeşti cu mine şi să mă însoţeşti în ţara mea, la Bagdad? Am făcut de curând târguieli mari de mărfuri de la Alexandria şi de la Cairo, pe care gândesc să le vând cu câştig bun la Bagdad. Vrei, dar, să-mi fii tovarăş de drum şi părtaş la câştiguri?

Iar eu îi răspunsei:

— Dorinţa ta este poruncă!

Pe urmă hotărârăm sfârşitul lunii ca soroc de plecare a noastră.

În vremea asta, mă apucai să-mi vând toate bunurile, fără a pierde nimic; şi, cu banii pe care îi dobândii, cumpărai deopotrivă mărfuri, şi plecai, în tovărăşie cu tânărul, la Bagdad, ţara lui, şi de acolo, cu un câştig straşnic şi cu alte mărfuri, băturăm calea până în ţara aceasta de aici, care este împărăţia ta, o, sultane al veacurilor!

Cât despre bărbatul cel tânăr, acela nu zăbovi a-şi vinde aici marfa şi a pleca îndărăt la Egipt, înaintea mea, şi unde urma să-l întâlnesc, când, în noaptea care iacătă că se scurse, avusei cu cocoşatul păţania care se datoreşte neştiinţei mele despre ţara aceasta, în care nu sunt decât un străin ce călătoreşte pentru negustoriile lui.

Şi-aşa-i, o, sultane al veacurilor, povestea pe care o socot mai straşnică decât cea a cocoşatului!

Şi sultanul răspunse:

— Ei ba! Nu o găsesc deloc aşa! Povestea ta nu este tot atâta de minunată ca aceea, o, misitule! Încât am să pun numaidecât să vă spânzure pe toţi, ca să vă pedepsesc pentru omorul săvârşit asupra măscăriciului meu, bietul cocoşat pe care l-aţi ucis!

În clipa aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din povestit.

Iar în cea de a douăzeci şi şaptea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când sultanul Chinei a spus: „Am să pun să vă spânzure pe toţi!”, baş-bucătarul a păşit înainte, s-a temenit dinaintea sultanului şi i-a spus:

— Dacă îmi îngăduieşti, am să-ţi povestesc ce mi s-a întâmplat zilele acestea şi care istorisire este cu mult mai uluitoare şi mai minunată decât povestea cocoşatului. Dacă, dar, vei socoti astfel, după ce ai să-mi asculţi povestea, ne vei da iertare la toţi?

Iar sultanul Chinei i-a spus:

— Fie! Ia s-auzim şi povestea ta!

Atunci baş-bucătarul a spus:

Istorisirea baş-bucătarului sultanului Chinei

Află, o, sultane al veacurilor şi al vremilor, că noaptea trecută mă găseam poftit la un ospăţ de nuntă, la care veniseră o mulţime de învăţaţi, pricepuţi la pravili, şi cărturari iscusiţi la Sfânta Carte. Când se sfârşi citirea *Coranului*, se aşternu masa, se rânduiră bucatele şi se aduse tot ce trebuia pentru ospăţ. Or între altele, pe masă se afla şi o tablă cu mâncarea de usturoi numită rozbaja[19], care are o faimă mare şi care este tare gustoasă, mai cu seamă dacă orezul care îi alcătuieşte temelia este bine gătit şi dacă usturoiul şi mirodiile care o înmiresmează sunt potrivite cum se cuvine. Atunci noi, oaspeţii, începurăm să mâncăm cu mare poftă, afară de unul care nu vroi cu niciun chip să se atingă de tablaua aceea de rozbaja. Şi, întrucât îl tot îndemnam de zor să guste din ea măcar o îmbucătură, el se jură că nu are să facă aşa ceva.

Atunci noi ne sporirăm stăruinţele; dar ne spuse:

— Iertaţi-mă! m-aţi bătut la cap îndeajuns. Am păţit destule de pe urma ei, odată, când m-a împins păcatul s-o gust.

Şi ne prociti stihurile acestea:

De vrei pe-un vechi prieten
Să nu-l mai vezi nicicând.
Şi pentru totdeauna
Să scapi de chipul lui,
Nu încerca tertipuri,
Zadarnice pe rând –
Mai bine fugi departe,
Că altă cale nu-i![20]

Noi atunci nu mai stăruirăm. Da îl întrebarăm:

— Pe Allah! şi care să fie pricina ce te opreşte să mănânci din această rozbaja minunată?

El răspunse:

— M-am jurat să nu mănânc rozbaja decât după ce mă spăl pe mâini de patruzeci de ori în şir cu sodă, de patruzeci de ori cu leşie şi de patruzeci de ori cu săpun, în totul de o sută douăzeci de ori.

Atunci stăpânul casei le porunci slugilor să aducă pe clipă apa şi celelalte pe care le ceruse oaspetele. Şi oaspetele se apucă să se spele pe mâini chiar de atâtea ori de câte spusese; pe urmă se întoarse la masă, da vădit fără de nicio inimă, şi întinse mâna spre tava de la mijloc, din care mâncam toţi şi,

tremurând întruna şi pregetând întruna, începu să mănânce rozbajaua de pe tava aceea. Iar noi eram tare nedumeriţi; da rămaserăm încă şi mai nedumeriţi când ne uitarăm la mâna lui: văzurăm că de la mâna aceea lipsea degetul mare şi nu avea decât patru degete. Şi-aşa, musafirul nu mânca decât cu patru degete. Noi atunci grăirăm:

— Allah fie cu tine! spune-ne cum se face că nu mai ai degetul cel mare! Ori poate că este un beteşug pe care îl ai de la naştere, şi care este doar lucrarea lui Allah? Ori poate ai fost lovit de vreo vătămătură?

El spuse:

— Fraţilor, nu aţi văzut tot! Nu doar degetul acesta îmi lipseşte, ci amândouă degetele cele mari. Căci nu mai am nici degetul cel mare de la mâna stângă. Şi tot aşa şi picioarele mele amândouă nu au decât câte patru degete. De altminteri, uitaţi-vă şi voi!

Şi ne arătă mâna cealaltă, şi scoase la iveală şi cele două picioare, şi văzurăm că într-adevăr la fiecare dintre ele nu avea decât câte patru degete. Atunci minunarea noastră spori şi mai tare, şi îi ziserăm:

— Nedumerirea noastră este până peste poate şi dorim cu aprindere să aflăm pricina ce te-a făcut să-ţi pierzi cele două degete mari de la mâini şi cele două degete mari de la picioare, precum şi pricina care te-a făcut să te speli pe mâini de o sută douăzeci de ori în şir.

El atunci ne povesti pătărania astfel:

— Aflaţi, o, voi toţi, că tatăl meu era un negustor dintre negustorii cei mari; şi chiar era negustorul cel mai mare din cetatea Bagdadului, pe vremea califului Harun Al-Raşid. Părintele meu era tare pătimaş după vinuri bune şi după zamparalâcuri; îi plăcea cântecul de strune, al lăutelor noastre, cumu-s audul şi kanunul. Încât la moartea lui nu mi-a lăsat para chioară, că vântuise tot. Ci, oricum, întrucât era părintele meu, i-am făcut o înmormântare potrivită cinului său, am dat pomeni în cinstea lui şi mi-am pus haine cernite vreme de zile şi nopţi. După care m-am dus să văd prăvălia care fusese prăvălia lui, am descuiat-o şi nu am mai găsit în ea nimic de vreun preţ cât de cât; ba dimpotrivă, luai seama că lăsase datorii mari. Atunci mă dusei să-i caut pe cei la care tatăl meu era datornic, îi rugai să aibă răbdare şi îi potolii cât putui. Pe urmă mă apucai de treabă, să vând şi să cumpăr, şi să plătesc datoriile, săptămână de săptămână, pe măsura câştigului pe care îl dobândeam. Şi nu contenii a face astfel până ce plătii

toate datoriile şi chiar îmi sporii banii mei de la început cu câştigurile statornice.

Or, într-o zi, pe când şedeam în prăvălia mea, văzui o copilandră, şi în viaţa mea nu văzusem cu ochii mei ceva mai frumos. Era îmbrăcată cu nişte haine fără de asemuire şi călărea pe o catârcă. Dinainte-i mergea un hadâmb, iar dinapoia ei alt hadâmb. Îşi opri catârca la intrarea în suk, descălecă şi intră în suk, urmată de unul dintre cei doi hadâmbi. Şi hadâmbul acela îi zise:

— O, stăpâna mea, mă rog ţie, nu intra aşa în suk şi nu te arăta aşa trecătorilor. Ai să tragi asupra noastră ponoase mari. Să plecăm de-aici!

Şi hadâmbul încercă s-o oprească. Dar ea nici nu luă în seamă vorbele lui şi începu să cerceteze toate prăvăliile din suk, una după alta, şi nu văzu nicio prăvălie mai bine îngrijită şi mai frumoasă decât a mea. Atunci se îndreptă spre mine, cu hadâmbul în urma ei, şezu jos în prăvălia mea şi îmi ură bună pace. Eu însă în viaţa mea nu mai auzisem nici glas mai dulce, nici vorbe mai mustoase. Când îşi dezveli chipul, mă uitai atunci la ea, şi numai vederea ei mă şi aruncă în turburarea cea mai mare şi îmi răpi inima. Şi nu putui să-mi desprind privirile de pe chipul său, şi rostii aceste stihuri:

Spune-i frumoasei cu val de mătasă,
Spune-i că moartea-mi pare mai duioasă
Decât să-ndur durerea ce m-apasă!

Spune-i atât: să-i fie milă-oleacă! –
Aş da uitării tihna vieţii-ntreagă,
Numai să-i pot privi făptura dragă!

Când auzi stihurile mele, îmi răspunse numaidecât cu alte stihuri:

Iubirea-n piept mi-nfipse jungherul, şi mă ţine,
Mi-e inima bolnavă de dor şi de suspine,
Şi nu e-n stare-o clipă să-şi uite-acum de tine.

Iar ochii mei, sărmanii, dac-ar zări vreodată
O altă frumuseţe ca tine, niciodată
Spre-o altă frumuseţe n-ar şti să se abată.

Mă jur că niciodată din pieptu-mi nu voi smulge
Nici dorul după tine, nici chipul tău cel dulce,

Măcar că-n chin mi-i dat iubirea să mă culce.

Cu suflet ars pocalul iubirii îl băui.
Ah, pentru ce, iubite frumos cum altul nu-i,
Nu vrei s-apropii buza de focul sfânt al lui?[21]

Pe urmă îmi spuse:

— O, tinere neguţător, ai nişte ţesături frumoase să ni le arăţi?

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, robul tău este un negustor sărac şi nu are nimic care să fie vrednic de tine. Aşa că ai răbdare oleacă. Întrucât, cum e prea de dimineaţă, ceilalţi negustori nu şi-au deschis încă prăvăliile. Da am să mă duc pe dată chiar eu să-ţi cumpăr de pe la ei toate ţesăturile scumpe de câte s-ar putea să ai trebuinţă.

Pe urmă începui să tăifăsuiesc cu ea, şi mă înecam în marea dragostei, şi mă pierdeam în nebunia pârjolului pe care mi-l stârnea. Dar când negustorii ceilalţi îşi deschiseră prăvăliile, mă ridicai şi plecai să-i cumpăr tot ce îmi poruncise; şi toată târguiala pe care o făcui, şi pe care o trecui în seama mea, se ridica la preţ de cinci mii de drahme. Şi dădui totul robului; iar ea plecă împreună cu el şi se îndreptă spre locul unde robul celălalt o aştepta cu catârca, la intrarea în suk, şi se duse. Dar nu mă întrebă nimic de preţ şi nu-mi pomeni nimic de banii pe care mi-i datora şi pe care îi trecusem în seama mea să-i plătesc negustorilor. Şi nu-mi spuse nici baremi cine era, nici unde se afla casa ei. Iar mie, la rându-mi, îmi fu ruşine să-i pomenesc ceva; şi mă îndatorai atunci să le plătesc negustorilor cele cinci mii de drahme la sfârşitul săptămânii, întrucât nădăjduiam că fetişcana va veni să-mi plătească. Pe urmă mă întorsei acasă, beat de dragoste. Şi mi se aduse să mănânc; ci de-abia mă atinsei de mâncare, întrucât eram tot cu gândul la frumuseţea şi la nurii ei. Iar când vrusei să mă culc, nu avusei pic de somn.

Şi rămăsei în starea aceea vreme de o săptămână, la sfârşitul căreia negustorii veniră să-mi ceară banii; şi, cum încă nu aveam vreo ştire de la hanâmă, îi rugai să aibă răbdare oleacă şi să-mi mai dea o păsuire de încă o săptămână. Şi se învoiră. Într-adevăr, la sfârşitul săptămânii, o văzui că vine într-o dimineaţă devreme, călare pe catârca ei; şi era însoţită de un slujitor şi de doi hadâmbi. Îmi dădu bineţe şi zise:

— O, stăpâne al meu, iartă-ne că am zăbovit aşa, cam prea mult, să venim să plătim. Da iacătă banii. Trimite după un zaraf, să cerceteze galbenii şi să

cântărească pungile.

Şi trimisei după zaraf; iar unul dintre hadâmbi îi înmână banii, pe care zaraful îi cercetă şi îi găsi buni, numai safi. Eu atunci luai banii; pe urmă începui să tăifăsuiesc cu copila, până ce sukul se deschise şi negustorii veniră la prăvăliile lor. Atunci ea îmi spuse:

— Mai am trebuinţă de cutare şi de cutare lucru. Du-te, aşadar, să le cumperi.

Şi îi cumpărai, pe seama mea, toate câte îmi ceruse, şi i le înmânai, iar ea le luă şi plecă, fără să-mi pomenească nimic de banii pe care mi-i datora. Pe mine atunci, când o văzui că se depărtează, mă cuprinse căinţa că mă purtasem aşa, cu atâta încredere, dat fiind că târguielile mă costaseră o mie de dinari de aur. Iar după ce o pierdui din vedere, zisei în cugetul meu: „Nu mai pricep nimic din patima asta şi din drăgălăşia pe care o are faţă de mine! Îmi aduce preţul de patru sute de dinari, şi mă prinde cu marfa de o mie de dinari! Dacă mă ţine aşa, nu mai am dinainte-mi decât mofluzlâcul şi pierderea bunurilor altora. Şi-apoi numai pe mine au să se năpustească negustorii păgubiţi. Şi tare mi-e teamă că femeia asta o fi vreo înşelătoare plină de vicleşug, care vine să mă îmbrobodească cu nurii şi cu frumuseţea ei, o şireată care se prilejuieşte de faptul că sunt negustor sărac, fără de ocrotire şi fără de sprijin, ca să-şi bată joc de mine şi să râdă pe seama mea. Iar eu iacătă că nu am întrebat-o nici unde se află casa ei.”

Rămăsei aşa, plin de griji şi de gânduri chinuite, vreme de o lună întreagă, la sfârşitul căreia negustorii veniră să-şi ceară banii, şi stăruiră atâta încât mă văzui nevoit, spre a-i mulţumi, să le spun că am să vând tot, şi prăvălia, şi ce se afla în ea, şi casa, şi toate bunurile mele. Şi mă pomenii astfel în pragul prăbuşirii; şi şezui jos, tare îngrijorat de gândurile acelea jalnice; când deodată o văzui că se iveşte la poarta sukului, trece pragul şi vine către mine. Când o văzui, simţii pe dată cum mi se spulberă şi prepunerile, şi grijile, şi uitai de starea nemernică în care mă aflasem în tot răspăsul de vreme cât nu se ivise. Şi se apropie de mine şi începu să tăinuie cu mine, grăindu-mi cu glasul ei cel atâta de frumos şi spunându-mi vorbe de acelea atâta de desfătătoare, pe care ştia ea să le spună. Pe urmă îmi zise:

— Adu terezia şi cântăreşte banii pe care ţi-i aduc!

Şi îmi plăti, într-adevăr, tot ce mi se cuvenea, ba chiar mult peste preţul târguielilor ce i le făcusem.

Apoi şezu jos lângă mine şi începu să-mi vorbească cu multă voioşie şi sprinteneală. Şi încheie cu întrebarea:

— Eşti burlac ori ai o soţie?
Atunci spusei:
— O, nu! nu am cunoscut nicio femeie!
Şi mă trecură lacrimile rostind acestea. Ea atunci îmi spuse:
— Ce ai de plângi?
Şi răspunsei:
— Mi-a trecut ceva prin minte.
Pe urmă îl luai pe slujitorul ei în fundul prăvăliei, îi întinsei câţiva dinari de aur şi îl rugai să slujească de mijlocitor între ea şi mine în treaba aceasta. El atunci începu să râdă şi îmi spuse:
— Păi află că şi ea este îndrăgostită de tine, mai mult decât eşti tu de ea! Şi nu avea niciun zor să cumpere ţesăturile alea, şi nu le-a cumpărat decât ca să poată să stea de vorbă cu tine şi ca să-ţi spună dragostea ce ţi-o poartă. Încât poţi să-i vorbeşti şi să-i spui ce vrei; şi de bună seamă că nu are să i se pară nimica supărător, şi nu are să te certe.
Dar ea, în clipita când să plece şi să-şi ia rămas-bun de la mine, mă văzu că întind dinarii slujitorului care o însoţea. Atunci se întoarse în prăvălie şi şezu jos, zâmbind.
Iar eu îi spusei:
— Fă-i robului tău hatârul pe care are să ţi-l ceară, şi iartă-i de mai înainte cele ce are să-ţi spună!
Pe urmă îi împărtăşii cele ce aveam în minte. Şi văzui că-i place şi că îmi răspunde drăgăstos şi îmi spune:
— Slujitorul acesta îţi va aduce răspunsul la întrebarea ta, precum şi vrerea mea! Iar tu să faci întocmai, tot ceea ce îţi va spune să faci.
Pe urmă se ridică şi plecă.
Eu atunci mă dusei să dau banii îndărăt negustorilor şi dobânda ce li se cuvenea. Cât despre mine, nu avusei nici pic de dobândă, da mă cuprinse o mâhnire mare când o bună bucată de vreme nu mai căpătai nicio ştire de la ea. Şi, din clipita când nu o mai văzui, îmi pierdui somnul tot, de-a lungul tuturor nopţilor. Dar, peste câteva zile, slujitorul ei veni să mă caute, iar eu îl primii cu ghes şi cu dăruire şi îl rugai să-mi dea veşti. El spuse:
— A fost bolnavă în zilele astea din urmă.
Atunci îl rugai:
— Spune-mi şi mie câte ceva despre ea!
El spuse:

— Copila aceasta a fost crescută de stăpâna noastră Zobeida, soţia cea mai scumpă a lui Harun Al-Raşid, şi a ajuns una dintre însoţitoarele ei. Iar stăpâna noastră Zobeida o îndrăgeşte ca pe chiar fiica sa şi îi face toate voile. Într-o zi, copila i-a cerut îngăduinţă stăpânei să iasă din sarai, spunându-i: „Sufletul meu ar vrea să se plimbe şi să se întoarcă apoi la sarai!” Şi îngăduinţa i s-a dat. Şi, din ziua aceea, fata nu a contenit să meargă în cetate şi să se întoarcă la sarai, şi atâta de des, cât sfârşi a fi tare pricepută la târguieli, şi ajunse astfel mâna dreaptă a stăpânei Zobeida. Şi taman atunci te-a văzut şi i-a vorbit despre tine stăpânei sale şi a rugat-o să te însoare cu ea. Iar stăpâna i-a spus: „Nu pot, până ce nu-l văd şi eu pe tânărul acela. Dacă voi vedea că ţi se asemuieşte la însuşiri, te voi mărita cu el!” Or, acuma, am venit la tine spre a-ţi spune că sarcina noastră, la ceasul acesta, este de a te ajuta să intri în sarai. Aşa că dacă vom putea să te ajutăm să intri fără ca nimeni să bănuiască, poţi să nu mai ai îndoială că o vei avea de soţie; dar dacă treaba va fi dovedită, să fii încredintat că ti se va tăia capul. Ce zici?

Eu răspunsei:

— De bună seamă, voi merge cu tine. Aşa că nu ai decât să îndeplineşti sarcina pe care o ai.

Atunci slujitorul îmi spuse:

— Când s-o însera, să te îndrepţi către geamia pe care hanâma Zobeida a zidit-o pe Tigru; să intri în geamie şi să-ţi faci rugăciunea, şi să stai să aştepţi acolo!

Şi răspunsei:

— Mă supun, cu dragoste şi cu cinstire!

Când se înseră, mă dusei la geamie, unde intrai şi începui să mă rog, şi îmi petrecui acolo noaptea toată. În zorii zilei, văzui că vin nişte robi într-o luntre; şi aveau cu ei nişte lăzi goale pe care le cărară în geamie şi se întoarseră la luntrea lor. Dar unul dintre ei rămase în urma celorlalţi; şi luai bine seama la el şi văzui că era cel care îmi slujise de mijlocitor. Şi, peste un răspăs de vreme, văzui că suie la geamie şi vine spre mine iubita mea, copila stăpânei Sett-Zobeida. Cum se apropia, păşii repede către ea şi o îmbrăţişai, iar ea mă îmbrăţişă la fel; şi şezurăm jos o clipită spre a vorbi, iar ea îmi arătă hotărârea sa. Pe urmă mă luă şi mă băgă în una din lăzi, pe care o închise cu cheia; iar eu nu avusei nici măcar răgazul cât să cuget, că mă şi pomenii în saraiul califului[22].

Şi fusei scos din ladă, şi mi se aduseră nişte schimburi şi nişte haine care de bună seamă că preţuiau cincizeci de mii de drahme. Pe urmă văzui vreo douăzeci de roabe albe, toate cu nişte sâni minunaţi şi toate fecioare. În mijlocul lor se afla Sett-Zobeida, care nu putea să se mişte din pricina odoarelor câte le avea pe ea, giuvaieruri şi haine falnice. Dinainte-i, atunci când ajunsei aproape de ea, însoţitoarele se înşiruiră pe două rânduri, iar eu înaintai şi sărutai pământul dintre mâinile ei. Ea atunci îmi facu semn să stau jos; iar eu şezui jos dinaintea ei. Apoi începu să mă întrebe despre negustoriile mele, şi despre părinţii mei, şi despre stepena mea. Iar eu răspunsei la toate câte mă întreba. Ea atunci rămase tare mulţumită şi spuse:

— *Uallah!* văd că nu mi-am irosit strădaniile de-a o creşte pe copila aceasta, de vreme ce i-am găsit un asemenea soţ.

Pe urmă îmi spuse:

— Să ştii că o socotim pe copila aceasta întocmai ca pe chiar copilul mădularelor noastre. Şi are să fie o soţie supusă şi dulce dinaintea lui Allah şi dinaintea ta.

Atunci mă temenii şi sărutai pământul, şi primii să mă însor cu copila.

Ea atunci mă pofti să rămân în sarai zece zile. Iar eu rămăsei acolo zece zile, vreme în care nu ştiui nimic despre fată. Şi, ca să mănânc, alte însoţitoare tinere îmi aduceau de mâncare la prânz şi seara, şi mă slujeau.

După răspăsul de vreme trebuitor pentru pregătirile de nuntă, Sett-Zobeida îl rugă pe emirul drept-credincioşilor să-i dea îngăduinţa de-a o mărita pe slujnica lor; iar el îi îngădui şi îi facu slujnicei danie de zece mii de dinari de aur. Atunci Sett-Zobeida trimise să fie aduşi cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Pe urmă, când isprăviră, începu ospăţul. Se aduseră dulciuri de toate felurile şi bucatele obişnuite; şi se mâncă, şi se bău; şi se împărţiră mâncărurile pe farfurii la toată cetatea. Şi se întinse zaiafetul zece zile în şir. Numai atunci fu dusă tânăra nevastă la hammam, spre a mi-o pregăti, după datină.

Estimp, se întinse masa pentru mine şi pentru oaspeţii mei, şi se aduseră mâncăruri alese, şi, printre altele, în mijlocul puilor fripţi, al plăcintelor de toate soiurile, al umpluturilor celor dulci şi al zumaricalelor înmiresmate cu musc şi cu apă de trandafiri, era şi o tavă de rozbaja în stare să-l înnebunească până şi pe omul cel mai înţelept şi cu mintea cea mai cumpănită! Iar eu, de cum mă aşezai la masă, pe Allah! nu putui să nu mă reped la rozbajaua aceea şi să mă îndop cu ea. Pe urmă îmi ştersei mâinile, dar uitai să mi le spăl… Apoi mă ridicai şi aşteptai liniştit până noaptea.

Atunci se aprinseră făcliile şi fură aduse înăuntru cântăreţele şi lăutăresele; şi începu, în mai multe rânduri, să fie îmbrăcată mireasa, şi de fiecare dată în alt chip; şi de fiecare dată, la fiecare ocol, fiecare oaspete punea un galben pe tava ce era perindată pe la toţi, cumu-i datina. Şi saraiul era plin de mulţimea de oaspeţi; şi aşa ţinu până la sfârşit. Atunci intrai în odaia de nuntire, şi îmi fu adusă mireasa, iar însoţitoarele o dezbrăcară de toate hainele de pe ea şi ieşiră. Când o văzui aşa, goală toată, şi când rămaserăm numai noi doi singuri pe patul nostru, o luai în braţe şi nu-mi venea să cred în bucuria mea, că era a mea într-adevăr. Dar, chiar în clipita aceea, ea simţi mirosul mâinii mele cu care mâncasem rozbajaua, iar când simţi mirosul acela scoase un chirai năprasnic! Şi numaidecât veniră fuga peste noi din toate părţile slujnicele, pe când eu tremuram de tulburare şi habar nu aveam care să fi fost pricina chiraiului. Iar însoţitoarele întrebară:

— O, sora noastră, ce-ai păţit?

Ea le spuse:

— Uf! scăpaţi-mă iute de găgăuzul ăsta mitocan, pe care l-am crezut om dăruit cu purtări alese!

Iar eu spusei:

— Da ce mitocănie ori ce găgăuzeală ai băgat de seamă la mine?

Ea spuse:

— Mitocane ce eşti! De ce ai mâncat rozbaja şi nu te-ai spălat pe mâini? Iar eu acuma, pe Allah! nu te mai vreau, din pricina sărăciei tale de chibzuinţă şi a faptei tale urâte şi ticăloase!

La vorbele acestea, înşfacă un gârbaci care se afla lângă ea şi căşună cu lovituri aprige pe spinarea şi pe fundul meu, şi cu atâta amărnicie şi cu atâta dârzie, încât, sub povara acelor lovituri, îmi pierdui simţirea. Atunci se opri şi le spuse însoţitoarelor:

— Luaţi-l şi duceţi-l la căpetenia cetăţii, ca să i se reteze mâna de care s-a slujit spre a mânca rozbajaua, mâna pe care nu şi-a spălat-o apoi.

Da eu îmi venii în fire când auzii vorbele ei, şi strigai:

— Nu se află putere şi tărie decât întru Allah cel Atotputernic! Oare dacă am mâncat rozbaja fără să mă spăl pe mână, se cade să-mi fie tăiată mâna? S-a mai pomenit vreodată asemenea osândă?

Atunci slujnicele începură să se roage de ea pentru mine şi îi spuseră:

— O, sora noastră, nu îl pedepsi de data aceasta pentru fapta lui! Fie-ţi milă, iartă-l!

Ea atunci spuse:

— Fie, nu am să cer să i se taie mâna, de data aceasta; da tot îmi trebuie să i se taie ceva de pe la mădulare!

Pe urmă ieşi şi mă lăsă singur.

Iar cât despre mine, rămăsei aşa, singur, vreme de zece zile, fără s-o mai văd. Şi, după zece zile, veni la mine şi îmi zise:

— O, tu, cel cu chipul plin de căneală[23]! Aşadar atâta de puţin lucru sunt eu în ochii tăi, încât să mănânci rozbaja fără să-ţi speli mâinile?

Pe urmă strigă la însoţitoarele ei şi le spuse:

— Legaţi-i mâinile şi picioarele!

Atunci îmi legară mâinile şi picioarele; iar ea luă un brici cu tăişul bine agerit şi îmi reteză cele două degete mari de la mâini şi cele două degete mari de la picioare. Şi de aceea, o, voi toţi, mă vedeţi aşa, fără degetele mari, şi la mâini şi la picioare. Cât despre mine, căzui leşinat. Ea atunci îmi presără pe răni nişte prafuri de rădăcină înmiresmată, şi pe dată sângele încetă să mai curgă. Şi-atunci îmi zisei în cugetul meu, şi apoi cu glas tare:

— Niciodată nu am să mai mănânc rozbaja fără să mă spăl apoi pe mâini de patruzeci de ori cu leşie, de patruzeci de ori cu sodă şi de patruzeci de ori cu săpun!

La vorbele acestea, copila mă puse să mă leg cu jurământ de fagăduiala pe care o făcusem, anume că niciodată nu am să mai mănânc rozbaja fără a face întocmai precum spusesem. Încât, atunci când voi, toţi cei strânşi aici, m-aţi silit să mănânc din rozbajaua de pe masa voastră, m-am schimbat la chip, şi obrazul mi s-a îngălbenit, şi mi-am zis în sinea mea: „Iacătă rozbajaua, pricina pierderii degetelor mele!” Iar când voi m-aţi silit să mănânc din ea, m-am văzut nevoit, prin jurământul meu, să fac ceea ce am făcut!

Eu, atunci, o, sultane al veacurilor, spuse mai departe baş-bucătarul care istorisea păţania, îl întrebai pe tânărul negustor de la Bagdad, pe când toţi cei de faţă ascultau:

— Da ce-ai făcut apoi cu soţia ta?

El spuse:

— După ce m-am legat cu jurământ înaintea ei, inima i s-a domolit în privinţa mea şi, într-un sfârşit, m-a iertat. Şi-atunci eu am luat-o şi m-am culcat cu ea. Şi am şezut aşa un răstimp lung, împreunaţi în starea aceasta. După acel răstimp, ea mi-a spus:

— Trebuie să ştii bine că nimeni de la curtea califului nu a aflat ceea ce s-a petrecut între mine şi tine! Nimeni, în afară de tine, nu a putut vreodată să răzbată în saraiul acesta. Şi, dacă ai ajuns aici, nu s-a datorat decât milei preabunei El-Saieda[24] Zobeida!

Pe urmă mi-a înmânat cincizeci de mii de dinari de aur şi mi-a spus:

— Ia banii aceştia şi du-te de cumpără, pentru noi amândoi, o casă frumoasă şi mare, în care să locuim.

Eu atunci m-am dus şi am cumpărat o casă falnică. Pe urmă am cărat acolo toate bogăţiile soţiei mele, toate darurile câte i se făcuseră, pietrele cele de preţ, ţesăturile cele alese şi lucrurile cele frumoase, şi toate scumpeturile cele minunate. Şi le-am aşezat pe toate în casa pe care o cumpărasem atunci. Şi am trăit acolo împreună tare fericiţi.

Dar, după un an, din mila lui Allah, soţia mea a murit, şi de atunci nu am mai luat nicio altă femeie, şi am dorit să călătoresc. Am ieşit din Bagdad, după ce mi-am vândut toate bunurile, mi-am luat banii toţi şi am început să călătoresc, până ce am ajuns în cetatea de-aici.

Şi asta-i, o, sultane al vremurilor, urmă baş-bucătarul, păţania pe care ne-a istorisit-o tânărul negustor din Bagdad! Atunci noi toţi, cei câţi eram musafiri în casa aceea, mâncarăm mai departe, pe urmă plecarăm. Şi, când ieşii de acolo, mi se întâmplă, la vreme de noapte, necazul cu cocoşatul. Şi-atunci păţii ceea ce păţii.

Şi-aşa-i cu povestea mea! Şi sunt încredinţat că ea este mai uluitoare decât aceea care ni s-a întâmplat nouă cu cocoşatul! Uassalam[25].

Atunci sultanul Chinei spuse:

— Te amăgeşti! Nu este chiar deloc mai minunată decât păţania cocoşatului; dimpotrivă, păţania cocoşatului este, de departe, mai uluitoare decât toate acestea! Încât nu încape şovăire: am să pun să vă răstignească pe toţi, până la unul!

Şi în clipita aceea păşi înainte hakimul evreu, care sărută pământul şi spuse:

— O, sultane al vremurilor, eu am să-ţi istorisesc o întâmplare care este neîndoielnic, de data aceasta, cu mult mai nemaipomenită decât toate câte le-ai auzit şi chiar decât păţania cocoşatului.

Atunci sultanul chitailor îi spuse:

— Dă ce ai, că nu mai pot să aştept!

Şi hakimul evreu spuse:

Istorisirea hakimului evreu

Lucrul cel mai de pomină care mi s-a întâmplat pe vremea tinereţii mele este chiar întâmplarea aceasta.

Învăţam pe atunci meşteşugul tămăduirii şi ştiinţele în cetatea Damascului. Şi, după ce mi-am învăţat bine meseria, am început să mă îndeletnicesc cu ea şi să-mi câştig pâinea. Or, într-o bună zi, un rob de la casa ocârmuitorului Damascului veni la mine şi îmi spuse să-l însoţesc, şi mă duse la casa ocârmuitorului. Şi acolo, în mijlocul sălii celei mari, văzui un pat de marmură cu solzi de aur. Pe pat sta culcat un fiu de-al lui Adam, bolnav. Era un tânăr atâta de frumos, încât nu i se putea afla perechea în lumea de pe vremile lui. Eu atunci şezui la căpătâiul său şi îi urai grabnică vindecare şi sănătate. Dar nu îmi răspunse decât facându-mi semn din ochi. Şi îi zisei:

— Doamne, dă-mi mâna.

El atunci îmi întinse mâna stângă, fapt de care rămăsei tare nedumerit şi îmi zisei în sinea mea: „Ya Allah! ce lucru de mirare! Iacătă un flăcău cu o înfăţişare tare cuviincioasă, şi dintr-o stepenă tare înaltă. Şi totuşi nu are nicio manieră. Ce lucru de mirare!” Da asta nu mă împiedică să-i pipăi bătaia vinelor şi să-i scriu nişte leacuri. Şi de-atunci urmai a mă duce să-l văd, vreme de zece zile, după care îşi căpătă iar vlaga şi putu să se scoale. Atunci îl sfatuii să se ducă la hammam să se îmbăieze, ca apoi să se întoarcă la odihnă acasă.

Spre a-mi dovedi atunci îndatorinţa sa, căpetenia Damascului îmi dărui un caftan de fală, tare bogat, şi mă căftăni doftor la bolniţa din Damasc. Iar tânărul, care de-a lungul bolii lui îmi întinsese tot numai mâna stângă, mă rugă să-l însoţesc la hammam, care fusese pregătit anume numai pentru el, neîngăduindu-se niciunui alt muşteriu să intre. Când ajunserăm la hammam, slugile veniră lângă tânăr, îl ajutară să se dezbrace, luară hainele şi îi aduseră altele, curate şi noi. Odată flăcăul gol, băgai de seamă că nu avea mâna dreaptă. La priveliştea aceea, rămăsei nedumerit şi mâhnit până peste poate; iar uimirea spori şi mai tare când văzui nişte urme de lovituri de nuiele pe tot trupul său.

Atunci tânărul se întoarse către mine şi îmi spuse:

— O, hakime al veacului! Nu te mira că mă vezi în starea aceasta, întrucât mi-am pus de gând să-ţi povestesc numaidecât pricina, şi vei auzi o istorie

tare nemaipomenită. Dar, pentru aceasta, trebuie să aştepţi ieşirea noastră de la hammam.

După ce plecarăm de la hammam, ajunserăm acasă, şezurăm să ne odihnim şi apoi să mâncăm, tăifăsuind întruna. Şi tânărul îmi spuse:

— Nu vrei să urcăm în sala de sus?

Eu îi spusei:

— Ba de bună seamă!

Atunci le porunci slujitorilor casei să ne frigă un berbec la frigare şi să ni-l aducă în sala de sus, unde urcarăm şi noi. Iar robii ne aduseră în curând berbecul fript, precum şi tot felul de poame. Şi ne apucarăm să mâncăm, ci el slujindu-se tot numai de mâna stângă.

Atunci îi spusei:

— Acum istoriseşte-mi povestea aceea!

El îmi răspunse:

— O, hakime al veacului! am să ţi-o istorisesc. Ascultă!

Află că sunt de baştină din cetatea Mossulului, unde neamul meu trece printre cele mai de seamă din cetate. Părintele meu era unul dintre cei zece copii pe care bunicul meu i-a lăsat la moartea lui, şi era cel mai mare dintre fraţii lui; iar părintele meu, ca şi toţi unchii mei, la moartea bunicului meu era însurat. Şi numai el avea un copil, care sunt eu; şi niciunul dintre unchii mei nu avea niciun copil. Încât eu am dobândit, crescând, dragostea tuturor unchilor mei, care mă iubeau şi se bucurau uitându-se la mine.

Într-o zi, pe când mă aflam cu tatăl meu în moscheea cea mare din Mossul spre a ne face rugăciunea de vinerea, văzui că după rugăciune toată lumea plecase, afară de tata şi de unchii mei, care şi ei se aflau acolo. Şezură jos să tăifăsuiască, iar tăifăsuiala se abătu asupra călătoriilor şi a minunăţiilor de prin ţările străine şi de prin cetăţile cele depărtate. Da mai cu seamă se vorbi despre cetatea Cairo şi despre Egipt. Şi unchii mei ne povestiră istorisirile minunate ale călătorilor care văzuseră Egiptul şi care spuneau că nu se află pe pământ ţară mai frumoasă, şi nici apă mai minunată decât Nilul[26]. Încât poeţii au avut temei să cânte ţara aceea şi Nilul ei; şi chiar că are mare dreptate poetul care se minunează:

Te juruiesc pe-Allah: te du şi-i spune
Slăvitei ape Nil, din ţara mea,
Că ard de-o sete care mă răpune,

Că Eufratu-aici nu-mi poate da
Nimic ca el, să-mi stingă setea grea
Şi-a gurii mele lungă uscăciune.

Aşadar unchii mei se apucară să ne înşire minunăţiile Egiptului şi ale fluviului său, şi cu atâta iscusinţă şi cu atâta căldură, încât, când îşi conteniră vorba şi când plecară fiecare pe la casele lor, rămăsei răpit cu totul şi visător; iar mintea nu mai putea să mi se desprindă de amintirea plăcută a tuturor acelor lucruri pe care le auzisem despre ţara cea minunată. Iar când mă întorsei acasă, nu putui să închid ochii toată noaptea, şi îmi pieri pofta de mâncare şi nu mai primii nici să mănânc, nici să beau.

Într-adevăr, aflai, câteva zile mai târziu, că unchii mei făcuseră pregătirile pentru o călătorie la Egipt, şi-atâta mă apucai să-l rog pe tata şi atâta să plâng ca să mă lase să plec cu ei, încât el se învoi şi chiar îmi şi cumpără nişte mărfuri ca să fac negustorie cu ele; da îi sfătui pe unchii mei să nu mă ia cu ei până în Egipt, ci să mă lase, în drum, la Damasc, unde să dobândesc câştig din mărfurile mele. Aşa că îmi luai bun-rămas de la tatăl meu, mă însoţii cu unchii mei şi, toţi împreună, părăsirăm Mossulul şi plecarăm.

Drumeţirăm astfel până la Alep, unde poposirăm câteva zile, şi de acolo băturăm calea Damascului, unde nu peste mult timp ajunserăm.

Văzurăm că cetatea aceea a Damascului era un loc cufundat între grădini, între ape curgătoare, între copaci, între poame şi păsări. Era tot un rai de desfătări; dar ceea ce mai cu seamă se afla din belşug acolo erau poamele cele pline de miresme, toate neamurile de poame.

Ne luarăm odaie la un han; unchii mei şezură la Damasc până ce îşi vândură mărfurile de la Mossul, şi cumpărară mărfuri de la Damasc spre a le vinde la Cairo; şi vândură de asemenea şi mărfurile mele, cu atâta câştig încât fiecare drahmă de marfă îmi aduse cinci drahme în bani peşin. Încât treaba aceasta fireşte că tare m-a bucurat. Pe urmă unchii mei mă lăsară singur la Damasc şi luară drumul spre Egipt.

Iar eu rămăsei la Damasc, unde închiriai o casă minunată şi despre care limba omenească nu ar fi în stare să-i înşire frumuseţile. Mă costa pe lună doi dinari de aur. Da asta nu este tot. Mă apucai să fac cheltuieli largi şi să trăiesc împlinindu-mi toate poftele, şi nelipsindu-mă de nicio mâncare şi de niciun fel de băutură. Şi-aşa o ţinui până ce cheltuii toţi banii pe care îi aveam.

Într-acestea, cum şedeam într-o zi să mă revenesc la poarta casei, văzui că se apropie de mine o fetişcană îmbrăcată îmbelşugat şi întrecând în frumuseţe tot ce văzusem eu în viaţa mea. Mă ridicai repede şi o poftii să-mi cinstească iatacurile cu ospeţia ei. Ea nu se apucă să facă nazuri şi, zâmbitoare, trecu pragul şi intră în casă. Eu atunci închisei uşa în urma noastră şi, bucuros, o ridicai în braţe şi o dusei în sala cea mare. Acolo se dezveli, îşi scoase izarul şi mi se arătă în toată frumuseţea ei. O găsii atâta de răpitoare, încât mă pomenii de-a binelea pierdut de drag.

Aşa că nu pregetai a da fuga numaidecât să aduc masa, pe care o acoperii cu bucate gustoase, cu poame de cele mai alese şi cu tot ce ţinea de datoria mea într-o atare împrejurare. Şi începurăm să mâncăm şi să ne hârjonim, pe urmă să bem, până ce ne cherchelirăm de-a binelea. Atunci o luai. Iar noaptea pe care o petrecui cu ea până dimineaţa se va socoti neîndoielnic printre cele mai bune, e vădit. Încât cugetai să fac lucrurile cu filotimie şi îi întinsei zece dinari de aur. Dar ea nu vroi să-i ia şi se jură că niciodată nu ar putea să primească de la mine nimic, fie orice-o fi. Pe urmă îmi spuse:

— Şi-apoi, iubitule, am să mai vin pe la tine peste trei zile, pe înserate. Aşa că aşteaptă-mă negreşit. Şi, întrucât mă poftesc singură la tine, nu vreau să-ţi fiu pricină de cheltuieli. Aşa că am să-ţi dau eu banii pentru a pregăti un ospăţ ca acela de astăzi.

Cu vorbele acestea, îmi întinse zece dinari de aur pe care mă sili să-i primesc; pe urmă îşi luă rămas-bun şi mă lăsă, luându-mi toate minţile cu ea. Şi, precum îmi făgăduise, peste trei zile veni iar pe la mine; şi era îmbrăcată încă şi mai bogat decât întâia oară, şi atâta de frumos, încât limba ar încerca zadarnic să zugrăvească zarpalele bătute cu fir de aur şi mătăsurile care o împodobeau. La rându-mi, pregătisem tot ce se cade, şi într-adevăr chiar că nu precupeţisem nimic. Aşa că ne apucarăm să mâncăm şi să bem ca şi data trecută, şi de bună seamă că nu pregetarăm să ne culcăm împreună, şi aşa până dimineaţa. Ea îmi făgădui că are să vină iarăşi peste trei zile. Şi chiar veni, cum ne înţelesesem şi, la rându-mi, o primii cu toate cinstirile ce i se datorau. Şi-atunci îmi spuse:

— Stăpâne al meu drag, chiar mă găseşti frumoasă?

Eu răspunsei:

— Eh, de bună seamă! pe Allah!

Ea îmi spuse:

— Atunci aş putea să-ţi cer îngăduinţa de-a aduce cu mine aici o fetişcană încă şi mai frumoasă decât mine, şi mai tânără, ca să se veselească şi ea cu

noi, şi spre a putea să râdem şi să petrecem laolaltă; întrucât ea însăşi m-a rugat s-o iau cu mine ca să ne desfatăm împreună şi să ne zamparalâm în trei.

Eu atunci primii cu inima largă; iar ea îmi lăsă de data aceasta douăzeci de dinari de aur, şi mă îndemnă să nu uit nimic spre a pregăti tot ceea ce trebuie şi să le primesc după cuviinţă când vor sosi, pe ea şi pe fetişcană, prietena ei. Pe urmă îşi luă rămas-bun şi plecă.

Aşa că eu, a patra zi, nu pregetai, ca de obicei, să fac totul din plin, dat fiind mai ales că trebuia s-o primesc după cuviinţă pe noua venită. Şi, de cum apuse soarele, o şi văzui pe drăguţa mea că vine însoţită de o alta, care era învăluită într-un izar. Intrară şi şezură[27]. Iar eu, plin de voioşie, mă ridicai, aprinsei făcliile, şi mă pusei întru totul la poruncile fetelor. Ele atunci se dezbrăcară de vălurile lor şi putui să mă minunez de copila cea nouă. Ya Allah! Ya Allah! era ca luna în deplinătatea ei; iar eu gândeam în cugetul meu că era cu mult mai frumoasă decât tot ceea ce ochii noştri văzuseră până atunci, încât îndemnai să le slujesc şi să le aduc tablalele pline cu bunătăţuri şi cu băuturi; iar ele începură să mănânce şi să bea. Iar eu, în vremea asta, o sărutam pe tânăra cea nouă şi îi umpleam pocalul şi beam cu ea. Şi lucrul acesta nu zăbovi a o face pizmaşă pe fetişcana dintâi, care însă nu lăsă să se vadă nimic şi care chiar îmi spuse:

— Pe Allah! femeiuşca asta e tare dulce! Şi-apoi nu găseşti că ea-i cu mult mai bine decât mine?

Eu răspunsei cu nevinovăţie:

— Ai dreptate, într-adevăr!

Ea îmi spuse:

— Ia-o aşadar şi du-te să te culci cu ea! Lucrul are să mă desfete!

Eu răspunsei:

— Poruncile tale le cinstesc şi le pun asupra capului şi în ochii mei!

Ea atunci se sculă şi ne pregăti cu mâna ei patul, şi ne împinse în el. Şi numaidecât mă alipii de noua mea iubită şi o avusei până dimineaţa.

Dar iacătă că, la deşteptare, îmi văzui mâna plină de sânge; gândii că e o năzărire în vis, şi mă frecai la ochi ca să-mi dau seama bine, şi văzui că era chiar aievea. Cum se şi luminase bine de ziuă, vrusei s-o trezesc pe fetişcana care dormea încă, şi îi atinsei încetişor capul. Şi pe dată capul se despărţi de trup şi se rostogoli pe jos. Pizma celeilalte îşi împlinise lucrarea.

Neştiind la ce să mă hotărăsc, şezui un ceas să cuget, pe urmă hotărâi să mă scol, să mă dezbrac şi să sap o groapă în sala în care ne aflam. Scosei

aşadar lespezile de marmură şi începui să sap, şi făcui o groapă îndeajuns de mare cât să cuprindă trupul, pe care îl îngropai pe dată; pe urmă astupai groapa şi pusei la loc lespezile de marmură în aceeaşi stare ca mai înainte.

Când isprăvii, mă îmbrăcai, luai toţi banii care îmi mai rămăseseră, ieşii şi mă dusei să-l caut pe stăpânul casei, şi-i plătii de mai înainte preţul pentru încă un an de chirie şi îi spusei:

— Sunt nevoit să plec în Egipt, la unchii mei care mă aşteaptă acolo.

Şi plecai.

Când ajunsei la Cairo, îi găsii acolo pe unchii mei, care fură cuprinşi de mare bucurie când mă văzură, şi mă întrebară de pricina ce mă hotărâse să vin în Egipt.

Eu le răspunsei:

— Păi numai dorul de a vă vedea şi teama să nu prăpădesc la Damasc banii care mi-au mai rămas.

Ei atunci mă poftiră să locuiesc cu ei; şi primii. Şi şezui aşa cu ei vreme de un an întreg, petrecând, bând, mâncând, bucurându-mă de lucrurile cele mai osebite din cetate, minunându-mă de Nil şi desfatându-mă în toate chipurile. Din păcate, după acest răstimp, unchii mei, care îşi împliniseră câştigurile vânzându-şi marfa, chibzuiră să se întoarcă la Mossul; ci, cum nu vroiam să-i însoţesc într-acolo, fugii, ca să scap de ei; iar ei plecară singuri, zicându-şi: „Pesemne că a plecat la Damasc înaintea noastră, ca să pregătească locul de popas, întrucât cunoaşte bine cetatea aceea."

După plecarea lor, mă apucai să-mi cheltuiesc şi să-mi mănânc banii, şi rămăsei astfel la Cairo vreme de încă trei ani; şi în fiecare an îi trimiteam neabătut preţul de chirie pentru casă gazdei mele de la Damasc. La capătul acestor trei ani, mă hotărâi, atât din pricina plictisului, cât şi a trândăviei în care mă aflam, să mă întorc la Damasc.

Plecai aşadar şi ajunsei la Damasc şi mă dusei numaidecât la casa mea, unde, de cum intrai pe poartă, fusei primit cu mare bucurie de către gazda mea, care îmi ură bun venit şi îmi arătă că zăvorul era tot neatins şi tot pecetluit cu pecetea mea. Şi chiar că intrai şi văzui că toate lucrurile erau întocmai în rânduiala în care le lăsasem.

Cel dintâi lucru pe care îl făcui fu acela de a spăla numaidecât duşumelele, spre a face să piară orice urmă de sânge de la tânăra omorâtă de prietena ei cea zulnie; şi numai atunci, liniştit, mă îndreptai către pat spre a mă odihni în el de ostenelile drumului. Şi, când ridicai perna ca s-o aşez mai bine, văzui sub ea un gherdan de aur învrâstat cu trei rânduri de mărgăritare sadea, desăvârşite. Era chiar gherdanul tinerei femei, care fusese pus sub căpătâi în noaptea zbengurilor noastre. La amintirea aceea, începui să vărs lacrimi de părere de rău şi să deplâng moartea copilei. Pe urmă ascunsei cu grijă gherdanul într-o căptuşeală a hainei.

După trei zile de odihnă în casa mea, mă gândii să mă duc la suk spre a încerca să-mi găsesc vreo treabă şi spre a-i vedea pe cunoscuţii mei. Ajungând în suk, fusese scris din porunca ursitei că trebuia să fiu ispitit de Şeitan şi să cad în ispită; întrucât orice ursită nu poate decât să se împlinească. Şi fusei într-adevăr ispitit să mă scutur de gherdanul de aur şi de mărgăritare, vânzându-l. ÎI scosei aşadar din căptuşeala hainei şi i-l arătai misitului cel mai iscusit din suk. Misitul mă pofti să stau în dugheana lui, iar el, odată sukul în toi, luă gherdanul, mă rugă să-l aştept până se întoarce, şi se duse să-l supună preţăluirii negustorilor şi al muşteriilor. Şi, peste un ceas, se întoarse şi îmi spuse:

— Gândisem dintru-ntâi că gherdanul este de aur sadea şi de mărgăritare sadea, şi că trebuie să preţuiască pe puţin o mie de dinari de aur. Da m-am înşelat. Gherdanul este calp. E lucrat după vicleşugurile frâncilor, care ştiu să străvestească aurul, mărgăritarele şi nestematele. Încât nu mi s-a dat pe el în suk decât numai o mie de drahme, în loc de o mie de dinari.

Îi răspunsei:

— Da, aşa este, ai dreptate. Gherdanul e calp. L-am făcut numai ca să-mi bat joc de o femeie, căreia i l-am dat în dar. Şi, printr-o întâmplare dintre cele mai ciudate, femeia aceea a murit şi l-a lăsat moştenire soţiei mele. Încât ne-am hotărât să-l vindem la ce preţ o fi. Aşa că ia-l şi vinde-l la acel preţ, şi adu-mi cele o mie de drahme de care este vorba.

Ci în momentul acesta al istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, tăcu.

Dar când fu cea de a douăzeci şi opta noapte,

urmă:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hakimul evreu a povestit astfel urmarea:

După ce tânărul îi spuse misirului: „Poţi să-l vinzi pe o mie de drahme!”, misitul pricepu că tânărul habar nu are de preţul adevărat al gherdanului şi că ori l-a furat, ori l-a găsit, şi că lucrul trebuia să fie lămurit. Aşa că luă gherdanul şi plecă să-l ducă la starostele misiţilor din suk, care numaidecât îl luă şi se duse la valiul cetăţii şi îi spuse:

— Iacătă! Gherdanul acesta mi-a fost furat! Şi tocmai am dat de hoţ. Este un tânăr îmbrăcat ca fiii de negustori, şi se află în cutare loc, la misitul Cutare!

Şi tânărul urmă a-mi povesti astfel mai departe păţania lui:

Numaidecât, şi pe când aşteptam întoarcerea misitului cu banii, mă pomenii împresurat şi înşfăcat de străji, care mă duseră pe sus la valiu. Şi valiul mă cercetă în privinţa gherdanului, iar eu îi înşirai aceeaşi poveste ca şi misitului. Atunci valiul începu să râdă şi îmi spuse:

— Am să-ţi arăt eu preţul adevărat al gherdanului!

Le făcu semn străjilor, care mă înhăţară, mă despuiară de haine şi se năpustiră asupra-mi cu lovituri de vergele şi de bice, până ce mă umplură de sânge pe tot trupul.

Atunci, de durere, strigai:
— Am să vă spun adevărul. Gherdanul acesta, da, l-am furat de la starostele misiţilor.
Şi gândeam în cugetul meu că era mai bine pentru mine să spun aşa, decât să mărturisesc adevărul cel crunt al omorârii tinerei femei în casa mea. Întrucât neîndoielnic că aş fi fost osândit la moarte şi ucis în acelaşi chip, ca ispaşă a morţii ei.
Dar de-abia mă învinuii eu de furtul acela, că şi fusei înhăţat de mână şi mi se reteză dreapta, ca pedeapsă pentru furt; şi mi se afundă mâna în ulei clocotit, spre a mi se închega rana. Şi pe dată căzui leşinat de durere. Şi mi se aduse să beau nu ştiu ce, care mă facu să-mi vin în simţiri. Atunci îmi luai de pe jos mâna tăiată şi mă întorsei acasă.
Când ajunsei acasă, gazda, care aflase povestea, îmi zise:
— De vreme ce ai fost dovedit ca vinovat de hoţie şi de fapte nelegiuite, nu mai pot să te ţin în casa mea. Aşa că să-ţi strângi lucrurile şi să te duci să-ţi cauţi adăpost aiurea!
Îi răspunsei:
— Doamne al meu, mă rog ţie să-mi îngăduieşti numai două, trei zile de răgaz, ca să am vreme să-mi găsesc o altă locuinţă!
Şi el îmi zise:
— Mă învoiesc să-ţi îngăduiesc răgazul.
Pe urmă mă lăsă şi se duse.
Iar eu mă aruncai la pământ şi începui să plâng şi să-mi zic în sine-mi: „Cum să mă mai întorc la Mossul, în ţara mea, şi să mai am îndrăzneala de a-mi vedea rudele, cu mâna asta tăiată? Iar rudele nu au să mă creadă când am să le spun că sunt nevinovat! Încât acuma nu mai am decât să mă las dus de voia lui Allah, carele numai el poate să-mi trimită vreun mijloc de izbăvire!”
Căinţa şi durerile care mă apăsau necurmat mă doborâră la pat şi nu putui să plec să-mi caut altă casă. Încât, cum zăceam bolnav, în cea de a treia zi, văzui deodată casa năpădită de oamenii naipului cel mare al Damascului, şi văzui că vin la mine stăpânul casei şi căpetenia misiţilor. Şi stăpânul casei îmi zise:
— Trebuie să-ţi spun că valiul i-a dat de ştire naipului despre furtul gherdanului. Şi-acuma se vădeşte că de fapt gherdanul acela nu era al starostelui misiţilor, ci chiar al naipului, ori mai degrabă al uneia dintre

fetele lui, care şi ea s-a pierdut, iacătă-s în curând trei ani! Şi au venit ca să te ridice!

La vorbele lui, toate încheieturile mele începură să dârdâie, şi toate mădularele mele la fel, şi gândii: „Acuma, fără de vreo izbăvire, am să fiu supus morţii, neabătut. Mai bine-i să-i spun naipului tot adevărul. Şi el singur are să fie judeţul morţii ori al vieţii mele.” Şi fusei înşfăcat, şi belciuit, şi dus, cu lanţul de gât, dinaintea mai-marelui Damascului, şi fusei lăsat între mâinile lui, dimpreună cu starostele misiţilor. Şi naipul grăi către oamenii săi, uitându-se la mine:

— Tânărul acesta pe care l-aţi adus la mine nu este nicidecum un hoţ, iar mâna i-a fost tăiată pe nedrept, sunt încredinţat! Cât despre starostele acesta de misiţi, este un mincinos şi un pârâş ticălos! Înşfacaţi-l şi aruncaţi-l în temniţă!

Pe urmă naipul spuse către acel staroste de misiţi:

— Pe dată să-l despăgubeşti pe tânărul acesta pentru mâna tăiată, altminteri pun să fii spânzurat şi îţi zeberesc toate bunurile şi toate avuţiile, o, misit al ticăloşiei!

Şi strigă înspre străjeri:

— Duceţi-l de dinaintea feţei mele şi ieşiţi cu toţii!

Şi nu mai râmaserăm în sală decât naipul şi cu mine.

Da eu nu mai aveam nici obada de gât, nici mâinile priponite.

Când rămaserăm singuri, naipul se uită la mine cu milă mare şi îmi zise:

— Copilul meu, să-mi grăieşti acum cu inimă deschisă şi să-mi spui tot adevărul, fără să-mi ascunzi nimic. Povesteşte-mi cum a ajuns gherdanul în mâinile tale.

Îi răspunsei:

— O, stăpâne şi doamne al meu, am să spun adevărul!

Şi îi povestii tot ce mi se întâmplase cu copila dintâi, cum ea îmi făcuse rost şi cum o adusese la mine pe cea de a doua copilă, şi cum apoi, cuprinsă de pizmă, o jertfise pe soaţa ei. Şi îi istorisii lucrurile cu toate amănuntele.

După ce îmi ascultă spusele, naipul, de durere şi de amărăciune, îşi lăsă capu-n piept, îşi acoperi faţa cu năframa şi începu să plângă îndelung.[28] Pe urmă veni lângă mine şi îmi spuse:

— Află, dar, o, copilul meu, că fetişcana cea dintâi este fata mea cea mare. Din pruncia ei a fost plină de stricăciune şi, din pricina aceasta, a fost crescută de mine cu mare asprime. Şi de cum ajunse mai măricică, mă şi grăbii s-o mărit şi, în acest scop, am trimis-o la Cairo, la unchiul ei, fratele

meu, spre a o împerechea cu unul dintre nepoţii mei, verişorul ei. Aşa că se mărită; dar, la puţină vreme, soţul ei muri, iar ea se întoarse la mine şi mi se aşeză iarăşi în casă. Ci nu pregetase a se folosi de şederea în Egipt spre-a învăţa de la egiptene toate stricăciunile, toate blestemăţiile şi toate soiurile de desfrânări. Şi tu ştii, de vreme ce ai fost în Egipt, cât de iscusite la dezmăţ sunt femeile din ţara aceea. Bărbaţii nici nu le mai sunt îndestul, şi se drăgostesc şi se dezmăţează între ele, şi se îmbată şi se pierd. Încât, de cum se întoarse aici, se întâlni cu tine şi ţi se dărui şi veni la tine de patru ori la rând. Da asta nu-i fu destul. Cum avusese vreme s-o strice şi pe cea de-a doua fată a mea, sora ei, şi s-o facă să se îndrăgostească de ea pătimaş, nu avu mult de caznă până s-o facă să vină la tine, după ce îi povestise tot ce făcea cu tine. Aşa că cea de-a doua fată a mea îmi ceru îngăduinţa de-a o însoţi pe sora ei în suk; iar eu îi îngăduii. Şi urmă ceea ce urmă! Aşa că atunci când fata mea cea mare se întoarse fără sora ei, o întrebai unde este sora ei. Ea nu îmi răspunse decât cu plânsete, şi sfârşi cu a-mi spune, suspinând toată: „Am pierdut-o dintr-odată în suk, şi nu ştiu deloc-deloc ce s-a făcut!” Asta-i ceea ce mi-a spus ea. Şi în curând s-a dezvăluit faţă de maică-sa şi, într-un sfârşit, i-a povestit, în taină, toată întâmplarea, precum şi moartea soră-sii, ucisă cu chiar mâinile ei, în casa ta. Şi de-atunci stă numai în lacrimi şi nu conteneşte să tot îngâne zi şi noapte: „Trebuie să plâng pân-oi muri!” Cât despre spusele tale, o, copilul meu, ele nu au făcut decât să-mi adeverească ceea ce ştiam şi să-mi dovedească faptul că ea spusese adevărul. Aşa că vezi şi tu, fiul meu, cât sunt de nenorocit! Încât am un dor de împlinit şi o rugăminte de făcut către tine, şi tu să nu zici ba. Doresc fierbinte să fac din tine un mădular al neamului meu, şi să-ţi dau de soţie pe cea de a treia fată a mea, care este o copilă cuminte, neprihănită şi fecioară, şi care nu are niciuna din stricăciunile surorilor ei. Şi nu îţi voi cere nicio zestre pentru această căsătorie; dimpotrivă, te voi răsplăti eu cu dărnicie, şi tu să rămâi la mine, în casa mea, ca un fiu!

Atunci eu îi răspunsei:

— Să se facă după voia ta, doamne! Da mai întâi, întrucât am aflat de curând că tatăl meu a murit, aş vrea să trimit să mi se aducă moştenirea.

Numaidecât naipul porunci să plece un sol la Mossul, cetatea mea de baştină, spre a lua, în numele meu, moştenirea lăsată de tatăl meu. Iar eu mă însurai cu fata naipului; şi, din ziua aceea, noi toţi cei de aici trăim viaţa cea mai îmbelşugată şi cea mai dulce.

Şi, o, hakimule, singur ai putut să te încredinţezi cu chiar ochii tăi cât de îndrăgit sunt şi cât de cinstit sunt în casa aceasta. Şi nu ai să ţii seamă de necuviinţa pe care am săvârşit-o faţă de tine, toată vremea cât am zăcut, când îţi întindeam mâna stângă, întrucât mâna dreaptă îmi era tăiată!

În ce mă priveşte, urmă hakimul evreu, eu am rămas tare minunat de întâmplarea aceasta, şi l-am firitisit pe tânăr că scăpase astfel din păţania aceea. Iar el m-a acoperit cu daruri, şi m-a ţinut trei zile la el în sarai, şi mi-a dat drumul încărcat cu bogăţii şi cu bunuri.

Iar eu atunci am pornit să drumeţesc şi să străbat lumea, spre a mă şlefui în meşteşugul meu. Şi aşa am ajuns în împărăţia ta, o, puternicule şi mărinimosule sultan! Şi iac-atunci, în noaptea din urmă, am dat de păţania asta, neplăcută oricum, cu cocoşatul! Şi iacătă povestea mea!

Atunci sultanul chitailor spuse:

— Povestea mi s-a părut destul de ciudată. Da te amăgeşti, o, vraciule! ea nu este nici atâta de minunată, nici atâta de uluitoare ca păţania cocoşatului. Aşa că nu îmi mai rămâne decât să vă spânzur pe tuspatru, şi mai cu seamă pe croitorul acesta al blestemului, care este pricina şi începutul nelegiuirii voastre!

La vorbele lui, croitorul păşi dinaintea sultanului Chinei şi zise:

— O, sultane plin de slavă, înainte de a pune să fim spânzuraţi, îngăduie-mi şi mie să vorbesc, şi îţi voi povesti o întâmplare care cuprinde numai ea singură lucruri mai nemaipomenite decât toate celelalte poveşti laolaltă, şi care întrece în minunăţii până şi păţania cocoşatului!

Iar sultanul Chinei zise:

— Dacă spui adevărul, am să vă iert pe toţi! Da vai de tine dacă ai să-mi povesteşti vreo întâmplare firavă la miez şi văduvită de fapte măreţe. Întrucât nu voi şovăi a vă împăra, şi pe tine şi pe cei trei soţi ai tăi, punând să vă îngăurească dintr-o parte până în cealaltă, de la temelie până în creştet!

Atunci croitorul spuse:

Istorisirea croitorului

Află, dar, o, doamne al vremurilor, că, înainte de beleaua mea cu cocoşatul, am fost poftit într-o casă unde se da un ospăţ în cinstea

fruntaşilor isnafurilor din cetatea noastră: croitori, cavafi, bogasieri, bărbieri, tâmplari şi alţii asemenea.

Şi era dis-de-dimineaţă. Încât, de cum se lumină, noi şi eram cu toţii aşezaţi roată spre a începe masa dintâi, şi nu îl mai aşteptam decât pe stăpânul casei, când îl văzurăm că intră însoţit de un flăcău străin, frumos, bine făcut şi zarif, şi îmbrăcat după moda de la Bagdad. Şi era atâta de frumos pe cât şi-ar fi putut careva dori, şi atâta de bine îmbrăcat pe cât şi-ar fi putut închipui cineva. Da era şchiop rău. Intră aşadar în mijlocul nostru şi ne ură bună pace, iar noi ne ridicarăm toţi spre a-i răspunde la bineţe. Pe urmă toţi şezurăm jos, şi el laolaltă cu noi, când deodată îl văzurăm că se schimbă la chip, se opreşte de a şedea şi se trage îndărăt către ieşire. Atunci noi toţi, împreună cu stăpânul casei, ne apucarăm să încercăm a-l opri în mijlocul nostru, iar stăpânul casei stărui mult şi i se rugă şi îi zise:

— Chiar că nu pricepem nimic din treaba asta. Mă rog ţie, măcar spune-ne pricina care te împinge să ne părăseşti!

Atunci tânărul răspunse:

— Pe Allah! doamne, mă rog fierbinte să nu stăruieşti mai mult spre a mă opri să plec. Întrucât se află aici, în mijlocul vostru, cineva care este pricina ce mă sileşte să plec. Şi-i bărbierul acela care şade jos, iacătă-l, în mijlocul vostru!

La vorbele acestea, gazda ospăţului rămase uluită până peste poate şi zise:

— Cum se poate ca acest tânăr, care de-abia a sosit de la Bagdad, să fie stânjenit de vederea bărbierului care se află aici?

Atunci noi toţi, oaspeţii, ne înturnarăm către tânăr şi îi ziserăm:

— Fii bun şi povesteşte-ne temeiul silei tale faţă de acest bărbier!

El răspunse:

— Domniile voastre, bărbierul ăsta cu chip de catran şi cu suflet de smoală este pricina unei păţanii de pomină, pe care am pătimit-o la Bagdad, cetatea mea, şi tot el, blestematul acesta, este de vină că sunt şchiop, încât m-am jurat că nu voi rămâne niciodată în cetatea în care ar locui el, şi că niciodată nu am să stau jos în vreun loc unde ar sta şi el. Şi de aceea am fost silit să părăsesc Bagdadul, cetatea mea, şi să vin până în ţara aceasta depărtată. Şi iacătă că dau iarăşi de el chiar aici. Încât, din clipita aceasta, cât să plec şi, până în seară, să şi fiu departe de cetatea voastră şi de vederea acestui ins al prăpădului!

La lămuririle auzite, bărbierul se îngălbeni la chip, lăsă ochii în jos şi nu crâcni un cuvânt. Atunci, atâta stăruirăm pe lângă flăcău, încât se învoi să

istorisească astfel întâmplarea:

Păţania tânărului şchiop cu bărbierul din Bagdad

(povestită de tânăr şi răspovestită de croitor)

Aflaţi dar, o, voi toţi cei aci de fată, că m-am născut dintr-un tată care a fost unul dintre cei mai de seamă negustori din Bagdad, şi, după voia lui Allah, tatăl meu nu mă avu decât pe mine ca fiu. Şi părintele meu, măcar că era tare bogat şi preţuit de toată cetatea, ducea în casa lui o viaţă cumpătată, aşezată şi plină de tihnă. Şi mă crescu pe calea aceasta şi, când ajunsei la vârsta de bărbat, îmi lăsă toate bogăţiile sale, mă facu stăpân peste toate slugile şi peste toată casa lui, şi muri întru mila lui Allah, la care se duse să dea seama de agonisita vieţii sale. Iar eu urmai ca şi în trecut să trăiesc din belşug, să mă îmbrac cu hainele cele mai falnice şi să mănânc bucatele cele mai alese. Dar se cade să vă spun că Allah, carele este Atotputernic şi Preaslăvit, îmi pusese în inimă sila de muiere, de toate muierile, până într-atâta încât şi numai vederea lor îmi era pricină de scârbă şi de năduf. Trăiam aşadar fără să le duc dorul, tare mulţumit de altminteri, nerâvnind nimic mai mult.

Într-o zi, treceam pe una din uliţele Bagdadului, când văzui că vine spre mine o liotă mare de femei. Pe dată, spre a le ocoli, o luai la picior sprinten şi mă repezii pe o ulicioară care se sfârşea într-o fundătură. La capătul ulicioarei se afla o laviţă, pe care şezui ca să mă odihnesc.

Şedeam acolo de câtăva vreme, când deodată văzui dinaintea mea că se deschide o fereastră, şi o femeie tânără se iveşte acolo, ţinând în mână o stropitoare micuţă, cu care începu să ude florile puse în ghivecele de pe pervazul ferestrei.

Se cade să vă spun, domniile voastre, că la vederea acelei copilandre simţii că se stârneşte în mine ceva ce în viaţa mea nu mai simţisem. Copilandra era, într-adevăr, frumoasă ca luna în plinul ei; avea o mână albă şi străvezie cum e cleştarul, şi îşi stropea florile cu o gingăşie care îmi răpi sufletul. Încât, în chiar clipita aceea, inima îmi fu cuprinsă de pojar şi cu desăvârşire roabă, capul şi gândurile mele nu mai stătură decât la ea, şi toată sila cea veche de femei se preschimbă într-un jind pârjolitor. Şi copila, de îndată ce

îşi stropi florile, se uită oleacă la stânga într-o doară, pe urmă la dreapta, mă zări şi îmi aruncă o privire lungă care îmi smulse sufletul din trup. Pe urmă închise fereastra la loc şi pieri. Şi degeaba mai aşteptai eu acolo până la asfinţit de soare, că nu o mai văzui să se arate; şi stam ca un lunatic, ori ca unul care nu mai este de pe lumea asta.

Pe când şedeam acolo în starea aceea, iată că vine şi descalecă de pe catârca sa, lângă poarta casei, însuşi cadiul cetăţii, cu arapii lui înainte şi cu slujitorii după el. Şi intră în casa la fereastra căreia o văzusem pe copilă, şi pricepui că el trebuie să fie tatăl ei.

Atunci mă întorsei acasă la mine într-o stare a mintii jalnică şi, plin cu totul de chinuri şi de zbucium, mă prăbuşii pe pat. Şi-atunci veniră la mine toate femeile din casă, şi rudele, şi slugile, şi toţi se strânseră roată împrejurul meu şi începură să mă întrebe şi să mă sâcâie despre pricina stării mele. Dar nu vrusei să le spun nimic despre pricină şi nu le dădui niciun răspuns. Şi răul meu spori într-atâta, din zi în zi, încât căzui bolnav de-a binelea şi fusei toată vremea jertfă a grijilor şi a cercetărilor tuturor rudelor şi prietenilor.

Într-o zi, văzui că intră la mine o babă care, în loc să ofteze de starea mea şi să mă căineze, veni şi şezu jos la căpătâiul patului şi începu să-mi îngâne nişte vorbe tare dulci spre a mă linişti; pe urmă se uită la mine cu luare-aminte, mă cercetă îndelung, şi le spuse la ureche tuturor alor mei să mă lase singur cu ea.

Atunci îmi zise:

— Copilul meu, ştiu pricina bolii tale, da trebuie să-mi dai nişte amănunte!

Eu atunci îi dădui toate amănuntele păţaniei, iar ea îmi spuse:

— Într-adevăr, copilul meu, fata aceea este fata cadiului, iar casa aceea este chiar casa lui. Dar află că el, cadiul, nu locuieşte la acelaşi cat cu fiică-sa, ci la un cat mai jos; şi, totodată, tânăra aceea, măcar că şade singură, este tare straşnic vegheată şi bine păzită. Da mai află şi că eu sunt una dintre musafirele acelei case, unde sunt primită ca prietenă; aşa că poţi să fii încredinţat că nu vei dovedi să-ţi ajungi ţinta decât numai prin mijlocirea mea. Cutează, dar! şi prinde inimă!

Vorbele bătrânei mă umplură de tărie şi îmi dădură inimă; şi numaidecât mă sculai şi îmi simţii trupul dintr-odată odihnit şi întors cu desăvârşire la sănătatea lui. Şi, văzându-mă aşa, toate rudele mele fură cuprinse de bucurie. Şi, cu asta, bătrâna plecă, fagăduindu-mi să se întoarcă a doua zi

să-mi dea seama despre întâlnirea pe care urma s-o aibă cu copila, fata cadiului Bagdadului.

Într-adevăr, a doua zi veni iarăşi. Şi, numai văzându-i chipul, pricepui că vestea nu era chiar bună. Bătrâna îmi spuse:

— Copilul meu, nu mă întreba ce-am păţit! Încă mai sunt tulburată toată! Închipuieşte-ţi că nici nu am apucat eu bine să-i strecor la ureche ce mă aducea la ea, că s-a şi ridicat drept în picioare şi mi-a spus cu mânia cea mai mare: „Dacă nu taci numaidecât, o, babă a năpastelor, şi nu-ţi curmi şopotelile cele necuviincioase, am să pun să fii pedepsită precum ţi se cuvine.” Eu atunci, o, copilul meu, nu am mai spus nimic; da mi-am făgăduit să mai dau un iureş încă o dată. Ci nu se va putea spune că am ticluit degeaba o urzeală ca asta, în care sunt pricepută cum nu-i alta pe lume!

Pe urmă mă lăsă şi se duse.

Şi eu căzui iarăşi bolnav, încă şi mai rău, şi contenii de a bea şi de a mânca.

Da bătrâna, precum îmi făgăduise, peste câteva zile veni iar la mine, şi chipu-i era luminos, şi îmi spuse zâmbind:

— Hai, copilul meu, dă-mi răsplata pentru vestea cea bună!

La vorbele acestea, de bucurie, îmi simţii sufletul cum mi se întoarce în trup, şi îi spusei bătrânei:

— Hotărât, o, maica mea bună, îţi sunt dator pentru orice bine!

Ea atunci îmi spuse:

— M-am întors ieri la copila cu pricina; când m-a văzut cu chipul plin de umilinţă şi abătut, cu ochii numai lacrimi, mi-a zis: „Biata mea mătuşă, te văd cu pieptul tare apăsat! Ce te apasă?” Eu atunci am început să plâng şi mai tare şi i-am spus: „O, fata şi stăpâna mea, au nu mai ţii minte că venisem să-ţi vorbesc despre un tinerel prins pătimaş în mrejele tale? Ei, astăzi tânărul acela stă chiar să moară din pricina ta.” Ea mi-a răspuns, cu inima plină de milă şi îndulcită până peste poate: „Da cine este tânărul de care vorbeşti?” Eu i-am spus: „Este chiar fiul meu, rodul lăuntrurilor mele. Te-a zărit acum câteva zile, la fereastră, la ceasul când stropeai florile, şi-a putut să-ţi vadă o clipită trăsăturile chipului, şi pe dată, el, care până în ziua aceea se lepăda de vederea oricărei femei, şi îi era silă de orice legătură cu femeile, s-a simţit pierit din dragoste după tine. Încât atunci când, cu câteva zile în urmă, i-am povestit de primirea cea rea cu care m-ai întâmpinat, a căzut iar într-o stare şi mai neagră de boală. Iar acuma tocmai l-am lăsat

întins pe pernele patului, gata să-şi dea Ziditorului său suflarea de pe urmă! Şi chiar socot că nu mai este nicio nădejde de a-l scăpa!” La vorbele mele, copila s-a îngălbenit la chip şi mi-a spus: „Şi toate numai din pricina mea?” Am răspuns: „Păi da, pe Allah! încât ce ai de gând să faci acuma? Sunt slujnica ta, iar poruncile tale le port pe capul şi în ochiul meu!” Ea mi-a spus: „Du-te cât mai repede la el şi du-i salamalekul meu şi spune-i că sunt tare mâhnită de mâhnirea lui. Şi apoi să-i spui că mâine, vineri, înainte de rugăciune, îl aştept chiar aici. Aşa că să vină la mine, iar eu am să le spun slugilor să deschidă uşa, şi-am să-l poftesc să urce în iatacul meu, şi vom petrece împreună un ceas întreg. Da va trebui să plece apoi numaidecât, până nu se întoarce tatăl meu de la rugăciune!”

Când auzii vorbele bătrânei, simţii cum mi se întorc puterile şi cum mi se risipesc toate chinurile şi mi se linişteşte inima. Şi scosei din caftan o pungă plină cu dinari şi o rugai pe bătrână s-o primească. Ea îmi spuse atunci:

— Acuma întăreşte-ţi inima şi fii mulţumit!

Îi răspunsei:

— Chiar că mi-a trecut de-a binelea!

Şi, într-adevăr, rudele mele băgară de seamă numaidecât vindecarea mea, şi erau bucuroase până peste poate, la fel ca şi prietenii mei.

Aşa că aşteptai ziua de vineri, când văzui că vine bătrâna care mă întrebă cum o duc cu sănătatea, iar eu îi spusei că huzuresc şi că sunt bine sănătos. Şi ne apucarăm de sporovăit până la ceasul când toată lumea urma să se ducă la rugăciune. Atunci mă ridicai şi îmi pusei hainele mele cele mai frumoase, şi mă stropii cu miresme de trandafiri, şi stam gata să alerg la copilă, când bătrâna îmi zise:

— Mai ai destulă vreme. Aşa că până una alta n-ar fi rău să te duci mai întâi la hammam să te îmbăiezi şi să pui să te buşume bine şi să te radă şi să te despăreze, mai ales că acuma eşti sculat din boală. Şi nu are să-ţi fie decât şi mai bine!

Eu răspunsei:

— Chiar că acesta-i un gând minunat şi plin de chibzuinţă. Da mai bine-i ca mai întâi să trimit să fie chemat aici un bărbier care să mă radă pe cap; şi-apoi mă duc la hammam să mă îmbăiez.

Atunci îi poruncii unuia dintre slujitorii mei cei tineri să se ducă să-mi caute un bărbier, spunându-i:

— Du-te repede în suk şi caută-mi un bărbier care să aibă mâna uşoară, da care mai ales să fie om cuminte, nefarfara, scump la vorbă şi sărac la

iscodeli, şi care să nu mă toace la cap cu trăncănelile şi cu pălăvrăgelile lui, cum fac cei mai mulţi dintre inşii din isnaful său.

Şi slujitorul alergă degrabă şi se întoarse pe dată aducându-mi un bărbier bătrân.

Şi bărbierul acela este chiar afurisitul pe care îl vedeţi cu toţii colea dinainte-vă, o, domniile voastre!

După ce intră, îmi ură bună pace, iar eu răspunsei la urarea lui de bună pace.

Şi îmi zise:

— Spulbere Allah departe de tine toată supărarea, tot necazul, toată grija, toată jalea şi toată potrivnicia!

Eu răspunsei:

— Fie ca Allah să-ţi audă urările!

El urmă:

— Iacătă că îţi aduc vestea cea nouă, o, stăpâne al meu, şi întoarcerea puterilor tale şi a sănătăţii tale. Şi-acuma, ce mi se cere să fac? Întrucât ştii şi tu că marele nostru Ibn-Abbas[29] a spus: „Acela care pune să i se scurteze părul în ziua de vineri va avea priinţă la Allah, carele va îndepărta de la el şaptezeci de feluri de necazuri!” Şi tot Ibn-Abbas este cel care a spus la fel: „Ci acela care cere să i se ia sânge în ziua de vineri, sau care în ziua aceea cere să i se pună zbanţuri cu sângerare, se primejduieşte să-şi piardă vederea şi stârneşte putinţa de a trage asupra-şi toate bolile!”

Eu atunci îi răspunsei:

— O, şeicule, destul cu atâtea marafeturi! Apucă-te pe dată să mă razi pe cap, şi fă-o degrabă, întrucât sunt slăbit şi nu trebuie nici să vorbesc, nici să aştept prea mult.

Se sculă atunci şi luă o năframă înnodată, în care de bună seamă că îşi avea tasul, bricele şi foarfecele; o deznodă şi scoase nu un brici doar, ci un astrolab cu şapte feţe. Îl luă, se duse în mijlocul bătăturii casei mele, ridică îngândurat capul către soare, se uită la el cu luare-aminte, cercetă astrolabul şi se întoarse la mine să-mi spună:

— Se cade să ştii că această zi de vineri este cea de a zecea din luna Safar[30] din anul şapte sute şaizeci şi trei de la hegira sfântului nostru proroc[31] (fie asupra-i cea mai aleasă dintre rugăciuni şi pacea!). Or, ceea ce ştiu eu din ştiinţa numerelor mă învaţă că această zi de vineri cade tocmai la ceasul hotărât când se face întretăierea dintre planeta Mirrikh[32] şi planeta

Hutared[33], şi anume la şapte puncte şi şase linii. Or, aceasta este o faptă norocită şi intru totul strălucită. Care îmi arată de asemenea limpede că astăzi ai de gând să te întâlneşti cu o fiinţă, şi a cărei soartă mi se dovedeşte fericită. Aş mai avea să-ţi povestesc nişte lucruri ce urmează să ţi se întâmple, da acestea sunt lucruri pe care trebuie să le tăinuiesc!

Eu răspunsei:

— Pe Allah! mă sugrumi cu pălăvrăgelile tale şi mă faci să-mi dau sufletul. Şi, pe deasupra, pari a-mi prevesti nişte lucruri rele. Or, eu nu te-am chemat să vii decât ca să mă razi pe cap. Ridică-te aşadar şi rade-mă pe cap, fără a mai lungi vorba!

El răspunse:

— Pe Allah! dacă ai şti adevărul adevărat, mi-ai cere încă şi mai multe amănunte şi vădiri. Oricum, se cade să ştii că, dacă sunt bărbier, nu sunt numai bărbier, într-adevăr, cu toate că sunt bărbierul cel mai vestit din Bagdad, pe lângă meşteşugul doctoricesc, cunosc de minune ştiinţa aştrilor, regulile limbii noastre, meşteria strofelor şi a versurilor, retorica, ştiinţa numerelor, geometria, algebra, filosofia, arhitectura, istoria şi datinile tuturor neamurilor de pe pământ. Încât cu drept te sfătuiesc, domnia ta, să faci întocmai ceea ce îţi porunceşte horoscopul pe care ţi l-am întocmit, mulţumită ştiinţei mele şi cercetării socoatelor stelelor. Dă, aşadar, slavă lui Allah, carele m-a făcut să vin la tine, şi nu-mi fi neascultător, întrucât te povăţuiesc de bine, şi din grijă pentru tine îţi vorbesc. Şi-apoi nu cer decât să-ţi slujesc şi să rămân la îndemâna ta, chiar şi un an întreg, şi fără de nicio răsplată! Dar, de asemenea, trebuie să se recunoască cum că sunt un om de oarecare vrednicie şi să mi se dea această dreptate.

La vorbele lui, spusei:

— Eşti un ucigaş de-a binelea şi, nimic de zis, ai hotărât să mă faci să mor de nerăbdare şi de nebunie!

Ci, în clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din povestit.

Dar când fu cea de a douăzeci şi noua noapte,

spuse:

— Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când tânărul i-a spus bărbierului: „Ai hotărât să mă faci să mor de nerăbdare şi de nebunie”, bărbierul i-a răspuns:

— Află totuşi, o, stăpâne al meu, că eu sunt omul acela pe care toată lumea îl ştie pe numele de El-Samet[34], în temeiul scumpătăţii mele la vorbăraie. Încât nu te dovedeşti deloc drept cu mine când mă socoţi un palavragiu, mai cu seamă dacă binevoieşti o clipită să-ţi iei osteneala de a mă măsura cu fraţii mei! Ci să ştii că am şase fraţi care, ei, neîndoielnic, sunt tare flecari; şi, ca să te fac să-i cunoşti, iacătă că am să-ţi spun numele lor. Pe cel mai mare îl cheamă El-Bacbuc, adică Acela-care-trăncănind-stârneşte-un-gâlgâit-ca-de-urcior[35]; pe cel de al doilea, El-Haddar, adică Acela-care-mugeşte-întruna-ca-o-cămilă[36]; pe cel de al treilea, Bacbac, adică Cotcodăcilă-aiuritul[37]; pe cel de al patrulea, El-Kuz El-Assuani, adică Urciorul-care-nu-se-sparge-de-la-Assuan[38]; pe cel de al cincilea, El-Aşar, sau Cămila-într-adaosă ori Căldarea-cea-mare[39]; pe cel de al şaselea, Şakalik sau Oală-spartă[40]; iar pe cel de al şaptelea, El-Samet, adică Tăcutul. Şi Tăcutul acela sunt chiar eu, sluga ta!

Când auzii toate vorbele acestea vânturate de bărbier, simţii că de nerăbdare plesneşte beşica fierii umflată în mine, şi strigai la unul dintre slujitorii mei cei tineri:

— Dă-i repede un sfert de dinar acestui ins şi fă-l să se cărăbănească departe de mine, din cinstire faţă de Allah! Că nu mai vreau nicidecum să mă mai rad pe cap!

Când auzi porunca mea, bărbierul spuse:

— O, stăpâne, ce vorbe grele mi-e dat să aud! Pe Allah! să ştii bine că, fără de nicio plată, vreau să am cinstea de a te sluji; şi trebuie numaidecât să te slujesc, întrucât este datoria mea să fiu întru totul în slujba ta şi să-ţi împlinesc vrerile. Şi m-aş socoti umilit pe totdeauna dacă aş primi ceea ce tu cu mărinimie vrei să-mi dai. Întrucât tu nu ştii nimic despre preţul meu; eu, dimpotrivă, pun preţul tău la tare multă scumpătate, şi sunt încredinţat că eşti vrednic fiu al răposatului tău părinte (aibă-l Allah întru mila sa!); întrucât părintelui tău i-am fost datornic pentru toate facerile de bine cu care m-a acoperit; că era om plin de filotimie şi de fălnicie, şi mă ţinea la mare preţuire, până într-atâta încât într-o zi a trimis după mine; şi era o zi la fel de binecuvântată ca aceasta de azi. Când am ajuns la el, l-am găsit înconjurat de musafiri mulţi; i-a lăsat pe dată, spre a se ridica şi a veni în întâmpinarea mea, şi mi-a spus: „Te rog să-mi iei oleacă de sânge.” Eu atunci mi-am luat astrolabul, am măsurat înălţimea soarelui, am cercetat cu grijă numerele şi am dovedit că ceasul era rău şi că fapta de a lua sânge era tare anevoioasă în

ziua aceea. Şi i-am împărtăşit pe dată temerile mele răposatului tău părinte, care s-a supus cuminte vorbelor mele şi a avut răbdare până ce a venit ceasul cel bun şi prielnic pentru hărăcsire[41]. I-am scos atunci o măsură bună de sânge; şi a stat cuminte să i-l scot, şi mi-a mulţumit tare călduros; şi mi-au mulţumit asemenea toţi cei de faţă. Şi, spre a mă răsplăti de sângele pe care i l-am scos, răposatul tău părinte mi-a dat pe loc o sută de dinari de aur[42].

La vorbele acestea, îi spusei bărbierului:

— Nu l-ar mai avea nicidecât Allah întru mila sa pe răposatul taică-meu, care a fost atâta de orb încât să se fi slujit de un bărbier de teapa ta!

Iar bărbierul, auzindu-mă, începu să râdă, clătină din cap şi spuse:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah! Binecuvântat să fie numele Aceluia carele schimbă, şi carele, el, nu se schimbă în veci! Or, eu, o, flăcăule, te socoteam dăruit cu judecată, da acuma bag de seamă că boala pe care ai avut-o ţi-a şoimănit de-a binelea minţile şi te-a făcut de-ai ajuns să vorbeşti în dodii. Da nu mă minunează prea tare, dat fiind că eu cunosc Vorbele cele Sfinte pe care Allah le-a spus în Cartea noastră cea Sfântă şi Scumpă, la capul care începe cu vorbele: „Aceia care îşi sugrumă mânia şi îi iartă pe culpeşi…” Aşa încât binevoiesc a uita greşalele tale faţă de mine, şi lipsurile, şi te iert de toate! Da chiar că nu pricep nimic din pricina ei: au nu ştii că părintele tău nu purcedea niciodată la nimic fără să-mi ceară sfatul, şi că într-aceasta urma zicala care spune: „Omul care ia sfat se pune la adăpost.”[43] Iar eu, să fii bine încredinţat, sunt om de mare preţ, şi nu ai să mai găseşti vreodată un ins de mai bun sfat, nici mai dăscălit în pravilele înţelepciunii şi în dibăcia de a dirigui cu iscusinţă daraverile. Aşa că iacătă-mă stând drept pe cele două picioare ale mele, şi aşteptându-ţi poruncile, şi în totului tot gata a te sluji. Dar ia spune-mi, cum se face că eu nu sunt deloc lehămetit de tine, pe când tu eşti atâta de sastisit şi de mânios? Dreptu-i că eu, dacă mă înarmez faţă de tine cu atâtea răbdurinţă, o fac numai din cinstire pentru amintirea părintelui tău, căruia îi sunt datornic cu atâtea faceri de bine.

Atunci îi răspunsei:

— Pe Allah, e prea de tot, într-adevăr! Ai să mă omori cu vorbăria şi cu trăncăneala ta. Aşa că îţi mai spun o dată că nu te-am poftit aici decât să mă razi pe cap şi apoi să pleci cât mai iute!

Şi, spunându-i vorbele acestea, mă ridicai cu mânie mare şi vrusei să-l alung şi să plec, măcar că el îmi şi muiase căpăţâna şi mi-o săpunise.

Atunci, fără a se tulbura, îmi spuse:

— Chiar că acuma pricep limpede că ţi-am pricinuit o supărare de neîndurat. Da nu te cert pentru asta, întrucât văd prea bine că eşti slab la minte şi că încă eşti junaş, şi nu prea multă vreme a trecut de când te mai luam, copil, călare pe umerii mei, şi te duceam aşa la şcoală, unde nu vroiai să mergi!

Îi răspunsei:

— Haide, frate, mă juruiesc ţie pe Allah şi pe adevărul lui cel sfânt, du-te de aici şi lasă-mă să-mi văd de treburi. Du-te, dară, pe socoata drumului tău!

Şi, rostind vorbele, mă cuprinse o toană de nerăbdare atâta de amarnică, încât îmi rupsei hainele şi începui să scot nişte ţipete fără şir, ca un nebun.

Când mă văzu că mă port aşa, bărbierul se hotărî să-şi ia briciul şi să-l tragă pe cureaua pe care o avea prinsă la brâu. Da atâta vreme zăbovi cu trasul şi răstrasul briciului pe curea, de era mai să-mi simt sufletul cum îmi iese din trup. Până la urmă se apropie de capul meu şi chiar că îmi reteză câteva fire. Apoi se opri, şi ridică mâna, şi îmi spuse:

— O, tinere stăpâne al meu, mânia este o ispită de la Şeitan.

Şi îmi prociti stihurile acestea:

O, înţeleptule, să iei aminte,
Şi îndelung să chibzui ce-ai de gând,
Şi tot ceea ce faci fă pe-ndelete,
Nu da pripelii niciodată rând.
Şi mai cu seamă de ţi-a fost menirea
Să fii judecător pe-acest pământ!

O, tu, judecătorule! de-i judeci
Milos pe cei ce stau naintea ta,
Când vei fi dus şi tu la judecată
La rându-ţi şi tu milă vei afla.
Şi nu uita că nu-i pe lume mână
Care să nu se-ndoaie-ntr-o clipire
Când mâna lui Allah îşi lasă-asupra-i
Puterea ei fără asemuire.

Şi nu uita că şi nelegiuitul
Şi-asupritorul, oricât de mişei
Îşi vor găsi cândva nelegiuitul
Şi-asupritorul, mai răi decât ei.[44]

Pe urmă îmi spuse:
— O, stăpâne al meu, văd prea bine că nu ai nici o preţuire pentru vredniciile şi harurile mele. Şi totuşi, mâna aceasta, care te rade astăzi, tot ea atinge şi alintă capete de sultan, de emiri, de viziri, de navabi şi ale tuturor oamenilor de viţă şi de faimă. Şi anume pentru mine, ori în cinstea vreunuia care mi se prea asemuie, a zis poetul:

Socot că meseriile sunt, toate,
Gherdane fără preţ, de nestemate.
Dar bărbieru-acesta plin de har
Este mărgăritarul cel mai rar,

Că-ntrece-n măiestrie şi-n cuvânt
Toţi cărturarii de pe-acest pământ.
Sub mâna-i blândă, chiar dacă săracă,
Şi capetele de sultani se-apleacă!

Drept răspuns la toate vorbele acestea, îi spusei bărbierului:
— Vrei într-un sfârşit să-ţi vezi de meseria ta, ori ba? Că chiar că mi-ai sugrumat sufletul şi mi-ai storcit de-a binelea creierii!
El atunci îmi spuse:
— Ajung să cred că eşti cam grăbit să sfârşesc.
Iar eu strigai:
— Păi da, hotărât! păi da, hotărât!
El spuse:
— Dedă-ţi sufletul să fie răbdător şi cumpătat, întrucât graba este o momeală de la cel ispititor, şi ea nu poate să aducă decât căinţă şi toate pagubele nenorocului! Şi-apoi domnul nostru Mohamed (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) a spus: „Cel mai frumos lucru de pe lume este cel făcut pe îndelete şi când e copt cu totul!” Da ceea ce spuneai, tare mi-a stârnit grija, şi mă rog ţie să-mi deşterni pricina care te face atâta de îndârdorat şi pentru care eşti atâta de zorit. Nădăjduiesc, pentru tine, că este o pricină plăcută, şi mi-ar fi tare ciudă dacă ar fi altfel. Da chiar că trebuie

să mă opresc oleacă, întrucât nu îmi mai rămân decât câteva ceasuri de soare priincios.

Atunci puse briciul deoparte şi îşi luă astrolabul şi se duse la soare şi şezu o bună bucată de vreme în curte, şi măsură înălţimea soarelui, da tot fără a mă scăpa din vedere şi aruncându-mi din când în când câte o întrebare.

Pe urmă se întoarse la mine şi îmi zise:

— Dacă pentru rugăciunea de nămiaz eşti atâta de zorit, chiar că poţi să aştepţi liniştit, întrucât ne mai rămân încă vreo trei ceasuri bune, nici mai mult, nici mai puţin. Eu nu greşesc niciodată în socotelile mele.

Îi spusei:

— În numele lui Allah! crută-mă de dăscălelile astea, că mi-ai făcut minţile harcea-parcea!

Atunci îşi luă iarăşi briciul şi se apucă să-l agerească precum făcuse şi mai înainte, şi începu iarăşi să mă mai radă oleacă pe cap; da nu putu să se oprească a nu trăncăni mai departe şi îmi spuse:

— Sunt tare necăjit de nerăbdarea ta şi, dacă ai vrea să-mi dezvăluieşti pricina, ţi-ar fi spre bine şi spre folos, întrucât ştii acuma la ce preţuire mă ţinea părintele tău, şi că nu purcedea niciodată la nimic fără a-mi cere sfatul.

Văzui atunci că nu mai era pentru mine nicio cale de scăpare, şi gândii în cugetul meu: „Iacătă că se şi apropie vremea rugăciunii, şi trebuie să ajung la copilă, numai că are să fie prea târziu şi de-abia am să ajung eu acolo, că oamenii au să şi sfârşească rugăciunea şi au să şi plece din moschei. Şi-atunci totul are să fie pierdut pentru mine!” Aşa că îi spusei bărbierului:

— Scurteaz-o odată, şi alungă departe de tine toate vorbele astea goale şi toată iscodeala asta necuviincioasă. Dacă vrei numaidecât să ştii, află că trebuie să mă duc la un prieten, unde sunt poftit la un ospăţ.

La vorbele mele despre poftire şi despre ospăţ, bărbierul îmi spuse:

— Allah să te binecuvânteze! şi ziua aceasta fie-ţi plină de îmbelşugare! Întrucât tocmai mi-ai adus aminte că şi eu am poftit la mine, pentru astăzi, câţiva prieteni, şi am uitat să le pregătesc masa. Nu mi-a mai venit în gând decât acuma, când e prea târziu!

Eu atunci îi spusei:

— Nu te mai îngrijora de întârziere, că am să dreg eu lucrurile pe dată. De vreme ce eu nu mănânc la mine acasă şi sunt poftit la ospăţ, am să-ţi dau tot ceea ce se află aici, şi mâncăruri, şi fripturi, şi băuturi, da numai dacă numaidecât vei pune capăt întregii daraveli şi dacă vei isprăvi repede să mă razi pe cap!

El îmi răspunse:
— Răsplătească-te Allah cu darurile lui, şi povârnească-ţi-le într-o zi cu binecuvântare! Ci, o, stăpâne al meu, ai bunătatea de a-mi înşira oleacă lucrurile cu care vrei să mă miluieşti, ca să le ştiu!
Îi spusei:
— Am de pus la îndemâna ta cinci cratiţe pline cu tot felul de bunătăţuri: vinete şi dovlecei umpluţi, sărmăluţe în foi de viţă şi stropite cu lămâie, chifteluţe prăjite făcute cu grâu râşnit şi cu carne tocată, orez cu pătlăgele roşii şi cu tochitură de muşchi de berbec, tocăniţă cu ceapă; mai am şi zece pui fripţi, şi un berbec la grătar; apoi două sinii mari, una cu kenafa şi alta cu plăcinte cu brânză dulce şi cu miere; poame de toate soiurile: castraveţi, harbuji, mere, lămâi şi curmale proaspete, şi încă multe altele!
El atunci îmi spuse:
— Porunceşte să fie aduse toate dinaintea mea, ca să le văd!
Iar eu poruncii să fie aduse toate, şi el le cercetă şi gustă din fiecare, şi îmi spuse:
— Dărnicia ta este o dărnicie mare. Da lipsesc băuturile!
Îi spusei:
— Am şi din acelea!
El îmi spuse:
— Porunceşte să fie aduse!
Şi poruncii să fie aduse şase oluri pline cu şase soiuri de băuturi, iar el gustă din fiecare şi îmi spuse:
— Miluiască-te Allah cu toate harurile lui! Darnic suflet ai! Da lipsesc tămâia şi smirna, şi mirodiile de ars în căţui, precum şi apa de trandafiri, şi apa de flori de portocal cu care să-i stropesc pe oaspeţii mei!
Poruncii atunci să-i fie adusă o cutiuţă plină cu chihlimbar cenuşiu, cu lemn de aloe, cu nard, cu musc, cu tămâie şi cu smirnă, toate preţuind peste cincizeci de dinari de aur; şi nu uitai nici de zemurile înmiresmate şi de stropitoarele de argint, pline cu apele îmbălsămate. Şi întrucât vremea se sugrumase precum pieptul meu, îi spusei bărbierului:
— Ia-le pe toate! da isprăveşte a mă rade pe tot capul, pentru numele lui Mohamed, asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!
Bărbierul îmi spuse atunci:
— Pe Allah! nu voi lua cutiuţa până a nu o deschide şi a vedea ce se află în ea!

Atunci îi poruncii slujitorului meu cel micuţ să deschidă cutia, iar bărbierul îşi puse deoparte astrolabul şi se lăsă pe vine, şi începu să prefire prin mâini toate parfumurile, tămâia, smirna, muscul, nardul, lemnul de aloe, câte se aflau în cutie, şi le adulmecă rând pe rând şi cu atâta negrabă şi de-alungeală, că-mi simţeam sufletul gata să se lepede de trupul meu. După aceea se ridică, şi îmi mulţumi, şi îşi luă briciul, şi se pregăti să se apuce iarăşi a mă rade pe cap. Şi de-abia începuse, că se şi opri scurt şi îmi zise[45]:

— Pe Allah! o, copilul meu, nu mai ştiu pe care dintre voi doi se cade să-l binecuvântez! Că, într-adevăr, ospăţul pe care urmează să-l dau acasă la mine se datorează întru totul pornirii tale mărinimoase şi darurilor tale împărăteşti. Da ce să-ţi mai spun? Că chiar nu am ca musafiri la mine decât nişte inşi prea puţin vrednici de tot ospăţul acesta falnic, întrucât sunt ca şi mine, nişte oameni de felurite îndeletniciri. Da sunt de treabă şi plini de haz în felul lor. Şi dacă e să ţi-i înşir, sunt: mai întâi, minunatul Zeitun, masagiul de la hammam; veselul şi mucalitul Salin, vânzătorul de năut prăjit şi râşnit; Haukal, bragagiul; Hakraşat, zarzavagiul; Hamid, gunoierul; şi, într-un sfârşit, Hakareş, iaurgiul. Toţi prietenii aceştia pe care i-am poftit nu sunt, întocmai ca şi mine, sluga ta, nici palavragii, nici iscoditori obraznici; da sunt nişte tare straşnici petrecăreţi care alungă toată mohorala. Cel mai neînsemnat dintre ei are mai mult preţ, în ochii mei, decât cel mai puternic sultan. Află, într-adevăr, că fiecare dintre ei este vestit în toată cetatea Bagdadului pentru danţul şi pentru cântecul său anume. Şi dacă îţi face bucurie, am să-ţi joc şi am să-ţi cânt danţul şi cântecul fiecăruia. Aşa că uită-te la mine şi ia seama! Iacătă danţul prietenului meu Zeitun, masagiul! Ia uite! Cât despre cântecul lui, iacătă-l:

Ce dulce e iubita mea!
Nici miaua cea mai dulce
Nu-i dulce-atâta cât e ea!
Eu fără ea n-aş mai putea.
Ea fără mine tot aşa!
O clipă dacă-o las abia.
Mă strigă-ndată iar; şi vrea
În pat să mi se culce.
Ce dulce e iubita mea,
Nici miaua cea mai dulce
Nu-i dulce-atâta cât e ea!

Ci, o, stăpâne al meu, urmă bărbierul, în ceea ce îl priveşte pe prietenul meu Hamid, măturătorul de gunoaie, iacătă danţul lui!… Vezi cât este de pojarnic şi plin de pricepere şi de veselie? Da cât despre cântecul lui, iacătă-l:

Muierea mea? Zgârcită ce-i!
De-aş face după-ndemnul ei,
M-aş prăpădi de nemâncare!
Muierea mea? cu sânii grei,
Balcâză toată, din temei,
De-aş face după vorba ei
Aş zace pururi, alelei,
În casa mea ca-ntr-o-nchisoare.
Muierea mea? încuie tot,
Cu grijă mare, în dulap.
Iar eu mă şterg frumos pe bot,
Uit foamea neagră, masa, pita,
Şi-o iau la fugă, ca să scap,
Când mă îmbie cu ispita,
Că-atât de silnică-i, urâta,
Şi e amarnică-ntr-atâta
Cât ar fugi de-al ei iubit
Până şi cel mai crunt arap,
Cu nasul mare şi turtit,
Iar eu, până într-un sfârşit,
Sunt taman bun de jugănit.[46]

Pe urmă bărbierul, fără a-mi da răgaz să fac vreun semn de împotrivire, înfăţişă toate danţurile prietenilor săi şi cântă toate cântecele lor. Apoi îmi spuse:

— Iacătă ce pot să facă prietenii mei cei buni. Dacă, dar, ai vrea să te veseleşti straşnic, te sfătuiesc, spre folosul tău şi pentru bucuria noastră a tuturora, să vii la mine să iei parte la tovărăşia noastră, şi să-i dai încolo pe prietenii la care îmi spuneai că ai de gând să te duci! Că văd că mai ai pe chip urme de neputere, şi vădeşti bolnăveala; şi s-ar putea să dai printre prietenii tăi de niscaiva inşi dedaţi cu trăncănelile goale, ori de nişte

palavragii sâcâitori şi de nişte iscoditori neobrăzaţi; şi au să te facă să cazi iarăşi intr-o boală încă şi mai rea decât cea dintâi!

Eu atunci îi spusei bărbierului:

— Astăzi îmi este peste putinţă să primesc poftirea ta, da va fi pe o altă zi!

El îmi răspunse:

— Lucrul cel mai nimerit pentru tine, îţi mai spun o dată, este de a grăbi ceasul intrării tale în casa mea, şi de a veni fără de zăbavă să te desfeţi cu toată bună-cuviinţa prietenilor mei şi să te bucuri de însuşirile lor minunate. Şi aşa vei urma spusa poetului:

Prietene, nu da vreodată-n lături
Prilejul desfătării ce te-mbie,
Şi nu lăsa pe mâine niciodată
A bucuriei veselă solie,
Că nu oricare zi e-ncununată
Cu nimbul strălucind de bucurie,
Şi nu-ţi întinde buzele-i gingaşe
O desfătare-n orice ceas – se ştie!
Norocu-i o femeie, şi se schimbă,
Ca o femeie dulce şi nurlie.[47]

Atunci, faţă de toate piedicile şi de toate trăncănelile lui, nu mă putui opri să nu râd, da cu inima fultuită toată de mânie grea; pe urmă îi spusei:

— Acuma îţi poruncesc să sfârşeşti treaba pentru care te-am chemat, şi să mă laşi să mă duc pe calea lui Allah şi sub sfânta lui oblăduire; iar la rândul tău, să te duci şi să te întâlneşti cu prietenii tăi care, la ceasul acesta, pesemne că te-or aştepta cu nerăbdare!

El îmi răspunse:

— Da de ce nu vrei să te învoieşti? Chiar că nu îţi cer decât un lucru: să mă laşi să ţi-i înfăţişez pe prietenii mei, ortacii aceia desfătători, care nici vorbă să fie niscaiva inşi iscodelnici, întrucât te încredinţez că, odată ce ai să-i vezi, nu vei mai vroi să ai de-a face cu alţii şi îi vei da încolo pe prietenii tăi de-acum!

Îi spusei:

— Allah sporească-ţi încă şi mai mult bucuria pe care ţi-o aduce prietenia lor! Şi, de altminteri, îţi făgăduiesc că într-o zi am să-i poftesc chiar eu să vină la un zaiafet pe care am să-l dau anume pentru ei!

Atunci afurisitul de bărbier se înduplecă a fi de părerea mea, da îmi spuse:

— De vreme ce văd că totuşi ţii astăzi mai mult la ospăţul cu prietenii tăi şi la tovărăşia lor, decât la tovărăşia cu prietenii mei, ai răbdare şi aşteaptă până dau fuga să duc la mine acasă toate bucatele pe care le datorez filotimiei tale; am să le pun pe masă dinaintea musafirilor mei şi, întrucât prietenii mei nu au să fie atât de nerozi încât să se supere dacă am să-i las să facă singuri cinstirea mesei mele, am să le spun că nu au nici a se bizui pe mine, nici a aştepta întoarcerea mea; şi numaidecât mă voi întoarce la tine, şi te voi însoţi acolo unde vrei să te duci!

Strigai atunci:

— Uf. Nu este ajutor şi putere decât la Allah cel Preaînalt şi Atotputernic! Bre omule, du-te să te întâlneşti cu prietenii tăi, şi veseleşte-te cu ei în desfătare, şi lasă-mă pe mine să mă duc la prietenii mei, care trebuie să aştepte sosirea mea chiar la ceasul de-acum!

Iar bărbierul îmi spuse:

— A, nu! niciodată n-am să mă îndur să te las să pleci singur!

Îi răspunsei, silindu-mă amarnic să nu-l ocărăsc:

— Da înţelege odată că locul unde mă duc nu poate să fie călcat decât numai de mine!

El îmi spuse:

— Atunci pricep! socot că ai întâlnire cu vreo femeie! Întrucât, de n-ar fi aşa, m-ai lua cu tine! Şi totuşi să ştii că mi se cuvine o atare cinste, mai mult decât oricărui altuia de pe lume, şi că pe deasupra ţi-aş fi de mare ajutor în tot ceea ce vei vrea să faci. Şi-apoi tare mi-e teamă ca femeia aceea să nu fie vreo mişauă străină. Atunci, vai de tine dacă vei fi singur! Îţi vei lăsa sufletul acolo, neîndoielnic! Întrucât această cetate a Bagdadului nu se potriveşte neam la atare soiuri de întâlnişuri, oh, da deloc! Şi mai cu seamă de când îl avem pe valiul cel nou, care este de o asprime cumplită faţă de asemenea soiuri de lucruri; că se spune că nu are nici zebb, nici ouă, şi că, de ură şi de zavistie, pedepseşte amarnic asemenea soiuri de drăgosteli!

La vorbele acestea nu mai putui să stau locului şi strigai cu năprasnă:

— O, tu, cel mai afurisit dintre toţi mişeii şi călăii! ai să pui odată capăt, da ori ba, pălăvrăgelilor cu care mă omori?…

Atunci bărbierul se înduplecă să tacă o bucată de vreme, îşi luă iarăşi briciul şi isprăvi într-un sfârşit să mă radă pe tot capul. Dar toate acestea făcuseră ca vremea rugăciunii de la amiază să fi venit; ba rugăciunea chiar trebuia să fi ajuns destul de departe şi urma să înceapă predica.

Atunci îi spusei, spre a-l face să-şi ia tălpăşiţa:

— Mergi la prietenii tăi să le duci toate bucatele şi toate băuturile de-aici; iar eu îţi făgăduiesc că aştept până te întorci, ca să poţi să mă însoţeşti la întâlnirea aceea!

Şi stăruii aşa, ca să-l înduplec. El atunci îmi spuse:

— Văd limpede că vrei să mă duci cu vorba ca să te scapi de mine şi să te duci singur. Da te prevestesc că, dacă faci aşa, te arunci în nişte prăpăduri din care nu vei mai putea să găseşti nici ieşire, nici scăpare. Aşa că te juruiesc, spre binele tău, să nu te mişti de aici până ce nu mă întorc, să te iau şi să te însoţesc, spre a şti cum va să se sfârşească jitania ta!

Îi spusei:

— Bine! da, pe Allah, să nu fii prea zăbavnic a te întoarce!

Bărbierul atunci mă rugă să-l ajut a-şi pune în spinare toate lucrurile pe care i le dăruisem, şi pe cap cele două tablale pline cu plăcintării, şi, încărcat aşa, plecă de la mine. Ci, afurisitul, de cum ajunse afară, strigă doi hamali, le dădu în seamă povara, le spuse să care totul la el acasă, în cutare loc, iar el se piti la pândă pe o ulicioară dosnică, să aştepte plecarea mea.

Cât despre mine, numaidecât mă sculai, mă spălai cât mai repede cu putinţă, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase şi ieşii din casă. Şi chiar în clipita aceea auzii glasurile muezinilor de pe minarete cum chemau pe drept-credincioşi la rugăciunea de amiază în acea sfântă zi de vineri:

Bismillami'rrahmani'rrahim! În numele lui Allah, Iertătorul-cel-fără-de-margini şi Milostivul!

Mărire lui Allah, Stăpânul lumilor; Atoateiertătorul şi Milostivul!

Doamne al tuturora, singur Judecător la ziua de Răsplată,

Pe tine te preamărim, de la tine cerşim ajutorare!

Îndrumă-ne pe calea cea dreaptă,

Pe calea celor pe care i-ai acoperit cu milele tale,

Nu pe calea celor care ţi-au stârnit mânia, nici pe calea celor care se află în rătăcire. Amin!

Odată ieşit afară din casă, mă îndreptai cu toată graba spre casa fetei. Când ajunsei la poarta cadiului, mă întorsei din întâmplare şi îl văzui pe afurisitul de bărbier la colţul ulicioarei. Atunci, cum poarta casei era întredeschisă, mă repezii înăuntru şi închisei repede poarta. Şi o văzui în curte pe bătrână, care mă îndrumă pe dată până la catul de sus, unde se afla codana.

Dar de-abia intrarăm, că şi auzirăm nişte oameni venind pe uliţă: era cadiul, tatăl copilei, şi alaiul lui, care se întorceau de la rugăciune. Şi îl văzui, în uliţă, pe bărbierul care sta în picioare şi mă aştepta. Cât despre cadiu, codana mă linişti şi îmi spuse că tatăl ei nu venea pe la ea decât rareori, şi că, de altminteri, se afla oricând pentru mine un mijloc de a nu fi văzut.

Dar, spre nenorocirea mea, vru Allah să se petreacă o întâmplare care avea să-mi fie amarnică. Într-adevăr, se brodi că taman în ziua aceea uneia dintre roabele copile ale cadiului să i se cadă o pedeapsă. Şi cadiul, de cum intră în casă, se apucă să-i dea chelfăneala cuvenită acelei roabe copile, şi pesemne că îi altoi prea tare poponeţul, întrucât ea începu să scoată nişte ţipete smintite; şi-atunci, unul dintre arapii casei intră ca să încerce să pună o vorbă bună pentru ea, iar cadiul, mânios, se năpusti pe el cu lovituri de nuia; şi arapul pe dată începu să urle şi el. Se stârni atunci o hărmălaie de se sculă toată uliţa, iar bărbierul nenorocirii gândi că fusesem prins şi pedepsit eu, şi că eu scoteam ţipetele acelea. Atunci se apucă să dea nişte răcnete de moarte, să-şi sfâşie hainele, să-şi toarne ţărână pe cap şi să cerşească ajutorul trecătorilor care începuseră să se adune împrejurul lui.

Şi se văicărea şi striga:

— ÎI omoară pe stăpânul meu în casa cadiului!

Pe urmă, ţipând întruna, alergă la mine acasă, urmat de o liotă întreagă, şi le duse ştirea tuturor celor din casa mea şi slugilor mele, care pe dată se şi înarmară cu ciomege şi o luară la fugă înspre casa cadiului, răcnind şi asmuţindu-se unii pe alţii. Şi ajunseră toţi, cu bărbierul în frunte, care îşi tot sfâşia hainele şi ţipa cât îl ţineau beregatele, dinaintea porţii cadiului, acolo unde mă aflam eu. Când auzi toată zarva de dinaintea casei sale, cadiul se uită pe fereastră şi văzu ceata de zărghiţi care izbeau în poartă cu ciomegele.

Atunci, găsind că lucrul era cu primejdie, coborî şi deschise uşa şi strigă:

— Hei, oameni buni, ce-i cu voi?

Iar slugile mele ţipară:

— L-ai omorât pe stăpânul nostru!

El le spuse:

— Da cine este stăpânul vostru şi ce a săvârşit ca să-l fi omorât?…

Ci în clipita aceasta a povestirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, uluit, cadiul le spuse:
— Şi oare ce a săvârşit stăpânul vostru ca să-l fi omorât eu? Şi ce caută în mijlocul vostru bărbierul acela, care răgeşte şi se zbate ca un măgar?
Atunci bărbierul strigă:
— Chiar tu eşti acela care, oleacă mai înainte, l-ai prăpădit pe stăpânul meu cu lovituri de ciomag, pe când eu mă aflam în uliţă şi îi auzeam ţipetele!
Cadiul îi răspunse:
— Păi da cine-i stăpânul tău? De unde a venit? Unde se ducea? Cine a putut să-l bage în casă? Şi ce a făcut spre a i se cădea loviturile de ciomag?
Bărbierul spuse:
— O, cadiu al prăpădului, nu mai face pe isteţul, că ştiu eu toată povestea, pricina intrării stăpânului meu în casa ta şi toate amănuntele tărăşeniei. Chiar că ştiu, şi vreau acuma ca toată lumea să ştie, că fiica ta este îndrăgostită de stăpânul meu şi că stăpânul meu este tot aşa de ea! Şi l-am însoţit chiar eu până aici. Şi-atunci tu l-ai prins în pat cu fata ta şi l-ai snopit cu bătaia, ajutat de slugile tale. Or, nu mă mai mişc de-aici până ce nu te-oi sili să vii cu mine la singurul nostru judecător, califul, afară numai dacă nu vrei mai degrabă să ni-l dai pe dată pe stăpânul nostru şi să-l despăgubeşti de ciomăgeala pe care l-ai făcut s-o îndure, şi să ni-l slobozeşti viu şi nevătămat, mie şi rudelor lui. Fără de care, am să fiu silit să intru în casa ta cu de-a sila şi să-l slobozesc chiar eu. Grăbeşte-te aşadar să ni-l dai!
La asemenea vorbe, cadiul rămase năuc şi plin de nedumerire, şi năpădit de ruşine dinaintea tuturor celor de faţă care ascultau. Da tot îi spuse bărbierului:
— Dacă nu eşti un mincinos, nu ai decât să intri chiar tu în casa mea, îţi îngăduiesc, şi să-l cauţi peste tot pentru a-l slobozi!
Atunci bărbierul se năpusti în casă.
Cât despre mine, care mă uitam de la fereastră, de după zăbrelele de lemn, la pătăranie, când văzui că bărbierul se năpusteşte în casă după mine, vrusei să fug. Dar degeaba căutai vreo ieşire, că nu îmi era niciuna la îndemână, care să nu poată fi zărită de oamenii din casă sau care să nu fie sub ochii bărbierului. Atunci, într-o odaie pe unde căutam o ieşire, dădui peste o ladă mare de lemn, goală, şi zorii să intru în ea ca să mă ascund, şi închisei capacul peste mine, şi îmi ţinui răsuflarea.

Iar bărbierul, după ce cotrobăi prin toată casa, intră până la urmă în odaie, începu să se uite ba la dreapta, ba la stânga, şi zări lada. Atunci blestematul, fără să spună nimic, pricepu că eu eram acolo înăuntru, luă lada, şi-o aburcă în spinare şi o duse cu el; şi ieşi pe uşă cât mai iute, pe când eu simţeam că mor de spaimă. Ci, după judeţul ursitoarei, pe când el mă căra, lumea adunată vroi să vadă ce se află în ladă, şi numaidecât capacul fu ridicat. Atunci, neputând să îndur ruşinea şi huiduielile, mă ridicai cu grabă şi sării jos, da atâta de iute încât îmi frânsei piciorul. Şi din ceasul de-atunci sunt eu şchiop. Ci, în clipita aceea, nu mă gândeam decât să fug şi să mă ascund; şi, cum mă pomenii dinaintea unei mulţimi amarnice, începui să-i arunc pumni întregi de galbeni; şi mă prilejuii de înghesuiala tuturor acelor inşi asupra galbenilor de pe jos, ca să mă strecor şi să fug cu toată iuţeala. Aşa că pornii să străbat o mare parte din uliţele cele mai întunecate ale Bagdadului. Dar care nu-mi fu spaima când îl văzui deodată pe bărbier în urma mea şi când îl auzii strigând cu glas mare:

— O, oameni buni! mulţumită lui Allah, mi l-am găsit pe stăpânul meu! Au vrut să mă lovească în dragostea mea pentru stăpânul meu! Ci Allah nu a îngăduit biruinţa răilor şi mi i-a îngenuncheat şi m-a menit să-l scap din mâinile lor!

Pe urmă îmi spuse, alergând în urma mea:

— O, stăpâne al meu, acuma vezi ce rău ai făcut când te-ai dovedit aşa de nerăbdător şi când nu mi-ai ascultat sfaturile? Şi, fără ajutorul lui Allah, carele m-a împins să te slobozesc, ai fi îndurat cele mai amarnice cazne şi te-ai fi prăpădit pe totdeauna! Roagă-te, aşadar, lui Allah, să mă ţie a fi toată viaţa mea în slujba ta, şi să-ţi stau drept călăuză ageră; întrucât te-ai încredinţat că ai mintea slabă şi nechibzuită, şi eşti cam teleleu! Ci, doamne, unde fugi aşa? Aşteaptă-mă!

Eu atunci, nemaiştiind cum că scap de bărbier, decât poate odată cu moartea, mă oprii şi îi spusei:

— O, bărbierule, nu îţi este de ajuns că m-ai adus în starea în care sunt? Oare îmi vrei moartea?

Da taman când isprăvii a-i spune astea, văzui chiar dinaintea mea, în suk, prăvălia deschisă a unui negustor pe care îl cunoşteam. Mă repezii pe uşa prăvăliei şi îl rugai pe negustor să-l oprească pe blestemat să intre după mine. Iar negustorul izbuti să-l oprească, arătându-i o bâtă amarnică şi repezindu-i nişte ochi cumpliţi. Şi bărbierul nu plecă decât blestemându-l pe negustor şi covârşindu-l cu toate sudalmele pe care le ştia.

Negustorul atunci mă întrebă ce întâmplare se petrece, iar eu îi istorisii păţania mea cu bărbierul şi îl rugai să mă lase în prăvălie până mi se va zvidui piciorul; că nu mai vroiam să mă întorc la mine acasă, de frică să nu fiu pisălogit întruna de bărbierul al cărui chip îmi era mai de nesuferit decât cea mai neagră asuprire. Apoi, îndată după vindecare, luai toţi banii pe care îi aveam; trimesei să vină martorii şi făcui o adiată prin care lăsam rudelor tot ce mai rămânea din averea mea, bunurile şi stăpânirile mele, dar pe care să le capete numai după moartea mea; şi statorii un om de credinţă drept chivernisitor, care să vegheze asupra tuturor bunurilor, şi îl îndatorai să se poarte bine cu toţi ai mei, mari şi mici. Şi, spre a curma pe deplin cu bărbierul, hotărâi să plec din Bagdad, cetatea mea, şi să mă mut în vreun loc unde să nu mă mai primejduiesc a mă pomeni nas în nas cu vrăjmaşul meu.

Aşa că plecai din Bagdad şi nu mă oprii din drumeţit până ce nu ajunsei în ţara voastră, unde socoteam că am izbutit să mă scutur de asupritorul meu. Dar se dovedi trudă pierdută, de vreme ce iacătă, o, domniile voastre, dau peste el aici, în mijlocul vostru, la ospăţul la care m-aţi poftit!

Încât pricepeţi bine că nu mai pot să am linişte până nu voi părăsi ţara voastră, precum am părăsit-o şi pe cealaltă, şi toate din pricina acestui blestemat, a acestui ticălos, a acestui bărbier ucigaş, prăpădi-l-ar Allah pe el, şi pe tot neamul lui, şi pe toţi urmaşii lui!

După ce rosti vorbele acestea, urmă a spune croitorul dinaintea sultanului Chinei, tânărul cel şchiop se ridică îngălbenit cu totul la chip, ne ură bună pace şi ieşi fără ca noi să-l fi putut opri.

Cât despre noi, la povestea lui uluitoare, ne uitarăm la bărbier şi îl întrebarăm:

— Da tu socoţi că tânărul a spus adevărul? Şi, dacă-i drept, pentru ce te-ai purtat aşa şi i-ai prilejuit toate nenorocirile?

Atunci bărbierul săltă capul şi ne spuse:

— Pe Allah! tocmai din pricină că ştiam prăpădul m-am purtat aşa, şi am facut-o spre a-l feri de necazuri şi mai mari. Întrucât, fără de mine, ar fi fost pierdut numaidecât. Aşa că nu are decât să-i mulţumească lui Allah şi să-mi mulţumească şi mie că şi-a pierdut numai folosinţa piciorului, în loc să se fi pierdut cu totul. Cât despre voi, cei de aici, o, domniile voastre, spre a avea dovadă că nu sunt nici palavragiu, nici băgăreţ, nici asemănător în niciun fel cu vreunul dintre cei şase fraţi ai mei, şi ca să vă adeveresc că sunt un om de folos şi bine priceput, şi mai cu seamă tare tăcut, am să vă istorisesc povestea mea, şi aveţi să judecaţi!

După vorbele acestea, noi toţi, urmă croitorul, ascultarăm în tăcere povestea bărbierului:

Istorisirea bărbierului din Bagdad şi păţaniile celor şase fraţi ai săi

(povestite de bărbier şi răspovestite de croitor)

Povestea bărbierului

Bărbierul spuse:

Aflaţi, aşadar, o, stăpânii mei, că trăiam la Bagdad sub domnia emirului drept-credincioşilor El-Muntasser Billah[48]! Se trăia în fericire sub stăpânirea lui, întrucât îi avea la inimă pe săraci şi pe nevoiaşi, şi îi erau dragi taifasurile cărturarilor, ale înţelepţilor şi ale poeţilor.

Or, într-o bună zi, califul avu a se plânge de zece ipochimeni care sălăşluiau nu departe de cetate, şi îi porunci naipului să-i caute pe cei zece ipochimeni. Şi vru soarta să mă aflu pe ţărmul apei, taman la ceasul când derbedeii se găteau să treacă Tigrul în luntre. Şi îi văzui pe dalcauci în luntre şi îmi zisei în minte: „Aha! inşii ăştia şi-au dat întâlnire în luntre spre a-şi petrece ziua veselindu-se, mâncând şi bând. Încât numaidecât cată să le fiu oaspete şi să-mi fac parte la chiolhan!”

Mă apropiai atunci de apă şi, fără a scoate o vorbă, eu, Tacutul, sării în luntre şi mă vârâi în liota lor. Dar deodată văzui că vin străjile valiului, care îi înşfacară, le puseră la fiecare câte un singir la gât şi nişte lăcate la mâini, şi pe urmă mă înşfacară şi pe mine şi îmi puseră aşijderea un singir la gât şi lăcate la mâini. Iac-aşa! şi nu suflai o vorbă şi nu îngânai un cuvânt, faptul vă este o dovadă, domniile voastre, despre tăria firii mele şi despre scumpătatea mea la vorbă. Mă lăsai aşadar înfieruit fără a crâcni, şi mă văzui dus cu cei zece inşi până între mâinile emirului drept-credincioşilor, califul Montasser Billah.

La vederea noastră, califul chemă armaşul şi îi zise:

— Taie-le capetele numaidecât acestor zece mişei!

Atunci armaşul ne rândui în şir pe toţi, în curte, sub ochii califului şi, ridicându-şi paloşul, reteză capul dintâi şi îl aruncă de-a rostogolul, pe urmă pe cel de al doilea şi pe cel de al treilea şi până la cel de al zecelea. Da când ajunse la mine, numărul de capete tăiate era zece, iar el nu avea poruncă să taie mai mult. Se opri aşadar şi îi spuse califului că porunca a fost împlinită. Atunci califul se întoarse şi mă văzu tot în picioare şi strigă:

— O, armaşule, ţi-am poruncit să tai capul celor zece mişei! Cum se face că pe acesta al zecelea l-ai cruţat?

Armaşul răspunse:

— Pe milele lui Allah asupra ta, şi pe milele tale asupra noastră! am tăiat zece capete!

Califul grăi:
— Să vedem! ia numără-le dinaintea mea!
Le numărară şi se găsi întocmai numărul de zece. Atunci califul se uită la mine şi mă întrebă:
— Da tu cine eşti? şi ce cauţi între aceşti lacomi de sânge?
Eu atunci, o, stăpânii mei, şi numai atunci, dinaintea întrebării emirului drept-credincioşilor, mă hotărâi să vorbesc. Şi spusei:
— O, emire al drept-credincioşilor! eu sunt şeicul poreclit El-Samet, din pricina scumpătăţii mele la vorbă. Înţelepciune am destulă în cap; clar cât despre cumpănirea judecăţii mele, cât despre temeinicia cuvintelor mele, cât despre desăvârşirea minţii mele, cât despre agerimea deşteptăciunii mele, cât despre scumpătatea mea la vorbă, nu am a-ţi spune nimic, întrucât aceste haruri sunt fără de capăt în mine. Cât despre meseria mea, este bărbieritul. Şi sunt unul dintre cei şapte fii ai tatălui meu, iar cei şase fraţi ai mei sunt toţi în viaţă. Da iacătă întâmplarea! Chiar în dimineaţa aceasta, mă preumblam de-a lungul Tigrului; îi văzui pe inşii aceia zece care săreau într-o luntre; şi mă vârâi printre ei şi coborâi cu ei şi socoteam că or fi niscaiva musafiri la vreun zaiafet pe apă. Da, de cum ajunserăm pe malul celălalt, mă dumirii că mă aflam între nişte tâlhari; întrucât văzui străjile năvălind şi punându-ne singirul la gât. Iar eu, măcar că eram străin de inşii aceia, nu vrusei să vorbesc nimic, nici să mă împotrivesc, şi aceasta din pricina prisosului meu de dârzie şi a scumpătăţii mele la vorbă. Aşa că fusei adus cu toţi aceia între mâinile tale, o, emire al drept-credincioşilor, şi tu poruncişi să li se taie capetele celor zece ucigaşi, iar eu rămăsei singur între mâinile armaşului; şi, la toate, nu rostii o vorbă. Eu unul găsesc că asta cere inimă bărbată şi tărie destul de straşnică. Şi, de altminteri, nimic altceva decât numai faptul de a mă face pe nepusă masă tovarăş cu cei zece ipochimeni, numai el şi este cel mai mare fapt de vitejie pe care îl ştiu. Da să nu te minunezi de purtarea mea, o, emire al drept-credincioşilor, întrucât eu toată viaţa mea m-am purtat totdeauna aşa, îndatorându-i pe cei ce nu mă cunosc!
După ce auzi spusele mele şi află astfel că sunt plin de bărbăţie şi de virtute, îndrăgind tăcerea şi chibzuinţa, scârbind iscodeala şi băgărlâcul, orice-ar fi putut să spună tânărul acela şchiop care se afla aici adineaori, tânărul acela şchiop pe care l-am scăpat de la tot soiul de necazuri, califul îmi spuse:

— O, preacinstitule şeic, bărbier isteţ şi chibzuit! spune-mi: da fraţii tăi cei şase?… sunt şi ei ca tine? au în ei tot atâta înţelepciune, pricepere şi sfiiciune?

Răspunsei:

— Ferească-mă Allah de ei! Ce departe de mine sunt aşezaţi! O, emire al drept-credincioşilor, chiar că acum m-ai mâhnit cu o mare ocară, asemuindu-mă cu acei şase zărghiţi care nu au nimic asemănător cu mine, nici de aproape, nici de departe. Întrucât, din pricina trăncănelii lor smintite şi a băgăroşeniei lor şi a nevredniciei lor, şi-au tras asupră-le destule necazuri şi, fiecare dintre ei, câte un beteşug la trup şi la minte. Într-adevăr, fratele meu dintâi este şchiop; cel de al doilea este chior; cel de al treilea, ştirb; cel de al patrulea, orb; cel de al cincilea are urechile tăiate şi nasul retezat; iar cel de al şaselea, buzele spintecate. Ci, o, emire al drept-credincioşilor, să nu carecumva să socoti că umflu cusururile fraţilor mei şi harurile mele. Întrucât, de ţi-aş istorisi povestea lor, ai vedea cât de deosebit sunt eu de ei toţi. Şi, întrucât povestea lor este nemăsurat de grăitoare, iacătă, fără a mai zăbovi, am să ţi-o istorisesc.

Povestea cu Bacbuc, fratele cel mare al bărbierului

Află, aşa, o, ocârmuitorule al drept-credincioşilor, că fratele meu cel mai mare, acela care a ajuns şchiop, se cheamă El-Bacbuc, numit astfel pentru că, atunci când începe să trăncănească, ai zice că auzi gâlgâitul unui urcior. De meserie era croitor la Bagdad.

Îşi facea meseria de croitor într-o prăvălioară pe care o luase cu chirie de la un ins ghiftuit de bani şi de averi. Insul acela locuia chiar în partea de sus a casei în care se afla prăvălia fratelui meu Bacbuc; şi, totodată, în partea de jos a casei, se afla o moară, în care locuia un morar, precum şi boul morarului.

Într-o zi deci, pe când fratele meu Bacbuc şedea şi cosea în prăvălia lui, deodată, săltând capul, zări deasupra lui, la bageaua de sus, o femeie cumu-i luna la răsăritul ei, şi care se veselea uitându-se după trecători. Era nevasta stăpânului casei. La vederea ei, fratele meu Bacbuc îşi simţi inima cum i se umple de pojar, şi îi fu peste putinţă să mai coasă ori să mai facă altceva, decât să se tot hlizească la bagea; şi, în ziua aceea, rămase aşa, năuc şi

pierdut în minunare, până seara. Iar a doua zi dimineaţa, din crăpăt de zori, se întoarse la locul lui şi, mai cosând câte oleacă, sălta capul spre bagea. Rămase el în starea aceea vreme de mai multe zile, de-a lungul cărora nu lucră şi nu făcu treabă nici măcar de o drahmă.

Cât despre nevestică, d-apoi ea pricepu numaidecât simţămintele lui Bacbuc, fratele meu, şi hotărî să tragă foloase de pe urma lor, în toate chipurile, şi să se veselească straşnic. Într-o zi dar, pe când fratele meu era încă şi mai năuc ca de obicei, puiandra îi aruncă o privire zâmbită care îl şi săgetă pe Bacbuc; iar Bacbuc se uită la tinerică, da atâta de prosteşte, încât ea se şi trase repede în casă spre a râde în voia ei. Iar năvlegul de Bacbuc fu cuprins de o bucurie până peste poate, în ziua aceea, gândindu-se cu câtă îmbiinţă fusese privit.

Încât, a doua zi, nu fu prea de tot uluit când văzu că stăpânul casei vine în prăvălia lui, aducând la subsuoară o bucată frumoasă de bogasiu înfăşurată într-o legătură de mătase, şi că îi spune:

— Îţi aduc o bucată de bogasiu ca să-mi croieşti din ea nişte cămăşi.

Şi Bacbuc nu mai avu nicio îndoială că stăpânul casei fusese trimis de soţia lui, şi îi spuse:

— Pe ochii şi pe capul meu! chiar în seara aceasta cămăşile au să fie gata.

Într-adevăr, fratele meu se apucă de lucru cu atâta râvnă, lipsindu-se până şi de orice hrană, încât seara, când veni stăpânul casei, cămăşile, în număr de douăzeci, erau croite şi cusute şi împăturite în basmaua de mătase.

Şi stăpânul îl întrebă:

— Cât trebuie să-ţi plătesc?

Da chiar în clipita aceea, se ivi furişată la bagea nevasta cea tânără care îi aruncă o ocheadă lui Bacbuc şi îi făcu semn cu sprâncenele să nu primească nicio plată. Şi fratele meu nu vroi să primească nimic de la stăpânul casei, măcar că la ceasul acela se afla la mare strâmtorare şi până şi-un ban chior i-ar fi fost de mult ajutor. Da se socoti tare fericit că lucrase şi că îl îndatora pe soţ, pentru dragostea şi pentru ochii cei frumoşi ai nevesticii.

Da asta nu era decât începutul corvezilor acelui Bacbuc al smintelii. Într-adevăr, a doua zi, de cu zori, stăpânul veni aducând la subsuoară altă bucată de bogasiu şi îi spuse fratelui meu:

— Iacătă! mi s-a spus acasă că ar trebui să am nişte şalvari noi, ca să-i port cu cămăşile cele noi. Şi îţi aduc încă o bucată de bogasiu, ca să-mi croieşti din ea nişte şalvari. Şi să fie cât mai largi! Şi să nu te zgârceşti nici la cute, nici la bogasiu!

Fratele meu răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Şi şezu vreme de trei zile întregi să lucreze, şi nu luă să mănânce decât numai atâta cât să nu moară de foame, ca să nu piardă vremea şi mai ales pentru că nu mai avea nici baremi o drahmă de argint spre a-şi cumpăra cele de trebuinţă.
Când isprăvi lucratul şalvarilor, îi împături în basmaua cea mare şi, fericit cu totul şi nemaiputând de bucurie, urcă el însuşi sus, să-i ducă stăpânului casei.
E de prisos să-ţi spun, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, că muieruşca se înţelesese cu bărbatu-său să-şi bată joc de mangafaua de frate-meu şi să-i facă renghiurile cele mai aiurite. Aşa că, după ce fratele meu îi înmână bogătanului şalvarii cei noi, acesta se facu că vrea să-i plătească. Da numaidecât, în crăpătura uşii, capul cel drăgălaş al femeii se iţi, ochii ei zâmbiră şi sprâncenele-i făcură semn să nu primească. Şi Bacbuc nu vroi, cu străşnicie, să primească de la soţ chiar nimic. Atunci soţul ieşi o clipită ca să se ducă la nevastă-sa, care pierise, şi se întoarse grabnic la fratele meu şi îi zise:
— Eu şi cu soţia mea ne-am hotărât, spre a-ţi răsplăti truda, să ţi-o dăm de soţie pe roaba noastră cea albă, care-i tare frumoasă şi tare gingaşă; şi, astfel, vei fi de-al casei!
Şi Bacbuc al meu gândi numaidecât că acesta era un tertip de-al tinerei neveste spre a-i pune la îndemână intrarea slobodă în casă, şi se învoi numaidecât; şi numaidecât fu chemată roaba cea tinerică şi fu măritată cu Bacbuc, fratele meu.
Apoi, când veni seara şi Bacbuc vru să se apropie de roaba cea albă, ea îi zise:
— Nu, nu! nu în seara asta!
Şi Bacbuc nu izbuti, în pofida tuturor jindurilor lui, să dobândească nici baremi un sărut de la roaba cea frumoasă.
Or, cu prilejul acela, cum Bacbuc sălăşluia în prăvălie, i se spuse să doarmă, în noaptea aceea, în moara aflată în partea de jos a casei, ca să aibă mai mult loc, şi el şi proaspăta lui soţie. Şi, după ce roaba, care era sus la stăpâna ei, nu vroise să se culce cu el, Bacbuc fu nevoit să se culce singur-singurel.
Dar dimineaţa, dinainte de zori, cum mai dormea încă, deodată intră morarul, rostind cu glas tare:

— Ia uite la boul ăsta! e cam destulă vreme de când se tot hodineşte. Încât pe dată am să-l înjug la moară ca sa macine grâul care s-a strâns într-o grămadă destul de mare! Muşteriii aşteaptă să le dau făina.

Veni atunci la fratele meu, prefacându-se că îl ia drept bou, şi îi zise:

— Hai, leneşule, scoală-te să te înjug!

Iar fratele meu Bacbuc nu vroi să scoată o vorbă şi se lăsă luat şi înjugat la moară. Morarul îl legă pe după mijloc la grindeiul morii şi, alduindu-i o lovitură de bici straşnică, îi strigă:

— *Yallah!*

Când dobândi lovitura, Bacbuc nu se putu opri să mugească precum un bou. Iar morarul urmă a-i trage nişte gârbace vârtoase şi a-l face să învârtească moara multă vreme; iar fratele meu mugea întocmai precum un bou şi bufnea sub lovituri.

Da în curând veni stăpânul casei, care îl văzu în starea aceea, trudind la învârtitul morii şi dobândind la gârbace. Şi se duse îndată s-o vestească pe nevastă-sa, care o trimise la fratele meu pe roaba cea tânără; şi roaba îl dezlegă din jug şi îi spuse cu milă multă în glas:

— Stăpâna mea m-a însărcinat să-ţi spun că adineaori a auzit năpasta pe care ai îndurat-o şi că este tare mâhnită de treaba aceasta, şi că noi toţi luăm parte la chinurile tale.

Şi amărâtul de Bacbuc dobândise atâtea gârbace şi era atâta de terciuit, încât nu putu să îngaime nici baremi o vorbă de răspuns.

Pe când el se afla în starea aceea, veni şeicul care îi scrisese senetul de căsătorie cu tinerica; şeicul îi ură bună pace şi îi zise:

— Dăruiască-ţi Allah viaţă lungă! Şi fie să ai o căsnicie binecuvântată! Sunt încredinţat că ţi-ai petrecut o noapte în fericire curată, în alinturile cele mai înveselitoare şi cele mai tainice, şi în îmbrăţişări, sărutări şi desfătări, de seara până dimineaţa!

Fratele meu Bacbuc îi zise:

— Prăpădi-i-ar Allah pe mincinoşii şi pe pezevenghii de soiul tău, o, tu, cel de o mie de ori vânzător! Nu m-ai băgat aci decât ca să mă faci să trag la roata morii, în locul boului morarului, şi s-o ţin aşa până dimineaţa!

Şeicul îl pofti atunci să-i povestească amănuntele şireteniei; şi el i le povesti. Atunci şeicul spuse:

— E cât se poate de limpede! Steaua ta nu se potriveşte cu steaua tinerei neveste!

Bacbuc spuse:

— A, blestematule! du-te să vezi de nu poţi să mai născoceşti şi alte ticăloşii!

Pe urmă fratele meu plecă şi se duse să se proţăpească în prăvălia lui, unde se puse pe rostul aşteptatului, doar i-o pica de lucru ceva cu care să-şi poată dobândi pâinea, după ce lucrase atâta fără nicio plată.

Or, pe când şedea aşa, iată că vine la el tânăra roabă albă, care îi spuse:

— Stăpâna mea te doreşte cu aprindere; şi m-a însărcinat să-ţi spun că se suie chiar acum pe podina casei pentru ca, de la bagea, să aibă bucuria de a te privi.

Şi, în chiar clipita aceea, fratele meu o şi văzu la fereastră pe tânăra nevastă, care era înlăcrimată toată, se văieta şi spunea:

— Pentru ce, dragule, ai înfăţişarea atâta de bosumflată şi atâta de burzuluită, încât nici baremi nu te uiţi la mine? Îţi jur pe viaţa ta că tot ceea ce s-a petrecut în moară s-a petrecut fără ştirea mea! Iar cât despre roaba aceasta smintită, nu vreau nici măcar să-i faci cinstea de a te uita la ea. Numai eu de aci înainte am să fiu a ta!

Atunci fratele meu Bacbuc ridică fruntea şi se uită la nevestică; şi numai vederea ei îl şi facu să uite toate corvezile trecute, şi îşi odihni ochii bucurându-se de frumuseţea şi de nurii ei. Pe urmă începu să-i vorbească, şi ea la fel, până ce rămase încredinţat că toate nenorocirile acelea i se întâmplaseră altuia, nu lui.

Bacbuc, în nădejdea de a o mai vedea iarăşi pe tânăra femeiuşcă, urmă mai departe a croi şi a coase la cămăşi, la şalvari, la rochii de purtat pe dedesubt şi la rochii de purtat pe deasupra, până când roaba cea tânără veni iar într-o zi la el şi îi zise:

— Stăpâna mea ţi se închină şi îţi spune că, în chiar noaptea aceasta, stăpânul meu, soţul ei, e plecat la zaiafet la un prieten de-al lui, şi stă acolo până dimineaţa. Aşa că te aşteaptă cu nerăbdare, ca să se culce cu tine şi să şi petreacă noaptea în desfătări şi în toate voioşirile.

Şi smintitul de Bacbuc, la atare ştire, ajunse să-şi piardă cu totul minţile. Or, vicleana cea tinerică ticluise un tertip de căpetenie, în înţelegere cu soţul ei, ca să se scuture de fratele meu şi, în felul acesta, să scape, şi ea şi bărbatu-său, de a-i plăti datoria pentru toate hainele pe care i le porunciseră.

Aşa că bogătanul îi spuse neveste-sii:

— Cum ar fi să facem spre a-l hotărî să intre la tine şi, în felul acesta, să-l prindem şi să-l târâm dinaintea valiului?

Ea răspunse:

— Lasă-mă pe mine să fac după socoata mea, şi am să-l meremetisesc cu o meremetiseală şi am să-l terfelesc cu o terfeleală de are să ajungă de batjocură în toată cetatea!

Iac-aşa! şi Bacbuc, frate-meu, nici nu visa ce-l aşteaptă! Şi, de altminteri, nici habar n-avea el de toate vicleniile şi de toate şiretlicurile de care sunt în stare muierile, încât, când se lăsă seara, roaba cea tânără veni să-l ia şi să-l ducă la stăpâna ei, care numaidecât se ridică, se temeni dinaintea lui, şi zâmbi, şi zise:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, tare ard de dorul a te vedea, într-un sfârşit, lângă mine!

Iar Bacbuc îi spuse:

— Şi eu la fel! da repede, şi înainte de orice, o sărutare! Şi apoi…

Da nici nu apucă să-şi termine vorba, că uşa sălii se şi deschise şi intră soţul nevesticii, urmat de doi robi arapi, care tăbărâră pe frate-meu Bacbuc, îl legară cobză, îl doborâră la pământ şi, pentru început, îi alintară şezutul cu gârbacele.

Pe urmă îl aburcară pe umeri şi îl cărară la valiu, care numaidecât îl osândi la pedeapsa următoare: după o tăbăceală cu două sute de lovituri de curea, fu cocoţat pe spinarea unei cămile, fu legat acolo şi fu purtat pe toate uliţele Bagdadului, iar un pristav obştesc striga cu glas mare:

— Iacătă cum este pedepsit tot bărbatul care se năzuieşte la muierile semenilor săi!

Or, pe când îl purtau aşa, deodată cămila se facu abraşă şi începu să sară ca o smintită. Iar Bacbuc nu putu decât să se prăbuşească la pământ şi îşi frânse piciorul pe loc. Şi, din ceasul acela, rămase şchiopul care este. Pe deasupra, valiul îl osândi şi la surghiun, iar Bacbuc, cu piciorul betejit, ieşi din cetate. Da, taman la vreme, fusei prevestit de toate astea, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, eu, fratele său, şi alergai pe urmele lui şi îl adusei îndărăt tainic, trebuie să ţi-o mărturisesc, şi mă împovărai cu vindecarea, cu cheltuielile şi cu toate trebuinţele lui. Şi o ţin aşa!

La povestea aceasta cu Bacbuc pe care i-o istorisii, o, stăpânii mei, califului Muntasser-Billah, califul se puse pe un râs cu hohote şi îmi spuse:

— Bine mai povesteşti! şi ce poveste frumoasă!

Eu răspunsei:

— Chiar că încă nu mi se cuvin laudele acestea din parte-ţi! Că atunci ce-ai să mai spui când ai să auzi povestea fiecăruia dintre ceilalţi fraţi ai mei!

Da tare mi-e teamă să nu mă socoţi palavragiu ori farfara!
Iar califul răspunse:
— Departe de tine! Grăbeşte-te, dimpotrivă, să-mi istoriseşti ce-au păţit şi ceilalţi fraţi ai tăi, spre a-mi împodobi urechile cu aceste poveşti, precum cu nişte cercei de aur; şi să nu te sfieşti a mi le dealungi cu amănuntul, întrucât prevăd că au să fie desfătătoare şi pline de mirozne!

Spusei atunci:

Păţania cu El-Haddar, cel de al doilea frate al bărbierului

Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor, că pe fratele meu al doilea îl cheamă El-Haddar, întrucât mugeşte ca o cămilă şi e ştirb. Ca meserie, chiar că nu are nicio meserie, şi mi-a dat multe bătăi de cap cu năzdrăvăniile lui cu femeile, din care iacătă una dintr-o mie:
Într-o zi, pe când bătea fără de nici o ţintă uliţele Bagdadului, văzu că vine la el o femeie bătrână, care îi spuse în şoaptă:
— Ascultă, omule! am a-ţi face o poftire pe care eşti slobod s-o primeşti ori să n-o primeşti, după cum ţi-o plăcea.
Iar fratele meu se opri din mers şi spuse:
— Ascult!
Bătrâna urmă:
— Da nu pot să-ţi mărturisesc despre ce e vorba, decât dacă ai să-mi fagăduieşti că nu ai să te laşi cu niciun chip pradă pălăvrăgelii şi mâncărimii de limbă.
Şi fratele meu Haddar răspunse:
— Nu ai decât să vorbeşti.
Ea îi spuse:
— Ce-ai zice de un sarai mândru, cu nişte havuzuri şi cu nişte pomi roditori, şi unde vinul s-ar revărsa în pocalele niciodată goale, unde ai vedea nişte chipuri răpitoare, unde ai găsi nişte obraji fragezi, numai buni de sărutat, nişte boiuri subţirele şi mlădii, numai bune de strâns în braţe, şi tot soiul de lucruri pe potrivă, şi unde să zăboveşti de seara până dimineaţa? Şi, pentru toate astea, ca să te bucuri de toate, nu ai avea decât numai să împlineşti tocmeala pusă!

La vorbele acestea ale bătrânei, frate-meu El-Haddar spuse:
— Dar, o, stăpână a mea, cum se face de vii să-mi faci o atare poftire tocmai mie, nealegând pe nimeni altul dintre făpturile lui Allah? Şi ce-a putut să-ţi placă la mine şi să te facă să-mi dai precădere?
Ea răspunse:
— Tocmai ţi-am spus adineaori, să nu fii cumva spornic la vorbă, să ştii să taci, şi să te porţi cu muţenie. Aşa că urmează-mă şi nu mai grăi nimic. Pe urmă bătrâna porni iute, iar fratele meu, ademenit de ispita celor făgăduite, se luă după ea până ce ajunseră amândoi la un sarai cu o înfăţişare falnică, în care bătrâna intră şi îl pofti şi pe fratele meu Haddar să intre. Şi fratele meu văzu că interiorul saraiului era tare frumos, dar şi ceea ce se afla în el era încă şi mai frumos: că nimeri drept în mijlocul unui sobor alcătuit din patru copilandre fără de asemuire; întinse pe chilimuri, cântau cu glas desfătător nişte cântece care ar fi topit până şi stâncile cele mai vârtoase.
După temenelile îndătinate, una dintre ele se ridică, umplu un pocal şi îl bău. Iar fratele meu Haddar socoti de datorinţa lui să-i spună:
— Să-ţi fie cu sănătate, cu desfătare şi cu deplinătate de puteri!
Şi se apropie sprinten de ea, ca să-i ia pocalul gol şi spre a se pune în slujba ei. Dar ea, numaidecât, umplu pocalul şi i-l întinse; iar Haddar luă pocalul şi bău. Iar puiandra, pe când el bea, începu să-l mângâie pe ceafă, da cam prea repezit oleacă, întrucât îi arse o lovitură bună cu dunga mâinii. Atunci fratele meu Haddar se îmbufnă rău, şi se ridică să plece, uitându-şi fagăduiala de a îndura totul fără a cârti.
Dar bătrâna se apropie de el şi îi clipi din ochi spre ai da de înţeles: „Nu trebuie! Mai bine rămâi şi aşteaptă sfârşitul!” Şi fratele meu se supuse şi rămase şi îndură răbduriu toate poznele copilandrei, care îl înghioldea, îl ciupea, îl mângâia spornic pe ceafă într-un chip de fapt plin de răutate şi supărător, iar celelalte trei se întreceau care mai de care să-i joace renghiul cel mai afurisit: una îl trăgea de ureche de mai să i-o smulgă, alta îi altoia nişte bobârnace de-l podideau lacrimile, iar cea de a treia se îndeletnicea mai cu drag să-l zgârie cu unghiile. Şi frate-meu îndura, întrucât bătrâna îi facea semn întruna să nu spună nimic. Într-un sfârşit, cea mai dulce dintre copile se ridică şi îi spuse să se dezbrace; iar el aşa făcu, fără de cârtire. Ea atunci luă un stropitor cu apă de trandafiri, îl stropi şi îi zise:
— Îmi placi. Da ai o barbă şi nişte mustăţi care nu-mi plac. Nu-mi plac mustăţile şi părul din barbă care îmi zgârie pielea. Aşa că, dacă vrei să vii cu mine, va trebui mai întâi să te razi de tot pe obraji.

El răspunse:
— Asta îmi vine cam greu, întrucât ar fi cea mai mare ocară ce mi s-ar întâmpla!
Ea spuse:
— Nu aş putea să te iubesc altminteri. Trebuie!
Atunci frate-meu se lăsă dus de bătrână în odaia de alături; şi baba îi reteză toată barba şi i-o rase, pe urmă mustăţile şi sprâncenele. După care, îl sulemeni pe ochi cu cârmâz şi cu albeală, şi îl duse îndărăt în mijlocul copilelor. Când îl văzură aşa, fetele se puseră pe un râs de se prăbuşiră pe spate.
Pe urmă, cea mai zarifă dintre copile veni la el şi îi zise:
— O, stăpâne al meu, iacătă că mi-ai biruit sufletul cu priveliştea nurilor tăi. Încât nu mai am decât un hatâr să-ţi cer, acela de a juca dinaintea noastră, aşa cum eşti, gol şi frumos, vreun danţ ispititor şi muchelef!
Şi cum El-Haddar se cam codea, fata îi spuse:
— Mă rog ţie, pe viaţa mea, să joci! Şi pe urmă voi fi a ta!
Atunci El-Haddar, în sunetul darabukei, pe care bătrâna o zdrăngănea cu bătăi potrivite, îşi înfăşură mijlocul cu un seleaf de mătase şi, venind în mijlocul odăii, începu să dănţuiască.
Şi dănţui cu atâta pezevenclâc şi cu atâtea răsucituri, încât fetele nu mai puteau să se ţină de râs: şi începură să-i arunce în cap tot ce aveau la îndemână: pernele, poamele, băuturile, şi până şi sticlele.
Da numai atunci se petrecu treaba de la urmă. Cea mai nurlie dintre fete se sculă şi, făcând tot felul de schime, şi uitându-se la frate-meu cu nişte ochi pieziş şi parcă beţi de patimă, începu să-şi arunce hainele de pe ea, una câte una, şi nu-i mai rămase decât cămăşuţa subţire şi şalvarii cei largi de mătase.
La atare privelişte, El-Haddar, care îşi contenise danţul, strigă:
— Ya Allah! Ya Allah!
Şi se sminti de-a binelea.
Atunci bătrâna veni lângă el şi îi spuse:
— Acuma urmează s-o înhaţi pe mândruţa ta din fugă. Întrucât stăpâna mea are năravul, odată zădărâtă cu danţurile şi cu băutura, să se dezbrace de tot şi să nu se dea iubitului decât dacă, după cercetarea mădularelor lui goale, a mândriei lui învârtoşate şi a sprintenelii lui la fugă, îl socoteşte vrednic de ea. Aşa că să te ţii după ea peste tot, din odaie în odaie, şi

îndârjit, până ce vei izbuti s-o înşfaci. Şi ea numai atunci are să te lase să te bucuri de ea!

La vorbele acestea, fratele meu zvârli brâul de mătase şi se găti de goniţă. La rându-i, puicana îşi aruncă şi ea cămăşuţa şi şalvarii, şi se arătă sclipitoare, precum un curmal tânăr fremătând sub adieri; şi îşi luă vânt şi zbură, râzând în hohote, şi dădu roată sălii de două ori. Iar frate-meu Haddar, cu dârzia bârzoi şi repezită, se luă pe urmele ei.

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, plină de sfiiciune, nu spuse nimic mai mult.

Dar când fu cea de a treizeci şi una noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că acel croitor din cetatea aceea din China îi istorisi astfel sultanului urmarea povestirii pe care bărbierul din Bagdad o istorisea mesenilor, despre cel de al doilea frate al său, El-Haddar, şi pe care o istorisise întâia oară califului Muntasser Billah:

Fratele meu Haddar, cu dârzia bârzoi şi repezită, porni să se ţină pe urmele copilei uşoare şi tivilichii. Iar la priveliştea aceea, cele trei fetişcane şi bătrâna, dinaintea chipului zugrăvit şi fără barbă, fără mustăţi şi fără sprâncene al fratelui meu Haddar, a cărui făloşie se îmbobotise smintit, fură cuprinse de un râs năprasnic şi începură să tropăie şi să bată din palme.

Cât despre puicana cea goală, aceea, după două înconjururi prin odaie, o apucă de-a lungul unei săli înguste, pe urmă prin alte odăi, una după alta, şi mereu urmată şi strânsă de-aproape de către frate-meu, care gâfâia, cu mândria îndârdorată turbat. Iar fata fugea mereu, râzând din toţi dinţii şi mlădiind din şolduri.

Şi deodată, la o cotitură, fata pieri, iar fratele meu, deschizând o uşă pe unde socotea că ieşise fata, se pomeni în mijlocul unei uliţe. Iar uliţa aceea era uliţa curelarilor din Bagdad. Şi toţi curelarii îl văzură pe El-Haddar, cu barba rasă şi cu mustăţile şi sprâncenele rase, şi cu chipul sulemenit ca o târâtură, şi îl huiduiră, şi îşi luară curelele şi începură să-l plesnească, râzând toţi în hohote, şi să-l bată atâta de aprig, încât îşi pierdu simţirea. După care îl cocoţară pe un măgar, de-a-ndoaselea, şi îl purtată roată prin toate sukurile; pe urmă, într-un sfârşit, îl cărară dinaintea valiului.

Valiul îi întrebă:

— Cine-i ăsta?

Ei răspunseră:
— Este unul cu care ne-am pomenit peste noi, năvălind deodată din casa vizirului cel mare. Şi l-am găsit în starea aceasta!
Atunci valiul porunci să i se tragă fratelui meu Haddar o sută de lovituri de bici la talpa picioarelor şi îl izgoni din cetate.
Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, alergai după el şi îl adusei îndărăt tainic şi îl pusei la adăpost. Pe urmă îi hotărâi un tain cu care să trăiască, din punga mea. Iar tu poţi să judeci acuma că, dacă nu aş fi eu un om plin de bărbăţie şi de haruri, nu aş fi putut să mai sufăr un asemenea prostănac!
Da cât despre cel de al treilea frate al meu şi despre povestea lui, este cu totul altceva, precum vei vedea!

Păţania lui Bacbac, cel de al treilea frate al bărbierului

Bacbac orbul, zis Cotcodacul-umflat, este cel de al treilea frate al meu, iar de meserie este cerşetor, şi trecea printre fruntaşii isnafului calicilor din Bagdad, cetatea noastră.
Într-o zi, voia lui Allah şi ursita vroiră ca fratele meu, tot cerşetorind, să ajungă la uşa unei case destul de falnice.
Şi frate-meu Bacbac, ţipându-şi mereu milogelile obişnuite pentru a cere de pomană: „O, miluitorule! o, darnicule!”, bătu cu băţul în uşa casei. Or, trebuie să-ţi spun, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, că fratele meu Bacbac, ca toţi isteţii din isnaful lui, avea năravul să nu răspundă niciodată atunci când, după ce bătea în uşa vreunei case, auzea: „Cine e acolo?” Tăcea astfel, spre a-i sili pe oamenii dinăuntru să deschidă; că altminteri, deprinşi cum erau cu cerşetorii, nu deschideau ci doar răspundeau dinăuntru: „Allah să te aibă întru mila lui!” Ăsta-i chipul de a te descotorosi de cerşetori.
Încât, în ziua aceea, oricât tot întrebară dinăuntru: „Cine este la uşă?”, fratele meu tăcu. Şi, până într-un sfârşit, auzi nişte paşi ce se apropiau şi uşa cum se deschidea. Se ivi un ins de la care Bacbac, dacă nu ar fi fost orb, de bună seamă că nu ar fi cerut pomană. Da aşa-i fusese sortit. Şi fiecare om îşi poartă soarta agăţată la gât.
Insul îl întrebă:

— Ce vrei?
Frate-meu Bacbac îi răspunse:
— Ce-o fi, în numele lui Allah Preaînaltul!
Insul îl întrebă:
— Nu cumva eşti orb?
El îi spuse:
— Da, stăpâne al meu! Şi tare sărac!
Insul răspunse:
— Dacă-i aşa, dă-mi mâna să te călăuzesc.
El îi întinse mâna, şi insul îl băgă în casă şi îl ajută să suie pe nişte scări până ce îl duse sus pe terasa casei, care era tare înaltă. Iar frate-meu, cu sufletul la gură, gândea: „De bună seamă că are să-mi dea rămăşiţele de la vreun ospăţ mare."
Când ajunseră amândoi sus pe terasă, insul îl întrebă:
— Ce vrei, orbule?
Frate-meu, destul de nedumerit, răspunse:
— Vreo pomană, în numele lui Allah!
El răspunse:
— Allah deschidă-ţi luminile într-alte părţi!
Atunci Bacbac zise:
— A, bre omule! păi nu puteai să-mi tălmăceşti răspunsul tău pe când eram încă jos?
Omul răspunse:
— Păi da tu, care eşti mai prejos decât tuhăsul meu, pentru ce nu mi-ai răspuns când strigam din casă „Cine e acolo? Cine e la uşă?" Cară-te aşadar de-aici cât mai iute, ori am să te fac să te duci de-a rostogolul ca un ghemotoc, milogule, slinosule şi mişelule!
Iar Bacbac fu nevoit, orb cum era, să coboare cât mai iute scara, singur-singurel. Îi mai rămăseseră de coborât vreo douăzeci de trepte, când călcă deodată greşit şi porni să cadă de-a dura pe scară până la uşă. Şi, în căderea aceea, se lovi rău la cap, şi începu să geamă, luându-şi iarăşi umbletul pe uliţă. Atunci doi soţi de-ai săi dintre milogi, când îl văzură că geme aşa, îl întrebară de pricină, iar el le istorisi pătărania. Pe urmă le spuse:
— Acuma, fârtaţilor, se cade a mă ajuta să mă întorc la mine acasă, să iau ceva bani spre a-mi cumpăra de-ale gurii în ziua asta stearpă şi blestemată. Sunt nevoit astfel să mă ating de agoniselile noastre, care, precum ştiţi, sunt destul de mari, şi peste care m-aţi statorit chivernisitor.

Or, pe urmele lui, coborâse şi insul cu pricina, care se ţinuse după el, ca să-l adulmece mai de aproape şi să-l vadă ce face. Şi-aşa că se luă după frate-meu şi ceilalţi doi orbi, fără ca ei să-l simtă, până ce ajunseră cu toţii la bârlogul lui Bacbac. Intrară acolo, iar insul se furişă pe lângă ei repede, până să apuce ei să închidă uşa. Iar Bacbac le spuse celor doi fârtaţi ai lui:

— Întâi de toate, căutati bine dacă n-a intrat vreun străin care să se fi ascuns în odaie.

La vorbele acestea, insul, care era hoţ de meserie şi tare iscusit printre cei de lefteria lui, văzu o frânghie ce sta legată de grinda casei, apucă de frânghie şi se caţără sprinten şi fără zarvă până sus la bagdadie, unde şezu liniştit pe grindă. Atunci cei doi cerşetori începură să cerceteze prin toată odaia şi pipăiră de jur împrejur în mai multe rânduri, tocănind prin colţuri cu cârjele lor. Când isprăviră, veniră lângă fratele meu, care scoase din tainiţă toţi banii pe care îi avea în păstrare şi îi socoti cu cei doi tovarăşi ai săi. Şi găsiră că erau taman zece mii de drahme. Pe urmă, fiecare dintre ei luă două, trei drahme, puseră banii la loc în săcuţi, şi ascunseră iarăşi săcuţii. Apoi unul dintre cei trei cerşetori plecă să cumpere de mâncare, şi se întoarse pe dată, şi scoase din traistă trei pâini, trei cepe şi câteva curmale. Şi cei trei fârtaţi şezură jos roată să mănânce.

Atunci hoţul se lăsă să lunece încetişor de-a lungul frânghiei şi veni de se ciuci lângă cerşetori, şi începu să mănânce şi el cu ei. Şi cum şedea alături de Bacbac, care avea auzul tare ascuţit, Bacbac îl auzi cum clefăia din fălci pe când mânca, şi strigă:

— Este un străin printre noi!

Şi întinse repede mâna spre partea de unde auzea că vine clefăitul de fălci, şi mâna lui căzu chiar pe mâna hoţului.

Atunci Bacbac şi cei doi cerşetori se năpustiră asupra hoţului şi începură să ţipe şi să-l înghesuie cu cârjele, ca nişte orbi ce erau; şi îi chemară pe vecini în ajutor, urlând:

— O, musulmanilor! Săriţi-ne într-ajutor! e un hoţ aici! Vrea să ne fure bruma de bani a chiverniselilor noastre!

Şi vecinii veniră fuga şi îl găsiră pe Bacbac, care îl ţinea vârtos, ajutat de cei doi tovarăşi ai lui, pe hoţul care încerca să se apere şi să scape. Dar hoţul, la venirea vecinilor, se prefăcu a fi şi el orb şi închise ochii şi strigă:

— Pe Allah! o, musulmanilor, sunt orb şi tovarăş cu aceştia trei care vor să mă păgubească de partea mea din cele zece mii de drahme ale chiverniselii

pe care o stăpânim de-a valma. Vă jur pe Allah! pe sultan! pe emir! Şi-apoi duceţi-mă dinaintea valiului!

Atunci se iviră şi străjile valiului, care îi înşfacară pe cei patru şi îi duseră între mâinile valiului, care întrebă:

— Cine sunt inşii aceştia?

Şi hoţul strigă:

— Ascultă vorbele mele, o, valiule drept şi înţelept, şi ţi se va dezvălui adevărul. Ba chiar, de nu vrei să mă crezi, pune-mă numaidecât la cazne, pe mine mai întâi, spre a mă sili să mărturisesc adevărul; şi să-i pui apoi şi pe ceilalţi soţi ai mei la caznă; şi au să fie cam nevoiţi a te lumina despre pricina noastră!

Şi valiul strigă:

— Înşfacaţi-l pe ins şi trântiţi-l la pământ şi bateţi-l până la mărturisire!

Atunci străjile îl înhăţară pe orbul cel calp, şi una dintre străji îl apucă de amândouă picioarele, iar ceilalţi începură să-i care la lovituri straşnice de gârbaci. De la cele dintâi zece lovituri, orbul cel prefăcut începu să urle, pe urmă deodată îşi deschise unul dintre ochii pe care îi ţinuse închişi întruna; şi, după alte câteva lovituri, îşi deschise hotărât şi cel de al doilea ochi. La priveliştea aceea, valiul mânios strigă:

— Ce-i cu prefăcătoria asta, o, pezevenghi sfruntat?

El răspunse:

— Porunceşte să mi se curme schingiul, şi am să-ţi lămuresc tot!

Şi valiul porunci să se curme schingiul, iar hoţul spuse:

— Suntem aici patru orbi prefăcuţi, care înşelăm lumea spre a căpăta de pomană, şi mai ales spre a avea înlesnirea să intrăm prin case, să ne uităm la femeile fără de văluri şi să le ispitim, şi să le cotăcim, şi să le plodim, şi să le jefuim apoi, şi să cercetăm lăuntrul caselor şi să ticluim furtişagul bine chibzuit. Şi, întrucât ne îndeletnicim de o bună bucată de vreme cu meseria asta spornică, am izbutit să strângem tuspatru taman zece mii de drahme. Or, astăzi, mi-am cerut partea de la soţii mei, care nu vroiră să mi-o dea, ba dimpotrivă, mă tăbăciră cu bătaia şi m-ar fi şi prăpădit, dacă străjile nu m-ar fi scos din mâinile lor. Acesta-i adevărul, o, valiule. Acuma, spre a-i sili pe ortacii mei să mărturisească şi ei, nu rămâne decât să li se alduiască şi lor gârbaciul, ca şi mie! Şi au să vorbească! Da loviturile să fie bine învârtoşite, că de nu, ortacii mei, care sunt tare încâiniţi, n-au să mărturisească nimic şi-au să se încăpăţâneze amarnic să nu deschidă ochii cum am făcut eu!

Atunci valiul porunci să fie înşfăcat fratele meu mai întâi. Degeaba se împotrivi frate-meu, degeaba ţipă cum că el este orb din născare; i se arse o caznă încă şi mai straşnică, până într-atâta că leşină. Când îşi veni în simţiri, nu deschise ochii, iar valiul puse să i se dea alte trei sute de lovituri de gârbaci; pe urmă alte trei sute; şi tot aşa şi cu ceilalţi doi orbi, care de altminteri nu deschiseră ochii, în pofida bătăilor şi a sfaturilor singurului orb calp, fârtatele lor cel închipuit.

Apoi valiul porunci să fie aduşi de către orbul cel calp banii ascunşi în odaia lui Bacbac, fratele meu, şi dădu hoţului un sfert din banii aceia, două mii cinci sute de drahme, iar tot ce rămase păstră pentru haznaua lui.

Cât despre frate-meu şi cei doi fârtaţi ai lui, cei doi cerşetori orbi, valiul, după pedepsire, le spuse:

— Mişeilor şi prefăcuţilor! mâncaţi pâinea, darul lui Allah, şi vă juraţi pe numele lui că sunteţi orbi! Plecaţi de-aici şi să nu vă mai văd prin Bagdad!

Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, aflând toate astea, ieşii din cetate să-l caut pe Bacbac, şi îl găsii, şi îl adusei tainic îndărăt la Bagdad, şi îl adăpostii la mine, şi mă însărcinai cu demâncarea şi cu îmbrăcămintea lui, pentru totdeauna! Şi-aceasta-i păţania celui de al treilea frate al meu, Bacbac!

La povestirea aceasta, califul Muntasser Billah începu să râdă şi zise:

— Să i se dea o răsplată acestui bărbier pentru ostenelile lui şi-apoi să plece!

Da eu, o, domniile voastre, răspunsei:

— Pe Allah! o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, n-aş putea să primesc nimic până a nu-ţi istorisi ce au păţit şi ceilalţi trei fraţi ai mei, şi asta în câteva cuvinte, spre a-ţi dovedi pe deplin cât sunt de scurt la vorbă şi cât de nelimbut din fire!

Califul răspunse:

— Hai! binevoiesc a mă supune caznei de a-mi dăuli urechile cu trăncănelile tale şi a-ţi mai îndura încă vreo câteva neobrăzări şi mitocănii, care, de altminteri, nu sunt lipsite de haz.

Atunci spusei:

Păţania lui El-Kuz, cel de al patrulea frate al bărbierului

Cel de al patrulea frate al meu, El-Kuz El-Assuani chiorul, Urciorul-care-nu-se-sparge, îndeplinea la Bagdad meseria de măcelar. Era mare meşter la vânzarea de cărnuri şi de tocături, şi ştia de minune să crească şi să îngraşe oi cu coada groasă. Şi ştia cui să-i vândă carne bună şi cui să i-o păstreze pe cea rea. Încât muşteriii cei mai de frunte din cetate, precum şi negustorii cei mai bogaţi nu târguiau decât de la el şi nu cumpărau niciodată altă carne decât cea de la oile lui, aşa că, în scurtă vreme, ajunse tare bogat şi stăpân peste turme mari şi peste averi multe.

Starea aceasta de înflorire necontenind deloc, frate-meu El-Kuz, într-o zi, sta în prăvălia lui, când văzu că intră la el un şeic falnic, cu barba lungă şi albă, care îi întinse câţiva bani şi îi spuse:

— Taie-mi nişte carne bună!

Şi fratele meu îi tăie din carnea cea mai bună pe care o avea, luă banii şi răspunse la bineţea şeicului, care plecă.

Atunci frate-meu cercetă banii pe care îi primise de la necunoscut, şi văzu că toţi erau noi şi de o albeaţă iubitoare. Încât se grăbi să-i pună deoparte, într-o cecmegea anume, şi îşi zise: „Iacătă nişte bani care au să-mi poarte noroc!”

Cinci luni în şir, şeicul cel bătrân cu barba lungă şi albă nu încetă să vină zi de zi să-i întindă fratelui meu El-Kuz câţiva bani de-ai lui, albi şi noi, pentru carne proaspătă şi de cel mai bun soi; şi de fiecare dată El-Kuz avea grijă să pună banii aceia deoparte.

Da într-o zi, El-Kuz vru să numere toţi banii pe care îi strânsese în felul acela, spre a cumpăra apoi cu ei nişte oi frumoase, şi mai cu seamă câţiva berbeci pe care vroia să-i înveţe a se bate între ei, întrecere tare căutată la Bagdad, cetatea mea. Da nici nu apucă el să deschidă bine sipetul în care pusese arginţii de la şeicul cel cu barbă albă, că şi băgă de seamă că nu se mai afla acolo niciun soi de ban, şi nu găsi în loc decât câteva rotogoale de hârtie albă. La priveliştea aceea, începu să se bată amarnic peste faţă şi peste cap, şi să strige, văicărindu-se. Şi se pomeni în curând în mijlocul unei cete mari de trecători, cărora le istorisi beleaua, fără ca vreunul să-şi poată lămuri cumva pricina pieirii banilor. Iar El-Kuz ţipa mai departe şi spunea:

— De-ar da Allah ca afurisitul acela de şeic să vină acuma, că i-aş smulge barba şi turbanul cu chiar mâinile mele.

De-abia sfârşise el de rostit vorbele de la urmă, că bătrânul se şi ivi şi străbătu repede mulţimea adunată şi veni la frate-meu măcelarul, ca spre a-i da banii, după obiceiul său. Şi numaidecât fratele meu se repezi la el şi îl luă de piept, strigând:

— O, musulmanilor, săriţi! ajutaţi-mă! Iacătă-l pe hoţul cel sfruntat!

Da şeicul nu îşi pierdu nimic din liniştea lui falnică şi, fără a se clinti, îi răspunse fratelui meu în aşa fel încât să nu fie auzit decât de el:

— Alege: vrei mai degrabă să taci, ori ţi-ar plăcea mai bine să te faci de râs în faţa tuturor? Întrucât ocara pe care ţi-aş face-o ar fi mai cumplită decât aceea cu care vrei tu să mă încarci!

El-Kuz răspunse:

— Da ce ocară poţi tu să-mi faci, o, şeic de păcură, în ce chip socoţi să mă faci de râs?

El spuse:

— Aş dovedi dinaintea tuturor că le vinzi de obicei oamenilor carne de om în loc de carne de oaie!

Fratele meu se rocoşi:

— Minţi, o, tu cel de o mie de ori mincinos şi de o mie de ori blestemat!

Şeicul spuse:

— Nu este blestemat şi nu este mincinos decât acela care, în chiar clipita aceasta, are în prăvălia lui un leş de om agăţat în cârligul măcelăriei sale, în locul unei oi!

Frate-meu se zborşi amarnic:

— Dacă lucru se va dovedi precum spui, o, câine şi plod de câine, bunurile şi sângele meu sunt ale tale de drept!

Atunci şeicul se întoarse spre mulţime şi strigă cât îl ţinea gura:

— O, voi toţi, prietenii mei, îl vedeţi pe măcelarul acesta? Până astăzi ne-a înşelat pe toţi şi a încălcat pravilele Cărţii noastre! Omul acesta, în flecare zi, în loc de oi, înjunghie fii de-ai lui Adam şi ne vinde carnea lor drept carne de oaie! Iar dacă vreţi să vă încredinţaţi de adevărul spuselor mele, nu aveţi decât să intraţi cu toţii şi să-i cercetaţi prăvălia.

Numaidecât se stârni zarvă în mulţimea care se năpusti în măcelăria fratelui meu şi o luă în stăpânire. Şi, la văzul tuturora, se ivi un leş de om agăţat în cârlig, jupuit, meremetisit, spălat şi golit; iar pe taraba de căpăţâni văzură trei capete de om jupuite şi curăţate şi meremetisite la cuptor, spre a fi vândute! chiar că şeicul cel cu barba lungă şi albă nu era altul decât un

vrăjitor priceput la meşteşugul fermecătoriei şi al descântecelor, şi într-o clipită putuse sub ochii tuturora să facă dintr-un lucru un alt lucru.

La priveliştea aceea, toţi cei de faţă se repeziră pe frate-meu, strigându-i: „nelegiuire! pângărire! ticăloşie!” şi tăbărâră asupra-i, unii cu lovituri de bâtă, alţii cu lovituri de bici; iar cei mai înverşunaţi în a-i trage loviturile cele mai crunte erau muşteriii lui de mai înainte, precum şi prietenii lui cei mai buni. Cât despre şeicul cel bătrân, acela îşi luă în seamă grija de a aldui o lovitură năprasnică de pumn în ochiul lui frate-meu, de i-l plesni pe dată şi pe totdeauna. Pe urmă fu luat leşul cel închipuit al înjunghiatului, frate-meu El-Kuz fu legat cobză, şi toată lumea, cu şeicul în frunte, ajunse dinaintea împlinitorului legii. Iar şeicul îi spuse:

— O, emirule! iacătă că îl aducem între mâinile tale, spre a dobândi pedeapsa pentru nelegiuirile lui, pe insul acesta care, de multă vreme, îi înjunghie pe semenii săi spre a le vinde carnea drept carne de oaie. Nu mai ai decât să rosteşti osânda şi să scoli în picioare judeţul lui Allah, întrucât iată martorii toţi!

Cât despre frate-meu, degeaba se apără el, că judecătorul nu vroi să mai asculte nimic şi îl osândi să primească cinci sute de lovituri de ciomege pe spinare şi pe şezut! Pe urmă i se zeberiră toate bunurile şi toate stăpânirile; şi fu un noroc mare pentru el că avusese atâtea averi, întrucât fără ele pedeapsa lui ar fi fost moartea neabătută. Pe urmă se rosti asupra-i pedeapsa surghiunului.

Frate-meu, rămas chior, cu spinarea învineţită de bătaie şi aproape dându-şi duhul, ieşi din cetate şi merse drept înainte, fără a şti unde, până ce ajunse la o cetate depărtată şi pe care nu o cunoştea. Se opri şi hotărî să-şi aşeze lăcaşul acolo şi să se apuce de meseria de papugiu, care nu cere nicio altă avuţie, decât nişte mâini vrednice.

Aşa că îşi aşeză popasul obişnuit la o răspântie, în colţul dintre două uliţe, şi se apucă de lucru, ca să-şi câştige pâinea. Dar, într-o zi, pe când da zor să pună un petic la nişte papuci vechi, auzi nişte nechezături de cai şi zarva unui ropot de călăreţi mulţi. Întrebă de pricina acelui vuiet mare şi i se răspunse:

— Este sultanul, care se duce, ca de obicei, la vânătoare, însoţit de tot saltanatul lui.

Atunci fratele meu El-Kuz îşi lăsă o clipită acul şi ciocanul şi se ridică să vadă cum trece alaiul sultanului. Şi, pe când sta el aşa în picioare, furat de gânduri şi visând la starea lui trecută şi la cea de acum, şi la împrejurările

care dintr-un măcelar vestit îl făcuseră papugiul cel mai nevoiaş, tocmai trecea sultanul, în fruntea alaiului său minunat; şi, din întâmplare, se nimeri că ochii sultanului căzură pe ochiul scos al fratelui meu El-Kuz.

La priveliştea aceea, sultanul se schimbă la chip şi strigă:

— Allah să mă ferească de nenorocirile din ziua aceasta blestemată şi de piază rea!

Pe urmă răsuci îndată frâul calului şi făcu cale întoarsă, el cu tot alaiul său şi cu toţi oştenii lui. Dar totodată le porunci robilor să-l înhaţe pe frate-meu şi să-i împlinească pedeapsa cuvenită. Şi numaidecât robii se buluciră asupra fratelui meu El-Kuz şi îi arseră atâtea lovituri, încât îl lăsară ca mort în drum. După ce se depărtară, El-Kuz se ridică şi se întoarse gemând la sălaşul lui de sub petecul de pânză care îl adăpostea la colţul uliţei, şi era topit şi de-abia mai răsufla. Şi cum din întâmplare un rob din ceata sultanului rămăsese în urmă şi trecea pe dinaintea adăpostului lui, se rugă de el să se oprească, îi povesti ce bătaie îndurase şi îl rugă să-i spună pricina.

Robul începu să râdă în hohote şi îi răspunse:

— Frate, află că sultanul nostru nu poate să îngăduie a vedea un chior, mai ales dacă chiorul este chior chiar de ochiul stâng; că îi poartă nenoroc, şi totdeauna pune să fie omorât fără de milă chiorul. Încât tare mă mir că încă mai eşti viu.

La vorbele acestea, fratele meu, fără a aştepta mai mult, îşi strânse sculele şi ce îi mai rămăsese din puteri şi, fără de zăbavă, luă fuga şi nu se odihni decât când ajunse afară din cetate. Şi porni la drum până ce ajunse la o altă cetate, tare depărtată, care nu avea niciun fel de sultan ori de asupritor, cum avea cealaltă.

Sălăşlui el multă vreme în cetatea aceea, având grijă, din prevedere, să nu se arate nicăierea. Da într-o zi, cum era mai trist ca de obicei, ieşi să ia oleacă de aer curat şi să hoinărească cercetând locurile; şi auzi în spatele său nişte nechezături de cai, şi pe dată, amintindu-şi de păţania din urmă, îşi luă tălpăşiţa cât putu de iute şi purcese să caute vreun ungher unde să se ascundă; dar nu găsi nimic. Văzu însă dinainte-i o uşă mare, şi împinse uşa aceea, care se deschise, iar el se repezi înăuntru. Dinaintea lui se întindea o sală îngustă, lungă şi întunecată, în care se ascunse. De-abia se pitise el acolo, că deodată doi inşi se şi iviră înainte-i şi îl înşfacară, şi îl puseră în lanţuri, şi spuseră:

— Slavă lui Allah, carele ne-a îngăduit să te dibuim, o, vrăjmaş al lui Allah, şi al oamenilor! Iacătă-s trei zile şi trei nopţi de când te căutăm fără de contenire şi de când ne-ai răpit tot somnul şi toată tihna. Şi ne-ai făcut să degustăm amarul morţii!

Iar frate-meu El-Kuz zise:

— Păi, o, oameni buni, la ce m-a osândit Allah? Şi ce poruncă v-a dat împotriva mea?

Ei spuseră:

— Vrei să ne pierzi şi să-l pierzi odată cu noi şi pe stăpânul acestei case! Nu ţi-a fost oare destul că i-ai adus pe toţi prietenii tăi la prăpăd, şi pe stăpânul acestei case a sărăcie lucie? Şi-acuma vrei să ne şi omori? Unde este cuţitul pe care îl ţineai ieri în mână, când fugeai după unul dintre noi?

La vorbele acestea, începură să-l scotocească şi-i găsiră la brâu cuţitul de care se slujea ca să taie talpa de pingelit.

Atunci îl doborâră pe El-Kuz la pământ şi vrură să-l sugrume, când el strigă:

— Ascultati-mă, oameni buni! nu sunt nici hot, nici ucigaş; da am a vă istorisi o poveste uluitoare, şi-i chiar povestea mea!

Dar nu vroiră să-l asculte nicicum; îl jucară cu picioarele şi îl bătură şi îi rupseră hainele. După ce îi rupseră hainele şi îl lăsară cu spinarea goală, văzură pe spinarea lui vânătăile de la toate loviturile de ciomag şi de gârbaci pe care le căpătase în vremurile din urmă, şi strigară:

— A, mişel afurisit! ia uite urmele bătăilor de mai înainte pe spinarea ta, care ne dovedesc toate fărădelegile tale trecute!

Şi cu asta îl târâră pe bietul El-Kuz între mâinile valiului; iar El-Kuz cugeta la toate năpastele lui şi îşi zicea: „Mari trebuie să fie păcatele mele, de le ispăşesc aşa, măcar că sunt neştiutor de orice vină! Şi nu am ajutor decât întru Allah Preaînaltul!”

Când ajunse între mâinile valiului, acesta se uită la el cu mânie şi îi zise:

— Ticălos sfruntat! hotărât că loviturile ale căror urme se văd pe spinarea ta sunt dovadă îndestulă pentru toate hoţomăniile tale de ieri şi de azi!

Zise, şi porunci să i se tragă pe dată o sută de vergi!

După care îl cocoţară şi îl priponiră pe spinarea unei cămile, iar crainicii îl purtară prin toată cetatea strigând: „Iacătă cum este pedepsit cine intră în casa altuia!”

Ci ştirea despre toate năpastele amărâtului de El-Kuz, fratele meu, nu zăbovi prea mult până să ajungă la mine. Şi purcesei pe dată în căutarea lui,

şi îl găsii, într-un sfârşit, şi chiar în clipita când îl coborau leşinat de pe spinarea cămilei. Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, îmi îndeplinii datoria de a-l ridica de jos, de a-l îngriji şi de a-l aduce în taină la Bagdad, unde îi statorii un tain ca să aibă ce să mănânce şi ce să bea în tihnă până la sfârşitul zilelor lui.

Aceasta-i povestea amărâtului de El-Kuz. Cât despre cel de al cincilea frate al meu, păţania lui este uluitoare şi îţi va dovedi, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, cu cât sunt eu cel mai prevăzător şi cel mai înţelept dintre fraţii mei.

Păţania lui El-Aşar, cel de al cincilea frate al bărbierului

El este, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, chiar acela dintre fraţii mei care avea urechile şi nasul tăiate. Îi ziseseră El-Aşar fie din pricină că era mare şi cu pântecele lăbărţat ca o cămilă cu plod în burtă, fie poate pentru că era ca o căldare mare. Dar asta nu îl împiedica defel, cât era ziua de lungă, să fie de o lenevie până peste măsură, pe când noaptea făcea tot soiul de slugăreli şi câştiga bani pentru ziua următoare cu tot felul de matrapazlâcuri fistichii.

Iar la moartea tatălui nostru, moştenirăm fiecare câte o sută de drahme de argint. El-Aşar, ca fiecare dintre noi, luă cele o sută de drahme ce i se cădeau, dar habar n-avea ce să facă cu ele. Într-un sfârşit, se opri la un gând dintr-o mie: să-şi cumpere un tacâm de felurite sticlării şi să le vândă cu bucata; şi da precădere acestei îndeletniciri faţă de oricare alta, pe temeiul că o atare treabă cere trudă puţină.

Aşa că frate-meu El-Aşar ajunse negustor de sticlării: drept pentru care cumpără un coş mare în care îşi puse sticlăriile, alese un colţ de uliţă umblat, şi se aşeză acolo, punându-şi dinainte coşul cu sticle. Se ghemui pe vine liniştit, se sprijini cu spinarea de peretele unei case, şi începu să-i îmbie cu marfa lui pe trecători, strigându-le:

Hei, sticle, hei, voi, stropi de soare!
Voi, sâni de tinere fecioare
Din alabastră şi lucoare!
Ochi ca ai doicii mele-n care

Se-aprinde-o strălucire mare!
Răsuflete de fată mare
Înmărmurite-n tremurare!
Voi, sticle, sticle sclipitoare!

Dar cel mai adesea El-Aşar tăcea şi, cu spinarea bine înţepenită în zid, se lăsa să lunece pe calea visului, sus de tot. Şi, într-una din acele zile, la ceasul rugăciunii de vinerea, iacătă ce-şi năzărea El-Aşar:

Mi-am băgat toţi banii în cumpărarea acestor sticle, adicătelea o sută de drahme. Am să izbutesc, de bună seamă, să le vând pe toate pe două sute de drahme. Cu aceste două sute de drahme am să mai cumpăr alte sticlării, şi am să le vând pe patru sute de drahme. Şi am s-o ţin tot aşa cu vânzarea, cu cumpărarea şi iarăşi cu vânzarea, până ce am să ajung stăpân pe bani mulţi. Atunci am să cumpăr toate felurile de mărfuri, giuvaieruri şi mirozne, şi nu am să mă opresc din vândut decât după ce am să ajung la nişte agoniseli bine întemeiate. Atunci am să pot să cumpăr un sarai mare, şi robi, şi cai, şi şei cu nişte cioltare de atlaz bătute cu zarafir; şi am să mănânc şi am să beau; şi nu are să fie o cântăreaţă în cetate pe care să n-o poftesc să vină să cânte în casa mea. Pe

urmă am să mă pun în legătură cu toate peţitoarele cele mai pricepute din Bagdad şi am să le trimit pe la fetele de sultani şi de viziri; şi nu are să treacă un răspăs lung de vreme până când am să mă însor măcar cu fata vizirului cel mare! Întrucât mi s-a izvodit că acea copilă este deosebit de frumoasă şi desăvârşită ca desăvârşiri; încât am să-i statoresc o zestre de o mie de dinari de aur. Şi nici nu mă îndoiesc că taică-său, vizirul cel mare, are să se învoiască numaidecât la căsătorie; dar dacă nu va vroi să se învoiască, ei bine! am să i o răpesc pe fiică-sa, spre ţâfna nasului lui, şi am s-o aduc în saraiul meu. Atunci am să-mi cumpăr zece băieţi tineri, în slujba mea anume. După care am să pun să mi se facă nişte haine împărăteşti cum nu poartă decât sultanii şi emirii; şi am să poruncesc la giuvaiergiul cel mai iscusit să-mi facă o şa de aur învrâstată cu mărgăritare şi cu nestemate. Şi atunci, călare pe calul cel mai frumos, pe care am să-l cumpăr de la căpetenia beduinilor din pustie, ori care am să cer să-mi fie adus de la tribul Aniezilor, am să mă preumblu prin cetate cu o liotă de robi după mine, şi împrejurul meu, şi înaintea mea; şi, aşa, am să ajung la saraiul vizirului cel mare, care, la vederea mea, are să se scoale în cinstea mea şi are să mă poftească pe locul lui, şi are să stea în picioare mai jos de mine, şi are să se socoată prea norocit să-mi fie socru, iar eu am să aduc cu mine doi robi tineri, purtând fiecare câte o pungă mare, şi în fiecare pungă are să fie câte o mie de dinari. Am să dau o pungă vizirului, ca dar pentru fata lui, şi am să-i dau peşcheş punga cealaltă, numai aşa, ca să-i arăt ce darnic sunt eu, şi ce falnic, şi ce fleac este în ochii mei lumea toată. Pe urmă am să mă întorc mândru la mine acasă; iar când logodnica mea va trimite pe cineva să-mi aducă temenelile ei, am să-l umplu de aur pe acel cineva şi am să-i fac daruri de hăinuri scumpe şi de caftane scumpe. Iar dacă vizirul are să-mi trimită vreun peşcheş de nuntă, nu am să-l primesc, ci am să i-l trimit îndărăt, măcar de-ar fi şi-un peşcheş cât de mare ca preţ, şi toate astea spre a-i dovedi pe deplin că am sufletul suspus şi că nu sunt în stare nici de mitocănia cea mai măruntă.

După care am să hotărăsc însumi ziua cununiei mele şi amănuntele nunţii; şi am să dau porunci să nu se precupeţească nimic, atât în ce priveşte ospăţul, cât şi în ce priveşte numărul şi preţul lăutarilor, al cântăreţelor şi al dănţuitoarelor. Şi am să fac în saraiul meu toate pregătirile trebuitoare, am să-l împodobesc peste tot cu chilimuri, şi am să aştern pământul cu flori, de la intrare până în sala de ospăţ, şi am să pun să se stropească pământul cu apă de trandafiri şi cu alte ape înmiresmate.

În noaptea nunţii, am să mă îmbrac cu hainele mele cele mai frumoase şi am să mă sui să şed pe un scaun împărătesc pus pe o podină înaltă, acoperită toată cu preşuri chindisite cu mătase şi cu închipuiri de flori şi cu dungi iscusit zugrăvite. Şi toată vremea cât are să ţină nunta, şi cât are să fie purtată, prin mijlocul sălii, soţia mea, cu toate gătelile ei mai strălucite decât luna plină în luna Ramadanului, eu am să stau nemişcat şi falnic şi nici măcar nu am să mă uit la ea, şi nu am să întorc capul nici la dreapta, nici la stânga, şi asta anume ca să fac să se vadă limpede fălnicia firii mele şi înţelepciunea mea! Şi până la urmă au s-o aducă pe soţia mea dinainte-mi, cu toată frăgezimea frumuseţii ei, şi parfumată toată dulce. Şi nici baremi n-am să mă clintesc, ba dimpotrivă! Şi am să stau aşa, nepăsător şi falnic, până ce toate femeile aflate la nuntă au să se apropie de mine şi să-mi spună: „O, stăpâne al nostru şi cunună pe capetele noastre, iat-o pe soţia şi roaba ta, care vine sfioasă între mâinile tale, şi care aşteaptă s-o miluieşti cu o privire. E atâta de ostenită de cât aşteaptă aşa în picioare! şi nu nădăjduieşte decât porunca ta ca să şadă!” Dar eu nu am să rostesc nici măcar o vorbă, şi am să fac încă şi mai dorit răspunsul meu. Şi-atunci toate muierile şi toate hanâmele poftite la nuntă au să se temenească sărutând pământul de multe ori dinaintea măreţiei mele. Şi numai atunci am să mă îndur să-mi cobor ochii şi am să binevoiesc a mă uita la soţia mea, da numai odată, atât, cu o privire numai; după care am să ridic iarăşi ochii şi iarăşi am să-mi iau chipul meu de nepăsare mare. Iar slujnicele au s-o ia pe soţia mea, iar eu am să mă scol şi am să cobor să-mi schimb hainele şi să-mi pun altele mult mai bogate şi mult mai strălucite. Şi iarăşi o vor aduce, încă o dată, dinaintea scaunului meu, pe mireasa îmbrăcată cu alte haine şi cu alte găteli, şi pierdută sub grămada de giuvaieruri, de aur şi de nestemate, şi parfumată cu alte parfumuri mult mai tari. Iar eu am să aştept să fiu rugat de multe ori, până să mă uit la soţia mea, şi dintr-odată am să-mi ridic iar ochii ca să n-o mai văd. Şi am să urmez să mă port aşa, pană ce toate datinele au să se sfârşească deplin.

Ci în clipita aceasta a povestirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, nu vroi să încalce cumva în noaptea aceea îngăduinţa dată.

Iar când fu cea de a treizeci şi doua noapte,

urmă să-i istorisească sultanului Şahriar povestea:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că bărbierul istorisi astfel urmarea păţaniei celui de al cincilea frate al său, El-Aşar:

…până ce toate datinile au să se sfârşească deplin. Atunci am să le poruncesc câtorva dintre robii mei cei tineri să ia o pungă plină cu cinci sute de dinari în bani mărunţi şi să arunce mărunţişul acela cu pumnii în toată sala şi să le împartă şi tuturor însoţitoarelor soţiei mele. Iar însoţitoarele, după asta, au s-o îndrume pe soţia mea la odaia ei, unde am să mă duc şi eu, după ce am să mă las aşteptat multă vreme. După ce am să intru la ea, am să mă duc, fără să mă uit la ea, şi, străbătând rândurile femeilor aşezate pe două şiruri în odaie, să şed pe divan, şi am să cer un pocal cu apă înmiresmată şi îndulcită, şi am s-o beau liniştit, după ce voi fi dat slavă lui Allah.

Cât despre soţia mea, eu şi mai departe nu am să iau în seamă că se află pe pat, gata toată să mă primească; şi, ca s-o umilesc şi s-o fac să simtă bine puternicia mea şi cât de puţin îmi pasă mie de ea, nu am să-i spun nici măcar o vorbă, şi am s-o învăţ în felul acesta cum înţeleg să mă port pe viitor cu ea. Întrucât în niciun alt fel nu ajungi să le faci pe muieri supuse, dulci şi drăgăstoase. Şi chiar că apoi am să văd că intră şi vine la mine nevasta socrului meu, care are să înceapă să-mi sărute obrazul şi mâinile, şi să-mi spună: „O, stăpâne al meu, îndură-te de te uită la roaba ta, fiica mea, care doreşte cu aprindere să te duci la ea, şi s-o miluieşti cu o vorbă măcar!” Dar eu, în pofida vorbelor cuviincioase ale soţiei socrului meu, care nu are să cuteze a-mi zice ginere, de teamă să nu pară neobrăzată, nu am să-i dau niciun răspuns. Atunci ea are să mă roage mai departe spre a mă îndupleca, şi, până la urmă, sunt încredinţat, are să se arunce la picioarele mele, pe care are să mi le sărute, precum şi pulpana hainei mele, şi asta de multe ori, şi are să-mi spună: „O, stăpâne al meu, îţi jur pe Allah că fata mea este frumoasă şi fecioară! Îţi jur pe Allah că niciun bărbat nu a văzut-o pe fata mea fără de iaşmac şi nu-i ştie nici baremi culoarea ochilor! Fie-ţi milă, încetează a-i mai face ruşinea aceasta şi a o umili atâta de amarnic! Uită-te cât de umilită şi de supusă şade; nu mai aşteaptă decât un semn de la tine ca să te mulţumească în toate!” Şi pe dată soţia socrului meu are să se ridice şi să-i dea pocalul fiicei sale, care numaidecât are să vină să mă îmbie cu supuşenie şi tremurând toată. Iar eu, răsturnat fără păsare pe pernele de catifea de pe divan, chindisite cu aur, am s-o las să se înfăţişeze între mâinile mele şi am să mă desfăt, fără a o privi, s-o văd în picioare pe ea,

fata vizirului cel mare, dinaintea mea, neguţătorul de sticlării de odinioară, care îşi striga marfa la coltul uliţelor:

Ia, sticle, ia! Stropi scumpi de soare!
Sâni dulci de tinere fecioare
Din alabastră şi lucoare,
Ochi ca ai doicii mele-n care
Luceşte-o strălucire mare!
Răsuflete de fată mare
Înmărmurite în cleştare,
Ia, sticle, miere sclipitoare,
Ia, sticle, stropi vrăjiţi de soare!

Iar ea, faţă de atâta evghenie şi fălnicie, nu are să poată să mă ia decât drept fiu al vreunui sultan vestit, şi a cărui faimă umple lumea. Şi are să-mi spună, cu lacrimile în ochi: „O, doamne al meu, fie-ţi milă! nu da în lături pocalul acesta din mâinile roabei tale! Că sunt cea mai de pe urmă dintre roabele tale!” Dar eu, la vorbele ei, nu am să dau niciun răspuns. Iar ea, până la urmă, are să-şi facă oleacă de inimă faţă de tăcerea mea, şi are să stăruiască pe lângă mine spre a mă face să iau pocalul cu vin, şi are să mi-l apropie ea însăşi cu gingăşie de buze. Da eu, faţă de atare marghioleală, am să mă mânii, am să mă uit la ea cumplit şi am să-i trag peste ochi o palmă straşnică şi am să-i altoiesc în burtă o izbitură repezită de picior, ia aşa…

Şi frate-meu, urmă bărbierul, rostind vorbele acestea, făcu mişcarea de a-i repezi izbitura cea amarnică de picior soţiei lui închipuite, şi izbitura nimeri drept în coşul cel gingaş în care şedeau sticlăriile dinainte-i, şi coşul, cu tot ce se afla în el, se rostogoli cât colo! şi nu mai rămaseră decât nişte cioburi, din tot ceea ce alcătuise toată avuţia smintitului. Uf, de-aş fi fost eu acolo în clipita aceea, o, emire al drept-credincioşilor, l-aş fi muştruluit eu precum i se cădea pe fratele ăsta plin de îngâmfare nesuferită şi de făloşenie sufletească închipuită!

Şi, dinaintea acelor pagube fără de leac, El-Aşar se porni să-şi tragă nişte lovituri vârtoase peste ochi, şi să-şi sfâşie de deznădejde hainele, şi să plângă, şi să se vaicăre bătându-se mai departe. Şi-atunci, cum ziua aceea era taman o zi de vineri, şi cum rugăciunea de amiază urma să înceapă în geamii, oamenii care ieşeau de prin case îl văzură pe fratele meu în starea aceea, şi unii se opriră ca să-l căineze, iar alţii îşi urmară drumul mai

departe socotindu-l nebun şi râzând până peste poate, după ce aflau de la vreun vecin amănuntele aiurelii lui.

Pe când fratele meu se bocea aşa, plângând pierderea sermaialei lui dimpreună cu ghelirurile toate, iacătă că o hanâmă de spiţă înaltă tocmai trecea pe acolo, ducându-se la geamie pentru rugăciunea de vineri. Le întrecea în frumuseţe până şi pe femeile cele mai frumoase; din ea toată se revărsa o mireasmă îmbietoare de musc; călărea pe o catârcă încioltărată cu catifea şi cu atlaz de aur; şi era însoţită de o mulţime mare de slugi şi de robi. La vederea tuturor acelor sticle sparte şi a fratelui meu care se văicărea atâta de amarnic plângând, inima îi fu cuprinsă de filotimie şi de milă, şi întrebă care este pricina unei atare deznădejdi. I se răspunse că bietul om avusese un coş cu sticlării, din vânzarea cărora trăia, că acela era tot avutul lui, dar că nu îi mai rămăsese nimic după beleaua care îi spărsese totul în bucăţele. Atunci hanâma îl strigă pe unul dintre slujitorii ei şi îi spuse:

— Dă-i bietului om toţi banii pe care îi ai la tine.

Şi slujitorul dezlegă numaidecât de la gât, unde sta, atârnată cu un şiret, o pungă mare, pe care i-o înmână fratelui meu. El-Aşar o luă, o deschise şi găsi în ea, după ce îi numără, cinci sute de dinari de aur. La priveliştea aceea, era mai să moară de tulburare şi de năprasna bucuriei, şi începu să cheme asupra binefăcătoarei lui toate milele şi binecuvântările lui Allah.

Ajuns bogat aşa, într-o clipită, El-Aşar, cu pieptul umflat de mulţumire, se întoarse la el acasă spre a-şi duce acolo bogăţia, şi se pregătea să plece să caute vreo casă frumoasă pe care s-o închirieze şi unde să trăiască după pofta lui, când auzi nişte bătăi încetinele la uşă. Se ridică şi sări să deschidă, şi văzu o femeie bătrână pe care nu o cunoştea şi care îi spuse:

— O, copilul meu, află că sfântul ceas al rugăciunii din această sfântă zi de vineri aproape că a trecut, iar eu încă nu am putut să-mi fac spălările cele sfinte de dinainte de rugăciune. Aşa că mă rog ţie să-mi îngăduieşti să intru o clipită la tine şi să-mi fac spălările, la adăpost de iscodelnici.

Iar fratele meu îi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îi deschise uşa până la perete şi o pofti şi o duse la bucătărie, unde o lăsă singură.

Peste câteva clipite, bătrâna veni în odaie la frate-meu şi acolo şezu jos pe o bucată veche de rogojină ce slujea de chilim în odaie, îşi îndoi de câteva ori genunchii destul de în grabă, pe urmă îşi încheie rugăciunea, facându-i lui frate-meu nişte urări tare bine ticluite şi pline de pocăinţă. Şi frate-meu,

care de altminteri nu-şi mai încăpea în piele, mulţumi bucuros şi, scoţând de la brâu doi dinari de aur, i-i întinse mărinimos. Bătrâna îi împinse în laturi cu mândrie şi se împotrivi:

— O, copilul meu, Allah fie lăudat că te-a croit aşa de mărinimos! Încât nu mă mai mir că ştii să stârneşti aşa de repede prietenia oamenilor, până şi a acelora care, ca mine, nu te-au văzut decât numai o dată. Cât despre banii pe care binevoieşti să mi-i dăruieşti, pune-i îndărăt la brâu, întrucât, judecând după înfăţişarea ta, trebuie să fii vreun saaluk sărac, iar banii trebuie să-ti fie mai de nevoie decât mie, care nu am nicio trebuintă de ei. Şi dacă chiar poţi să te lipseşti de ei, nu ai decât să-i dai îndărăt hanâmei care ti i-a dăruit când ţi-a văzut sticlele sparte în bucăţi.

Fratele meu răspunse:

— Da ce, măicuţă, o cunoşti pe femeia aceea? Dacă-i aşa, mă rog ţie să-mi faci binele de a-mi arăta mijlocul de a o mai vedea o dată.

Bătrâna răspunse:

— Fiul meu, femeia aceea tânără, care este tare frumoasă, nu ţi-a făcut darul decât ca să-ţi arate plăcerea ei de tine, care eşti tânăr, frumos şi vârtos, pe când soţul ei este neputincios şi zăbavnic în pat, cu ea; că e procopsit cu o pereche de ouşoare reci de-ţi face milă. Scoală-te, aşadar, pune-ţi tot aurul la brâu, să nu carecumva să ţi-l fure careva din casa asta fără de zăbrele, şi hai cu mine. Că trebuie să-ţi spun că mă aflu de multă vreme în slujba acelei hanâme tinere, şi eu sunt cea care împlineşte toate însărcinările ei de taină. După ce am să te duc la ea, să nu pregeţi a fi cât mai zornic a-i spune tot felul de vorbe dulci şi a-i face tot ce eşti în stare; şi cu cât va fi mai mult, cu atât mai vârtos ai s-o legi de tine; că ea, la rându-i, nu va precupeţi nimic spre a-ţi înlesni toate voile, şi ai să fii stăpân deplin pe frumuseţea şi pe bogăţiile ei, întru totul!

Când auzi vorbele babei, frate-meu se sculă, făcu precum îi spusese ea şi se luă după bătrână, care porni la drum, iar fratele meu mergea pe urma ei, până ce ajunseră amândoi la o poartă mare în care baba bătu într-un chip anumit. Şi frate-meu era cuprins de o mare tulburare şi nu mai putea de bucurie.

La bătaia aceea a bătrânei, o roabă tânără, grecoaică, tare frumoasă, veni să deschidă poarta gingaş, şi să le ureze bun venit, zâmbind cu un zâmbet îndatoritor. Bătrâna intră, iar fratele meu se ţinu după ea; şi fu dus de grecoaica aceea copilă într-o sală mare şi falnică, aşezată în mijlocul acelei locuinţe largi, şi îmbrăcată cu perdele mari de mătase, chindisită cu aur

subţire, şi aşternută bogat. Şi frate-meu, pomenindu-se singur, şezu pe un divan şi îşi scoase turbanul, pe care şi-l puse pe genunchi, şi îşi şterse fruntea. Dar de-abia şezu el acolo, că perdelele se şi traseră la o parte, şi se ivi o copilandră fără de seamăn şi cu care nimic nu ar fi putut să se măsoare în ochii miraţi ai oamenilor; şi avea pe ea tot ceea ce s-ar putea închipui ca frumuseţe în ce priveşte hainele. Şi fratele meu, El-Aşar, se ridică drept pe cele două picioare ale lui.

Iar copila, când îl văzu, începu să-i zâmbească din ochi şi se grăbi a se duce să închidă uşa, pe care o lăsase întredeschisă. Veni apoi la fratele meu, îl luă de mână şi îl trase spre ea pe divanul de catifea daurită. Acolo ar fi fără de folos a de-amănunţi tot ceea ce, vreme de un ceas, fratele meu şi copilandra îşi făcură unul altuia, îmbrăţişându-se, adunându-se, sărutându-se, muşcându-se, alintându-se, izbindu-se, sucindu-se, răsucindu-se, istovindu-se, întâia oară, a doua oară, a treia oară, şi altminteri.

După acele zbenguiri, tânăra femeie se ridică şi îi spuse fratelui meu:

— Ochi al meu, să nu te mişti de aici până nu mă întorc!

Pe urmă ieşi repede şi pieri.

Şi iată că deodată, cumplit şi cu ochi de foc, în uşa deschisă repezit se ivi un arap mare şi ţinând în mână un paloş tras, un paloş cu sclipiri orbitoare. Şi răcni spre înfricoşatul de El-Aşar:

— Vai de tine, mişelule! Cum de-ai cutezat să intri aici, o, pui de târfa, plod lepădat, zămislitură mistriceată din toate ouăle putrede ale dezmăţaţilor!

La zisele cele atâta de năprasnice, fratele meu nu ştiu ce răspuns să toarcă, şi limba i se împietri, şi toate vinele i se retezară, şi îngălbeni la chip, şi trupu-i se fleşcăi. Arapu-atunci îl luă, îl dezbrăcă de tot şi, spre a-i lungi chinul, începu să-i tragă nişte lovituri grele cu latul spadei, mai bine de optzeci de lovituri; pe urmă înfipse spada în el în mai multe locuri, până ce fratele meu căzu la pământ, şi arapu-l socoti mort. Atunci strigă cu glas cumplit, şi numaidecât veni o arăpoaică aducând o tablă plină cu sare. Arăpoaica puse tablaua jos şi începu să presare cu sare rănile fratelui meu care, în ciuda durerilor crunte, nu cuteza să crâcnească, de frică să nu i se taie capul. Pe urmă arăpoaica îl acoperi întru totul cu sare, şi plecă. Atunci arapul scoase încă un răcnet tot atâta de înfricoşător ca şi cel dintâi, şi se înfăţişă baba, care, ajutată de arap, scotoci hainele şi brâul fratelui meu, şi-i luă toţi banii; pe urmă îl luă pe frate-meu de picioare şi îl târî prin odăi până la un loc din curte unde, printr-o deschizătură, îl aruncă în fundul unei găuri

negre, în care avea obiceiul să arunce leşurile tuturor acelora pe care, cu tertipurile ei, îi ispitea în casa aceea, spre a sluji de călăraşi voinici la dodeleala tinerei ei stăpâne, şi apoi spre a-i despuia şi a-i arunca în groapa aceea, după ce fuseseră acoperiţi cu sare pentru ca hoiturile să nu duhnească rău.

Gropniţa în afundul căreia fu aruncat fratele meu El-Aşar era mare şi plină de bezne, iar trupurile celor ce fuseseră azvârliţi acolo se adunaseră grămadă unele peste altele. Iar el şezu acolo jos două zile întregi, în neputinţă de a face nicio mişcare, în urma rănilor şi a căderii. Şi Allah (preaslăvit să fie el!) vroi ca taman sarea cu care fusese tăbăcit să fie temeiul tămăduirii lui şi să-i oprească sângele de a se strica şi să i-l închege. Începând să i se vindece rănile, şi puterile să i se întoarcă oleacă, fratele meu putu să se desprindă dintre leşuri şi să se târască pe tot lungul hrubei, la înlesnirea unei gene de lumină ce răzbătea din afund până la el; lumina aceea izvora de la o bageacă micuţă din zidul care închidea gropniţa. Izbuti să se caţere până la ferestruică şi de acolo să iasă iarăşi la seninul zilei, afară din hrubă.

Atunci grăbi a se întoarce acasă la el, unde mă dusei să-l caut şi îl îngrijii cu leacurile pe care mă pricep să le scot din ierburi şi din zemurile de buruieni, şi, după o bucată de vreme, frate-meu, pe deplin zviduit, se hotărî a o face pe babă, ca şi pe ceilalţi, să ispăşească chinurile pe care le îndurase. Purcese la căutarea bătrânei şi îi luă urma, şi dibui locul unde venea în fiecare zi spre a-i ademeni pe tinerii ce urmau s-o mulţumească pe stăpâna ei şi să ajungă apoi ceea ce ajungeau. Şi, într-o zi, se travesti într-un străin persan, se încinse peste mijloc cu un brâu pe care îl umplu cu bucăţi de sticlă spre a da să se creadă că era aur, ascunse o sabie mare sub haina-i largă de persan, şi se duse s-o aştepte pe babă, care nu zăbovi să se ivească. Numaidecât frate-meu se apropie de ea, se prefăcu a vorbi prost pe limba noastră cea arăbească şi maimuţări limba străină a persanilor, spre a-i spune bătrânei:

— Maică, sunt străin şi aş vrea să aflu unde găsesc o terezie spre a cântări şi a cerceta aceşti nouă sute de dinari de aur, pe care îi am colea la brâu şi pe care tocmai i-am dobândit din vânzarea mărfurilor pe care le-am adus din ţara mea.

Afurisita de babă a prăpădului îi răspunse:

— Păi, de bună seamă, o, tinere dragă! ai brodit bine, întrucât chiar fiul meu, care-i un băiat frumos ca tine, este zaraf de meserie, şi fireşte că are

să-ţi pună la îndemână terezia lui. Aşa că hai să te duc la el!
Frate-meu îi spuse:
— Atunci, ia-o înaintea mea!
Şi ea o luă înaintea lui, iar el după ea, până ce ajunseră la casa cu pricina. Şi veni să le deschidă tot roaba aceea, micuţa grecoaică, zâmbind dulce, şi bătrâna îi şopti:
— De data aceasta îi aduc stăpânei noastre nişte vine zdravene şi un trup bine zidit!
Iar roaba cea micuţă îl luă pe fratele meu de mână şi îl duse în sala cu mătăsării, şi şezu cu el să-l veselească vreo câteva clipite, pe urmă se duse s-o vestească pe stăpâna ei, care se ivi şi facu cu frate-meu tot ceea ce făcuse şi întâia oară, da nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem încă o dată. Pe urmă ea ieşi, apoi deodată se arătă arapul cel cumplit, în mână cu spada trasă, care strigă la el să se scoale şi să meargă după el, purtându-se ca şi întâia oară. Şi-atunci fratele meu, care venea în urma arapului, scoase dintr-odată sabia de sub pulpană şi dintr-o lovitură îi reteză scurt capul. La zgomotul căderii, veni în fugă arăpoaica, şi păţi şi ea aceeaşi soartă; pe urmă roaba grecoaică, al cărei cap zbură dintr-o lovitură. Pe urmă fu rândul babei, care venea în fugă, gata sa pună laba pe pradă. La vederea fratelui meu, cu mâneca plină de sânge şi cu sabia în mână, o cuprinse spaima şi căzu la pământ; iar fratele meu o smuci de păr şi îi răcni:
— Mă mai cunoşti, târfoştină bătrână, plod de târfoştină, împuţiciune blestemată!
Iar baba răspunse:
— O, stăpâne al meu, nu te cunosc!
Frate-meu spuse:
— Află, dar, o, hoaşcă înfulecătoare de hâtre, că sunt chiar acela la care ai venit să-ţi faci spălările, o, tuhăs de maimuţă bătrână! acela pe care l-ai ademenit aici ca s-o călăresc pe stăpână-ta şi s-o mulţumesc, acela pe care l-ai târât de picioare ca să-l arunci în gropniţă.
Şi, spunând acestea, fratele meu, dintr-o singură lovitură de sabie, o despică pe babă şi o facu două bucăţi; pe urmă, isprăvind treaba, se duse s-o caute pe femeia cea tânără care se desfătase de două ori cu el.
O găsi îndată, dând zor să se gătească şi să se împarfumeze, într-o odaie lăturalnică.
Când îl văzu, scoase un ţipăt înfricoşat şi se prăbuşi la picioarele lui, rugându-l să-i cruţe viaţa; şi fratele meu, aducându-şi aminte de mulţumirile

adevărate pe care i le stârnise şi pe care şi ea le avusese cu el, îi dărui cu mărinimie cruţarea vieţii, şi îi spuse:

— Da cum se face de te afli în casa asta, sub ocârmuirea unui arap cumplit pe care l-am omorât cu mâna mea şi care pesemne că ţi-a făcut destule scârbe?

Ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, înainte de a fi fost închisă în casa asta blestemată, eram roaba unui negustor bogat din cetate; iar bătrâna era o prietenă de-a casei şi venea adesea să ne vadă, şi ne arăta, mie mai cu seamă, multă dragoste. Într-o bună zi, a venit la mine şi mi-a spus: „Sunt poftită la o nuntă care nu şi-a mai avut asemuire vreodată, şi nimenea pe lume nu a mai văzut una la fel. Şi vin ca să te iau cu mine!" M-am sculat, mi-am pus hainele mele cele mai frumoase şi am luat la mine o pungă plină cu o sută de dinari, şi am plecat cu bătrâna. Am ajuns apoi la casa aceasta, în care bătrâna m-a băgat şi unde am căzut, prin viclenia ei, în mâinile şi sub puterea arapului cel crunt care, după ce mi-a răpit fecioria, m-a ţinut aici cu de-a sila şi m-a pus să-i slujesc la tertipurile ucigaşe, în paguba vieţii tinerilor bogaţi pe care îi aducea baba. Şi-aşa că de trei ani încoace nu sunt decât o unealtă în mâinile bătrânei ticăloase.

Atunci fratele meu îi spuse:

— Ce soartă nenorocită ai mai avut şi tu! Da ia spune-mi, de atâta vreme de când te afli aici, trebuie să ştii dacă sunt multe bogăţii strânse de ucigaşi!

Ea răspunse:

— Hotărât că sunt! şi-atâtea, într-adevăr, cât mă îndoiesc că ai putea să le cari singur pe toate; întrucât nici zece inşi n-ar fi îndeajuns. De altminteri, hai să vezi cu chiar ochiul tău!

Şi îl luă pe fratele meu şi îl duse să vadă nişte lăzi mari, pline cu galbeni din toate ţările şi cu pungi de toate felurile. Şi frate-meu rămase uluit şi înmărmurit. Ea îi spuse atunci:

— Nu asta-i calea de a scoate de aici aurul tot! Aşa că du-te de caută o ceată de hamali şi întoarce-te cu ei ca să-i încarci cu aurul de-aici. Şi, estimp, eu am să întocmesc sarcinile.

Frate-meu atunci zori să dea fuga după hamali şi, peste o bucată de vreme, se întoarse cu zece inşi, fiecare aducând câte o lădoaie goală.

Da când ajunse la intrarea casei, fratele meu găsi uşa cea mare dată la perete; iar femeia cea tânără pierise, şi cu ea toate sipetele cele mari. Şi pricepu că muierea îl înşelase, spre a pune gabja numai ea pe bogăţiile cele

mai de soi. Da se alină când văzu că toate lucrurile scumpe rămăseseră în casă, şi toate odoarele care erau închise prin dulapuri, tot lucruri ce puteau să-l înavuţească pentru toate zilele câte le mai avea de trăit, încât îşi zise că are să le ridice pe toate a doua zi; şi, cum era frânt de osteneală, se întinse pe patul cel mare şi falnic, şi adormi.

A doua zi, când se trezi, fu până peste poate de înspăimântat când se văzu împresurat de douăzeci de străjeri de-ai valiului, care îi spuseră:

— Ridică-te numaidecât şi hai cu noi la valiu, care te cheamă!

Şi îl ridicară, încuiară uşile, şi îl duseră între mâinile valiului, care îi spuse:

— Am aflat toată isprava ta, precum şi omorurile pe care le-ai săvârşit şi furtul pe care urma să-l faci.

Atunci fratele meu strigă:

— O, valiule! dă-mi fagăduiala slobozeniei, şi am să-ţi istorisesc adevărul!

Şi valiul atunci îi dădu năframa de întărire a sloboziei, şi fratele meu îi istorisi toată povestea, de la început până la sfârşit; da nu este de niciun folos s-o mai punem şi noi încă o dată.

Pe urmă fratele meu adăugă:

— Acuma, o, valiule plin de gânduri bune şi drepte, dacă vrei, mă învoiesc să împart cu tine tot ce a rămas în casa aceea, şi să facem totul în două părţi deopotrivă!

Da valiul i-o întoarse:

— Ce? cutezi să ceri împărţanie? Or, pe Allah! nu ai să capeţi nimic, întrucât eu trebuie să iau tot şi să nu-ţi las nimic! Şi trebuie să te socoţi prea norocos că scapi cu viaţă!

Dealtminteri, să pleci îndată din cetate şi să nu te mai arăţi pe-aici, că de nu, vei îndura cea mai aspră osândă!

Şi valiul, căruia îi era frică să nu cumva califul să afle povestea cu luarea bunurilor numai de către el, îl surghiuni pe fratele meu. Şi frate-meu fu silit astfel să fugă în lume. Da pentru ca ursita să se împlinească pe de-a-ntregul, de-abia ajunsese el dincolo de porţile cetăţii, că şi fu lovit de nişte tâlhari care, negăsind la el nici aur, nici bunuri, se mulţumiră să-i ia hainele de pe el, să-l lase gol şi să-i dea un potop de lovituri de bâtă; şi la urmă, spre a-l pedepsi că îi văduvise de un chilipir pe care se bizuiau, îi tăiară urechile, şi tot aşa şi nasul.

Şi-atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, ajunsei să aflu şi eu de necazurile acestui sărman El-Aşar. Şi plecai să-l caut, şi nu avusei tihnă

decât după ce il găsii. Şi îl adusei acasă la mine, îl îngrijii, îl vindecai şi îi statorii tain de mâncare şi de băutură pentru toate zilele câte i-au mai rămas.

Asta-i povestea lui El-Aşar!

Da în ce priveşte povestea celui de al şaselea şi cel mai de pe urmă frate al meu, o, emire al drept-credincioşilor, este vrednică de-a fi auzită, până a nu-mi lua răgazul de a mă odihni.

Păţania lui Şakalik, cel de al şaselea frate al bărbierului

ÎI chema Şakalik, adică Oală-spartă, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, şi dintre fraţii mei el este cel care avea buzele tăiate, şi nu numai buzele, ci şi zebbul. Iar zebbul, precum şi buzele, i s-au tăiat ca urmare a unor împrejurări de mirare până peste poate.

Şakalik, fratele acesta al şaselea al meu, era cel mai sărac dintre noi şapte; era sărac lipit. Nu mai vorbesc de cele o sută de drahme din adiata părintelui nostru, întrucât pe acele o sută de drahme, Şakalik, care în viaţa lui nu văzuse niciodată atâta bănet deodată, se grăbise să Ie mănânce într-o noapte, în tovărăşia ticăloaselor de otrepe din mahalaua de pe stânga Bagdadului.

Nu era, aşadar, stăpân pe niciuna dintre deşertăciunile din lumea aceasta pieritoare, şi nu trăia decât din pomenile celor ce îl primeau în casa lor, pentru vorbele lui isteţe şi pentru ghiduşiile lui.

Într-o bună zi, Şakalik plecă să caute ceva de-ale gurii spre a-şi ţine trupul sleit de lipsuri, şi se pomeni, umblând pe uliţe, dinaintea unei case falnice care se deschidea cu o scară largă şi înaltă de câteva trepte. Şi, pe trepte şi la intrare, se afla o mulţime mare de slugi, de robi tineri, de musaipi şi de portari. Şi frate-meu Şakalik se trase pe lângă câţiva dintre cei ce se înghesuiau acolo şi îi întrebă a cui era clădirea aceea minunată.

Ei răspunseră:

— Este a unui fiu de emir[49].

Pe urmă fratele meu se trase pe lângă portarii care şedeau pe o laviţă mare şi albă, în susul scării, şi le ceru ceva de pomană, în numele lui Allah. Ei îi răspunseră:

— Da tu de unde vii de nu ştii că nu ai decât să intri şi să te înfăţişezi stăpânului nostru pentru ca numaidecât să fii ghiftuit cu daruri?

Atunci fratele meu intră, trecu de poarta cea mare, străbătu curtea cea largă şi grădina, care era plină de pomii cei mai frumoşi şi de păsări cântătoare. Curtea toată era pardosită cu marmurele cele mai frumoase, albe şi negre, iar grădina era îngrijită fără de asemuire, şi niciun fiu de Adam nu mai văzuse vreodată ceva la fel. De jur împrejur străjuia un umbrar pardosit cu marmură; perdele mari ţineau acolo reveneala la ceasurile de arşiţă. Iar fratele meu merse mai departe şi intră în sala cea mare, acoperită toată cu pătrate de farfuriu colorate în albastru, în verde şi în auriu, cu flori şi cu frunzişuri întreţesute; în mijlocul sălii se afla un havuz frumos de alabastră, în care curgea cu murmur dulce apa proaspătă. Un chilim minunat colorat acoperea jumătatea ridicată a sălii, şi, sprijinit pe nişte perne de mătase chindisite cu fir de aur, sta tolănit pe chilim un bătrân tare frumos, cu barba lungă şi albă şi cu chipul luminat de un zâmbet blajin. Şi fratele meu păşi înainte şi îi spuse bătrânului cu barba albă:

— Pacea fie cu tine!

Iar moşneagul numaidecât se ridică şi răspunse:

— Şi asupra-ţi să fie pacea şi milele lui Allah, şi binecuvântările sale! Ce doreşti, bre omule?

Frate-meu răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu doresc decât să-ţi cer o pomană, întrucât sunt vlăguit de foame şi de lipsuri!

La vorbele lui, bătrânul arătă o milă mare şi fu cuprins de o atare durere, aflând de starea ticăloasă a fratelui meu, încât era să-şi sfâşie hainele, şi se minună:

— Pe Allah! nu este cu putinţă ca să mă aflu eu într-o cetate, iar o fiinţă omenească să fie într-o asemenea stare de fomătate cum eşti tu! Chiar că ăsta-i un lucru pe care nu pot să-l îndur cu nepăsare!

Iar frate-meu oftă, ridicându-şi amândouă mâinile către cer:

— Dărui-te-ar Allah cu toate binecuvântările sale! şi binecuvântaţi să fie zămislitorii tăi!

Bătrânul spuse:

— Trebuie numaidecât să rămâi aici, ca să împărţi cu mine prânzul şi să te înfrupţi din sarea de pe masa mea!

Şi fratele meu strigă:

— O, stăpâne al meu, cum să-ţi mulţumesc? că nu mai pot să mă ţin multă vreme nemâncat, întrucât aş pieri de foame!

Atunci bătrânul îşi plesni palmele una de alta şi îi spuse robului copil ce se şi înfăţişă pe dată:
— Repede! Adu ibricul de argint şi ligheanul, ca să ne spălăm pe mâini!
Şi îi spuse fratelui meu Şakalik:
— O, oaspete al meu, vino şi spală-te pe mâini!
Cu vorbele acestea, moşneagul se ridică şi veni şi el, măcar că băiatul încă nu se arătase, şi facu schima ca şi cum şi-ar fi turnat pe mâini apa dintr-un ibric nevăzut, şi începu să-şi frece mâinile ca şi cum apa ar fi curs cu adevărat. La priveliştea aceea, frate-meu Şakalik nu mai ştiu ce să creadă; dar cum bătrânul stăruia spre a-l face să se apropie la rându-i, îşi închipui că e vreo şolticărie, şi cum şi el era vestit cu chiznovăţiile şi cu pişicherlâcurile lui duhlii, se duse şi începu a se preface ca se spală pe mâini, întocmai ca şi bătrânul. Atunci bătrânul spuse:
— Hei, voi ceilalţi, grăbiţi-vă a ne aşterne masa şi a ne aduce de mâncare, că bietul om de colea e zorit de foame!
Şi numaidecât veniră în fugă o sumedenie de slujitori care începură un du-te-vino de parcă ar fi aşternut masa şi ar fi umplut-o cu potop de bucate şi cu tablale pline până în buză. Iar Şakalik, măcar că era tare flămând, îşi zise că săracii se cade să îndure toanele celor bogaţi, şi se feri a lăsa cumva să i se vadă până şi cel mai mărunt semn de nerăbdare. Atunci moşneagul îi zise:
— O, oaspete al meu, şezi jos colea lângă mine şi grăbeşte a face cinstea mesei mele!
Şi frate-meu se duse şi şezu jos lângă el, la masa închipuită; iar bătrânul începu numaidecât să se prefacă a întinge în tablale, a lua îmbucături şi a da din fălci şi din buze, întocmai ca şi cum ar fi mestecat cu adevărat; şi îi spunea lui frate-meu:
— O, oaspete al meu, casa mea este casa ta, şi masa mea este masa ta; aşa că nu te sfii, ia şi mănâncă pe săturate, fără stânjenire! Ia uite la pâinea asta; ce albă este şi ce bine rotunjită! ce zici de pâinea asta?
Şakalik zise:
— Pâinea este grozav de albă şi, într-adevăr, tare gustoasă, şi chiar că în viaţa mea nu m-am înfruptat dintr-una asemenea!
Bătrânul spuse:
— Cred şi eu! arăpoaica pe care am cumpărat-o cu cinci sute de dinari de aur şi care a frământat-o este tare iscusită! Ci, o, oaspete al meu, ia şi mănâncă de pe sinia asta pe care vezi daurind această mâncărică gătită cu

pătrăţele de chebap în unt, coaptă la cuptor! Să mă crezi că bucătăreasa nu a precupeţit nici carnea de oaie bine bătută, nici grâul deztărâţat şi râşnit, nici cardamoama, nici piperul! Mănâncă, dar, sărmane flămând, şi spune-mi ce zici de gustul, de mirozna şi de odoarea ei?

Frate-meu răspunse:

— Chebapul este desfătătorul gurii mele, iar mireasma lui îmi umflă pieptul! Cât despre felul în care este izbutit, se cade să-ţi spun că nici măcar pe la saraiurile de sultan nu se degustă ceva asemuitor!

Şi, rostind vorbele acestea, Şakalik începu să dea din fălci, să mestece, să-şi mişte obrajii şi să înghită, întocmai ca şi cum ar fi mâncat de-adevăratelea. Bătrânul spuse:

— Ce bucurie îmi faci, o, oaspete al meu! da socot că nu sunt vrednic de atâtea laude, întrucât atunci ce ai să mai zici de bucatele de colea, din stânga ta, de puişorii aceştia fripţi minunat, umpluţi cu fistic, cu migdale, cu orez, cu stafide, cu piper, cu scorţişoară şi cu tocătură de carne de oaie? Şi ce zici de mireasma lor?

Frate-meu strigă:

— Ya Allah! Allah! Ce mireasmă îmbătătoare, şi ce gust desfătător, şi ce umplutură minunată!

Şi bătrânul se facu a întocmi o îmbucătură pe care o luă dintr-o farfurie de pe masă şi, ducând-o la buzele lui frate-meu, spuse:

— Ia şi mănâncă dumicatul acesta, o, oaspete al meu, şi să-mi spui părerea ta despre mâncarea aceasta în care vinetele umplute înoată în zeama lor ispititoare!

Şi frate-meu facu schima de a-şi lungi gâtul, de a deschide gura şi de a înghiţi dumicatul; pe urmă spuse, închizând ochii de mulţumire:

— Ya Allah! ce bună e şi ce uşoară la mistuit! Bag de seamă, cu o mulţumire rară, că nicăieri în afară de casa ta nu m-am desfătat cu nişte vinete umplute atâta de bune! Totu-i gătit cu măiestria unor degete pricepute: tocătura de carne de miel, năutul, sâmburii de ienupăr, boabele de cardamoame, nucşoara muscată, cuişoarele, ghimberul, piperul şi ierburile înmiresmate. Şi deosebesc, atâta-i de bine făcută, gustul fiecărei mirodenii!

Moşneagul spuse:

— Aşa că, o, oaspete al meu, nu mai aştept de la foamea şi de la buna ta creştere decât să te văd cum înfuleci cele patruzeci şi patru de vinete umplute, câte se află pe tablaua de colea!

Fratele meu spuse:

— Îmi este uşor să le înfulec, întrucât sunt mai bune decât sânul maicii mele şi mai alintătoare pentru cerul gurii mele decât degetele de copilandre!

Şi fratele meu facu schima de a lua fiecare vânătă umplută, una după alta, şi de a le înfuleca, legănându-şi capul de mulţumire şi plesnind din limbă pe cerul gurii. Şi în sinea lui se gândea la toate bucatele acelea, şi foamea i se zădărea, şi îşi zicea că s-ar prea mulţumi, spre a-şi potoli foamea, cu numai o pâine uscată, de bob râşnit, ori de mălai. Da se feri ca de foc să-şi dea în vileag ceea ce gândea.

Bătrânul îi spuse atunci:

— O, oaspete al meu, limba ta este a unui om bine crescut şi deprins să mănânce în tovărăşia sultanilor şi a mai-marilor! Mănâncă, prietene, şi să-ţi fie de bine şi de desfătată mistuire!

Şi frate-meu spuse:

— Chiar că, în ce priveşte mâncatul, am mâncat destul!

Atunci bătrânul îşi plesni mâinile una de alta şi strigă:

— Hei, voi! ridicaţi masa asta şi întindeţi masa cu dulciuri! şi aduceţi-ne toate plăcintele, toate dulciurile şi toate poamele cele mai alese!

Şi numaidecât veniră fuga robii cei tineri, care începură să foiască încolo şi încoace, şi vânzoleau din mâini, şi îşi ridicau braţele durdulii deasupra capetelor, şi se făceau că strâng masa ca să pună alta; pe urmă, la un semn al moşneagului, pieriră. Iar bătrânul îi spuse fratelui meu Şakalik:

— Acuma, o, oaspete al meu, este vremea să ne îndulcim. Să începem cu plăcintele. Au nu este desfătătoare până peste fire zumaricaua asta gingaşă, uşoară, daurită, rotunjoară şi ghiftuită cu migdale, cu zahăr şi rodii, de pe farfuria de colea, zumaricaua asta de cataifuri desăvârşite? Pe viaţa mea! Gustă vreo două, ca să vezi! Ei! siropu-i destul de legat şi taman cum trebuie, iar praful de scorţişoară presărat frumos deasupra! Ai mânca cincizeci, fără să te mai saturi; da se cuvine să păstrezi un locşor şi pentru kenafaua de pe tablaua de aramă înhorboţită. Ia uite ce dibace este plăcintăreasa mea, şi cum a ştiut să înfăşoare măiestrit sulurile de aluat! Ah, fă bine şi grăbeşte-te a-ţi veseli cu ea cerul gurii, până ce nu se scurge salepul din ea şi nu se fleşcăieşte: e tare gingaşă! Oh! ia uite! şi mahallabiaua asta, cu apă de trandafiri şi presărată cu praf de fistic! şi farfuriurile astea pline cu smântână bătută, dichisită cu mirodii şi cu apă de flori de portocal! Mănâncă, oaspete al meu, şi înfige-ţi mâna fără sfială, ia din plin!

Şi bătrânul îi da pildă fratelui meu, şi îşi ducea cu lăcomie mâna la gură, şi înghiţea întocmai ca de adevăratelea. Iar frate-meu îl maimuţărea de minune, măcar că simţind, de poftă şi de foame, cum îi vine apa pe buze.

Bătrânul urmă:

— Acuma, la dulceţuri şi la poame! La dulceţuri, o, oaspete al meu, nu ai decât greutatea alegerii, după cum poţi să iei seama. Ia uite colea, dinainte-ţi, şi dulceţuri uscate şi dulceţuri în zeama lor. Te îndemn mai ales spre cele uscate, care mie îmi plac cel mai mult, măcar că şi pe celelalte le am la inimă deopotrivă. Uite pelteaua asta străvezie şi rumenă, de caise, aşternută în straturi subţiri, de să se topească în gură, ispititoare! Şi pestilul ăsta de chitre zaharisit, înmiresmat cu ambră! şi astălaltă, rotunjită în gogoloaie pembe din foi de flori de trandafir şi din foi de flori de portocal! oh! aceea mai ales, o vezi, am să mor într-o zi! Stăpâneşte-te! Stăpâneşte-te! Întrucât te sfătuiesc să te înfigi oleacă şi în dulceaţa de curmale umplute cu migdale şi cuişoare. Mi-a fost adusă de la Cairo, întrucât la Bagdad nu se pregăteşte atâta de bună. Aşa că l-am îndatorat pe un prieten al meu de la Egipt să-mi trimită o sută de gavanoase pline cu bunătatea asta! Da nu te zori aşa, măcar că graba şi pofta ta mă cinstesc până peste poate! Vreau să-ţi dai părerea în chip deosebit şi despre pestilul ăsta de morcovi cu zahăr şi cu nuci, şi înmiresmat cu musc!

Fratele meu Şakalik spuse:

— Oh! acela întrece toate visele mele, iar cerul gurii mele se închină dinaintea bunătăţii lui! Da, după gustul meu, socot că muscul este oleacă prea tare!

Bătrânul răspunse:

— Ba nu! ba nu! eu nu socot aşa; dimpotrivă! întrucât sunt deprins cu mireasma lor, precum şi cu ambra, iar bucătarii şi cofetarii mei mi le pun grămezi peste grămezi în toate plăcintele, dulceţurile şi zumaricalele! Muscul şi ambra sunt cele două stâlpări ale sufletului meu!

Apoi urmă:

— Da să nu uiţi de poame! întrucât nădăjduiesc că mai ai loc. Iacătă şi lămâi, şi banane, şi smochine, şi curmale proaspete, şi mere, şi gutui, şi struguri, şi de toate! Pe urmă, iacătă migdale proaspete, alune, nuci proaspete şi altele! Mănâncă, o, oaspete al meu, Allah e mare şi milostiv!

Şi fratele meu, care tot mestecând în gol nu mai putea nici să-şi mişte fălcile, iar burta îi era mai aţâţată ca oricând de pomenirea necurmată a tuturor acelor bunătăţi, spuse:

— O, domnia ta, trebuie să-ţi mărturisesc că sunt ghiftuit şi că nici baremi o înghiţitură nu ar mai putea să-mi intre pe beregată!

Bătrânul îi răspunse:

— E de mirare că te-ai săturat aşa de repede! Da haide să bem. Încă nu am băut nimic.

Atunci bătrânul bătu din palme, şi se şi iviră pe fugă băieţii, cu mânecile şi cu pulpanele suflecate cu grijă, şi făcură schima de a strânge totul, pe urmă de a pune pe masă două pocale, şi nişte carafe, şi nişte urcioare, şi nişte oluri grele şi scumpe. Şi bătrânul se prefăcu a turna vin în pocale, şi luă un pocal închipuit şi i-l întinse fratelui meu, care îl primi cu mulţumire şi îl duse la gură şi îl bău şi spuse:

— Allah! ya Allah! ce vin de soi!

Şi făcu schima de a-şi mângâia pieptul de desfătare. Iar bătrânul se făcu a lua un ol mare de vin vechi şi a turna din el gingaş în pocalul pe care fratele meu îl bău iarăşi. Şi nu conteniră a face tot aşa, până ce frate-meu se prefăcu că e stăpânit de aburii tuturor acelor băuturi; şi începu să-şi clatine capul şi să rostească vorbe cam în doi peri. Şi în sineşi gândea: „Acuma-i vremea pentru mine să-l fac pe moşneagul ăsta să ispăşească toate chinurile la care m-a supus!”

Atunci frate-meu se sculă deodată, ca beat de-a binelea, ridică mâna atâta de sus, încât i se dezveli subsuoara, şi o lăsă scurt în jos, alduind o lovitură atâta de zdravănă cu palma peste ceafa moşului, de răsună sala toată; şi, ridicându-şi mâna iar, îi mai arse o lovitură, încă şi mai zdravănă. Atunci bătrânul fu cuprins de o supărare mare şi strigă:

— Ce faci, o, tu, cel mai mişel om de pe tot pământul?

Frate-meu Şakalik răspunse:

— O, stăpâne şi cunună peste capul meu, sunt robul tău supus, chiar acela pe care l-ai copleşit cu milele tale, pe care l-ai îngăduit să intre în casa ta, pe care l-ai ghiftuit la masă cu bucatele cele mai alese, bucate cum n-au gustat nici sultanii vreodată, acela pe care l-ai îndulcit cu dulceţurile, cu povidlele şi cu zumaricalele cele mai dulci, şi căruia la urmă i-ai potolit setea arzătoare cu vinurile cele mai vechi şi cele mai scumpe! Da ce să faci? Atâta a băut din vinurile acelea, cât s-a îmbătat, cât şi-a pierdut tot cumpătul şi cât a ridicat mâna asupra binefăcătorului său. Ci fie-ţi milă! cruţă-l pe robul acesta, că tu ai sufletul rânduit mai sus decât al lui, şi iartă-i sminteala!

La vorbele fratelui meu, bătrânul departe de a se mai arăta mânios, începu să râdă straşnic şi îndelung, pe urmă îi spuse lui Şakalik, într-un sfârşit:

— Iacătă că e multă vreme de când tot caut în lumea întreagă, printre inşii vestiţi a fi cei mai duhlii şi cei mai muchelefi, un om hazos ca tine, cu o fire ca a ta, cu o răbdare ca a ta! Şi niciunul nu a ştiut să tragă o parte aşa de norocită ca tine din poznele şi din tertipurile mele şugubeţe. Iar tu până acuma eşti singurul care te-ai priceput să te dedai cu şolticăriile şi cu chefurile mele, şi care ai îndurat până la urmă marafeturile mele, şi care ai avut isteciunea de a te prinde în snoava mea. Încât nu numai că îţi iert socoata de la urmă, da chiar voiesc ca de adevăratelea, chiar într-o clipită, să-mi ţii tovărăşie la o masă cu adevărat plină cu toate bucatele şi cu toate dulciurile şi cu toate poamele pomenite! Şi niciodată n-am să mă mai despart de tine de-acuma înainte!

Şi, rostind cuvintele acestea, bătrânul le porunci robilor să aducă de îndată bucatele şi să nu precupeţească nimic. Ceea ce se şi facu, fără de zăbavă.

După ce mâncară bucatele şi după ce se dedulciră cu zumaricale, cu dulceţuri şi cu poame, bătrânul îl pofti pe fratele meu să treacă împreună cu el în cea de a doua sală, menită anume băuturilor. Şi, de cum intrară, fură primiţi în zvoana dulce a lăutelor şi în cântecele roabelor albe, toate mai frumoase ca nişte lune. Acele cântăreţe tinere, pe când fratele meu şi moşneagul beau cu desfătare vinurile cele mai de soi, nu conteniră să cânte pe toate glasurile toate cântecele cele mai răsfăţate, şi cu nişte mlădieri şi cu o îmbiere de sunete şi cu un har minunate. Pe urmă, uşoare, câteva dănţuiră ca păsările, şi gingaşe, şi cu aripile sprintene, şi înmiresmate. Şi, în ziua aceea, zaiafetul se încheie cu sărutări şi cu desfătări mai dulci decât în vis.

De-aci înainte, bătrânul legă chelemet cu frate-meu într-un chip tare straşnic, şi îl facu prietenul său de inimă şi de nedespărţit, şi îl îndrăgi cu o dragoste mare, şi în fiecare zi îi făcea câte un dar proaspăt şi tot mai scump de fiecare dată. Şi nu conteniră a mânca, a bea şi a trăi în huzururi, şi-aşa vreme de douăzeci de ani.

Dar ursita era scrisă şi trebuia să se împlinească, într-adevăr, după cei douăzeci de ani, moşneagul muri, şi numaidecât valiul puse să se ridice toate bunurile lui, şi le zeberi în folosul său, întrucât moşul nu avea moştenitori, iar fratele meu nu îi era fiu. Atunci frate-meu, nevoit să fugă de asuprirea şi de socoatele cele rele ale valiului, trebui să-şi caute scăparea lăsând Bagdadul, cetatea noastră.

Aşa că Şakalik, fratele meu, ieşi din Bagdad şi purcese la drum, şi chibzui să străbată pustia spre a se duce la Mecca, să se sfinţească[50]. Şi, într-o zi, ceata la care se lipise fu lovită de arabii pustiei, nişte tâlhari de drumul mare, musulmani păcătoşi care nu urmează pravilele Proorocului nostru, asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah! Toţi fură jefuiţi şi luaţi în robie, iar fratele meu căzu în pleanul celui mai crunt dintre acei beduini tâlhari.

Şi beduinul îl duse pe fratele meu la seminţia lui depărtată, şi-l facu rob. Şi în fiecare zi îl bătea şi îl facea să îndure toate muncile şi îi zicea:

— Tu pesemne că eşti tare bogat în ţara ta, aşa că răscumpără-te şi plăteşte-mi slobozenia! De nu, am să te fac să înduri caznele cele mai grele, şi până la urmă am să te căsăpesc cu mâna mea!

Iar fratele meu se văicărea şi spunea plângând:

— Eu, pe Allah! nu am nimic, o, şeic de arabi, şi nici baremi nu ştiu drumul care duce la bogăţie, şi sunt văduvit de toate, iar acuma sunt robul tău şi bunul tău, şi sunt cu totul în mâinile tale. Aşa că fă cu mine ce vrei!

Or, beduinul avea sub cortul lui, ca soţie, o minune de femeie, cu sprâncenele negre şi cu ochii de negură, şi era fierbinte şi pojarnică. Încât nu pregeta, de fiecare dată când soţul ei beduinul se depărta de cortul lui, să-l ispitească pe frate-meu şi să vină să-l îmbie cu tot trupul, rodul acela al pustiului arăbesc. Cât despre fratele meu Şakalik, care, altminteri decât noi toţi, nu era prea vestit la cârlăneli şi la daraveli, se şovârcăia de beduina aceea, de ruşine să nu fie văzut de Allah cel Preaînalt! Dar într-o bună zi, beduina împojărată izbuti să tulbure înfrânarea lui Şakalik, fratele meu, rotindu-se fără contenire împrejuru-i cu nişte legănături tare aţâţătoare din şolduri, din sâni şi din pântecul bine întocmit. Şi frate-meu o prinse, se hârjoni cu ea hârjoanele de cuviinţă şi, până la urmă, o trânti. Şi pe când ei amândoi se aflau în starea aceea, în dârdora strângerilor în braţe, deodată beduinul cel amarnic năvăli în cort şi văzu priveliştea cu chiar ochiul său. Atunci, plin de mânie, îşi trase de la brâu un cuţitoi vrednic să reteze dintr-o lovitură până şi beregata unei cămile, de la o vână a gâtului până la cealaltă. Şi îl înşfacă pe frate-meu şi, dintru-întâi, îi tăie cele două buze culpeşe, şi i le îndesă apoi în gură. Şi răcni:

— Vai de tine, o, vicleanule şi ticălosule, iacătă că ai izbutit să-mi strici muierea!

Şi, rostind cuvintele acestea, beduinul cel crunt înşfacă zebbul cald încă al lui Şakalik, fratele meu, şi îl reteză de la rădăcină, dintr-o singură lovitură, dimpreună cu ouăle amândouă. Pe urmă îl târî pe Şakalik de picioare şi îl

zvârli pe spinarea unei cămile şi îl duse pe vârful unui muncel, unde îl aruncă, şi plecă pe calea rostului lui.

Cum muncelul acela se afla pe drumul hagiilor, câţiva, care erau din Bagdad, îl găsiră în trecerea lor şi cunoscură în el pe Şakalik, Oală-spartă, care îi facea să râdă cu poznele lui. Şi veniră degrabă să mă înştiinţeze, după ce îi dăduseră să mănânce şi să bea.

Eu atunci, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, alergai în căutarea lui, şi îl luai pe umerii mei, şi îl adusei îndărăt la Bagdad. Pe urmă îl vindecai şi îi statorii cu ce să-şi ducă viaţa până la sfârşitul zilelor lui.

Şi iacătă că eu, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, mă aflu acum între mâinile tale şi că am pus grabă mare să-ţi istorisesc, în puţine vorbe, povestea celor şase fraţi ai mei, măcar că aş fi putut să ţi-o istorisesc mult mai pe larg. Da m-am gândit să mă înfrânez, ca să nu cumva să încalc răbdarea ta, şi spre a-ţi arăta cât de puţin sunt ispitit eu de flecăreală, şi spre a-ţi dovedi că sunt nu numai fratele, ci şi părintele fraţilor mei, ale căror haruri se sting când mă aflu de faţă eu, cel numit El-Samet!

La povestea aceasta, urmă bărbierul să le spună oaspeţilor, pe care o istorisii califului Muntasser Billah, califul începu să râdă până peste poate şi îmi zise:

— Într-adevăr, o, Samet, vorbeşti tare puţin, şi eşti departe de a fi vătămat de iscodelnicie, de băgăciune şi de însuşiri păcătoase! Căci, şi am pricini pentru aceasta, vreau să părăseşti acum pe dată Bagdadul, şi du-te aiurea. Da mai ales dă zor!

Şi califul mă surghiuni astfel, pe nedrept şi fără a-mi spune temeiul unei atare pedepse.

Eu atunci, o, stăpânii mei, nu contenii a călători prin toate ţările şi pe toate meleagurile, până ce aflai de moartea lui Muntasser Billah şi de venirea la domnie a califului El-Montassem. Mă întorsei atunci la Bagdad; da toţi fraţii mei erau morţi. Şi chiar atunci tânărul care adineaori ne-a părăsit cu atâta necuviinţă m-a chemat la el acasă spre a mă pune să-l rad pe cap. Şi, altminteri de ce v-a spus el, vă încredinţez, o, stăpânii mei, că nu i-am făcut decât cel mai mare bine, şi poate că fără ajutorul pe care i l-am dat eu ar fi fost ucis din porunca părintelui copilei cadiului. Încât tot ceea ce a povestit el pe seama mea este ponegrire, şi tot ceea ce v-a înşirat despre iscodenia mea născocire, despre băgărăciunea, despre sporovăiala, despre firea mea

necioplită şi despre lipsa mea de măsură şi de bun-simţ este întru totul neadevăr, minciună şi plăsmuire, o, voi toţi cei aci de faţă!

Aceasta-i, o, norocitule sultan, urmă Şeherezada, povestea în şapte părţi pe care croitorul din China o istorisi sultanului.

Pe urmă adăugă:

Când bărbierul El-Samet isprăvi de istorisit, noi toţi, oaspeţii, nu mai avuserăm trebuinţă să-l ascultăm mai mult spre a ni se dovedi că acel bărbier uluitor era cu adevărat palavragiul cel mai grozav şi cel mai iscodelnic dintre toţi bărbierii câţi s-au fost văzuţi pe toată faţa pământului. Şi rămaserăm încredinţaţi, fără altă pildă decât ceea ce auzisem, că tânărul cel şchiop de la Bagdad lusese jertfa iscodelilor de neîndurat ale acestui bărbier. Atunci, măcar că toate poveştile lui ne veseliseră din plin, chibzuirăm că, oricum, se cădea să-l pedepsim. Îl înşfacarăm, în pofida ţipetelor lui, şi îl încuiarăm singur într-o odaie întunecoasă umblată de şobolani. Iar noi ceilalţi, oaspeţii, ne urmarăm petrecerea, mâncând, bând şi veselindu-ne până la ceasul rugăciunii *asr*-ului. Şi numai atunci plecarăm fiecare pe la casa lui, iar eu mă întorsei la mine, ca să-i duc de mâncare soţiei mele.

Dar, când ajunsei acasă, mă pomenii că muierea mea îmi întoarce spatele şi că e tare îmbufnată. Şi îmi spuse:

— Ia uite cum mă dai uitării toată ziua şi, pe când tu chefuieşti în mulţumire şi în voioşie, pe mine mă laşi acasă singură-singurică, tristă şi plângând! Aşa că dacă nu mă scoţi numaidecât şi nu mă duci la preumblare până deseară, nu are să mai fie decât cadiul între mine şi tine, şi am să cer despărţenia, fără de zăbavă!

Eu atunci, întrucât nu-mi plăceau îmbufnările şi cârele în casă, spre a avea tihnă ieşii, în pofida ostenelii mele, să mă preumblu cu nevasta. Şi băturăm uliţele şi grădinile până la asfinţitul soarelui.

Şi taman atunci, când ne întorceam acasă, ne întâlnirăm din întâmplare cu cocoşatul cel mărunţel, robul tău, o, sultane puternic şi mărinimos! Şi cocoşatul, care era într-o beţie şi o voioşie până peste poate, le tot spunea nişte vorbe isteţe, tare duhlii, celor care îl înconjurau, şi rostea stihurile acestea:

Între pocalul purpuriu, frumos,
Şi vinul străveziu şi purpuriu,

Aş vrea să ştiu, ci vrerea-i de prisos,
Că nu ajung cu niciun chip să ştiu:

Care-i pocal şi care este vin!
Că vinu-i ca pocalul străveziu.
Pe când pocalul este pe deplin
Aidoma cu vinul purpuriu

Pe urmă cocoşatul cel mărunţel se oprea, fie ca să le arunce celor dimprejur vreo glumă hazlie, fie ca să dănţuiască bătând din daireaua lui. Iar eu şi soţia mea gândirăm că acel cocoşat ne-ar fi un tovarăş plăcut la masă, şi îl poftirăm să vină să cineze la masa noastră. Şi şezurăm să mâncăm împreună, iar soţia mea şezu cu noi, întrucât nu socotea că, dacă stă de faţă cu cocoşatul, stă cu un om întreg; altminteri n-ar fi stat să mănânce de faţă cu un străin.

Şi-atunci soţiei mele îi veni gândul să şuguie cu cocoşatul şi să-i bage în gură îmbucătura aceea de peşte, care îl înăbuşi.

Apoi, o, preaputernice sultan, îl luarăm pe cocoşatul mort şi izbutirăm să-l descărcăm în casa hakimului evreu, care se află aci cu noi. Iar hakimul evreu, la rându-i, îl aruncă în casa baş-bucătarului care, la rândul lui, îl facu vinovat pe misitul copft.

Şi-aceasta-i, o, multmărinimosule sultan, povestea cea mai de pomină dintre poveştile istorisite astăzi dinaintea ta! Şi ea, de bună seamă, povestea aceasta a bărbierului şi a celor şase fraţi ai săi, este cu mult mai de-a mirărilea şi mai chiznovată decât a cocoşatului!

Când croitorul isprăvi de vorbit, sultanul Chinei spuse:

— Într-adevăr, se cade să mărturisesc că povestea ta, o, croitorule, este mai aparte şi poate mai pilduitoare decât păţania bietului meu cocoşat! Da unde-i acel bărbier ciudat? Mai întâi vreau să-l văd şi să-l ascult, până a lua o hotărâre în privinţa voastră, a tuspatru. Pe urmă avem să ne îngrijim a-l înmormânta pe cocoşatul nostru, întrucât este mort încă de ieri. Şi avem să-i clădim un mormânt frumos, întrucât mult m-a veselit pe când era viu, şi mi-a fost, până şi după moarte, temei de voioşie, dându-mi prilejul să ascult povestea tânărului cel şchiop cu bărbierul şi cu cei şase fraţi ai lui, şi celelalte trei povestiri!

După vorbele acestea, sultanul le porunci musaipilor să-l ia pe croitor şi să se ducă să-l caute pe bărbier. Şi, peste un ceas, croitorul şi musaipii, care se

duseseră să-l scoată pe bărbier din odaia întunecoasă, îl aduseră la sarai şi îl înfăţişară dinaintea sultanului.

Şi sultanul îl cercetă pe bărbier şi văzu că era un şeic bătrân, în vârstă de pe puţin nouăzeci de ani, cu chipul tare negru, cu barba tare albă şi cu sprâncenele la fel de albe, cu urechile clăpăuge şi găurite, cu nasul de o lungime uluitoare, şi cu înfăţişarea toată plină de sine şi de fală.

La priveliştea aceea, sultanul Chinei începu a râde cu hohote şi îi spuse:

— O, Tăcutule, am auzit că ştii să istoriseşti poveşti straşnice şi pline de minunăţii. Aşa că aş vrea să te aud cum îmi istoriseşti vreo câteva din acele poveşti pe care le ştii aşa de bine.

Bărbierul răspunse:

— O, sultane al vremurilor, nu ai fost amăgit când ţi s-au înfăţişat harurile mele. Da, mai înainte de orice, aş vrea să ştiu şi eu ce fac aici, strânşi laolaltă, misitul creştin, evreul şi cocoşatul culcat colea pe pământ, mort. Şi ce este cu soborul acesta ciudat?

Şi sultanul Chinei râse pe săturatelea şi spuse:

— Da de ce mă întrebi tu despre nişte inşi de care habar n-ai cine sunt?

Bărbierul spuse:

— Întreb numai ca să-i dovedesc sultanului meu că sunt departe de a fi vreun palavragiu iscodelnic, că nu iau niciodată aminte la ceea ce nu mă priveşte şi că sunt cu totul nevinovat de ponegrelile născocite pe seama mea, anume că aş fi un palavragiu nemaipomenit şi celelalte. Şi să mai ştii că sunt vrednic a purta porecla de Tăcutul, pe care o port. Cum spune poetul:

Când vrei să ştii de-un om cum e croit,
Află-i porecla, şi te-ai dumirit.

Atunci sultanul spuse:

— Bărbierul ăsta îmi place grozav. Aşa că vreau să-i istorisesc povestea cocoşatului, pe urmă povestea istorisită de creştin, pe cea a evreului, pe cea a baş-bucătarului şi pe cea a croitorului.

Şi sultanul îi istorisi bărbierului toate acele poveşti, fără să sară peste niciun amănunt. Da nu ar fi de niciun folos acuma să le mai spunem şi noi încă o dată.

După ce ascultă poveştile şi pricina morţii cocoşatului, bărbierul începu să clatine din cap îngândurat şi spuse:

— Pe Allah! iacătă un lucru de mirare şi care mă minunează până peste poate. Hei, voi ceilalţi, ia ridicaţi pânza care acoperă trupul cocoşatului mort, ca să mă uit la el!

Şi odată ce trupul cocoşatului fu dezvelit, bărbierul se duse lângă el, şezu jos, luă capul cocoşatului pe genunchi şi se uită cu luare-aminte la chipul lui. Şi deodată izbucni într-un hohot de râs, până într-atâta că se răsturnă pe spate de puterea bubuitoare a râsului său. Pe urmă spuse:

— Într-adevăr, fiecare moarte are o pricină ca toate pricinile! Or, pricina morţii cocoşatului este lucrul cel mai uluitor dintre toate lucrurile uluitoare! Şi este vrednică de a fi scrisă cu scriitura de aur cea mai frumoasă în hrisoavele domniei, spre învăţătura oamenilor de mâine!

Iar sultanul rămase uluit până peste poate auzind vorbele bărbierului şi zise:

— O, bărbierule, o, Tăcutule, lămureşte-ne tâlcul vorbelor tale!

El răspunse:

— O, Măria Ta, mă juruiesc ţie, pe mila şi pe binefacerile tale! Află că acest cocoşat al tău are sufletul în el! Şi ai să vezi!

Şi numaidecât bărbierul scoase de la brâu o sticluţă plină cu o alifie cu care unse gâtul cocoşatului, şi înveli gâtul cu o ţesătură de lână, şi aşteptă să înceapă asudarea. Atunci îşi scoase de la brâu nişte cleşte de fier lungi, le băgă în beregata cocoşatului, le suci şi le trase îndărăt repede, la capăt cu toată bucata cea mare de peşte şi cu osul, pricina înecăciunii cocoşatului. Şi într-o clipită cocoşatul strănută straşnic, deschise ochii, se dezmetici cu totul, se pipăi pe obraji cu mâinile amândouă şi sări în sus pe cele două picioare ale sale, şi strigă:

— La ilah ill Allah[51]! şi Mohamed este trimisul lui Allah!

La priveliştea aceea, toţi cei de faţă rămaseră înmărmuriţi şi într-o mare minunare faţă de bărbier. Pe urmă, mai venindu-şi oleacă în fire din tulburarea dintâi, sultanul şi toţi cei de faţă nu se putură opri să nu râdă în hohote de căutătura cocoşatului. Iar sultanul spuse:

— Pe Allah! ce întâmplare de pomină! În viaţa mea nu am văzut lucru mai ciudat şi mai peste fire!

Pe urmă adăugă:

— O, voi toţi, musulmanii aci de faţă, este printre voi vreunul care să fi văzut un om murind aşa şi pe urmă înviind? Or, pe milostivirile lui Allah, dacă nu l-am fi avut pe bărbier, pe şeicul El-Samet, ziua aceasta ar fi fost cea de pe urmă a cocoşatului. Şi numai mulţumită priceperii şi vredniciei

acestui bărbier minunat şi plin de haruri datorăm izbăvirea vieţii cocoşatului nostru!

Şi toţi cei de faţă răspunseră:

— Da, hotărât, o, Măria Ta! iar întâmplarea este de pomina pominelor şi de minunea minunilor!

Atunci sultanul Chinei, plin de voioşie, porunci să fie pusă pe dată în scris, cu slove de aur, povestea cocoşatului, şi să fie păstrată în dulapurile domneşti; ceea ce se şi îndeplini pe dată. Apoi dărui câte un caftan falnic la fiecare dintre cei învinuiţi, hakimului evreu, misitului creştin, baş-bucătarului şi croitorului şi îi opri pe tuspatru pe lângă sine şi în slujbă la sarai, şi îi puse să se împace cu cocoşatul. Şi îi dărui daruri minunate cocoşatului, pe care îl potopi cu avuţii şi îl ridică la cinuri înalte şi îl facu tovarăş al său de masă şi de pahar. Cât despre bărbier, sultanul dovedi faţă de el nişte preţuiri aparte, porunci să fie îmbrăcat cu un caftan strălucit, puse să i se facă un astrolab de aur, scule de aur şi foarfece şi brice învrâstate cu mărgăritare şi cu nestemate, şi îl statori bărbier şi frizer al Măriei Sale şi al domniei, şi şi-l facu şi pe el tovarăş de taină.

Şi nu conteniră a trăi cu totii viata cea mai răsfăţată şi cea mai înflorită, până ce veni să pună capăt huzurului lor Răpitoarea a toată bucuria, Despărţitoarea a tot prieteşugul, Moartea.

Ci-i spuse Şeherezada sultanului Şahriar, domnul de peste ostroavele de la Ind şi de la Chitai:

— Nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată decât aceea cu frumoasa Anis Al-Djalis!

Iar sultanul Şahriar se minună:

— Care Anis Al-Djalis?

Atunci Şeherezada spuse:

POVESTEA CU FRUMOASA ANIS AL-DJALIS ŞI CU ALI-NUR

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că stătorea odată în scaunul de domnie de la Bassra un sultan închinat domnului său, califul Harun Al-Raşid. Purta numele de sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Îi avea dragi pe cei săraci şi pe cerşetori, îi era milă de supuşii săi cei necăjiţi, şi împărţea din avuţia lui acelora dintre ei care erau drept-credincioşi întru prorocul nostru Mohamed – asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah! Şi era din toate privinţele vrednic de ceea ce spune poetul despre harurile şi despre vitejia lui, în lauda care începe cu stihurile:

E lancea lui de fier condei de scris,
Iar inima duşmanului ucis
E ca o foaie de hârtie goală
Pe care mâna lui vitează scrie
Cu sângele, slujindu-i de cerneală,
Al celor ce-i doboară-n bătălie.[52]

Şi avea doi viziri: pe unul îl chema El-Mohin ben-Saui, iar pe celălalt îl chema El-Fadl ben-Hacan. Da se cuvine a şti că El-Fadl ben-Hacan era omul cel mai filotim de pe vremile lui, dăruit cu o fire tare dulce, cu purtări minunate şi cu însuşiri care îl faceau să fie îndrăgit de toate inimile şi preţuit de oamenii înţelepţi şi învăţaţi care veneau să se sfătuiască cu el şi să-i ceară părerea în lucrurile anevoioase; şi toţi locuitorii de sub domnia lui, fără de abatere, îi faceau urări de viaţă lungă şi de belşug, atâta de mult bine revărsa el şi atâta se ferea de a săvârşi vreun rău ori vreo nedreptate.

Cât despre cel de al doilea vizir, cel pe care îl chema ben-Saui, acela era cu totul altceva: îi era scârbă de oameni şi avea silă de orice bine şi nu mâglişea decât răul, până într-atâta încât un poet care l-a cunoscut a spus despre el:

Doar l-am zărit o clipă, şi-am fugit
De-apropierea lui mucegăită.
Şi poala hainei mi-am sumes grăbit

Să n-o ajungă boarea lui duhnită
Şi dat-am pinteni calului îndată,
Să scap de scârnăvia blestemată.

Încât fiecăruia dintre aceşti doi viziri, atâta de osebiţi, i se putea potrivi câte o strofa osebită de-a unui alt poet:

Cu omul bun se cade să te-aduni,
Iar omul bun se naşte din părinte
Tot de neam bun – se naşte bun din bun:
Din tată bun fiu bun – nu se dezminte!

De omul rău să fugi mai bine-n hău,
Iar fiul rău se naşte din părinte
La fel de rău – se naşte rău din rău:
Din tată rău, fiu rău – să iei aminte!

De altminteri, oamenii îl urau şi nutreau tot atâta silă faţă de vizirul El-Mohin ben-Saui pe câtă dragoste şi credinţă fată de vizirul Fadleddin ben-Hacan. Încât vizirul Saui clocea o vrăjmăşie mare împotriva vizirului cel bun Fadleddin, şi nu pierdea nici un prilej să-l ponegrească la sufletul sultanului.

Or, într-o bună zi, sultanul de la Bassra, Mohammed ben-Soleiman El-Zeini, sta în scaunul lui de domnie din sala de judeţe şi era înconjurat de toţi emirii şi de navabii de frunte şi de mai-marii de la curtea sa. Şi chiar în ziua aceea se auzise de sosirea la Bassra, în târgul de robi, a unui singir proaspăt de robi tineri din toate ţările. Încât sultanul se întoarse către vizirul său Fadleddin şi îi zise:

— Aş vrea să-mi găseşti o roabă tânără care să nu-şi aibă seamăn pe lume şi care să fie totodată desăvârşită ca frumuseţe, neîntrecută ca haruri şi minunat de dulce ca fire!

La vorbele acestea ale sultanului, spuse vizirului Fadleddin, vizirul Saui, plin de zavistie că îl vedea pe sultan cum îşi punea credinţa mai degrabă în potrivnicul său, şi voind să-l facă pe sultan să se răzgândească, strigă:

— Păi, închipuindu-ne că s-ar putea găsi o asemenea femeie, ar trebui să i se pună ca preţ pe puţin zece mii de dinari de aur!

Atunci sultanul, mai degrabă stârnit de o atare pricină, îl chemă pe vistiernicul său şi îi spuse:

— Ia numaidecât zece mii de dinari de aur şi du-i la vizirul meu Fadleddin ben-Hacan!

Şi vistiernicul zori să împlinească porunca. Estimp, vizirul Fadleddin plecă de la sarai spre a împlini dorinţa sultanului. Se duse îndată la sukul de robi, dar nu găsi nimic care să se apropie cât de cât de însuşirile cerute pentru cumpărare. Atunci porunci să vină toţi misiţii care se îndeletniceau în suk cu cumpărarea şi cu vinderea de robi albi şi negri, şi îi îndemnă să facă toate cercetările spre a-i găsi o roabă tânără precum o vroia sultanul, şi le spuse:

— Ori de câte ori va ajunge în suk vreo roabă la preţul de pe puţin o mie de dinari de aur, să-mi daţi îndată de ştire; iar eu am să văd dacă ea poate să fie potrivită!

Şi, într-adevăr, de aci înainte nu trecu zi în care doi, trei misiţi să nu vină să-i înfăţişeze câte o roabă frumoasă vizirului, care de fiecare dată lăsa să plece şi misitul şi roaba fără a face târgul. Cercetă astfel, în răstimp de o lună, mai bine de o mie de fetişcane, unele mai frumoase decât altele şi în stare să stârnească viaţă într-o mie de moşnegi sleiţi. Şi nu putea să se hotărască pentru niciuna dintre ele.

Or, într-o bună zi, vizirul Fadleddin sta tocmai să încalece pe cal spre a se duce la sultan şi a-l ruga să mai aştepte o vreme până să-şi îndeplinească însărcinarea, când văzu că venea grăbit un misit pe care îl cunoştea şi care, apucând de scara şeii, i se ploconi cu supuşenie şi rosti aceste stihuri în cinstea lui:

O, tu, cel care faci să înflorească
Străvechea strălucire a domniei,
Şi care-nalţi zidirea strămoşească
Spre culmea de demult a măreţiei,
O, tu, de-a pururea biruitor,
Vizire scump al nostru-al tuturor!
Cu dărnicia ta, cu multu-ţi bine,
Întorci la viaţă pe cei care pier,
Şi pe obijduiţi îi strângi la tine!
Iar faptele-ţi ajung până la cer;
Şi-ţi sunt cununi în vecii vecilor
Sus la Allah, stăpânul tuturor!

Şi, sfârşind de procitit stihurile, misitul îi spuse vizirului:

— O, preacinstite Ibn-Hacan, slăvite Fadleddin, te vestesc că roaba, a cărei zugrăvire ai binevoit cu mărinimie să mi-o faci, s-a aflat şi poţi s-o capeţi!

Şi vizirul îi spuse misitului:

— Iute adu-o la saraiul meu, ca s-o văd!

Şi vizirul se întoarse la sarai să aştepte roaba; şi, peste un ceas, misitul se întoarse ţinând de mână roaba aceea. Spre-a o zugrăvi, am să spun numai că era o copilă mlădie şi sulegetă, cu sânii drepţi şi străluciţi, cu pleoapele oacheşe, cu ochii de negură, cu obrajii dolofani şi fragezi, cu bărbia gingaşă şi zâmbitoare şi adumbrită oleacă de o gropiţă, cu şoldurile îmbelşugate şi voinice, cu un mijlocel subţire de albină şi cu spatele vârtos şi falnic. Intră, şi era înveşmântată cu haine scumpe şi alese. Da uitasem să spun, o, Măria Ta, că gura-i era ca o floare, dulceaţa limbii-i era ca salepul, buzele-i erau mai roşii ca nucşoara cea proaspătă, şi tot boiul ei era mai gingaş şi mai mlădiu decât ramura cea crudă de salcie. Cât despre glasul ei, era mai alintător ca şoapta adierii de vânt şi mai dulce ca boarea care trece înmiresmată de florile grădinii. Şi era din toate privinţele vrednică de stihurile unui poet care a zugrăvit-o:

Pielea-i e moale ca mătasea.
Graiul îi e ca apa cu suspine line,
Ca apa de izvor în care raiul
Se odihneşte oglindit în sine.
Iar ochii ei! Allah a spus: „Să fie!”
Şi iată-i! Chiar Allah i-a zămislit!
Privirea lor te duce în robie,
Te ameţesc ca vinul aburit.

Ah, s-o iubeşti! Visând un ceas de noapte
Cu ea alături – sufletu-mi se zbate,
Iar trupu-mi geme ars de doruri coapte
În chinuri ce rămân nealinate.
Că nu mai pot să uit, nu mai e chip,
Nici pletele-i de neguri împletite,
Nici fruntea, nici luminătoru-i chip
Ca zorii-n geana zării răsărite.[53]

Şi drept aceea, de îndată ce ajunse fată mare şi coaptă ca floarea, fu numită Anis Al-Djalis[54].

Încât, atunci când vizirul o văzu, rămase minunat cu totul şi îl întrebă pe misit:

— Care este preţul acestei roabe?

El răspunse:

— Stăpânul ei îmi cere zece mii de dinari, şi m-am învoit cu el la preţul acesta, întrucât îl găsesc mulţumitor, iar stăpânul ei mi s-a jurat că pierde astfel o grămadă de lucruri pe care mi le-a înşiruit şi pe care aş vrea să le auzi chiar tu din gura lui, o, vizirule!

Atunci vizirul spuse:

— Da, bine! pofteşte-l pe stăpânul ei!

Numaidecât, misitul zbură să-l caute pe stăpânul fetei, şi se întoarse să se înfăţişeze cu el între mâinile vizirului. Iar vizirul văzu că stăpânul copilei era un persan bătrân, tare în vârstă şi uscat de bătrâneţe, încât ajunsese numai oase şi piele. Cum spune poetul:

Anii şi soarta crunta mă uscară,
Greu cade capu-mi, trupul tot mă doare.
Căci cine-nfrânge-a anilor povară.
Iar soarta cine-o poate-nfrânge oare?

Frumos şi dârz eram odinioară,
Cu ochii aţintiţi departe-n zare.
Acum zăcerea stă cu mine doară,
Cadână mi-e silita nemişcare.[55]

Îi ură vizirului bună pace, iar vizirul îi zise:

— Atunci, înţeleg bine, te învoieşti să-mi vinzi roaba pe zece mii de dinari de aur? De altminteri, nu o cumpăr pentru mine, ci este hărăzită sultanului!

Moşneagul răspunse:

— De vreme ce este hărăzită sultanului, mai degrabă vroi să i-o dau ca pe un peşcheş, fără a cere niciun preţ pe ea. Căci, o, darnicule vizir, întrucât mă întrebi, este de datoria mea să răspund. Îţi voi spune că aceşti zece mii de dinari de aur de-abia dacă mă despăgubesc de preţul puilor cu care am hrănit-o din copilăria ei, al hainelor scumpe cu care am îmbrăcat-o şi al cheltuielilor pe care le-am făcut cu învăţătura ei. Că i-am adus mai mulţi

dascăli, fără a mă zgârci, şi a învăţat scrierea frumoasa, temeiurile limbii arăbeşti şi cele ale limbii persieneşii, gramatica şi sintaxa, tâlcurile Cărţii celei sfinte, temeliile judecăţii dumnezeieşti şi obârşiile lor, cunoaşterea pravilelor, a binelui şi a răului, filosofia, geometria, medicina, măsurările şi daravelile moşiilor; dar străluceşte mai cu seamă la meşteşugul stihuirii, la cântecul din lăutele cele mai dulci şi mai felurite, şi la cântări din gură şi la dănţuiri; într-un sfârşit, a citit toate cărţile de stihuri şi de istorie. Iar toate acestea nu au făcut decât s-o ajute la a ajunge încă şi mai minunată ca fire şi ca suflet; şi drept aceea i-am şi dat numele de Anis Al-Djalis.

Vizirul spuse:

— De bună seamă că ai dreptate. Dar eu nu pot să pun jos mai mult de zece mii de dinari de aur. De altminteri, am să poruncesc să ţi se cântărească şi să ţi se socoteasca pe loc.

Şi, într-adevăr, vizirul Fadleddin puse numaidecat să se cântărească cei zece mii de dinari de aur dinaintea persanului, care îi luă. Da, până a pleca, negustorul cel bătrân de robi păşi înainte şi îi spuse vizirului:

— Cer îngăduinţă de la stăpânul nostru vizirul să-i dau un sfat.

Fadleddin răspunse:

— Fireşte! dă ceea ce ai!

Bătrânul spuse:

— Îl sfătuiesc pe stăpânul nostru vizirul să nu o ducă pe Anis Al-Djalis acum pe dată sultanului nostru Mohammad ben-Soleiman El-Zeini, întrucât fata de-abia astăzi a sosit din călătorie, iar osteneala şi schimbarea locurilor şi a apei au cam istovit-o. Încât cel mai bine, şi pentru tine şi pentru ea, este de a o ţine la tine în sarai vreme de încă zece zile; iar ea atunci are să se odihnească şi are să sporească în frumuseţe, şi are să facă o scaldă la hammam şi să-şi schimbe hainele. Şi numai atunci ai să poţi s-o înfăţişezi sultanului; şi, aşa ai să dobândeşti mult mai multă cinstire şi preţuire în ochii sultanului nostru!

Şi vizirul găsi că bătrânul era om de bun sfat, şi îi dădu ascultare. Şi o duse pe Anis Al-Djalis în saraiul său, unde puse să i se gătească o odaie anume, în care fata să se odihnească deplin.

Or, vizirul Fadleddin ben-Hacan avea un fiu de o frumuseţe minunată, ca luna la răsăritul ei. Chipu-i era de o albeaţă vrăjitoare; obrajii-i erau trandafiri şi, pe unul dintre ei, avea o aluniţă ca un strop de chihlimbar auriu; iar pe obraji sclipea un puf fraged şi mătăsos; şi în totului tot era precum spune poetul:

Ah, dulci-trandafiri obrajii lui,
Curmale coapte-n ploile luminii,
Cum altă bunătate-n lume nu-i –
Ca un tâlhar le-aş jefui ciorchinii!

Ci cum aş cuteza măcar să-ntind
Spre ele mâna? Mă cuprinde-o teamă
Că dac-ascult de tainicul meu jind
Să nu fiu nici măcar luat în seamă!

Şi-apoi la ce oare mi-ar folosi?
Că-n inimă şi-n suflet mi-a pătruns,
Iar ochii-mi doar pe el îl vor privi –
Şi-atâta numai îmi e de-ajuns.

Făptura-i este dulce şi mlădie,
Dar inima-i de piatră, ne-ndurată!
De ce nu vrea şi inima să-i fie
Cum îi e trupul, măcar câteodată?

Căci dacă dulcele lui boi ar vrea
Şi-ntreagă multrâvnita lui făptură
Să-i îmbuneze-oleacă inima,
Să-i dea un strop din blânda lor căldură,

Nu ar mai fi atâta de nedrept
Şi-atât de crud cu biata mea iubire,
Nu m-ar mai face să închid în piept
Atâta chin şi-atâta obidire.

Iar tu, cel care mă defaimi acum
Din pricina iubirii mele-amare,
Sub care zac şi-n care mă sugrum,
Prietene, poate mi-ai da crezare.

Că nu mai sunt întru nimic stăpân
Pe mine însumi: trupul meu şi vrerea
Sunt jertfele acestui joc păgân

Ce mi-a robit şi gândul şi puterea.

Şi nimenea nu este vinovat,
Nici el, nici eu, prietene, vezi bine,
Căci vinovatul cel adevărat
E numai biata inimă din mine.

Şi n-aş fi rob, şi n-aş simţi că mor
În starea cruntă care mă sfâşie,
Dacă frumosul meu asupritor
Ar dovedi un pic de dărnicie.

Or, tânărul acela, pe care îl chema Ali-Nur, nu ştia încă nimic despre cumpărarea frumoasei Anis Al-Djalis. Şi, de altminteri, vizirul, părintele său, o îndemnase mai presus de orice pe Anis Al-Djalis să nu uite poveţele pe care i le dăduse. Într-adevăr, vizirul îi spusese:

— Află, copilă dragă, că nu te-am cumpărat decât pe seama stăpânului nostru, sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini, şi spre a-i fi cadâna cea mai de frunte. Încât trebuie să fii cu ochii în patru şi să te fereşti cu grijă de toate ispitele care ar putea să te păteze şi să mă păteze şi pe mine. Aşa că se cade să te prevestesc că am un fecior cam pezevenghi, da băiat tare frumos. Nu e măcar o copilandră prin mahala care să nu i se fi dăruit de bună voia ei, şi el să nu se fi bucurat de floarea ei. Aşa că ai grijă mare de tine, fereşte-te a da ochii cu el, a-l face să-ţi audă măcar glasul ori a-i arăta chipul tău dezvelit, că vei fi pierdută, fără de abatere!

Iar Anis Al-Djalis îi răspunsese vizirului:

— Ascult şi mă supun!

Atunci vizirul, liniştit în privinţa aceasta, o lăsase şi se dusese la daravelile sale.

Or, din vrerea scrisă a lui Allah, lucrurile luară cu totul altă întorsătură decât cea râvnită de preabunul vizir. Într-adevăr, peste vreo câteva zile, Anis Al-Djalis se duse în hammamul din saraiul vizirului, iar copiliţele roabe îşi dădură toată silinţa să-i facă o scaldă care fu cea mai bună din viaţa lor. După ce îi spălară şi mâinile, şi picioarele, şi părul, o frământară şi o frecară, pe urmă o despărară frumos cu alifie de zahăr ars, îi turnară în plete o apă înmiresmată cu musc, îi zugrăviră cu hennea unghiile de la mâini şi de la picioare, îi alungiră cu kohl genele şi sprâncenele, aprinseră la picioarele ei căţui cu tămâie tare şi cu ambră sură, şi astfel îi înmiresmară

pielea toată. Pe urmă îi aruncară pe trup un ştergar mare care mirosea a flori de portocal şi de trandafir, îi strânseră părul într-o basma mare şi caldă, şi o duseră de la hammam în iatacul menit ei anume, unde soţia vizirului, mama frumosului Ali-Nur, sta şi o aştepta spre a-i ura urările îndătinate de după scaldă.

Când o văzu pe soţia vizirului, Anis Al-Djalis păşi înainte şi îi sărută mâna; iar soţia vizirului o sărută pe obrajii amândoi şi îi zise:

— O, Anis Al-Djalis, deie Allah să te simţi bine şi desfătată după scalda aceasta! O, Anis Al-Djalis, ce frumoaşă eşti acum, şi strălucitoare, şi înmiresmată! Ne luminezi casa care, avându-te pe tine, nu mai are trebuinţă de făclii!

Iar Anis Al-Djalis rămase tare tulburată, îşi duse mâna la inimă, apoi la buze şi la frunte şi, plecându-şi capul, răspunse:

— Iţi mulţumesc din inimă, o, stăpână şi maică a mea! Şi menească-ţi Allah toate harurile şi toate bucuriile, şi pe pământul acesta, şi în raiul său! Chiar ca scalda mi-a fost desfătătoare şi nu am avut decât numai o părere de rău: aceea că nu ai fost şi tu cu mine acolo!

Atunci mama lui Ali-Nur porunci să i se aducă frumoasei Anis Al-Djalis nişte şerbeturi şi nişte zumaricale, îi ură sănătate şi mistuire dulce, şi se gândi să se ducă şi ea să facă o scaldă la hammam.

Da, când să plece la hammam, soţia vizirului nu vru s-o lase pe Anis Al-Djalis singură, de teamă şi din prevedere, ci lăsă cu ea două roabe copiliţe şi le porunci să vegheze cu grijă uşa de la iatacul frumoasei Anis Al Djalis, şi le spuse:

— Fie orice-ar fi, să nu lăsaţi pe nimeni să intre la Anis Al-Djalis, care este dezbrăcată şi ar putea să răcească!

Iar cele două copiliţe roabe răspunseră, temenindu-se:

— Ascultăm şi ne supunem!

Atunci mama lui Ali-Nur, înconjurată de celelalte slujnice ale ei, se duse la hammam, după ce o sărută pentru ultima oară pe Anis Al-Djalis, care îi ură o scaldă desfătătoare.

Or, într-acestea, tânărul Ali-Nur intră în casă, o căută pe maică-sa ca să-i sărute mâna, cum făcea în toate zilele, şi nu o găsi. Atunci porni să străbată odăile şi ajunse la uşa de la iatacul dulcei Anis Al-Djalis. Şi le văzu pe cele două copiliţe roabe care străjuiau uşa şi care îi zâmbeau, că era atâta de frumos, iar ele atâta îl îndrăgiseră tainic. Şi flăcăul rămase nedumerit când văzu uşa aceea străjuită aşa, şi le întrebă pe cele două copile:

— Mama este aici?
Ele îi răspunseră, încercând să-l împingă îndărăt cu mânuţele lor:
— A, nu! a, nu! stăpâna noastră nu e aici! Este la hammam! la hammam! Este la hammam, o, stăpâne al nostru, Ali-Nur!
Atunci Ali-Nur întrebă:
— Păi, atunci voi ce faceţi aici, mieluşelelor? Daţi-vă la o parte, ca să intru aci să mă odihnesc!
Ele răspunseră:
— Să nu intri, o, Ali-Nur, să nu intri aci! Nu se află aci înăuntru decât stăpâna noastră cea tânără, Anis Al-Djalis!
Ali-Nur se minună:
— Care Anis Al-Djalis?
Ele răspunseră:
— Anis Al-Djalis cea frumoasă, pe care tatăl tău, stăpânul nostru, vizirul Fadleddin, a cumpărat-o cu zece mii de dinari pentru sultanul El-Zeini! A ieşit acuma de la hammam, e goală toată, numai cu un ştergar mare de la scaldă pe ea! Să nu intri, o, Ali-Nur, că are să răcească, şi stăpâna noastră are să ne bată! Să nu intri, Ali-Nur!
Or, estimp, Anis Al-Djalis auzea din iatacul ei vorbele acestea, şi gândea: „Ya Allah! oare cam cum o fi tânărul Ali-Nur ale cărui isprăvi mi le-a înşiruit vizirul, tatăl său? Cum o putea să fie acest băiat frumos, care nu a lăsat în toată mahalaua nicio copilă neatinsă şi nici o nevestică necercetată? Pe viaţa mea! ce-aş mai vrea să-l văd!” Şi, nemaiputând să se înfrâne, se sculă drept în picioare şi, încă mirositoare toată, cu trupul tot revărsând miresmele de la hammam, şi proaspătă toată, şi cu faptura deschisă către viaţă, păşi spre uşă, o întredeschise binişor şi se uită. Şi îl văzu. Şi era, Ali-Nur acela, întocmai precum luna în plinul ei. Şi, la acea privire doară, Anis Al-Djalis se cutremură de tulburare şi se înfioră în toată carnea ei. Şi, la rându-i, Ali-Nur, prin crăpătura uşii, avusese vreme să repeadă iute o aruncătură de ochi care îi dezvăluise toată frumuseţea tinerei Anis Al-Djalis.
Aşa că Ali-Nur, mânat de dorinţă, ţipă cu un glas atâta de tare la cele două copiliţe roabe, şi le hâţâi atâta de amarnic, încât ele, plângând, o luară la fugă din mâinile lui; se opriră în cealaltă odaie, care era deschisă, şi începură să se uite de departe la uşa iatacului, pe care tânărul Ali-Nur nici nu se ostenise s-o închidă în urma lui, după ce intrase la Anis Al-Djalis. Şi văzură în felul acesta tot ce se petrecu acolo.

Într-adevăr, Ali-Nur intră şi se duse drept la Anis Al-Djalis, care se aruncase pierdută pe divan şi, tremurând, cu ochii mari deschişi, aştepta în toată goliciunea ei vie. Ali-Nur îşi duse mâna la inimă şi se temeni între mâinile frumoasei Anis Al-Djalis şi îi spuse dulce:

— O, Anis Al-Djalis, pe tine te-a cumpărat tata cu zece mii de dinari de aur! Oare te-au pus ei şi pe celălalt taler spre a şti cât preţuieşti? O, Anis Al-Djalis, eşti mai frumoasă decât aurul topit, iar pletele tale sunt mai năvalnice decât coama leului din pustie, iar gâtul tău gol este mai dulce şi mai fraged decât spuma pârâului!

Ea răspunse:

— Ali-Nur, pentru ochii mei speriaţi te iveşti mai cumplit decât leul pustiei; pentru trupul meu care te doreşte, mai tare decât pardosul; iar pentru buzele mele care pălesc, mai ucigaş decât spada cea grea! Ali-Nur! tu eşti sultanul meu! şi tu mă vei avea! Vino!

Şi Ali-Nur, ameţit, păşi înainte şi se prăvăli pe divan, alături de Anis Al-Djalis. Şi perechea se înlănţui. Iar cele două copiliţe roabe de afară înmărmuriră. Că pentru ele era un lucru tare ciudat. Şi nu pricepeau. Ali-Nur, într-adevăr, după nişte sărutări straşnice şi dintr-o parte şi din cealaltă, se lăsă să alunece de pe divan, o prinse pe Anis Al-Djalis de picioarele amândouă, şi le petrecu imprejuru-i, le îndoi, şi facu ceea ce făcu. Iar Anis Al-Djalis îl cuprinse cu braţele, şi amândoi se strânseră bine. Şi, o bună bucată de vreme, nu mai fu decât un şir de sărutări zbuciumate. Şi Ali-Nur o muşca de buze pe Anis Al-Djalis, iar Anis Al-Djalis aşijderea pe Ali-Nur.

Atunci, cele două roabe fură cuprinse de o spaimă mare. Şi o luară la fugă speriate şi ţipând, şi se repeziră să caute adăpost în hammam la mama lui Ali-Nur, care tocmai ieşea de la scaldă. Şi le întrebă pe cele două fetiţe:

— Ce-aveţi de ţipaţi aşa şi plângeţi şi fugiţi, fetiţele mele?

Ele răspunseră:

— O, stăpână a noastră! o, stăpână a noastră!

Ea zise:

— Vai de mine! ce s-a întâmplat, ticăloase mici?

— O, stăpână a noastră, iacă tânărul nostru stăpân, Ali-Nur, ne-a bătut şi ne-a luat la goană. Pe urmă l-am vazut că intră la stăpâna noastră Anis Al-Djalis, şi o muşcă de buze, şi ea la fel pe el! Şi pe urmă nu ştim ce i-a mai făcut, întrucât ea suspina greu, şi el peste ea! Şi ne-am speriat rău de toate astea!

La spusele lor, soţia vizirului, măcar că era încălţată cu papucii cei înalţi de lemn de la hammam, şi în pofida vârstei ei înaintate, o luă la fugă, urmată de însoţitoarele sale, şi ajunse în iatac la Anis Al-Djalis, taman în clipa când Ali-Nur, după ce îşi isprăvise lupta cu fecioria dulcei Anis Al-Djalis, auzise ţipetele copiliţelor roabe şi îşi luase tălpăşiţa cât putuse de iute. Atunci soţia vizirului, cu chipul galben de tulburare, veni drept la Anis Al-Djalis şi îi zise:

— Da ce s-a întâmplat?

Ea răspunse, cu vorbele cu care pişicherul de Ali-Nur i le spusese şi pe care o învăţase să le spună mamei sale, dacă are s-o întrebe:

— O, stăpâna mea, pe când mă odihneam după scaldă, culcată pe divan, a intrat un tânăr pe care nu l-am mai văzut niciodată. Şi era tare frumos, o, stăpâna mea, ba chiar semăna cu tine la ochi şi la sprâncene! Şi mi-a zis: „Oare tu eşti acea Anis Al-Djalis pe care tatăl meu mi-a şi cumpărat-o pe zece mii de dinari?” Eu i-am răspuns: „Da, eu sunt Anis Al-Djalis, cea pe care vizirul a cumpărat-o pe zece mii de dinari! Şi îi sunt menită sultanului Mohammad ben-Soleiman El-Zeini!” El atunci mi-a spus râzând: „Ba nu, o, Anis Al-Djalis; tatăl meu poate că a avut asemenea gând mai înainte; dar s-a răzgândit şi mi te-a dăruit pe toată mie!” Eu atunci, o, stăpâna mea, care din copilăria mea nu sunt decât o roabă supusă, m-am supus! Şi-apoi socot că bine am făcut! Ah! mai bine să fiu roaba fiului tău, Ali-Nur, o, stăpână a mea, decât să ajung soţia legiuită fie chiar şi a califului care domneşte la Bagdad!

Atunci mama lui Ali-Nur zise:

— O, fata mea, ce nenorocire pe noi toţi! Ali-Nur, fiul meu, e un mare dezmăţat, şi te-a amăgit! Şi ia spune-mi, fata mea, ce ţi-a făcut?

Anis Al-Djalis răspunse:

— M-am lăsat toată în puterea lui, iar el m-a luat şi m-a înlănţuit.

Mama lui Ali-Nur întrebă:

— Dar te-a luat de tot, de tot?

Ea răspunse:

— Păi da! Ba chiar de trei ori, o, maică a mea!

La vorbele acestea, mama lui Ali-Nur strigă:

— O, fata mea, dezmăţatul acela te-a jefuit şi te-a pângărit!

Şi începu să plângă şi să se bată cu palmele peste ochi, şi toate roabele ei la fel se porniră să plângă şi să ţipe:

— Uf, ce nenorocire! uf, ce nenorocire!

Că, de fapt, ceea ce le înfricoşa pe mama lui Ali-Nur şi pe însoţitoarele mamei lui Ali-Nur era spaima pe care o aveau de tatăl lui Ali-Nur. Într-adevăr, vizirul, cât era el de bun şi de mărinimos de obicei, nu putea să îngăduiască un atare pocinog, mai cu seamă că era vorba de chiar sultanul şi, prin chiar aceasta, de cinstea şi de cinul vizirului. Şi se prea putea ca, în mânia lui, să ajungă a-l ucide cu chiar mâna sa pe Ali-Nur, fiul său, tânărul pe care în clipita aceea toate muierile de acolo îl şi plângeau ca pe un pierdut al bucuriei şi al dragostei lor.

Estimp, vizirul Fadleddin ben-Hacan intră şi le văzu pe toate femeile plângând deznădăjduite. Şi întrebă:

— Da ce s-a întâmplat, fetele mele?

Atunci mama lui Ali-Nur îşi şterse ochii, îşi suflă nasul şi grăi:

— O, părinte al lui Ali-Nur, jură-mi-te mai întâi pe viaţa Prorocului nostru (asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!) că ai să te supui în toate privinţele la ceea ce îţi voi spune! De nu, mai degrabă mor decât să vorbesc!

Atunci vizirul jură, iar soţia sa îi istorisi viclenia născocită de Ali-Nur şi nenorocirea fără de leac păţită de fecioria dulcei Anis Al-Djalis.

Ali-Nur îi făcuse să vadă multe de soiul acesta pe tatăl şi pe mama sa; dar la auzul pezeventlâcului de-acuma, vizirul Fadleddin încremeni, pe urmă îşi sfâşie hainele, se izbi cu pumnii în cap, îşi muşcă mâinile, îşi smulse barba şi îşi azvârli turbanul cât colo.

Atunci mama lui Ali-Nur încercă să-l îmbune şi îi zise:

— Nu te mai zbuciuma! că, în ceea ce priveşte cei zece mii de dinari, am să ţi-i dau eu îndărăt pe toţi, din banii mei, ori vânzând câteva nestemate de-ale mele.

Da vizirul strigă:

— O, femeie! ce tot spui tu? Au tu îţi închipui că plâng pierderea acelor bani de care puţin îmi pasă? Şi nu ştii tu că numai ştirbirea cinstei mele şi pierderea vieţii mele mă chinuie?

Iar soţia îi spuse:

— Da până la urmă nimic nu e pierdut, întrucât sultanul habar n-are nici măcar că Anis Al-Djalis ar fi pe lume şi, cu şi mai mult temei, că şi-a pierdut fecioria. Cu cei zece mii de dinari pe care am să ţi-i dau, vei cumpăra o roabă şi mai frumoasă pentru sultan; iar noi o s-o păstrăm pe Anis Al-Djalis pentru fiul nostru Ali Nur, pe care l-a şi îndrăgit şi care ştie ce odor vedem noi în ea; că este desăvârşită în toate privinţele.

Vizirul îi spuse:
— Păi, o, mamă a lui Ali-Nur, tu uiţi de vrăjmaşul pe care îl asmuţim pe urmele noastre, cel de al doilea vizir, El-Mohin ben-Saui, care într-o zi are să afle totul? În ziua aceea, Saui se va înfăţişă dinaintea sultanului şi îi va spune…

Ci în clipa aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, îşi curmă povestitul.

Dar când fu cea de a treizeci şi treia noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că vizirul Fadleddin i-a spus soţiei sale:
— În ziua aceea, vizirul Saui se va înfăţişa dinaintea sultanului şi îi va spune: „O, Măria Ta, iată că vizirul pe care tu îl pomeneşti toată ziua, şi a cărui credincioşie ţi-o socoti a fi neclintită, a luat de la tine zece mii de dinari ca să-ţi cumpere o roabă. Şi, într-adevăr, a cumpărat o roabă care nu îşi avea seamăn pe lume. Dar, întrucât a găsit-o minunată, i-a spus fiului său Ali-Nur, puşlamalei aceleia stricate: «Ia-o, fiul meu! mai bine să te bucuri tu de ea, decât sultanul cel bătrân, care şi-aşa are destule cadâne, de fecioria cărora nici măcar nu poate izbândi să se bucure!» Şi Ali-Nur acela, care şi-a făcut o îndeletnicire din a sparge fecioriile, a luat-o pe roaba cea frumoasă şi, într-o clipire de ochi, a şi străpuns-o dintr-o parte până în cealaltă. Şi iacătă-l acuma că îşi petrece mai departe vremea cu ea în tot felul de ticăloşii în chiar saraiul tatălui său, împresurat de femeile de lângă care nu se dezlipeşte neam, trântorul şi dezmăţatul, şi craidonul!” La vorbele vrăjmaşului meu Saui, grăi vizirul Fadleddin mai departe, sultanul, care mă preţuieşte, nu va vroi să creadă şi îi va spune: „Minţi, o, Mohin ben-Saui!” Şi Saui are să-i spună: „Îngăduie-mi sa dau năpusta, cu oaste, în casa lui Fadleddin, şi am să-ţi aduc roaba pe clipă pe dată, şi ai să te încredinţezi cum stă treaba, cu chiar ochiul tău!” Şi sultanul, care este schimbăcios, are să-i dea îngăduinţa; iar Saui are să se repeadă aici cu străjile, şi are s-o ia pe Anis Al-Djalis din mijlocul nostru, şi are s-o ducă între mâinile sultanului. Şi sultanul are s-o descoasă, iar Anis Al-Djalis nu va putea decât să mărturisească. Atunci vrăjmaşul meu Saui va ieşi biruitor şi va spune: „O, stăpâne al meu, vezi ce sfetnic de credinţă îţi sunt eu? Da ce să fac? E scris ca eu să fiu totdeauna mai prejos la tine, pe când vicleanul de Fadleddin are

să fie totdeauna bine văzut!” Atunci sultanul are să-şi schimbe simţămintele faţă de mine, şi are să mă pedepsească amarnic. Şi am să ajung de râsul tuturor celor care mă linguşesc şi mă preţuiesc astăzi! Şi am să-mi pierd şi viaţa, şi casa toată!

La vorbele sale, mama lui Ali-Nur îi spuse soţului ei:

— Dă-mi crezare, nu vorbi cu nimeni despre treaba aceasta şi nimeni nu are să afle nimic. Şi încredinţează-ţi soarta vrerii lui Allah! Şi nimic nu are să se întâmple, decât ceea ce a fost scris să se întâmple.

Atunci vizirul se linişti la vorbele ei, şi tihna coborî în sufletul lui, în ceea ce privea urmările de mai târziu; dar rămase tare înciudat pe fiul său Ali-Nur.

Cât despre tânărul Ali-Nur, apoi el ieşise în grabă din odaia dulcei Anis Al-Djalis, la ţipetele pe care le scoseseră cele două copiliţe roabe. Şi plecă să umble craina de colo până colo toată ziua şi nu se întoarse la sarai decât odată cu noaptea, şi grăbi să se furişeze la maică-sa, în iatacul femeilor, spre a ocoli mânia vizirului. Şi maică-sa, în pofida tuturor celor întâmplate, până la urmă îl sărută şi îl iertă; da îl ascunse cu grijă, ajutată într-un fel de toate femeile sale, care, în taină, o pizmuiau pe Anis Al-Djalis că îl avusese în braţe pe cerbul acela de neasemuit. Şi, de altminteri, toate înţelegeau să-i spună să fie cu ochii în patru faţă de mânia vizirului. Încât Ali-Nur fu nevoit, vreme de încă o lună de zile, să aştepte ca femeile să-i deschidă uşa de la iatacul mamei sale, unde se furişa fără zarvă, şi unde, cu îngăduinţa maică-sii, Anis Al-Djalis venea tainic să se întâlnească cu el.

Până ce, într-o zi, mama lui Ali-Nur, văzându-l pe vizir mai puţin îngândurat ca de obicei, îi zise:

— Da până când atâta mânie neclătinată asupra fiului nostru? O, stăpâne al meu, am pierdut-o, ce-i drept, pe roabă, da acuma vrei să-l pierdem şi pe fiul nostru? Că simt limpede că, dacă starea aceasta de lucruri are să mai ţină, fiul nostru Ali-Nur are să fugă pentru totdeauna din casa părinţilor săi, şi noi avem să-l plângem pe acest singur copil al nostru, rod al măruntaielor noastre!

Iar vizirul, tulburat, îi zise:

— Păi, ce cale să urmăm?

Ea răspunse:

— Deseară, petrece-ţi seara cu mine, şi când Ali-Nur are să vină, eu am să vă fac să vă împăcaţi. Iar tu, la început, să te faci că vrei să-l pedepseşti, ba chiar şi să-l omori, iar până la urmă ai să i-o dai pe Anis Al-Djalis de soţie.

Întrucât Anis Al-Djalis, din toate câte am putut eu să bag de seamă la ea, este minunată întru totul. Şi îi e drag de Ali-Nur, şi ştiu că şi lui Ali-Nur îi e drag de ea la fel. De altminteri, eu însămi, precum ţi-am spus, am să-ţi dau, din banii mei, preţul pe care l-ai cheltuit pentru cumpărarea dulcei Anis Al-Djalis!

Vizirul se luă după sfatul soţiei sale şi, de cum intră Ali-Nur în iatacul maică-sii, se şi repezi la el, îl trânti sub picioare şi ridică asupra-i un cuţit, ca spre a-l ucide. Atunci mama sări între cuţit şi fiul ei, şi strigă:

— Ce vrei să faci?

Vizirul răcni:

— Vreau să-l omor!

Mama spuse:

— Se căieşte!

Iar Ali-Nur zise:

— O, tată, ai avea inimă să mă înjunghii?

Atunci vizirul, cu ochii plini de lacrimi, zise:

— Da tu, nemernicule, cum ai avut cutezanţa să-mi răpeşti bunul şi poate că şi viaţa?

Şi Ali-Nur răspunse:

— Ascultă, o, părinte al meu, ce spune poetul:

Socoate-mă o clipă-atât de rău
Cât toate mişeliile din lume
Să le fi săvârşit spre răul tău!
Ci nu ştii că un om cu falnic nume
Nu poate osândi ca un călău,
Şi-l iartă pe cel păcătos, anume
De tot ce a greşit şi-i pare rău?

Şi nu ştii că aşa se cade-a face
Îndeosebi când bietul tău vrăjmaş
E-n mâna ta şi cu priviri buimace
Şi cu întregu-i suflet frânt chezaş,
Se roagă din genunea-n care zace
Jos umilit, când tu stai uriaş
Pe munte sus alături de soroace?

La auzul stihurilor, vizirul îi dădu drumul fiului său, pe care îl ţinea răsturnat sub genunchi, şi mila îi pătrunse în inimă, şi îl iertă. Atunci Ali-Nur se ridică, sărută mâinile tatălui şi ale mamei sale, şi luă un chip spăşit. Iar taică-său îi zise:

— O, fiul meu, de ce nu mi-ai spus că îţi era drag cu adevărat de Anis Al-Djalis, şi că nu era numai o toană trecătoare cum ai tu năravul! Că dacă aş fi ştiut că erai gata să te porţi cinstit faţă de Anis Al-Djalis a noastră, nu aş fi şovăit să ţi-o las în dar!

Ali-Nur răspunse:

— Da, de bună seamă, o, tată, sunt gata să-mi fac datoria faţă de Anis Al-Djalis!

Şi vizirul spuse:

— Dacă-i aşa, copile drag, singurul îndemn pe care am să ţi-l dau şi pe care nu trebuie să-l uiţi vreodată, pentru ca binecuvântarea mea să fie asupra-ţi totdeauna, este de a-mi făgădui că niciodată nu vei lua de soţie legiuită pe-o altă femeie decât pe Anis Al-Djalis, că nu ai s-o chinuieşti niciodată şi că niciodată nu ai să te lepezi de ea vânzând-o!

Şi Ali-Nur răspunse:

— Îţi fac jurământul, pe viaţa Prorocului nostru şi pe *Coranul* cel sfânt, că niciodată nu am să-mi iau altă soţie cât va trăi Anis Al-Djalis, că niciodată nu am s-o necăjesc şi că nu am s-o vând niciodată!

După acestea, toată casa fu cuprinsă de veselie; iar Ali-Nur putu să se bucure în voie de Anis Al-Djalis, şi să trăiască aşa mai departe cu ea, în desfătare, vreme de încă un an.

Cât despre sultan, Allah îl făcuse să uite cu desăvârşire de cei zece mii de dinari daţi vizirului Fadleddin pentru cumpărarea unei roabe frumoase. Ci, în ceea ce îl priveşte pe afurisitul de vizir ben-Saui, acela nu zăbovi a afla tot adevărul poveştii; da nu cuteza încă să spună ceva sultanului, ştiind cât de bine văzut, precum şi cât de îndrăgit este vizirul, tatăl lui Ali-Nur, atât de către sultan, cât şi de către tot norodul din Bassra.

Estimp, într-o bună zi, vizirul Fadleddin intră la hammam şi, grăbindu-se tare, ieşi înainte ca sudoarea să i se fi uscat; şi întrucât afară se petrecuse o mare schimbare de vreme, fu lovit de o pală de vânt straşnic şi care numaidecât îl doborî şi îl sili să stea la pat. Pe urmă starea i se înrăutăţi, nu mai închise ochii nici ziua, nici noaptea, şi ajunse la o slăbiciune care făcu din el umbra celui ce fusese. Atunci nu vroi să zăbovească mai mult a-şi îndeplini datorinţele de la urmă, şi porunci sa fie chemat la el fiul său Ali-

Nur, care se înfăţişă numaidecât dinaintea sa, cu ochii plini de lacrimi. Şi vizirul îi grăi:

— O, copilul meu, orice bucurie are o margine, orice bine un capăt, orice împrumut un soroc, şi orice pocal un zaţ amar. Astăzi este rândul meu să gust din pocalul morţii.

Pe urmă vizirul spuse stihurile acestea:

Se poate să te uite o zi moartea.
Ci-a doua zi se-arată să-şi ia partea.
Şi fiecare dintre noi dă zor
Înspre genunea noastră-a tuturor.
Că-n ochii Celui Preaînalt nu sunt
Nici vai, nici culmi pe-ntreg acest pământ:
Fiece culme-o calcă sub picioare,
Şi niciun om nu e nici mic, nici mare.
Şi nu s-a pomenit împărăţie,
În toată-această lume-a noastră vie,
Şi nici proroc, şi nici sultan să scape
De legea morţii, când îi vine-aproape
Că toţi suntem supuşii-acestei legi
Şi nimenea nu dăinuieşte-n veci.[56]

Pe urmă vizirul grăi mai departe aşa:

— Acuma, fiul meu, nu îmi mai rămâne decât o povaţă să-ţi dau, anume aceea de a-ţi pune tăria întru Allah, de a nu pierde niciodată din ochi ţelurile din urmă ale omului şi mai ales de a avea totdeauna multă grijă de fiica noastră, Anis Al-Djalis, soţia ta!

Atunci Ali-Nur răspunse:

— O, părinte al meu, iacătă că ne laşi! şi se mai află pe pământ vreunul ca tine? Nu erai ştiut decât ca un făcător de bine, şi, în sfânta zi de vineri, predicatorii cucernici pomeneau numele tău de la altarul din geamiile noastre, spre a te binecuvânta şi spre a-ţi ura viaţa lungă!

Iar Fadleddin mai spuse:

— O, copilul meu, mă rog lui Allah să mă primească şi să nu mă alunge de la el!

Pe urmă rosti cu glas tare cele două mărturisiri de credinţă ale legii noastre: „Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! şi

mărturisesc că Mohamed este prorocul lui Allah!” după care scoase suspinul de pe urmă şi fu scris pe veci în şirul aleşilor preafericiţi.

Şi numaidecât întregul sarai se umplu de ţipete şi de vaiete; şi ştirea ajunse la sultan; şi toată cetatea Bassrei nu zăbovi a afla de moartea vizirului Fadleddin ben-Hacan; şi toţi locuitorii, până şi copiii cei mici de prin şcoli îl plânseră. La rândul său, Ali-Nur nu precupeţi nimic, în ciuda mâhnirii sale, spre a face înmormântarea vrednică de pomenirea părintelui său. Şi, la înmormântare, veniră toţi emirii şi toţi vizirii, chiar şi pizmătăreţul Ibn-Saui, care fu nevoit să poarte racla, ca şi ceilalţi dregători de frunte, mai-mari ai împărăţiei, şi toţi locuitorii din Bassra, fără de abatere. Iar la ieşirea mortului din casă, şeicul care stărostea înmormântarea prociti în cinstea mortului stihurile acestea, dintr-un potop de multe altele:

I-am spus acelui ce-a fost pus să-l spele:
Aminte ia la sfaturile mele:
Spală-l, prietene, cu apa ta,
Da scaldă-l de asemeni, nu uita,
Şi-n lacrimile ochilor ce-l plâng,
Şi-l preamăresc, şi-n jurul lui se strâng
Că-s de prisos balsamurile toate,
Mirodiile mult îndătinate!
Ca să-l îmbălsămezi cum se cuvine,
Ai la-ndemână olurile pline
Cu-oleul sfânt al facerii de bine
Şi-al frumuseţii faptelor lui rare
Ce ne-au fost bucurii şi sărbătoare!
Nu auziţi, cu vaiete şi plângeri,
Cum vin din ceruri cetele de îngeri?
Povara grea a greului sicriu,
Pe umerii celor ce-l duc şi-l ştiu,
Neîndoielnic că e mai uşoară,
Decât povara care ne doboară,
A milelor cu care ne-a-ncărcat
Pe când trăia şi ne-a ajutorat![57]

După înmormântare, Ali-Nur purtă multă vreme haine cernite şi şezu multă vreme închis în casă, neîngăduind să vadă pe cineva ori să fie văzut

de cineva, şi rămase în starea aceea de mâhnire o bună bucată de vreme.

Da într-o bună zi, pe când şedea posomorât, auzi că bate cineva la uşă, şi se duse să deschidă chiar el, şi văzu că intră un tânăr de vârsta lui, fiul unuia dintre prietenii cei vechi şi tovarăş de ospeţe al răposatului său părinte, vizirul; tânărul acela îi sărută mâna lui Ali-Nur şi îi spuse:

— Stăpâne al meu, orice om trăieşte în urmaşii lui, iar un fiu ca tine nu poate să fie decât fiu strălucit al părintelui său! Nu se cade aşadar să te zbuciumi veşnic, şi nu da uitării spusele cele sfinte ale Domnului celor de demult şi al celor de acum, Prorocul nostru Mohamed (asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!) carele a spus: „Vindecă-ţi sufletul şi nu ţine jale după făptura cea trecătoare!"

La vorbele acestea, Ali-Nur nu putu să găsească nimic de cârtit; şi numaidecât se hotărî să pună capăt mâhnirii, măcar de ochii lumii. Se sculă, se mută în sala de oaspeţi şi porunci să se aducă acolo toate lucrurile trebuitoare, pentru a-şi primi cu cinstire musafirii. Şi, din ceasul acela, deschise uşile casei şi începu să primească toţi prietenii, şi tineri şi bătrâni. Da legă chelemet îndeosebi cu zece tinerei, fiii celor mai de seamă negustori din Bassra. Şi, în cârdăşie cu ei, Ali-Nur începu să-şi petreacă vremea în desfătări şi în zaiafeturi necurmate; şi nu era ins căruia să nu-i dea peşcheş vreun lucru de preţ; şi nu primea vreun ins fără ca numaidecât să nu dea un ospăţ în cinstea lui. Şi săvârşea toată risipa asta cu atâta nepăsare, în ciuda mustrărilor înţelepte ale soţiei sale Anis Al-Djalis, încât într-o zi chivernisitorul său, speriat de o atare risipă, veni la el şi îi zise:

— O, stăpâne al meu, tu nu ştii că prea marea filotimie dăunează şi că prea multe daruri secătuiesc bogăţia? Şi nu ştii că acela care dă fără de socoteală sărăceşte? Încât ce adevărat grăieşte poetul care spune:

Păstrez cu multă grijă banii mei,
Şi-n loc să-i las să plece-n lumea toată,
Mai bine-i torn în drugi de aur grei.
Că ei îmi sunt şi pavăză şi spadă.

A-i împărţi la cei care mi-i vor
Oare n-ar însemna nechibzuinţă?
N-ar însemna oare să dărui lor
Odihna mea, pe-o neagră suferinţă?

Căci duşmanii mei toţi se vor grăbi

Să-i bea şi să-i mănânce de îndată,
Şi nici măcar nu vor catadicsi
S-ajute-un biet sărac măcar o dată.

Încât fac bine să-mi ascund arginţii
De omul rău şi lacom, ce nu ştie
Să curme-o clipă şirul suferinţii
Al semenului ros de sărăcie.

Că-i vai de cel sărac, mai abitir!
În van aleargă el ca o cămilă
Neadăpată de cinci zile-n şir –
Tot nu găseşte nicăierea milă.

Şi umblă necăjit şi amărât,
Târându-şi zilele de azi pe mâine,
Sătul de sărăcie până-n gât
Şi ugilit pe lume ca un câine.

Vai de cel fără bani şi-ndatorat,
De-ar fi el şi-nvăţatul cel mai mare
Dintre-nţelepţi, şi mai străluminat
Decât e-n ceruri luminatul soare!

La auzul stihurilor rostite de chivernisitorul său, Ali-Nur se uită înveselit la el şi îi zise:

— Nicio vorbă de-a ta n-ar putea să aibă vreo înrâurire asupra mea. Află dar, odată pentru totdeauna, că nu am decât un lucru să-ţi spun: atâta vreme cât, făcându-ţi socotelile, găseşti că încă mai am ce să pun pe masă, fereşte-te a mă face să mă frământ şi să duc grija mesei mele! că ce minunată dreptate are poetul care spune:

Dacă-ntr-o zi aş sărăci cu totul,
Cum voi trăi, lipsit de orice spor?
Voi da uitării desfătări trecute,
Şi n-am să mişc nici mână, nici picior.[58]

Ci arătaţi-mi vreun zgârcit pe lume
Să fie lăudat că e zgârcit!

Sau arătaţi-mi un om darnic care
De dărnicia lui să fi murit!

La auzul stihurilor rostite de Ali-Nur, chivernisitorul nu mai avu decât să plece, temenindu-se cu cinstire faţă de stăpânul său Ali-Nur, şi se duse să-şi vadă de treburi.

Cât despre Ali-Nur, din ziua aceea nu mai ştiu să pună margini dărniciei şi bunătăţii firii sale, care îl facea să dea prietenilor, ba chiar şi străinilor, tot ce avea.

Era destul ca unul dintre oaspeţii lui să-i spună: „Ce frumos e lucrul ăsta!” pentru ca numaidecât Ali-Nur să-i răspundă: „Păi e al tău!”; ori ca un altul să-i spună: „O, scumpe doamne, ce moşie frumoasă ai tu în cutare loc!”, pentru ca Ali-Nur să-i şi spună: „Am s-o scriu numaidecât pe numele tău”, şi cerea să i se aducă pe dată calamul, călimara de aramă şi hârtia, şi scria casa ori moşia pe numele prietenului său, şi pecetluia senetul cu pecetea sa. Şi o ţinu aşa răstimp de un an întreg; şi dimineaţa da un ospăţ la toţi prietenii săi, iar seara le da un alt ospăţ, totdeauna în sunete de lăute şi aducându-i acolo pe cântăreţii cei mai buni şi dănţuitoarele cele mai vestite.

Cât despre soţia sa, Anis Al-Djalis, ea nu mai era ascultată ca înainte, ba chiar, de la o vreme, Ali-Nur o şi cam dase uitării; iar ea nu se plângea, ci se alina cu poeziile şi cu cărţile pe care le citea. Iar într-o zi, când Ali-Nur intră în iatacul ei, îi spuse:

— O, Nur, lumină a ochilor mei, ascultă stihurile acestea ale unui poet:

Da, hotărât, cu cât faci mai mult bine,
Cu-atât ţi-e viaţa şi mai fericită.
Dar teme-te şi de ceea ce vine:
De lovitura dată de ursită.

Noaptea-i făcută ca să dormi, fireşte,
Să-ţi liniştească sufletul fierbinte;
Ci tu te-ai apucat de mult, orbeşte,
Să risipeşti asemeni ceasuri sfinte!

Încât să nu te minunezi odată
Când nemiloasă, într-un zori de zi,
Va izbucni din noaptea-ntunecată
Nenorocirea, şi te va lovi![59]

Abia isprăvi Anis Al-Djalis de procitit stihurile, că se şi auziră nişte bătăi la uşa de-afară. Şi Ali-Nur ieşi din iatacul soţiei sale şi se duse să deschidă; şi era chivernisitorul. Ali-Nur îl pofti într-o odaie de lângă sala de ospeţe în care, la ceasul acela, se aflau mai mulţi prieteni obişnuiţi care aproape că nici nu se mai despărţeau de el. Şi Ali-Nur îi spuse chivernisitorului:

— Ce e, de ai înfăţişarea asta mohorâtă?

Chivernisitorul răspunse:

— O, stăpâne al meu, s-a întâmplat beleaua de care îmi era aşa de frică pentru tine!

El zise:

— Păi cum?

El răspunse:

— Află că rostul meu s-a sfârşit, întrucât nu mai am sub mână nimic al tău de chivernisit. Şi nu mai ai niciun fel de moşie şi nimic altceva care să preţuiască un obol, sau baremi mai puţin decât un obol. Şi iacătă că îţi aduc terfeloagele cu cheltuielile pe care le-ai făcut, şi terfeloagele cu avuţiile tale.

Când auzi vorbele acestea, Ali-Nur nu putu decât să-şi lase capu-n jos, şi grăi:

— Numai întru Allah este tărie, numai el este Atotputernic!

Or, unul dintre prietenii din sala de ospeţe taman auzi schimbul acela vorbe şi zori să dea fuga îndată să ducă vestea şi celorlalţi, şi le spuse:

— Ascultaţi ştirea! iacătă că Ali-Nur nu mai are nici baremi un obol ca avere!

Şi chiar în clipita aceea intră şi Ali-Nur care, parcă spre a întări adevărul celor spuse, era schimbat de tot la chip şi avea o înfăţişare tare răvăşită.

Când îl văzu aşa, unul dintre oaspeţi se ridică, se întoarce către Ali-Nur şi îi zise:

— O, stăpâne al meu, aş vrea să-ţi cer îngăduinţă să plec, întrucât nevastă-mea urmează să nască taman în noaptea asta, şi chiar că nu pot s-o las singură. Aşa că sunt dator să mă duc la ea cât mai repede!

Şi Ali-Nur îi îngădui. Atunci se ridică al doilea, care spuse:

— O, stăpâne Ali-Nur al meu, trebuie numaidecât să mă duc chiar astăzi la fratele meu, care sărbătoreşte datina tăierii-mprejur a copilului său!

Şi Ali-Nur îi îngădui. Pe urmă, fiecare oaspete se ridică la rându-i şi găsi o pricină spre a pleca, şi tot aşa până la cel mai de pe urmă, încât Ali-Nur se

pomeni singur în mijlocul sălii de ospeţe. Trimise atunci după Anis Al-Djalis şi îi spuse:

— O, Anis Al-Djalis, încă nu ştii ce mi-a căzut pe cap!

Şi îi povesti tot ce i se întâmplase.

Ea răspunse:

— O, stăpâne al meu Ali-Nur, e multă vreme de când nu contenesc a te face să te temi de ceea ce până la urmă ţi s-a întâmplat astăzi. Da nu m-ai ascultat niciodată, ba chiar într-o zi mi-ai procitit aceste stihuri, drept orice răspuns:

De-ţi bate-n poartă cândva bogăţia
Şi-ţi trece pragul – prinde-o fără teamă!
Te bucură de ea precum ţi-e placul
Şi dă-o şi la prieteni, mai cu seamă.
Că s-ar putea-ntr-o bună zi să-ţi scape,
Şi n-ai să poţi să îi mai iei vreo vamă!

Ci dacă ea s-a hotărât anume
Să-şi caute-adăpost în casa ta,
Slujeşte-te de ea fără măsură:
Nu dărnicia ta o va curma!
Iar de s-ar hotărî cumva să plece,
Nu pentru calicia ta va sta!

Aşa că, atunci când te-am auzit procitind stihurile, mi-am ţinut gura şi n-am vrut să-ţi întorc vorba.

Ali-Nur îi spuse:

— O, Anis Al-Djalis, ştii bine că n-am precupeţit nimic faţă de prietenii mei, şi pentru ei mi-am irosit toate bunurile! Încât nu cred că acuma ei ar putea să mă părăsească la nevoie!

Şi Alis Al-Djalis îi răspunse:

— Pe Allah! îţi jur că nu au să-ţi fie de niciun ajutor!

Şi Ali-Nur zise:

— Ei bine! din clipita aceasta am să mă ridic şi am să mă duc să-i caut unul câte unul, şi am să bat la uşa lor; şi fiecare dintre ei are să-mi dea cu mărinimie ceva bani; şi în felul acesta am să-mi înjghebez un temei, pe care am să-l folosesc spre a face negustorie; şi am să las pustiei petrecerile şi chiolhanurile, pentru totdeauna!

Şi chiar că se ridică numaidecât şi se duse pe uliţa din Bassra pe care locuiau prietenii săi, că toţi prietenii săi locuiau pe uliţa aceea care era cea mai frumoasă. Bătu la cea dintâi uşă, şi veni să-i deschidă o arăpoaică, şi îl întrebă:

— Cine eşti?

El îi răspunse:

— Spune-i stăpânului tău că Ali-Nur se află la uşă şi că îi trimite vorba asta: „Sluga ta Ali-Nur îţi sărută mâinile şi aşteaptă urmarea dărniciei tale!"

Şi arăpoaica se duse să-i ducă ştirea stăpânului ei, care ţipă la ea:

— Du-te repede îndărăt şi spune-i că nu sunt aici!

Şi arăpoaica se duse să-i spună lui Ali-Nur:

— O, stăpâne al meu, stăpânul meu nu este aici!

Şi Ali-Nur cugeta în sine-şi: „Iacătă un plod de căţea! se ascunde de mine! Da ceilalţi nu sunt toţi plozi de maidan!"

Şi se duse să bată la uşa altui prieten şi să ceară să i se spună aceleaşi vorbe ca şi celui dintâi; da şi cel de al doilea îi trimise acelaşi răspuns. Atunci Ali-Nur prociti stihurile acestea:

Nici n-ajunsei de-a bine-n faţa casei,
Că o şi auzii sunând pustie,
Şi-i şi văzui pe toţi cum fug, de frică
Să nu le pun firava dărnicie
La vreo-ncercare, orişicât de mică.[60]

Pe urmă îşi zise: „Pe Allah! trebuie să mă duc să-i cercetez pe toţi, cu nădejdea că voi găsi măcar unul care să facă singur ceea ce ticăloşii ăştia nu au făcut." Da nu putu să găsească niciunul care să primească a-l vedea ori care să poruncească să i se dea măcar o bucată de pâine. Atunci nu putu decât să-şi procitească aceste stihuri:

Când e bogat, omul este ca pomul:
Se-adună împrejurul său tot omul,
Cât timp e plin de roade-mbietoare;
Dar când tot rodul de pe ramuri moare,
Îl lasă toţi, şi-n altă parte fug,
După alt pom cu poame din belşug
Aşa-s croiţi toţi fiii-acestui veac,
Bolnavi de-aceeaşi boală fără leac;

Nici măcar unul nu am întâlnit
Care să fi rămas nemolipsit.

După care chiar că fu nevoit să se ducă la Anis Al-Djalis să-i spună, cu fruntea tare îngrijorată:

— Pe Allah! niciunul dintre ei nu a vrut să se arate!

Ea îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu ţi-am spus eu că n-au să te ajute cu nimic? Acuma te sfătuiesc să începi a vinde bucăţică cu bucăţică lucrurile şi bunurile de preţ pe care le avem în casă. Şi asta ne va îngădui să mai trăim încă o vreme.

Şi Ali-Nur facu precum îl sfătuise Anis Al-Djalis. Ci, după o bucată de vreme, nu mai rămase în casă nimic de vândut. Atunci Anis Al-Djalis îl luă pe Ali-Nur care plângea şi îi zise:

— O, stăpâne al meu, de ce plângi? Oare eu nu sunt încă aici? Şi oare nu sunt eu tot Anis Al-Djalis, de care spui că e cea mai frumoasă dintre femeile arabe? Ia-mă, aşadar, şi du-mă la sukul de robi, şi vinde-mă! Oare ai uitat că am fost cumpărată pe zece mii de dinari de aur de către răposatul tău părinte? Aşa că nădăjduiesc că Allah te va ajuta la această vânzare şi ţi-o va face spornică, şi va mijloci să fiu vândută la un preţ încă şi mai ridicat decât întâia oară. Cât despre despărţirea noastră, ştii bine că, dacă Allah a scris că avem să ne găsim iarăşi într-o zi, avem să ne găsim iarăşi!

Ali-Nur îi răspunse:

— O, Anis Al-Djalis, niciodată n-am să mă învoiesc să mă despart de tine, fie măcar şi pe un ceas!

Ea îi răspunse:

— Nici eu nu mă învoiesc, o, stăpâne Ali-Nur al meu! Da nevoia este adeseori lege, precum spune poetul:

Nu te sfii să faci orice pe lume, când te sileşte neagra trebuinţă.
Şi nu da îndărăt de la nimic, cât nu treci peste buna-cuviinţă.
Şi nu-ţi mai bate capu-ngrijorat, cât n-ai pricină-ntemeiată bine.
Iar pricinile cu temei întreg, de judeci cum se cade, sunt puţine.

La stihurile acestea, Ali-Nur o luă pe Anis Al-Djalis în braţe, o sărută pe plete şi, cu lacrimi pe obraji, rosti aceste stihuri:

Te rog, mai stai o clipă-n prag, iubire!

Şi lasă-mă din ochii tăi acum
Doar o privire, numai o privire
Să-mi iau ca hrană pe amarul drum,
Şi-n ucigaşa noastră despărţire,
Pe inima-mi făcută praf şi scrum,
Balsam să fie-n ceasul de pieire.
Ci dacă-ţi pare ruga mea prea mare,
Nu-mi da nimic, şi lasă-mă pierdut,
Şi-n trista-mi părăsire, şi-n uitare,
Şi-n jalea neagră-n care am căzut.

Atunci Anis Al-Djalis începu să-i vorbească lui Ali-Nur cu nişte vorbe atâta de dulci, încât îl hotărî să ia calea pe care i-o arăta ea, dovedindu-i că nu avea decât numai mijlocul acesta de a ocoli, el, Ali-Nur, fiul lui Fadleddin ben-Hacan, o sărăcie necuvenită lui. Aşa că Ali-Nur ieşi cu ea şi o duse la sukul de robi, şi luă legătura cu telalul cel mai iscusit şi îi spuse:

— Trebuie să ştii, o, misitule, preţul celei pe care ai s-o pristăveşti în târg. Aşa că să nu greşeşti!

Şi misitul îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, Ali-Nur, sunt sluga ta şi îmi cunosc îndatoririle şi cinstirile pe care ţi le datorez!

Atunci Ali-Nur intră cu Anis Al-Djalis şi cu telalul într-o odaie din han, şi ridică iaşmacul care acoperea chipul dulcei Anis Al-Djalis. La vederea ei, misitul strigă:

— Ya Allah! păi este roaba Anis Al-Djalis, pe care chiar eu i-am vândut-o răposatului vizir pe zece mii de dinari de aur, acuma-s abia doi ani!

Şi Ali-Nur răspunse:

— Da, chiar ea este!

Atunci misitul zise:

— O, stăpâne al meu, orice făptură îşi poartă soarta agăţată la gât şi nu poate să scape de ea! Da mă jur ţie că am să mă slujesc de toată priceperea mea ca s-o vând cât mai bine pe roaba ta, şi la preţul cel mai ridicat din suk!

Şi numaidecât telalul dădu fuga chiar la locul unde toţi negustorii aveau obiceiul să se întâlnească, şi aşteptă să se strângă toţi acolo, îndârdoraţi cum erau la ceasul acela, mai peste tot, să cumpere roabe de prin toate părţile şi să le înghesuie pe toate în colţul acela din târg unde se găseau şi turcoaice, şi grecoaice, şi circazience, şi abisinience, şi altele. Când văzu că toţi

negustorii erau acolo şi că tot locul era plin de mulţimea de misiţi şi de cumpărători, misitul se ridică repede, se sui pe o piatră mare şi strigă:

— O, voi toţi, negustorilor, şi voi, oameni plini de bogăţii şi de bunuri, să ştiţi că nu tot ce-i rotund este nucă, nu tot ce-i lung este banană; nu tot ce-i alb este untură; nu tot ce-i roşu este vin; nu tot ce-i negricios este curmală! O, negustori vestiţi între negustorii din Bassra şi din Bagdad, iacătă că aduc astăzi dinaintea judecăţii şi preţuirii voastre un mărgăritar ales şi nepereche, care, dacă e să fim drepţi, preţuieşte mai mult decât toate bogăţiile strânse la un loc! Aşa că să spuneţi voi la sultan-mezat preţul de strigare pentru început, ca deschidere a vânzării! Da veniţi să vedeţi, mai întâi, cu ochii voştri!

Şi îi stârni pe toţi să vină s-o vadă pe Anis Al-Djalis, şi numaidecât toţi căzură la învoială să înceapă cu a deschide vânzarea la strigarea de patru mii de dinari ca preţul cel dintâi la mezat.

Atunci misitul strigă:

— La patru mii de dinari, mărgăritarul roabelor albe!

Şi numaidecât un negustor ridică preţul strigând:

— La patru mii cinci sute de dinari!

Dar taman în clipita aceea, vizirul Saui trecea călare prin sukul de robi şi îl văzu pe Ali-Nur cum sta în picioare lângă telal, şi pe telal cum striga preţul. Şi cugetă în sineşi: „Pramatia asta de Ali-Nur pesemne că a venit să-şi vândă acuma roaba cea mai de pe urmă, după ce şi-a vândut toate lucrurile din casă!” Şi numaidecât auzi că era vorba de preţul unei roabe albe, şi gândi: „Ali-Nur de bună seamă că taman îşi vinde roaba, tânăra cu pricina, întrucât socot eu că nu mai are un ban. Ah, de-ar fi adevărat, ce mi s-ar mai răcori inima!” Atunci îl strigă pe telal, care veni pe dată, cunoscându-l pe vizir, şi sărută pământul dintre mâinile lui, iar vizirul îi spuse:

— Vreau să cumpăr eu roaba pe care o strigi la mezat. Adu-mi-o degrabă, ca s-o văd!

Şi telalul, care nu avea cum să nu se supună poruncii vizirului, zori s-o aducă pe Anis Al-Djalis şi îi trase la o parte iaşmacul dinaintea vizirului. La vederea acelui chip fără de asemuire şi a tuturor nurilor puiandrei şi a boiului ei desăvârşit, vizirul rămase înmărmurit şi grăi:

— La ce preţ a ajuns?

Telalul răspunse:

— La patru mii cinci sute de dinari, la cea de a doua strigare.

Şi vizirul spuse:

— Ei bine, o iau eu la preţul acesta!

Şi, după ce grăi aşa, îi ţintui cu privirile pe toţi negustorii, care nu cutezau să mai urce preţul, şi niciunul dintre ei nu avu îndrăzneala să dea mai mult, ştiindu-se ce răzbunare are să-şi croiască vizirul asupra cutezătorului. Pe urmă vizirul adăugă:

— Da ce ai, bre, telalule, de-ai rămas înţepenit aşa? Hai odată, întrucât iau roaba pe patru mii de dinari şi îţi dau din ei cinci sute pentru osteneala ta!

Iar telalul nu ştiu ce să răspundă şi, cu capu-n jos, se duse la Ali-Nur ceva mai încolo şi îi zise:

— O, stăpâne al meu, ce nenorocire pe noi! Roaba ne scapă din mâini la un preţ de râs, pe nimic! Şi, precum poţi să bagi de seamă, tocmai vizirul cel aprig Ben-Saui, vrăjmaşul răposatului tău părinte, este cel care pesemne că a dibăcit că roaba era bunul tău, şi nu ne-a lăsat să ajungem la preţul adevărat. Vrea s-o ia la preţul de la cea de a doua strigare. Ba, dacă am fi încredinţaţi că are s-o plătească în bani peşin şi pe loc, ne-am mai mângâia oleacă şi i-am mulţumi lui Allah, măcar şi pentru puţinul de-acum! Da eu ştiu că vizirul acesta al prăpădului este cel mai rău platnic de pe lume, şi îl cunosc de multă vreme, şi îi cunosc toate tertipurile şi răutăţile. Iacătă ce trebuie să fi ticluit în răutatea lui: are să-ţi scrie un senet de datorie pe care să ţi-l plătească vreun vechil de-al lui, la care are să trimită vorbă tainic să nu-ţi plătească nimic-nimic. Şi, ori de câte ori vei vrea să te duci să-i ceri să-ţi plătească, vechilul are să-ţi spună: „Am să-ţi plătesc mâine!” Iar mâinele acela nu are să vină niciodată. Iar tu ai să fii atâta de sătul şi de scârbit de atâtea târomeli, încât până la urmă ai să ajungi cu ei la un târg şi ai să le dai hârtia iscălită de către vizir: şi pe dată vechilul are s-o înşface şi s-o rupă! şi-aşa pierzi neabătut preţul roabei tale!

La vorbele telalului, Ali-Nur fu pradă unei mânii de-abia stăpânite şi îl întrebă pe telal:

— Ce-i de făcut?

El răspunse:

— Am să-ţi dau un sfat, prin care ai să ajungi la cel mai bun capăt: eu am să mă îndrept către mijlocul sukului, ducând-o cu mine pe Anis Al-Djalis. Tu atunci să te repezi după mine şi să smulgi roaba şi să-i zici: „Nemernico! unde te duci? păi nu ştii că e vorba numai de un jurământ pe care să mi-l împlinesc, de vreme ce m-am jurat că am să mă prefac că te vând în sukul de robi spre a te îngenunchea şi a îndrepta firea ta cea rea de acasă!” Pe urmă s-o loveşti de două, trei ori şi s-o duci! şi-atunci toată lumea, precum

şi vizirul, vor crede că într-adevăr nu ai adus roaba la suk decât spre a-ţi împlini jurământul!

Iar Ali-Nur se învoi şi zise:

— Iată într-adevăr gândul cel mai bun!

Atunci telalul se depărtă, se duse în mijlocul sukului, luă roaba de mână, o aduse dinaintea vizirului El-Mohin ben-Saui, şi îi zise:

— Doamne, stăpânul roabei este insul de colo, la câţiva paşi mai sus de noi! Da ia uite-l că vine încoace!

Şi chiar că Ali-Nur se apropie de ceata lor, o înhăţă repezit pe Anis Al-Djalis, îi trase un ghiont şi ţipă la ea:

— Vai de tine! păi tu nu ştii că nu te-am adus la suk decât ca să-mi împlinesc jurământul? Întoarce-te numaidecât acasă şi să ai grijă de-aci înainte să nu mai fii neascultătoare, precum ai fost. Şi să nu cumva să socoţi că am trebuinţă de preţul vânzării tale închipuite! Şi, de altminteri, chiar dacă aş ajunge la ananghie, mai degrabă mi-aş vinde toate lucrurile din casă până la cel din urmă, şi praful lor, şi tot ce mai am, decât să gândesc a te vinde pe tine în suk!

La vorbele lui Ali-Nur, vizirul Ben-Saui strigă:

— Vai de capul tău, tinere smintit! Vorbeşti de parcă ţi-ar mai fi rămas vreun lucru sau ceva de cumpărat ori de vândut. Ştiu toţi că nu mai ai un chior!

Spuse, şi vru să păşească spre el şi să-l înşface. La priveliştea aceea, toţi negustorii şi toţi telalii se uitară la Ali-Nur, care le era cunoscut şi tare drag tuturor, şi ei încă îl mai ţineau minte pe părintele lui, care le fusese tuturora un ocrotitor adevărat şi bun. Atunci Ali-Nur le spuse:

— Ati auzit cu totii vorbele neobrăzate ale acestui ins; aşa că vă iau pe toţi de mărturie!

Iar vizirul, la rându-i, le zise:

— O, negustorilor, numai din cinstire faţă de voi nu îl ucid dintr-o lovitură pe neobrăzat!

Şi negustorii toţi se uitară unul la altul pe furiş, şi îşi făcură semn din ochi ca spre a zice: „Îl sprijinim pe Ali-Nur!” şi cu glas tare grăiră:

— Chiar că aceasta-i o daravelă care nu ne priveşte. Descurcaţi-vă amândoi cum puteţi!

Şi Ali-Nur, care de felul lui era plin de bărbăţie şi de curaj, se repezi la frâul calului vizirului, îl apucă pe vizir cu o mână şi-l smulse din şa şi-l

doborî la pământ. Pe urmă îi puse un genunchi în piept şi începu să-i care la pumni în cap, în pântece şi peste tot, şi îl scuipă în ochi, şi-i spuse:

— Câine, plod de câine şi pui de lele, fie afurisit taică-tău, şi tatăl lui taică-tău, şi tatăl maică-tii, o, afurisitule, o, împuţitule!

Pe urmă îi mai altoi un pumn amarnic în falcă, şi-i rupse câţiva dinţi; şi sângele năclăi barba vizirului, care, de altminteri, căzuse chiar în mijlocul unei băltoace de noroi.

La priveliştea aceea, cei zece robi care veniseră cu vizirul îşi traseră spadele şi vrură să se repeadă la Ali-Nur să-l căsăpească şi să-l facă bucăţi. Dar mulţimea toată li se puse în cale şi le strigă:

— Ce vreţi să faceţi şi ce vă băgaţi? Stăpânul vostru e vizir, dreptu-i; da nu ştiţi că şi acesta e fiu de vizir? Şi nu vă e teamă, nesocotitilor, că mâine aveţi să-i vedeţi cum se împacă amândoi şi-atunci voi aveţi să înduraţi toate ponoasele?

Şi robii văzură că era mai chibzuit să nu se bage. Da, cum ostenise să tot care la pumni, Ali-Nur îi dădu drumul vizirului, care izbuti să se ridice, plin

tot de noroi, de sânge şi de ţărână, şi, sub ochii mulţimii, care nici gând n-avea să-l deplângă, porni către saraiul sultanului.

Cât despre Ali-Nur, apoi el o luă pe Anis Al-Djalis de mână şi, în strigătele de bucurie ale întregii mulţimi, se întoarse la el acasă.

Cât despre vizir, apoi el ajunse la saraiul sultanului Mohammad ben-Soleiman El-Zeini în starea aceea jalnică[61], şi se opri la scara saraiului şi începu să se vaiete:

— O, Măria Ta! sunt un obijduit!

Şi sultanul porunci să fie adus între mâinile sale, şi se uită la el, şi văzu că era vizirul El-Mohin ben-Saui. Şi, cu mare minunare, îl întrebă:

— Da cine-a cutezat să săvârşească asupra ta asemenea faptă?

Iar vizirul începu să se tânguie şi rosti stihurile acestea:

E cu putinţă să mă-mpile veacul,
Când tu eşti viu aici, şi domn deplin,
În veacu-acesta-n care tu eşti leacul
Care tămăduieşte orice chin?
E cu putinţă ca eu să fiu pradă
În colţii unor câini ce mă sfâşie,
Când tu îmi eşti şi pavăză, şi spadă,
Tu, leul care-mi şade chezăşie?
E cu putinţă ca toţi însetaţii
Să bea din apa-ţi vie pe-ndelete,
Când eu, cel ocrotit de tine, iată,
Sub cerul tău rămân să pier de sete,
O, nor al meu mult binefăcător
Care dai sfânta ploaie tuturor?

Pe urmă adăugă:

— O, stăpâne al meu, oare asta-i soarta tuturor slujitorilor care te preamăresc şi te slujesc cu credinţă, şi aşa îngăduieşti tu să fie săvârşite asemenea tâlhării asupra lor?

Şi sultanul îl întrebă:

— Da cine te-a făcut să înduri atare necaz?

El răspunse:

— Află, o, Măria Ta, că plecasem astăzi să dau o raită pe la sukul de robi, cu gândul de a cumpăra o roabă bucătăreasă care să se priceapă a-mi găti

bucatele pe care bucătăreasa mea de acuma se îndărătniceşte să mi le ardă întruna, şi văzui acolo în suk o roabă tânără, cum n-am mai văzut una asemenea nicicând în toată viaţa mea. Şi telalul pe care l-am întrebat mi-a răspuns: „Eu mă cam socot că este roaba tânărului Ali-Nur, fiul răposatului vizir Hacan”. Or, o, doamne şi stăpâne al meu, tu poate că îţi mai aduci aminte că i-ai dat odinioară zece mii de dinari vizirului Fadleddin ben-Hacan, ca să-ţi cumpere o roabă frumoasă şi plină de haruri. Vizirul Hacan nu a zăbovit, de altminteri, s-o găsească şi s-o cumpere pe roaba poruncită; da întrucât fata era minunată, şi cum i-a plăcut de ea până peste poate, i-a dat-o peşcheş fiului său Ali-Nur. Şi Ali-Nur, la moartea părintelui său, a luat calea risipelor şi a smintelilor, până într-atât cât a fost nevoit să-şi vândă toate moşiile, toate bunurile şi până şi lucrurile din casă. Şi când a ajuns să nu mai aibă nici banul cu care să trăiască, a dus roaba la suk, ca s-o vândă, şi a dat-o în seama misitului, care a strigat-o pe dată la mezat. Şi numaidecât negustorii au început să ridice preţul, şi până acolo cât preţul roabei a ajuns la patru mii de dinari. Eu atunci am văzut roaba şi m-am hotărât s-o cumpăr pentru stăpânul meu sultanul, cel care pusese la îndemână banii dintâi. L-am chemat pe telal şi i-am spus: „Fiule, am să-ţi dau chiar eu cei patru mii de dinari!” Şi telalul mi l-a arătat pe stăpânul tinerei roabe; şi acela de cum m-a văzut, a sărit la mine ca un turbat şi mi-a strigat: „Cap bătrân al prăpădului! o, şeic păgubos şi piază-rea! mai degrabă i-aş vinde-o unui ovrei sau unui creştin, decât să ţi-o las ţie, măcar de-ar fi să-mi umpli cu aur izarul care-o acoperă!” Eu atunci am răspuns: „Păi, o, tinere, nu pentru mine o vreau, ci pentru stăpânul nostru sultanul, care este milosârdnicul nostru al tuturora şi stăpânul nostru bun!” Ci, la vorbele mele, în loc să se plece, s-a întărâtat încă şi mai rău, şi s-a aruncat la frâul calului meu, şi m-a apucat de un picior şi m-a tras şi m-a doborât la pământ; pe urmă, fără a ţine seama de vârsta mea înaintată, şi fără de cinstire faţă de barba mea albă, a început să mă lovească şi să mă ocărască în toate chipurile şi, într-un sfârşit, m-a adus în starea de plâns în care mă vezi în clipita de-acum, o, sultane mult drept! Şi toate acestea nu mi s-au întâmplat decât pentru că am vroit să-i fac bucurie sultanului meu şi să-i cumpăr o roabă tânără, care este a lui de drept şi pe care o socoteam vrednică de patul lui!

Şi vizirul, cu vorbele acestea, se aruncă la picioarele sultanului şi începu să plângă şi să milogească dreptate de la sultan. Şi, văzându-l şi auzindu-i povestea, sultanul fu cuprins de o atare mânie, încât îl năpădi sudoarea de

pe frunte printre ochi; se întoarse către cei care şedeau de strajă, emirii şi maimarii domniei; şi nu facu decât un semn. Şi pe dată patruzeci de străjeri înarmaţi cu paloşe mari trase din teacă se înfăţişară între mâinile sale, încremeniţi. Şi sultanul le zise:

— Coborâţi în chiar clipita aceasta la casa fostului meu vizir El-Fadl ben-Hacan, şi prădaţi-o, şi dărâmaţi-o din temelii; pe urmă înhăţaţi-i pe ucigaşul Ali-Nur şi pe roaba lui, legaţi-le mâinile şi târâţi-i pe jos prin noroi şi aduceti-i între mâinile mele.

Iar cei patruzeci de străjeri răspunseră că ascultă şi că se supun, şi se repeziră pe dată spre casa lui Ali-Nur.

Or, la saraiul sultanului, printre musaipi, se afla şi un musaip tinerel, pe nume Sanjar, care fusese mai întâi mameluc la răposatul vizir Ben-Hacan, şi care fusese crescut împreună cu tânărul său stăpân Ali-Nur, faţă de care se legase cu dragoste mare. Norocul vroi ca el să se nimerească acolo taman în clipita intrării vizirului Saui şi a poruncii ucigaşe dată de sultan. Şi îşi şi luă zborul pe drumuri neocolite, până la casa lui Ali-Nur, care, auzind poarta izbită cu nerăbdare, alergă să deschidă el însuşi. Şi îl cunoscu pe prietenul său, tânărul Sanjar, şi vru să-i ureze bun venit şi să-l sărute.

Şi tânărul Sanjar, fără a-i da răgaz, îi spuse:

— O, stăpâne al meu iubit, nu-i acuma ceasul de vorbe prieteneşti şi de temeneli de bun-întâlniş; întrucât ia auzi ce spune poetul:

Suflete slobod, dacă te-mpresoară
Cu lanţurile ei năpăstuirea
În înrobire neagră şi amară,
Smulge-te-ndată şi ia-ţi zboru-aiurea,
Fugi unde-o fi, şi lasă-aici să piară
Şi să se sfarme-n pulbere clădirea
Peste aceia care-o ridicară.

Prietene, vei găsi tu altunde,
Pe-acest pământ al lui Allah, întins,
O altă ţară-n care să-ţi duci viaţa
Ferit de ura orişicărui ins –
Da suflet, câtu-i lumea noastră toată,
Pământu-n lung şi-n lat de-ai să-l colinzi,
N-ai să mai capeţi altul niciodată!

Şi Ali-Nur răspunse:
— O, prietene Sanjar, da ce ştire vii să-mi aduci?
Sanjar spuse:
— Scoală-te şi caută-ţi scăparea, şi scap-o şi pe roaba Anis Al-Djalis. Întrucât El-Mohin ben-Saui v-a întins un laţ în care, dacă aveţi să cădeţi, stă gata să vă omoare fără milă. Şi-apoi iacătă că sultanul, la asmuţirea lui, trimite asupra voastră a amândurora patruzeci de străjeri de-ai săi înarmaţi, cu paloşele trase! Aşa că socoata mea este să vă luaţi tălpăşiţa până a nu vi se întâmpla nenorocirea.
Şi, cu vorbele acestea, Sanjar îi întinse lui Ali-Nur o pungă plină cu galbeni şi îi zise:
— O, stăpâne al meu, iată patruzeci de dinari care pot să-ţi fie folositori la ceasul de-acum; şi mă rog ţie să mă ierţi că nu pot să fiu mai darnic. Da pierdem vremea! Scoală-te şi fugi!
Atunci Ali-Nur grăbi a se duce să-i dea de ştire dulcei Anis-Al-Djalis, care pe dată se şi înveli în maramele ei; şi amândoi ieşiră din casă, pe urmă din cetate, şi ajunseră la ţărmul mării, cu sprijinul lui Allah. Şi găsiră o naie care tocmai urma să plece şi se şi gătea să-şi desfăşoare pânzele. Se repeziră şi îl văzură pe reiz stând în picioare în mijlocul corăbiei şi strigând:
— Acela care încă nu şi-a luat rămas-bun, să şi-l ia! acela care încă nu şi-a isprăvit de făcut târguielile, să şi le isprăvească! acela care a uitat acasă vreun lucru, să dea fuga să-l aducă! întrucât iacătă că pornim!
Şi toţi călătorii răspunseră:
— Nu mai avem nimica de împlinit, o, reizule! suntem gata!
Atunci reizul strigă la oamenii lui:
— Haideţi! desfăşuraţi pânzele şi strângeţi parâmele!
În clipita aceea, Ali-Nur îl întrebă pe reiz:
— Încotro plecaţi, reizule?
El răspunse:
— Către cetatea păcii, Bagdadul!

În clipita aceasta a povestirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, se opri din povestit.

Iar când fu cea de a treizeci şi patra noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când reizul i-a spus lui Ali-Nur: „Către cetatea păcii, Bagdadul!”, Ali-Nur i-a strigat:
— Aşteptaţi! mergem şi noi!
Şi, urmat de Anis Al-Djalis, a urcat pe puntea corăbiei, care pe dată şi-a umflat pânzele şi, ca o pasăre mare şi albă, şi-a luat zborul, plutind, cum spune poetul:

Priveşti uimit ca de-o vrăjitorie
Corabia-n întrecere cu vântul
Din goana lor spre zare, nu se ştie
Cine va fi până la urmâ-nfrântul.

E-o pasăre ce din văzduh coboară
Cu aripile albe-ntinse larg
Şi care-apoi alunecă uşoară
Pe apele care-mprejur se sparg.

Şi corabia, pe un vânt prielnic, purcese la drum, ducând cu ea toţi călătorii. Iac-aşa cu Ali-Nur şi cu Anis Al-Djalis.
Cât despre cei patruzeci de străjeri trimişi de sultan spre a-l zeberi pe Ali-Nur, apoi aceştia ajunseră la casa lui Ali-Nur, o împresurară din toate părţile, sparseră uşile, năvăliră înăuntru şi făcură peste tot cercetările cele mai amănunţite. Da nu putură să pună mâna pe nimeni. Atunci dărâmară cu mânie casa şi se întoarseră să dea seamă sultanului despre cercetările lor nerodnice. Şi sultanul le zise:
— Căutaţi-i peste tot şi scotociţi toată cetatea!
Şi, cum vizirul Ben-Saui tocmai sosea în clipita aceea, sultanul îl chemă şi, spre a-l alina, îi dărui un caftan falnic şi frumos, şi îi spuse:
— Nimeni altcineva nu are să te răzbune decât eu însumi, îţi făgăduiesc!
Iar vizirul îi poftori viaţă lungă şi tihnă întru fericire. Pe urmă sultanul le porunci pristavilor domneşti să pristăvească în toată cetatea ştirea următoare: „Dacă vreunul dintre voi, o, locuitorilor, îl întâlneşte pe Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Hacan, să-l prindă şi să-l aducă între mâinile sultanului; şi va dobândi un caftan de fală, ca răsplată, şi bani o mie de dinari! Însă dacă îl va vedea careva şi îl va ascunde, acela va îndura o pedeapsă pilduitoare!” Dar, în pofida tuturor căutărilor, nimeni nu dovedi ce se făcuse cu Ali-Nur. Iac-aşa cu sultanul şi cu străjerii lui.

Dar cât despre Ali-Nur şi Anis Al-Djalis, aceştia ajunseră în bună pace la Bagdad, iar reizul le spuse:

— Iacătă cetatea cea vestită, Bagdadul, sălaşul gingăşiei! Aceasta-i cetatea cea fericită care habar nu are de asprimile brumelor şi ale iernilor, care trăieşte la umbra trandafirilor săi, sub adierile primăverii, în mijlocul florilor, al grădinilor şi al şopotului apelor lui murmurătoare!

Şi Ali-Nur îi mulţumi reizului pentru bunătatea sa de-a lungul călătoriei, şi îi plăti cinci dinari de aur ca preţ pentru drumeţia lui şi a dulcei Anis Al-Djalis, pe urmă părăsi corabia şi, urmat de Anis Al-Djalis, intră în Bagdad.

Vru soarta ca Ali-Nur, în loc să apuce pe drumul obişnuit, să ia un altul, care îl duse în mijlocul grădinilor ce înconjoară Bagdadul. Şi se opriră la poarta unei grădini împrejmuite de un zid înalt, şi a cărei intrare era bine măturată, bine stropită şi, pe fiecare latură, cu câte o laviţă mare, cioplită; poarta, care era tare frumoasa, era închisă; şi, în partea de sus a ei, atârnau nişte lămpi tare frumoase, de toate culorile; şi, chiar lângă ea, se afla o cişmea unde curgea o apă limpede. Cât despre drumul ce ducea la poarta aceea, era aşternut între două şiruri de stâlpi pe care atârnau nişte chilimuri falnice de atlaz, toate întinse în vânt.

Atunci Ali-Nur îi spuse dulcei Al-Djalis:

— Pe Allah! tare-i frumos locul acesta!

Ea răspunse:

— Atunci, hai să ne odihnim aici un ceas, pe laviţă.

Şi şezură pe una din laviţele cele mari, după ce se spălară bine pe ochi şi pe mâini cu apa proaspătă de la cişmea. Şi şezură să se revenească pe laviţă şi să guste cu desfăt boarea care adia dulce; şi le era aşa de bine, încât nu zăboviră să adoarmă, după ce se acoperiră cu izarul.

Or, grădina la poarta căreia adormiseră se numea Grădina Desfătărilor, şi în mijlocul ei se afla un sarai care se numea Saraiul Minunilor, şi era a califului Harun Al-Raşid. Când îşi simţea pieptul apăsat, califul venea să se înseninze şi să se veselească şi să-şi uite de griji în grădina şi în saraiul de-aici. Saraiul acela întreg nu era alcătuit decât numai dintr-o sală grozav de mare, luminată de optzeci de ferestre; şi sub fiecare fereastră atârna câte un fanar plin de strălucire; iar în mijlocul sălii atârna un candelabru mare, de aur greu, strălucitor ca soarele. Sala aceea nu se deschidea decât numai atunci când venea califul; şi numai atunci se aprindeau toate lămpile, precum şi candelabrul cel mare, şi se deschideau toate ferestrele, iar califul şedea jos pe divanul cel mare aşternut cu mătase, cu urşinic şi cu zarafir, şi

le poruncea atunci cântăreţelor sale să cânte, şi lăutarilor să-l farmece cu lăutele lor; da cel al cărui glas îi plăcea să-l asculte era mai ales doinitorul său cel mai drag, vestitul Ishac, ale cărui cântece şi ticluituri erau cunoscute de întreaga lume. Şi-aşa, în liniştea nopţilor şi în dulcea adiere înmiresmată de florile din grădină, califul îşi ostoia pieptul, în cetatea Bagdadului.

Or, cel pe care califul îl pusese străjer peste saraiul şi grădina aceea era un bătrânel de treabă, pe care îl chema şeicul Ibrahim, şi care ţinea o pază straşnică, de zi şi de noapte, spre a nu-i lăsa pe trecători şi pe iscodelnici şi mai cu seamă pe femei şi pe copii să intre în grădină şi să prăpădească ori să fure florile şi poamele. Or, în seara aceea, cum îşi facea raita obişnuită de jur împrejurul grădinii, deschise poarta de la intrare şi văzu pe laviţa cea mare două făpturi adormite şi acoperite cu izarul. Şi rămase tare îmbufnat şi se minună: „Ce? ia uite doi inşi atâta de îndrăzneţi, încât să încalce poruncile aspre ale califului, care mi-a dat învoire, mie, şeicului Ibrahim, să pun să îndure fie orişice pedeapsă pe oricine care s-ar apropia de saraiul nostru! Încât ia să-i fac oleacă să simtă cam cât costă să te înstăpâneşti aşa pe laviţa menită oamenilor califului!” Şi şeicul Ibrahim tăie o jordie şi se duse lângă cei care dormeau şi ridică jordia, gata să-i altoiască straşnic, când deodată cugetă: „O, Ibrahime, ce ai tu de gând să faci? Să dai în nişte oameni pe care nu îi cunoşti şi care poate că sunt nişte străini ori chiar nişte cerşetori de pe drumul lui Allah şi pe care ursita i-a îndreptat spre tine! S-ar cădea mai întâi să-i vezi la chip!” Şi şeicul Ibrahim ridică izarul care le acoperea chipul, şi pe dată se opri vrăjit de acele chipuri minunate ai căror obraji se atingeau în somn şi care păreau mai frumoşi decât florile din grădina lui. Şi gândi: „Ce era să faci? Ce era să faci tu, Ibrahime, orbule! Ţi s-ar cădea să fii tu jordeluit ca pedeapsă pentru mânia ta nedreaptă!” Pe urmă şeicul Ibrahim acoperi la loc feţele celor doi adormiţi, şi şezu jos la picioarele lor, şi începu să mângâie picioarele lui Ali-Nur, faţă de care fusese cuprins de o pornire neaşteptată. Şi Ali-Nur, la simţirea acelor mâini care îl mângâiau, nu zăbovi a se trezi, şi văzu că mângâietorul era un prea cinstit bătrân, şi fu năpădit de o ruşine mare să fie mângâiat aşa de el, şi îşi trase numaidecât picioarele şi se ridică repede în capul oaselor; şi luă mâna cinstitului şeic şi şi-o duse la buze, apoi la frunte. Atunci şeicul Ibrahim îl întrebă:

— Fiul meu, de unde veniţi voi doi?

Ali-Nur răspunse:

— O, domnia ta, suntem nişte străini!

Şi lacrimile îl podidiră la vorbele acestea. Iar şeicul Ibrahim spuse:

— O, copilul meu, nu sunt dintre aceia care uită că Prorocul (asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!) ne povăţuieşte, în mai multe locuri din *Carte*[62], să fim primitori faţă de străini şi să-i întâmpinăm cu prietenie şi cu inimă bună. Aşa că haideţi cu mine, copiii mei, iar eu am să vă duc să vedeţi grădina şi saraiul meu, unde voi vă veţi desfăta şi vă veţi despovăra pieptul!

Atunci Ali-Nur îl întrebă:

— O, Domnia Ta, a cui este grădina aceasta?

Iar şeicul Ibrahim, spre a nu-l sfioşi pe Ali-Nur şi ca să se şi proslăvească oleacă, îi răspunse:

— Grădina şi saraiul sunt ale mele; şi le-am dobândit ca moştenire de la ai mei!

Atunci Ali-Nur şi Anis Al-Djalis se sculară şi, cu şeicul Ibrahim înainte, intrară pe poarta grădinii.

Ali-Nur văzuse la Bassra multe grădini frumoase, da nici măcar nu visase vreodată una asemenea cu cea de aici. Poarta cea mare era alcătuită din nişte arcuituri clădite una peste alta, de cea mai aleasă încântare, şi era acoperită cu viţe de vie agăţătoare care lăsau să atârne greu ciorchinii falnici, unii roşii ca nişte pietre de rubin, alţii negri ca abanosul. Cărarea pe care porniră era adumbrită de pomi roditori ce se îndoiau sub povara poamelor coapte. Pe ramuri păsările ciripeau în limba lor cântecele cerului; privighetoarea îşi unduia trilurile; turtureaua îşi gângurea plângerea de iubire; mierla îşi fluiera fluieratul ei omenesc; biulbiuliul răspundea ca îmbătat de-o băutură tare. Acolo, din fiecare fel de pom roditor erau câte doi pomi de soiurile cele mai bune; erau caişi cu poame cu miezul dulce şi cu poame cu miezul amar; erau chiar şi caişi de Chorassan; erau pomi cu poamele de culoarea buzelor frumoase; mirobolane dulci, de te vrăjeau; smochine roşii, smochine albe şi smochine verzi, de o înfăţişare minunată. Cât despre flori, erau ca mărgăritarul şi ca mărgeanul; trandafirii erau mai frumoşi decât obrajii celor mai frumoase copile; viorelele erau la faţă ca flacăra de pucioasă aprinsă; erau şi florile cele albe ale mirtului; erau micsandre şi micşunele, levănţici şi dediţei. Toate florile lor îşi făcuseră diademe din lacrimile norilor; şi muşeţelul zâmbea din toţi dinţii lui către zarnacadea; iar zarnacadeaua se uita la trandafir cu ochii ei adânci şi negri. Chitra cea rotundă era ca o cupă fără de toartă şi fără de cioc; lămâile atârnau ca nişte gogoloaie de aur. Pământul tot era aşternut cu flori colorate

cu miile; întrucât primăvara sultănea aci şi domnea peste toate tufişurile; întrucât şanţurile cu ape roditoare erau pline, şi pâraiele clipoceau, şi pasărea vorbea şi se asculta; întrucât adierea cânta ca un nai, zefirul îi răspundea, iar văzduhul răsuna de bucuria toată!

În felul acesta, Ali-Nur şi Anis Al-Djalis, cu şeicul Ibrahim, îşi făcură intrarea în Grădina Desfătărilor. Şi-atunci şeicul Ibrahim, care nu vroia să facă lucrurile pe jumătate, îi pofti să păşească în Saraiul Minunilor. Le deschise uşa şi intrară.

Ali-Nur şi Anis Al-Djalis încremeniră, cu o uluire în ochi, faţă de toată strălucirea din sala aceea nemaivăzută, şi faţă de toate lucrurile nemaipomenite câte se aflau în ea, uimitoare şi pline de vrajă. Şezură o vreme îndelungată să se minuneze de frumuseţea aceea fără de asemuire; pe urmă, ca să-şi odihnească ochii de toată strălucirea, se duseră să stea sprijiniţi în coate la o fereastră ce da spre grădină. Şi Ali-Nur, în faţa acelei grădini şi a marmurelor ei luminate de lună, începu să cugete la supărările îndurate de el, şi îi spuse dulcei Al-Djalis:

— O, Anis Al-Djalis, chiar că pentru mine locul acesta este plin de farmec. Îmi aduce aminte de atâtea lucruri! Şi face să coboare pacea în sufletul meu, şi stinge focul ce mă mistuie şi mâhnirea, tovarăşa mea!

Estimp, şeicul Ibrahim se duse şi le aduse de mâncare, iar ei mâncară pe săturate; pe urmă se spălară pe mâini, şi iarăşi se duseră să stea sprijiniţi în coate la fereastră şi să se uite la pomii încărcaţi cu poamele lor frumoase. După un răspăs de vreme, Ali-Nur se întoarse către şeicul Ibrahim şi îi zise:

— O, şeicule Ibrahim, oare nu ai să ne dai nimic de băut? întrucât de obicei se cam cere să bei ceva, după ce ai mâncat!

Atunci şeicul Ibrahim le aduse un urcior de farfuriu plin cu o apă bună şi rece. Ci Ali-Nur îi spuse:

— Păi ce ne aduci acolo? Nu aşa ceva râvneam!

El îi spuse:

— Care va să zică vrei vin?

Ali-Nur spuse:

— Păi da, de bună seamă!

Şeicul Ibrahim îi răspunse:

— Păzească-mă şi ferească-mă Allah! Sunt treisprezece ani de când m-am lăsat de o asemenea băutură pârdalnică, întrucât Prorocul (asupra-i fie rugăciunea şi pacea lui Allah!) a blestemat şi pe acela care bea vreo băutură ameţitoare, şi pe acela care o stoarce, şi pe acela care o cară ca s-o vândă!

Atunci Ali-Nur spuse:
— Îngăduieşte-mi, o, şeicule, să-ţi spun două vorbe!
El răspunse:
— Spune-le!
El spuse:
— Dacă îţi arăt mijlocul de a face ceea ce îţi cer, fără ca tu să fii nici băutor de vin, nici cel care îl stoarce şi nici cel care îl cară, ai mai fi păcătos ori blestemat, precum grăiesc Sfintele Cuvinte?
El răspunse:
— Socot că nu.
Ali-Nur urmă:
— Ia, aşadar, aceşti doi dinari şi aceste două drahme, încalecă pe măgarul acela care se află la poarta grădinii şi care ne-a adus până aici, şi du-te în suk, şi opreşte-te la uşa negustorului de băuturi dulci de trandafiri şi de flori, care totdeauna are şi vin în afundul prăvăliei lui; şi să-l opreşti pe cel dintâi trecător pe care îl vei vedea şi să-l rogi, dându-i banii, să se ducă el să cumpere băutura, pentru cei doi dinari de aur, iar cele două drahme să i le dai lui pentru osteneală. Iar el are să-ţi pună singur urcioarele cu vin pe măgar, şi întrucât măgarul va fi acela care le va căra, trecătorul va fi cel care le va cumpăra şi noi cei care le vom bea, în felul acesta tu nu vei fi vinovat cu nimic, şi nu vei fi astfel nici băutor, nici storcitor de vin, nici aducător! Şi, în felul acesta, nu vei avea a te teme cu nimic de abatere de la sfânta pravilă a Cărţii!
Iar şeicul Ibrahim, la vorbele acestea, începu să râdă în hohote şi îi spuse lui Ali-Nur:
— Pe Allah! în viaţa mea n-am întâlnit pe cineva atâta de mehenghi ca tine, ori dăruit cu atâta duh şi cu atâta farmec!
Iar Ali-Nur răspunse:
— Pe Allah! noi amândoi îţi suntem îndatoraţi, o, şeicule Ibrahim! Şi nu mai aşteptăm de la tine decât binele acesta pe care ţi-l cerem stăruitor!
Atunci şeicul Ibrahim, care până în clipita aceea nu vroise să dea în vileag faptul că în sarai se aflau toate băuturile cele ameţitoare, îi spuse lui Ali-Nur:
— O, prietene, iată cheile de la celarul şi de la zemnicul meu, care sunt pline pururea, spre a fi vrednice de emirul drept-credincioşilor, când vine pe aici să mă bucure cu cinstirea lui. Poţi să intri acolo şi să iei după poftă tot ce îţi va plăcea!

Atunci Ali-Nur intră în celar; şi ceea ce văzu acolo îl lăsă cu gura căscată: de-a lungul tuturor pereţilor, pe rafturi, rânduite frumos, şedeau înşirate oluri şi oluri, toate numai de aur greu, de argint greu şi de cleştar; şi olurile acelea erau învrâstate cu toate neamurile de nestemate. Şi Ali-Nur, până la urmă, se hotărî şi alese ceea ce vru şi se întoarse în sala cea mare; puse olurile cele scumpe jos pe chilim, şezu apoi lângă Anis Al-Djalis, turnă vinul în nişte pocale strălucite de sticlă dungată cu aur, şi începu să bea, şi el şi Anis Al-Djalis, minunându-se întruna de toate câte se aflau în sarai. Şi îndată şeicul Ibrahim veni să le dăruiască nişte flori înmiresmate, şi se trase cuviincios deoparte, cum e datina atunci când un bărbat şade cu femeia lui. Iar ei amândoi începură iarăşi să bea, până ce vinul puse stăpânire pe ei; atunci obrajii li se îmbujorară, ochii le străluciră ca ai gazelelor, iar Anis Al-Djalis îşi desfăcu pletele. Şi şeicul Ibrahim, la priveliştea aceea, fu cuprins de o mare ciudă şi îşi zise: „Da pentru ce să stau eu aşa, deoparte, în loc să mă veselesc cu ei? Şi când oi mai putea eu vreodată să mă aflu la o asemenea sărbătoare, atâta de răsfaţătoare, ca aceea pe care mi-o dă vederea acestor doi tineri minunaţi şi frumoşi, pe care i-ai putea socoti drept două lune?”

Şi, cu asta, şeicul Ibrahim se duse şi şezu jos la capătul celălalt al sălii de primire.

Atunci Ali-Nur îi spuse:

— O, domnia ta, mă rog ţie pe viaţa mea să vii şi să stai cu noi!

Iar şeicul Ibrahim veni şi şezu jos lângă ei, iar Ali-Nur luă pocalul, îl umplu şi i-l întinse şeicului Ibrahim, spunându-i:

— O, şeicule, ia şi bea! şi ai să-i cunoşti toată dulceaţa! şi vei afla desfătul de pe fundul pocalului!

Dar şeicul Ibrahim răspunse:

— Ferească-mă Allah! O, tinere, da tu nu vrei să iei seama că iacătă-s în curând treisprezece ani de când nu am săvârşit asemenea păcătoşenie? Şi nu ştii că mi-am îndeplinit de două ori datoriile de hagiu la Mecca slăvită?

Şi Ali-Nur, care vroia din toate puterile să-l îmbete pe şeicul Ibrahim, văzând că nu-şi ajunge ţinta de a-l îndupleca, nu stărui mai mult; bău el însuşi pocalul plin, îl umplu la loc şi îl bău iarăşi; pe urmă, după o vreme, începu a se preface că se clatină ca un om beat şi, într-un sfârşit, se prăbuşi lat şi se prefăcu a dormi. Atunci Anis Al-Djalis întoarse o lungă privire deznădăjduită şi încurcată către Ibrahim şi îi zise:

— O, şeicule Ibrahim, ia te uită cum se poartă bărbatul meu faţă de mine!

El îi răspunse:
— Ce pacoste! da oare ce are de se poartă aşa?
Ea spuse:
— Măcar de-ar fi întâia dată! Da mereu face aşa! Se apucă să bea şi să tot bea, şi pocal după pocal, pe urmă se îmbată şi adoarme, şi mă lasă astfel singură-singurică, fără tovarăş şi fără nimeni care să-mi ţină tovărăşie şi să bea cu mine! Iar eu nu mai găsesc astfel niciun gust în băutură, de vreme ce nimeni nu împarte pocalul cu mine, şi nu mai am nici măcar poftă să cânt, de vreme ce nimeni nu mă ascultă!
Atunci şeicul Ibrahim care, sub înrâurirea acelor priviri arzătoare şi a acelui glas cântător, îşi simţea toate vinele fremătând, îi zise:
— Chiar că acesta nu este un fel prea vesel de-a bea!
Iar Anis Al-Djalis umplu atunci pocalul şi i-l întinse, uitându-se galeş la el, şi îi zise:
— Pe viaţa mea! ia, rogu-te, pocalul şi primeşte-l spre a-mi face bucurie! Şi am să-ţi rămân tare îndatorată!
Atunci şeicul Ibrahim întinse mâna, luă pocalul şi îl bău. Iar Anis Al-Djalis i-l umplu la loc, şi el îl bău; pe urmă şi a treia oară, când Anis Al-Djalis îi spuse:
— Oh, scumpe doamne al meu, numai atâta doar?
Ci el răspunse:
— Pe Allah! nu mai pot! cât am băut îmi este prea destul!
Ci ea stărui îndelung şi cu multă duioşie şi, plecându-se către el, îi spuse:
— Pe Allah! trebuie numaidecât!
Iar el luă pocalul şi îl duse la buze; căci, tot atunci, Ali-Nur izbucni în râs şi se ridică deodată în capul oaselor…

Ci în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de zi şi, cuminte, lăsă pe a doua zi urmarea povestirii.

Aşa că atunci când fu cea de a treizeci şi cincea noapte

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Ali-Nur izbucni în râs şi se ridică deodată în capul oaselor şi îi zise şeicului Ibrahim:
— Da ce faci acolo? Păi nu te-am juruit eu, chiar acuma-i un ceas, să-mi ţii tovărăşie, şi tu te-ai dat îndărăt, şi mi-ai spus: „Sunt treisprezece ani de când n-am mai săvârşit atare faptă!”

Atunci şeicului îi fu oarecum ruşine, dar se răzgândi şi se grăbi să spună:
— Pe Allah! nu am a mă învinovăţi de nimic! toată vina este a ei, care a tot stăruit cu îmbierile!
Atunci Ali-Nur începu să râdă, ca şi Anis Al-Djalis care, până la urmă, se aplecă la urechea soţului ei şi îi spuse:
— Lasă-l pe mâna mea şi nu îl mai lua peste picior! Şi-ai să vezi ce-o să mai râdem pe seama lui!
Pe urmă îşi turnă un pocal şi îl bău, îi turnă unul lui Ali-Nur, care îl bău, şi urmă tot aşa să bea mai departe şi să-i dea să bea lui Ali-Nur, fără să mai ia aminte deloc la şeicul Ibrahim. Atunci şeicul Ibrahim, care se uita nedumerit la ce fac ei, le zise până la urmă:
— Da ce fel de a-i pofti pe oameni să vină să bea cu voi este acesta? Oare-i numai aşa, ca să se uite la voi?
Iar Ali-Nur şi Anis Al-Djalis se puseră pe un râs de să leşine. Atunci se îndurară a-i îngădui să bea cu ei, şi băură aşa întruna până către miezul nopţii.
În clipita aceea, Anis Al-Djalis îi spuse şeicului Ibrahim:
— O, şeicule Ibrahim, binevoieşte a-mi îngădui să mă scol să aprind una din lumânările acelea?
El îi răspunse, beat pe jumătate:
— Da, scoală-te, şi să nu aprinzi decât una, numai una!
Iar ea se sculă pe dată şi fugi să aprindă nu doar una, ci toate lumânările din cele optzeci de sfeşnice din sală, şi se întoarse îndărăt să-şi ia locul. Atunci Ali-Nur îi spuse şeicului Ibrahim:
— O, şeicule, tare îmi place să stau cu tine! Da nu vrei să-mi îngăduieşti a aprinde unul din fanarele celea?
Iar şeicul Ibrahim îi răspunse:
— Fie! scoală-te şi aprinde un fanar, da numai unul! Şi să nu care cumva să cugeţi a mă înşela!
Şi Ali-Nur se sculă şi se duse să aprindă nu doar unul, ci toate cele optzeci de fanare şi toate cele optzeci de candelabre din sală, fără ca şeicul Ibrahim să ia aminte la ele cât de cât. Atunci sala toată, saraiul tot şi grădina toată se umplură de lumină. Iar şeicul Ibrahim grăi:
— Chiar că voi doi sunteţi şi mai terfichi decât mine!
Şi, cum se îmbătase cu desăvârşire, se ridică şi se duse, bănănăindu-se într-o parte şi în alta, să deschidă toate ferestrele, toate cele optzeci de ferestre

de la sala de oaspeţe, şi se întoarse să şadă jos şi să bea mai departe cu cei doi tineri, şi să facă laolaltă cu ei să răsune sala de râsete şi de cântece.

Ci soarta care este în mâinile lui Allah cel Atoateştiutorul, cel carele pe toate le aude, izvoditorul tuturor pricinelor şi urmărilor, vroi ca emirul drept-credincioşilor, califul Harun-al-Raşid, taman la ceasul acela, să se afle stând la reveneală sub limpezimea lunii, la una din ferestrele saraiului său, care se ridica pe malul de dincolo al Tigrului. Şi, când se uită din întâmplare spre partea aceea, văzu toată luminăţia ce se răsfrângea şi strălucea în văzduh şi în ape. Şi nu ştiu ce să creadă, şi-aşa că porunci să fie chemat vizirul cel mare, Giafar Al-Barmaki. Şi, când Giafar se înfăţişă între mâinile sale, califul îi strigă:

— A, câine de vizir! eşti slujitorul meu şi nu îmi dai de ştire despre cele ce se petrec în Bagdad, cetatea mea?

Şi Giafar îi răspunse:

— Nu pricep ce vrei să spui cu vorbele astea!

Şi califul răcni la el:

— Hotărât! dacă la ceasul acesta ar fi luat Bagdadul cu năvala de către vrăjmaş, tot nu s-ar săvârşi nelegiuire mai mare ca asta! O, blestematule, tu nu vezi că Saraiul Minunilor este luminat cu totul? Şi habar n-ai cine este insul cel atâta de cutezător sau atâta de puternic, încât să poată lumina astfel toată sala cea mare, să aprindă toate candelabrele şi toate fanarele, şi să deschidă toate ferestrele! Vai de tine! Aşadar cununa de calif nu mai este a mea, de vreme ce se poate făptui asemenea lucru fără ca eu să am ştire?

Şi Giafar, tremurând tot, răspunse:

— Da cine ţi-a spus că Saraiul Minunilor e cu ferestrele deschise şi cu candelabrele şi făcliile aprinse?

Şi califul spuse:

— Vino încoace şi priveşte!

Şi Giafar se duse după calif şi se uită spre grădini, şi văzu toată luminăţia aceea, care făcea saraiul să pară ca un pojar, mai strălucitor decât lumina lunii. Atunci Giafar înţelese că trebuie să fie vreo nechibzuinţă de-a şeicului Ibrahim; şi, cum era din fire bun şi plin de milă, gândi pe dată să născocească ceva spre a-l apăra pe şeicul Ibrahim, paznicul cel bătrân al grădinii şi al saraiului, care pesemne că nu săvârşise lucrul acela decât spre a încerca să scoată vreun folos. Aşa că îi spuse califului:

— Emire al drept-credincioşilor! şeicul Ibrahim a fost pe la mine săptămâna trecută şi mi-a spus: „O, stăpâne al meu Giafar, dorinţa mea cea

mai arzătoare este de a sărbători datina tăierii împrejur a fiilor mei sub ocrotinţa ta şi pe vremea cât trăieşti tu, şi a vieţii emirului dreptcredincioşilor!” Eu i-am răspuns: „Şi ce doreşti de la mine, şeicule?” El mi-a spus: „Doresc numai, prin mijlocirea ta, să dobândesc îngăduinţa din partea califului de a sărbători datinele tăierii împrejur ale fiilor mei în sala cea mare din Saraiul Minunilor.” Iar eu i-am răspuns: „O, şeicule! poţi să pregăteşti de pe-acum toate cele de trebuinţă pentru prăznuirea aceea. Iar eu, de-o vrea Allah! am să fiu primit de calif şi am să-i înfăţişez dorinţa ta.” Atunci şeicul Ibrahim a plecat. Iar eu, o, emire al drept-credincioşilor, am uitat cu totul să-ţi dau de ştire despre lucrul cu pricina!

Atunci califul răspunse:

— O, Giafar, în loc de o greşeală, te-ai făcut vinovat de două greşeli vrednice de pedeapsă. Şi se cade să te pedepsesc pe două temeiuri. Temeiul dintâi este că nu mi-ai dat de ştire despre cel dintâi temei al pricinii. Cel de al doilea temei este că nu i-ai îndeplinit bietului şeic Ibrahim dorinţa pe care pesemne că o râvnea fierbinte. De fapt, dacă şeicul Ibrahim a venit să ţi se roage, a facut-o numai spre a te face să pricepi că avea nevoie şi el, săracul, de ceva bani, ca să-şi acopere cheltuielile. Or, pe de o parte tu nu i-ai dat nimic şi, pe de altă parte, nu mi-ai dat nici mie de ştire, ca să pot să-i dau eu însumi ceva!

Şi Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, am uitat!

Atunci califul îi răspunse:

— Fie! te iert de data asta! Da acuma, pe volniciile moşilor şi strămoşilor mei! suntem datori, din chiar clipita aceasta, să mergem să ne încheiem noaptea la şeicul Ibrahim; întrucât este om de treabă, vrednic, preţuit de toţi şeicii de frunte ai Bagdadului, care vin adesea pe la el să-l vadă; îl ştiu săritor faţă de cei săraci şi plin de milă pentru toţi nevoiaşii; şi sunt încredinţat că la ceasul acesta trebuie să se afle la el toată lumea aceea pe care o adăposteşte şi o ospătează în numele lui Allah! Încât, mergând acolo, poate că vreunul dintre săracii aceia va înălţa şi pentru noi vreo rugă, ce ne va fi de folos atât pe lumea asta, cât şi pe cealaltă; şi poate că drumul nostru va fi de vreun folos şi pentru bunul şeic Ibrahim care, la vederea mea, va fi bucuros până peste fire, şi el, şi toţi prietenii lui!

Dar Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, iată că cea mai mare parte din noapte s-a scurs; şi toţi musafirii şeicului Ibrahim la ceasul acesta trebuie să fie pe

picior de plecare!

Dar califul zise:

— Suntem datori numaidecât să ne ducem în mijlocul lor!

Iar Giafar fu dator să tacă; da rămase tare încurcat şi nu mai ştia ce să facă.

Estimp, califul se ridică pe clipă pe dată în picioare. Giafar se ridică şi el dinaintea lui, şi amândoi, urmaţi de Massrur spătarul, porniră către Saraiul Minunilor, dar numai după ce avură grijă să se travestească tustrei în negustori.

Ajunseră, după ce străbătură uliţele cetăţii, la Grădina Desfătărilor. Şi califul o luă înainte şi văzu că poarta cea mare era deschisă; şi rămase tare nedumerit şi îi spuse lui Giafar:

— Priveşte! iacătă că şeicul Ibrahim a lăsat poarta deschisă. Chiar că aşa ceva nu-i stă în obicei!

Intrară, aşadar, tustrei şi străbătură grădina şi ajunseră la sarai. Şi califul zise:

— O, Giafar! Mai întâi vreau să-i cercetez pe furiş şi fără zarvă pe toţi, înainte de a intra la ei, ca să văd cam ce oaspeţi are şeicul Ibrahim, spre a-mi da seama câţi şeici de frunte sunt aci şi câte peşcheşuri i-au adus şeicului Ibrahim şi cu câte daruri bogate l-au copleşit. Da acuma pesemne că sunt prinşi toţi cu datinele cele sfinte ale praznicului, şi fiecare în colţul lui, întrucât nu le aud glasurile şi nu-i simt să fie aci!

Pe urmă, după vorbele acestea, califul se uită împrejur şi văzu un nuc mare, tare înalt; şi zise:

— O, Giafar, am să mă caţăr în nucul acesta, că are ramurile aproape de ferestre; şi, de-acolo, aş putea să mă uit înăuntru. Ajută-mă, dar!

Şi califul se sui în nuc, şi se căţără din creangă în creangă până ce ajunse pe creanga care se afla chiar în dreptul uneia dintre ferestre. Şezu atunci jos pe creangă şi se uită pe fereastră.

Şi văzu un tinerel şi o tinerică, amândoi ca două lune – mărire fie-i adusă Aceluia carele i-a zămislit! – şi îl văzu pe şeicul Ibrahim, paznicul grădinii sale, cum sta jos între cei doi, cu pocalul în mână; şi îl auzi cum îi spunea copilei:

— O, domniţă a frumuseţilor, băutura nu îşi împlineşte toată dulceaţa ei decât dimpreună cu cântecul! încât, spre a te îmbia să ne farmeci cu glasul tău minunat, am să-ţi cânt ceea ce spune poetul! Ascultă:

Ya leili! Ya eini![63]

Să nu bei niciodată, cât vei fi,
Fără un cântec al iubitei tale.
În mâini, ca două lune argintii,
Ridică luminoasele pocale!

Ya leili! Ya eini!
Să nu bei fără cântec cât vei fii!
Eu am văzut că şi un cal, când bea,
Bea mai cu drag, chiar calul, dacă ştii
Să-i fluieri uşurel, spre-a-l îndemna!
Ya leili! Ya eini!

Văzându-l pe şeicul Ibrahim cum sta, şi auzind din gura lui cântecul acela mai degrabă glumeţ şi deloc potrivit cu vârsta lui de paznic bătrân al saraiului, califul simţi, de mânie, cum îl năpădeşte sudoarea între ochi; şi grăbi să coboare din pom, şi se uită la Giafar, şi îi zise:

— O, Giafar, în viaţa mea n-am avut sub ochi o privelişte atâta de lămuritoare ca aceea a preacinstiţilor şeici de geamie strânşi în sala aceasta, îndatoraţi a îndeplini cucernicele datini ale tăierii împrejur. Noaptea asta chiar că este o noapte plină de blagoslovenie! Aşa că suie-te şi tu în pom şi grăbeşte să te uiţi în sală, de teamă să nu pierzi un prilej de a te sfinţi din mila blagosloveniilor acestor vrednici şeici de geamie!

Când auzi vorbele emirului drept-credincioşilor, Giafar rămase încurcat, da nu şezu la şovăială şi grăbi a se căţăra în nuc şi ajunse în dreptul ferestrei şi se uită înăuntru. Şi văzu priveliştea zaiafetului celor trei beţivani: şeicul Ibrahim cu pocalul în mână şi dăinăind din cap în vreme ce cânta, Ali-Nur şi Anis Al-Djalis care se uitau la el şi îl ascultau şi râdeau până peste poate.

La priveliştea aceea, Giafar nu mai avu nicio îndoială cu privire la pieirea sa. Se lăsă jos din pom şi se opri între mâinile emirului drept-credincioşilor. Şi califul îi zise:

— O, Giafar, binecuvântat fie Allah, carele ne-a făcut să fim dintre cei ce urmează cu credinţă datinile curăţiilor trupeşti, precum chiar în noaptea aceasta, şi carele ne abate de la calea cea rea a ispitelor şi a păcatului, şi a vederii desfrânaţilor!

Iar Giafar, atâta de mare îi era tulburarea, încât nu ştia ce să răspundă. Califul urmă, uitându-se la Giagar:

— Da altceva! tare aş vrea să ştiu cine a putut să-i îndrume aici pe cei doi tineri, care îmi par străini. Într-adevăr, o, Giafar, se cade să-ţi spun că

niciodată ochii mei nu au mai văzut, ca frumuseţe, ca desăvârşire, ca subţirime a boiului, ca nuri de tot soiul, nimic ca la tânărul acela şi ca la tânăra aceea!

Atunci Giafar îşi ceru iertăciune de la calif, care i-o dărui; şi grăi:

— O, califule, într-adevăr, drept ai grăit! Sunt tare frumoşi!

Şi califul zise:

— O, Giafar, să ne suim îndărăt amândoi împreună în pom şi să-i cercetăm mai departe de pe creangă.

Şi amândoi se urcară iarăşi în nuc şi şezură pe creangă, în dreptul ferestrei, şi priviră.

Chiar în clipita aceasta, şeicul Ibrahim spunea:

— O, sultana mea, vinul podgoriilor m-a făcut să zvârl cât colo stearpa asprime a datinilor şi urâciunea lor. Da fericirea mea nu va fi deplină decât atunci când am să te aud cum ciupi strunele cele sunătoare.

Şi Anis Al-Djalis îi spuse:

— Păi, o, şeicule Ibrahim, pe Allah! cum să ciup strunele sunătoare, dacă nu am nicio lăută cu strune?

Când auzi vorbele spuse de Anis Al-Djalis, şeicul Ibrahim se ridică drept pe cele două picioare ale lui; iar califul şopti la urechea lui Giafar:

— Ce-o vrea să mai facă stricatul ăsta bătrân?

Şi Giafar răspunse:

— Habar n-am!

Estimp, şeicul Ibrahim, care ieşise câteva clipite, se întoarse repede în sală, ţinând în mână o lăută cu care de obicei cânta cântăreţul său drag, Ishac, când califul da vreo petrecere la sarai ori numai ca să-l veselească.

Atunci califul spuse:

— Pe Allah! e prea mult! Căci tot vreau să aud cum cântă copila aceea minunată; da dacă va cânta prost, o, Giafar, am să pun să fiţi răstigniţi toţi până la unul; dar dacă va cânta cu măiestrie şi cu farmec, lor am să le dau iertare, la tustrei, dar pe tine, o, Giafar, tot am să pun să fii răstignit.

Atunci Giafar oftă:

— *Allahumma!*[64] dacă-i aşa, bine-ar fi să nu ştie să cânte!

Şi califul, nedumerit, întrebă:

— Da de ce vrei mai degrabă împrejurarea dintâi, decât pe cea de a doua?

Giafar răspunse:

— Pentru că, răstignit în tovărăşia lor, voi găsi cu cine să-mi petrec destul de hazliu ceasurile chinului meu! şi ne vom ţine tovărăşie unul altuia!

La vorbele acestea, califul zâmbi a râde în sineşi.

Estimp, copila şi apucase lăuta cu o mână, iar cu cealaltă îi potrivea cu pricepere strunele. După câteva pestrefuri bine însăilate şi tare dulci, începu să facă strunele să sune, care tresăriră din tot sufletul lor, de să topească fierul, să trezească morţii şi să înmoaie până şi inima stâncii şi a oţelului. Pe urmă, deodată, însoţindu-se cu lăuta, cântă:

Ya leii!…
Vrăjmaşul meu, dacă mă vede,
Vede cu câtă patimă iubirea
La dulcele ei şipot mă adapă;
Şi strigă-atunci, nemaiţinându-şi firea:
„E tulbure izvorul ei de apă!”

Ya ein!…
Iubitul meu, de-i dă crezare,
N-are decât să plece hăt departe!
Ci n-are să mai uite niciodată
Nici desfătări, de câte-i fac eu parte,
Nici dragostea mea, ce i-o dărui toată!
Yaleil!…[65]

Anis Al-Djalis, după ce cântă, lăsă mai departe să răsune numai lăuta cea dulce cu strunele vii; iar califul îşi adună toate silinţele ca să nu strige vrăjit, drept răspuns, un „Ah!” ori un „Ya ein!…” de încântare. Şi spuse:

— Pe Allah! o, Giafar, în viaţa mea n-am auzit un glas atâta de minunat şi de răpitor ca glasul acestei tinere roabe!

Iar Giafar zâmbi şi răspunse:

— Nădăjduiesc că acuma mânia califului asupra slujitorului său s-a risipit!

El răspunse:

— De bună seamă, o, Giafar, s-a risipit!

Pe urmă califul şi Giafar coborâră din nuc, iar califul îi spuse lui Giafar:

— Acuma vreau să intru în sală, să şed jos între ei şi s-o aud pe roaba cea tânără cântând dinaintea mea.

El răspunse:

— O, emire al drept-credincioşilor, dacă te vei ivi între ei, au să fie tare stânjeniţi; iar cât despre şeicul Ibrahim, are să moară de spaimă, hotărât!

Atunci califul zise:

— Eşti dator, aşadar, o, Giafar, să-mi arăţi vreun tertip pentru a izbuti să aflu întocmai ce-i cu povestea asta, fără a le lăsa de bănuit ceva şi fără a ne da în vileag.

După care califul şi Giafar, chibzuind adânc cam cum să ticluiască vicleşugul, porniră încetişor spre havuzul cel mare plin cu apă din mijlocul grădinii. Havuzul acela era legat de Tigru şi foia de o mulţime uluitoare de peşti, care veneau să se aciuieze în el şi să-şi caute hrana ce li se aruncă. Încât califul băgase de seamă cândva că pescarii îşi dădeau întâlnire acolo; ba chiar, într-o zi, pe când şedea la una din ferestrele Saraiului Minunilor, îi văzuse şi îi auzise pe pescari, şi-i poruncise şeicului Ibrahim să nu le mai îngăduie pescarilor să intre în grădină şi să pescuiască în havuz; şi îl însărcinase să-l pedepsească aspru pe orice vinovat.

Or, în seara aceea, cum poarta grădinii fusese lăsată deschisă, un pescar intrase în grădină şi îşi zisese în sinea lui: „Iacătă un prilej pentru mine de a face un pescuit rodnic!” Pescarul acela se numea Karim şi era bine cunoscut printre pescarii de pe Tigru, îşi aruncase, aşadar, năvodul în havuz şi, aşteptând, se apucase să cânte stihurile acestea minunate:

O, călător pe ape! te-avânţi spre depărtări
Fără-a lua în seamă primejdii şi pierzare.
Când dar vei pune capăt atâtor zbuciumări,
Când vei şti că norocul nu se găseşte-n zare
Şi nu-l prinzi niciodată cu chin şi căutări?

Priveşte marea-n clocot, şi greu trudind pescarul!
Amarnic osteneşte în fiecare noapte,
Când luna îşi aprinde pe ceruri felinarul
În nopţile senine cu cerul ca de lapte,
În nopţile cu stele care-i mănâncă-amarul!

Năvodul lui de sfoară, cu ochiuri împletite,
Prin care hula suflă, osârdnic şi-l întinde,
Şi ochii lui, sărmanii, în nopţile tihnite,
De-atâta caznă neagră nu văd un sân fierbinte,
Doar sânul ce-şi arată năvodu-i, pasămite!

Să nu faci ca pescarul, o, călător pe ape!
Priveşte-l în saraiu-i pe-acela care ştie

Şi-al vieţii preţ şi preţul pământului să sape,
Şi ştie nopţi şi zile să-ţi treacă-n bucurie –
De pe pământ belşugul să-l smulgă cât încape!
Cu inimă tihnită el ştie-n bogăţie
Din roadă pământească, tihnit, să se îndoape!

Şi vezi-l cum se scoală la ceasul dimineţii,
După o noapte-ntreagă de tihnă şi huzur.
Se scoală, şi-i zâmbeşte din toată zarea feţii
Gazela copilandră cu ochi fără cusur,
Şi care-i este bunul şi bucuria vieţii!

Aşa că slavă pururi stăpânului meu iară!
El unuia dă totul şi altuia îi ia.
Că unul pescuieşte trudind cu trudă-amară,
Iar peştele-l mănâncă mereu altcineva.
Mărire ţie, Doamne, şi pururi cinste, dară!

După ce Karim pescarul isprăvi de cântat, califul se duse către el, se opri drept îndărătul lui, îl cunoscu şi îi zise deodată:

— O, Karim!

Şi Karim se întoarse, uluit, când îşi auzi numele. Şi, la lumina lunii, îl cunoscu pe calif. Şi rămase înmărmurit de spaimă. Pe urmă se mai întări oleacă şi zise:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioşilor, nu cumva să socoţi că am făcut-o ca să încalc poruncile; ci numai sărăcia şi gurile cele multe din casa mea m-au îndemnat, în seara aceasta, să fac aşa!

Şi califul zise:

— Bine! o, Karim, binevoiesc să nu-ţi iau seama. Da vrei să încerci a-ţi arunca năvodul în numele meu, spre a-mi vedea oleacă norocul?

Atunci pescarul fu cuprins de cea mai mare voioşie şi grăbi să-şi arunce năvodul în apă, rostind numele lui Allah, şi aşteptă răbduriu până ce năvodul atinse fundul apei. ÎI trase atunci îndărăt şi găsi în el toate soiurile de peşti; şi într-un număr fără de socoată. Iar califul rămase mulţumit şi îi zise:

— Acuma, o, Karim, dezbracă-te de tot!

Şi Karim grăbi să se dezbrace. Îşi scoase hainele una câte una: cămaşa de deasupra, cea cu mânecile largi şi cârpită cu petice de toate culorile şi cu

potloage de lână proastă, şi plină toată de ploşniţe din neamul ploşniţelor cu coadă, şi de purici atâta de mulţi cât să acopere toată faţa pământului; turbanul pe care nu şi-l mai desfăcuse de trei ani şi care era întocmit dintr-un cearceaf făcut dintr-o grămadă de zdrenţe găsite la întâmplare şi care colcăia de păduchi de-ai mari şi de păduchi de-ai mici, de-ai albi şi de-ai negri, şi de alţii asemenea. Pe urmă îşi puse jos cămaşa şi turbanul şi rămase aşa, gol de tot, dinaintea califului. Atunci califul începu şi el să se dezbrace. Îşi scoase mai întâi caftanul de deasupra, din mătase Iskandaram[66], şi mantia de sub caftan, cea din mătase Baalbek[67], pe urmă haina de catifea şi pieptarul, şi îi spuse pescarului:

— Karim, ia hainele acestea şi îmbracă-te cu ele!

Pe urmă califul luă cămaşa cu mâneci largi a pescarului şi turbanul şi se îmbrăcă cu ele; pe urmă îşi legă împrejurul bărbii plithamul[68] lui Karim, şi spuse:

— Poţi acuma să te duci la treburile tale.

Şi pescarul începu să-i mulţumească şi să-i spună califului stihurile acestea:

Pe-o bogăţie fără margini
M-ai pus acum stăpân, stăpâne,
Cum fără margini va să fie
De-a pururi mulţumirea mea;
Mi-ai dăruit potop de daruri
Cât nu mai ştie să-şi îngâne
Potopu-ndatorinţii multe,
De care-mi râde inima!

Te-oi preamări, mărite doamne,
Atât cât inima-mi va bate
Şi cât îmi va fii dat în viaţă
Să dăinuiesc pe-acest pământ;

Iar când n-am să mai fiu pe lume,
Şi-atuncea oasele-mi sfărmate
Ţi-or mulţumi pe mai departe
Din umbra negrului mormânt.

Şi de-abia apucă pescarul Karim să sfârşească de spus stihurile, că emirul drept-credincioşilor îşi şi simţi pielea toată năpădită de ploşniţele şi de păduchii care îşi găsiseră sălaş în zdrenţele nevoiaşului, şi toţi şi toate începură să-i foiască de zor de-a lungul trupului. Atunci, şi cu mâna dreaptă şi cu mâna stângă, începu să le adune cu grămada de pe la ceafă, de pe piept şi de peste tot, şi să le azvârle cât colo cu scârbă, smucindu-se anapoda şi năucit. Pe urmă îi spuse pescarului:

— Karim, nenorocitule! cum ai făcut de-ai strâns în mânecile şi în turbanul tău toate lighioanele astea afurisite!

Şi Karim răspunse:

— Doamne, nu avea nicio teamă, crede-mă! acuma simţi muşcăturile păduchilor; da dacă ai răbdare să faci ca mine, într-o săptămână de-aci n-ai să mai simţi nimica şi vei fi apoi la adăpost de pişcăturile lor; şi nu ai să le mai iei în seamă deloc!

Iar califul, în pofida scârbei, începu să râdă, şi zise:

— E prăpăd! cum am să pot să ţin cămăşoiul ăsta pe mine?

Pescarul zise:

— O, emire al drept-credincioşilor, aş cuteza să-ţi spun câteva vorbe, da mă încearcă o ruşine mare să le rostesc dinaintea slăvitului calif!

El îi răspunse:

— Ci spune, oricum, ce ai de spus!

Karim grăi:

— Mi-a trecut prin gând, o, cârmuitorule ai drept-credincioşilor, că vrei să înveţi meşteşugul pescuitului, ca să ai în mâinile tale o meserie cu care să-ţi poţi câştiga pâinea! Dacă-i aşa, o, cârmuitorule al drept-credincioşilor, hainele şi turbanul meu îţi vor fi de folos!

Atunci califul se puse pe un râs grozav, la vorbele pescarului, şi îi porunci să plece. Iar Karim plecă în rostul drumului său, şi califul grăbi a lua coşul din frunze de palmier în care se aflau peştii pescuiţi, acoperi frumos peştii cu nişte iarbă curată şi proaspătă, şi, cu povara aceea în spate, se duse îndărăt la Giafar şi la Massrur, care îl aşteptau ceva mai încolo. Când îl văzură, lui Giafar şi lui Massrur nici nu le trecu prin minte că n-ar fi Karim pescarul, iar Giafar se îngrijoră pentru pescar de mânia califului şi îi zise:

— O, Karim, ce cauţi aici? Fugi să-ţi mântui zilele, întrucât califul e prin grădină în noaptea asta!

Când auzi vorbele lui Giafar, califul fu cuprins de un râs atâta de straşnic, încât se răsturnă pe spate. Iar Giafar se minună:

— Pe Allah! este chiar domnul şi stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor!
Şi califul răspunse:
— Păi da, o, Giafar! iar tu eşti vizirul meu cel mare, şi cu tine am venit aici, iar tu iacătă că nici nu m-ai cunoscut! Încât cum ai vrea ca şeicul Ibrahim să mă cunoască, el care este beat de-a binelea? Aşa că să nu te clinteşti de-aici, să mă aştepţi până mă întorc!
Şi Giafar răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Atunci califul porni spre sarai şi bătu la uşă. Şi numaidecât, din sala cea mare, şeicul Ibrahim se ridică şi strigă:
— Cine este la uşă?
El răspunse:
— Eu sunt, o, şeicule Ibrahim!
El spuse:
— Şi cine eşti tu?
Califul răspunse:
— Eu, pescarul Karim! am aflat că ai oaspeţi în noaptea asta şi am venit să-ţi aduc nişte peşte minunat, proaspăt de tot şi care încă se mai zbate!
Or, şi lui Ali-Nur şi dulcei Anis Al-Djalis tare le mai plăcea peştele proaspăt şi încă viu, şi amândoi se bucurară cu o bucurie până peste poate, iar Anis Al-Djalis strigă:
— Deschide iute, o, şeicule Ibrahim, şi lasă-l să intre cu peştele pe care l-a adus!
Atunci şeicul Ibrahim se hotărî să deschidă uşa, şi califul, travestit în pescar, putu să intre în voie, şi, dintru început, făcu temenelile îndătinate. Dar şeicul Ibrahim îl opri cu un hohot de râs şi strigă:
— Binevenit să fie printre noi pungaşul, hoţul care îi fură pe tovarăşii lui! Cutează! hai şi ne arată peştele acela grozav pe care îl ai!
Şi pescarul dădu la o parte iarba cea fragedă şi le arătă peştele din coş; şi văzură că peştele era viu şi se mai zbătea încă. Atunci Anis Al-Djalis strigă.
— Pe Allah! o, stăpânii mei, ce peşte frumos! păcat că nu e prăjit!
Şeicul Ibrahim grăi:
— Pe Allah! drept ai grăit!
Şi se întoarse spre calif şi îi spuse:
— O, pescarule, ce păcat că nu ai venit cu peştele gata prăjit! Aşa că ia-l şi du-te de ni-l prăjeşte, şi adu-ni-l apoi!

Califul răspunse:
— Poruncile tale stau pe capul meu! mă duc să-l prăjesc şi vi-l aduc numaidecât!
Ei îi răspunseră:
— Aşa! dă fuga de-l prăjeşte şi adu-ni-l îndărăt!
Califul zori să iasă şi alergă la Giafar şi îi spuse:
— O, Giafar, îmi cere ca peştele să fie prăjit!
Giafar răspunse:
— O, emire al drept-credincioşilor, dă-mi-l mie şi am să-l prăjesc chiar eu.
Califul spuse:
— Pe mormântul părinţilor şi al strămoşilor mei! nimeni altul în afară de mine nu va prăji peştele acesta; şi chiar cu mâna mea!
Califul atunci se duse la coliba de trestie ce slujea de adăpost paznicului grădinii, şeicului Ibrahim; începu să scotocească peste tot şi găsi tot ce era de trebuinţă, şi tigăile, şi mirodiile, ba până şi sare, şi cimbrişor, şi foi de dafin, şi alte lucruri asemenea. Se duse la cuptor şi îşi zise în sineşi: „O, Harun, adu-ţi aminte că în pruncia ta grozav îţi mai plăcea să te duci să stai la bucătărie, cu muierile, şi să te apuci de bucătărit! Acuma-i prilejul să-ţi dovedeşti priceperea!” Luă atunci tigaia, o puse la foc, puse untul şi aşteptă. Când untul se încinse bine, luă peştele pe care îl curăţase frumos de solzi, îl spălase, îl ştersese, îl sărase şi îl pospăise uşor cu faină, şi îl puse în tigaie. După ce peştele se prăji bine pe o parte, îl întoarse pe partea cealaltă cu măiestrie mare; şi, când peştele fu chiar cum se cere, îl scoase din tigaie şi îl aşternu pe nişte foi verzi de banan. Pe urmă se duse în grădină să culeagă câteva lămâi, pe care le tăie şi le orândui frumos pe frunzele de banan, şi duse totul musafirilor, în sală, şi le aşeză între mâinile lor.
Atunci tânărul Ali-Nur şi tânăra Anis Al-Djalis şi şeicul Ibrahim îşi întinseră mâinile şi începură să mănânce; şi, după ce isprăviră, se spălară pe mâini, iar Ali-Nur spuse:
— Pe Allah! o, pescarule, ne-ai îndatorat până peste măsură în noaptea aceasta!
Pe urmă îşi băgă mâna în buzunar şi scoase trei dinari de aur din dinarii pe care îi dăduse cu mărinimie tânărul musaip al tatălui său, la Bassra, cumsecadele Sanjar; şi-i întinse pescarului şi-i zise:
— O, pescarule, mă iartă, rogu-mă ţie, că nu pot să-ţi dau mai mult, întrucât, pe Allah! de te-aş fi cunoscut înainte de păţaniile din urmă pe care le-am păţit, ţi-aş fi dat mult mai mult şi aş fi ridicat pentru totdeauna din

inima ta amarul sărăciei. Aşa că ia dinarii aceştia, pe care starea mea de acum îmi îngăduie să ţi-i dau!

Şi îl sili pe calif să primească galbenii; şi califul îi luă, îi duse la buze şi pe urmă la frunte, ca spre a mulţumi lui Allah şi binefăcătorului său pentru darul acela, şi şi-i puse în buzunar.

Da ceea ce urmărea califul mai presus de orice era de a o asculta pe roaba cea tânără cântând dinaintea lui. Încât îi spuse lui Ali-Nur:

— O, tinere stăpâne al meu, milele şi dărnicia ta sunt asupra capului şi asupra rugilor mele! Da gândul cel mai arzător pe care aş vrea să-l văd împlinit, din mila bunătăţii tale cum nu s-a mai pomenit, este ca roaba aceasta să cânte oleacă din lăuta de colo, şi să cânte şi cu glasul ei, care trebuie să fie minunat, întrucât sunt împătimit după cântece, ca şi după zvoana de lăută, şi ele sunt tot ce îmi este mai drag pe lume!

Atunci Ali-Nur spuse:

— O, Anis Al-Djalis!

Ea răspunse:

— Doamne?

El spuse:

— Pe viaţa mea, dacă îţi este scumpă! cântă-ne ceva, spre a-i face hatârul pescarului acesta care doreşte fierbinte să te audă!

La vorbele domnului ei drag, Anis Al-Djalis, fără a pregeta, luă lăuta, scoase din ea câteva zvonuri spre a o încerca şi, ciupind deodată strunele, cântă un pestref care îi răpi pe ascultători; pe urmă cântă din gură stihurile acestea:

Tânăra mlădioasă şi subţire
Cu vârful dulce-al degetelor ei
Sună lăuta, mai presus de fire,
Şi sufletu-mi cuprins ca de-o vrăjire,
Zbură pe cântul tinerei femei.

La glasul ei, loviţii de surzire
Îşi căpătară-auzul, din temei;
Iar muţii cei fără de lecuire
Strigară-atunci, cuprinşi de uluire:
„Ah, e o vrajă, vrajă-i glasul ei!”

Pe urmă Anis Al-Djalis, după ce cântă aşa, stârni mai departe strunele lăutei, cu o iscusinţă atâta de minunată, încât le răpi minţile tuturor celor de faţă; pe urmă zâmbi şi iarăşi cântă stihurile acestea:

Cu dulcele-ţi picior de flăcăiandru
Pământul nostru-abia de l-ai atins,
Că-ntreg pământu-a tresărit deodată
Cuprins de desfătare şi aprins.
Iar de lumina ochilor tăi falnici
Adânca beznă-a nopţii piere toată
Departe undeva în necuprins.

Şi ca să te mai pot vedea o dată,
O, tinere flăcăule, acuma
Cu ape-nmiresmate umplu casa,
Cu dulci răşini o scald, şi cu parfum
De musc ales, de trandafir ca roua,
Să-ţi cheme paşii inimii spre mine
Şi să te-abaţi la casa mea, din drum.

Şi Anis Al-Djalis cântă cu un glas atâta de minunat, încât califul se învioşi până peste poate şi bucuria îl împătimi aşa de tare, încât nu îşi mai putu înfrâna pojarul din suflet şi începu să geamă: „Ah! ah! ya Allah! ya Allah!”

Atunci Ali-Nur îi zise:

— O, pescarule, te-a vrăjit îndestul glasul roabei şi cântecul ei pe strunele dulci?

Şi califul răspunse:

— Da, pe Allah!

Atunci Ali-Nur, care de obicei dăruia fără de şovăire orice lucru ce plăcea oaspeţilor săi, îi spuse:

— O, pescarule, de vreme ce găseşti roaba pe placul tău, iată că ţi-o las şi ţi-o dau ca peşcheş, peşcheşul unei inimi darnice, care niciodată nu mai ia îndărăt ceea ce a dăruit o dată! Ia, aşadar, roaba! A ta este de-aci înainte!

Şi Ali-Nur se ridică pe clipă pe dată, îşi luă caftanul, pe care şi-l aruncă pe umeri şi, fără ca măcar să-şi ia rămas-bun de la Anis Al-Djalis, se pregăti să plece din sala de oaspeţi şi să-l lase pe califul travestit în pescar s-o ia în

stăpânire pe Anis Al-Djalis. Atunci Anis Al-Djalis îi aruncă o privire plină de lacrimi şi îi zise:

— O, stăpâne al meu Ali-Nur! chiar mă părăseşti şi te lepezi de mine aşa, fără ca măcar să-mi spui cel mai de pe urmă rămas-bun? Fie-ţi milă, opreşte-te o clipă, numai atâta cât să-ţi spun două vorbe de bun-rămas. Ascultă, o, Ali-Nur!

Şi Anis Al-Djalis prociti tânguitor stihurile acestea:

Vrei să te rupi din mine şi să te duci departe,
O, sânge-al meu de care nimic nu mă desparte
Şi-n inima-mi rănită să laşi un gol de moarte?
Ah, milostive Doamne şi Făcător de bine,
Adună laolaltă ceea ce-i rupt de sine
Şi fie-ţi milă, Doamne, de sângele din mine![69]

După ce Anis Al-Djalis îşi isprăvi tânguirea, Ali-Nur se apropie un pic de ea şi îi spuse:

După-ale bun-rămasului soroace,
La ceasul greu, ca într-o aiurare,
Mă întrebă, mâhnită şi stângace,
Cu lacrimile despărţirii-amare:

„Ce te vei face-acum, ce te vei face
Fără de mine şi departe tare?”
Eu îi răspund, şi-n vorbe mă sugrum:
„Oh, mai degrabă-ntreabă-l pe cel care
Rămâne lângă tine-acum!”

Când auzi stihurile acestea, califul fu cuprins de durerea că el este pricina despărţirii celor doi tineri şi, pe de altă parte, rămase tare nedumerit de uşurinţa cu care Ali-Nur îi făcuse peşcheş minunea aceea, şi îi zise:

— Spune-mi, o, tinere, şi să nu te sfieşti a-mi mărturisi, întrucât sunt tot atâta de bătrân ca şi părintele tău: ţi-e frică să nu fii zeberit şi osândit că ai furat-o poate cumva pe această tânără, ori mai degrabă te gândeşti să mi-o laşi, spre a-ţi plăti datoriile?

Atunci Ali-Nur îi spuse:

— Pe Allah, o, pescarule! ni s-a întâmplat, mie şi acestei roabe, o năpastă aşa de uluitoare şi nişte nenorociri aşa de nemaipomenite, încât, dacă ar fi scrise cu igliţa pe colţul dinlăuntru al ochiului, i-ar fi de învăţătură aceluia care le-ar citi cu cinstire!

Şi califul răspunse:

— Grăbeşte-te a ne istorisi povestea ta şi a ne-o înfăţişa amănunţit, că nu poţi să ştii dacă asta nu va fi pentru tine un temei de uşurare şi poate că şi de ajutor, întrucât alinarea şi ajutorul lui Allah stau pururea în preajma noastră!

Atunci Ali-Nur spuse:

— O, pescarule, în ce fel vrei să asculţi istorisirea mea, în stihuri ori în proză?

Şi califul răspunse:

— Proza este înfloritură pe mătase, iar stihurile sunt salbe de mărgăritare!

Atunci Ali-Nur spuse:

— Iacătă mai întâi gherdanul de mărgăritare!

Şi închise ochii pe jumătate, şi îşi plecă fruntea, şi cu glas murmurat ticlui stihurile acestea, atunci pe loc:

Prietene, eu am fugit în lume
Din patul dulce al odihnei mele,
Şi-n ţări străine-ajuns, fără de nume,
Sătul sunt de amarurile grele,
Cum pribegesc de ţara mea departe,
Cu sufletul întunecat de moarte.

Mai află c-am avut un scump părinte,
Şi care mă iubea cu mare drag;
La fel şi eu, cu inimă fierbinte,
Mă străduiam mereu să-i fiu pe plac.
S-a dus, iubitul, de pe-acest pământ,
În adăpostul negrului mormânt.

De-atunci încoace, valuri de mâhnire
Şi vânturi de necazuri m-au tot ros,
Cât nici nu ştiu cum de mai sunt în fire,
Zdrobit de chin şi jale pân la os,
Şi sfâşiat de vremile mişele,

Cu inima făcută bucăţele.

Pe când trăia, multiubitoru-mi tată
Îmi alesese dintre frumuseţi
O frumuseţe dulce şi curată
Cât nu poate-ncăpea în niciun preţ,
Cu boiul ca un ram ce se mlădie
Când boarea primăverilor adie.

Şi-o îndrăgii cât poate să-ndrăgească
Un tânăr pătimaş îndrăgostit,
Şi-ntreaga moştenire părintească
Numai de dragul ei mi-am prăpădit.
Am îndrăgit-o, bunule pescar,
Mai mult ca pe sirepii mei de jar.

Ci într-o zi, neavând altă cale,
Rămas sărac de toate, şi flămând,
Cu sufletul împovărat de jale,
Pornii la târg cu dragă mea, s-o vând,
Eu cel ce orice despărţire-o tem
Şi-o socotesc pe lume un blestem.

Atunci, cu negustorii împrejur,
Strigă telalul preţul de mezat;
Da iacătă că vine ca un fur
Un ticălos bătrân şi desfrânat.
Aude preţul şi pe urmă vrea
Pe mai nimic iubita să mi-o ia.

Când îl văzui pe scârbnicul moşneag
Că vrea s-o ia astfel, şi-apoi să plece
Cu tot ceea ce am pe lume drag,
Mă năpădi o rea mânie rece,
Luai de mână roaba să mă duc,
Să fug cu ea din blestematul suk.

Ci pezevenghiul hulpav şi bătrân
Se şi visa-mplinindu-şi desfrânarea,

Se şi vedea pe roaba mea stăpân,
Şi-l chinuia amarnic nerăbdarea –
Plin de pojarul iadului se-aruncă
Să-mi ia din mână multiubita pruncă.

Ci eu atunci îi ard cu mâna dreaptă
Un pumn năprasnic între ochi, şi-apoi
Văzându-l că mai şade şi aşteaptă,
Cu stânga-i ard un alt pumn înapoi.
Şi mă descarc de crâncena mânie
Ce inima din mine o sfâşie.

Pe urmă, că nu cumva să fiu prins
De slugile-i asupră-mi asmuţite,
Spre casa mea pornesc la drum întins,
Ca acolo acasă, pasămite,
Să fiu la adăpost de-orice năpastă
Din partea celor ce-mi veneau în coastă.

Ci nu-mi fu dat să stau: că şi sultanul,
Cel care e stăpân peste cetate
Şi căruia i se jeli târtanul,
Le dă poruncă străjilor lui toate
În casa mea cu sila să pătrundă
Şi să m-arunce-n temniţa afundă.

Ci iacătă că vine-atunci la mine
În goana mare-un cămăraş domnesc,
Cu care m-avusesem cândva bine
Pe când sub adăpostul părintesc
Crescusem amândoi delaolaltă
În fericire şi iubire-naltă.

Şi cămăraşu-acela bun şi drag
Îmi dă de veste ce necaz mă paşte,
Să las degrabă părintescul prag
Şi să mă duc unde nu mă cunoaşte
Şi nu mă ştie nimenea – să fug

De-ntunecatul obidirii jug.

Şi mi-am luat iubita-n mare grabă
Şi sub aripa nopţii, amândoi,
Dederăm pribegiei neagră gloabă
A celor izgoniţi în lume goi,
Şi căutându-i vieţii noastre vad
Luarăm drumul lung către Bagdad.

Mai află că acuma, o, pescare,
Eu nu mai am pe lume niciun bun,
Decât iubita-mi roabă, şi pe care,
La ceasul greu al greului surghiun,
Ţi-o dăruiesc, pescarule, peşcheş –
Ca unuia ales dintre aleşi.

Şi, o, pescare, ţine minte bine
Că-ţi dăruiesc ceea ce am mai drag
Şi că îţi dau şi inima din mine
Cu ea odată, şi rămân sărac,
Şi nu mai am nimica, o, pescare,
Din câte bunuri am avut sub soare.

După ce Ali-Nur isprăvi de depănat şi cel din urmă dintre aceste mărgăritare, califul îi zise:

— O, stăpâne al meu, acuma, că am putut să mă minunez de şirul acesta de mărgăritare, vrei să-mi dai câteva amănunte în înflorituri pe mătase din povestea ta minunată?

Atunci Ali-Nur, care tot credea că vorbeşte cu pescarul Karim, îi dădu toate amănuntele despre povestea lui, de la început până la sfârşit.

Când pricepu bine toată şiretenia, califul îi spuse:

— Şi-acuma unde socoti să te duci, o, stăpâne al meu, Ali-Nur?

Şi Ali-Nur răspunse:

— O, pescarule, pământurile lui Allah sunt largi până la nemărginire!

Atunci califul îi zise:

— Ascultă-mă, o, copile! Eu nu sunt decât un pescar nevolnic, da am să-ţi scriu o scrisoare, pe care s-o dai în chiar mâinile sultanului de la Bassra,

Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Iar el are s-o citească, şi tu numaidecât vei vedea urmările-i fericite pentru tine!

Ci în clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi nu alungi mai mult şirul povestirii ei.

Iar când fu cea de a treizeci şi şasea noapte,

Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că atunci când califul i-a spus lui Ali-Nur: „Am să-ţi scriu o scrisoare, pe care să i-o duci sultanului din Bassra, Mohammad ben-Soleiman El-Zeini. Iar el are s-o citească, şi tu vei vedea toate urmările-i fericite!”, Ali-Nur răspunse:

— Păi s-a mai văzut pe pământ un pescar care să le scrie sultanilor? E ceva ce nu s-a mai pomenit!

Şi califul îi răspunse:

— Drept grăieşti, o, stăpâne al meu, Ali-Nur! dar am să-ţi lămuresc pe dată temeiul care îmi îngăduieşte să fac aşa. Află că, pe când eram copil, am învăţat să citesc şi să scriu la aceeaşi şcoală şi chiar la acelaşi dascăl ca şi Mohammad El-Zeini. Ba chiar eram oleacă mai presus decât el şi aveam o scriere ceva mai frumoasă decât a lui, şi învăţam pe dinafară şi stihuri şi surale[70] cu mult mai lesne decât el. Şi eram prieteni la cataramă. Dar mai târziu el a fost ocrotit de soartă şi a ajuns sultan, pe când Allah a făcut din mine un biet pescar. Căci, întrucât nu are o inimă ţapoşe dinaintea lui Allah, a păstrat prietenia cu mine; şi nu este lucru pe care să i-l cer, iar el să nu-l împlinească pe dată; ba chiar dacă în fiecare zi i-aş face şi o mie de cereri, el le-ar împlini pe toate, hotărât!

Când auzi asemenea vorbe, Ali-Nur zise:

— Scrie atunci ceea ce spui, ca să văd!

Atunci califul şezu jos, îşi îndoi un picior peste celălalt, luă un călimăr şi un calam şi o foaie de hârtie, aşternu hârtia pe palma mâinii sale stângi şi ţinu calamul cu mâna dreaptă, şi scrise scrisoarea aceasta:

ÎN NUMELE LUI ALLAH MULTIERTĂTORUL MULTMILOSTIVUL

Şi-apoi:

Scrisoarea aceasta este trimisă de mine, Harun Al-Raşid ben-Mahdi El-Abassi.

Către Domnia Sa Mohammad ben-Soleiman El-Zeini!

Îţi aduc aminte că mila mea te învăluieşte şi că numai la ea datorezi că ai fost căftănit zabet al meu într-o domnie dintre domniile mele!

Şi-acuma îţi dau ştire că aducătorul acestei scrisori, scrisă cu chiar mâna mea, este Ali-Nur, fiul lui Fadleddin ben-Hacan, care a fost vizirul tău şi care se odihneşte acuma întru mila Celui Preaînalt!

De îndată ce vei citi cuvintele mele, să te scoli din scaunul de domnie şi să-l aşezi în el pe Ali-Nur, care va fi sultan în locul tău! Întrucât iată că eu însumi l-am uns cu volnicia cu care te-am uns pe tine mai înainte!

Fereşte-te, dară, a te abate de la împlinirea dorinţei mele! Şi asupra-ţi fie mântuirea!

Pe urmă califul împături scrisoarea şi o pecetlui şi, fără a-i arăta lui Ali-Nur ce cuprindea, i-o înmână. Iar Ali-Nur luă cartea, o duse la buze, pe urmă la frunte, şi-o puse în turban şi, pe clipă pe dată, plecă să se suie pe vreo corabie ce mergea la Bassra, în vreme ce îndurerata Anis Al-Djalis izbucnea în plânsete, părăsită în ungherul ei.

Iacătă, deocamdată, în ceea ce îl priveşte pe Ali-Nur. Ci, în ceea ce îl priveşte pe calif, iată!

După ce şeicul Ibrahim, care în toată vremea aceea nu grăise nimic, văzu totul, se întoarse spre calif, pe care îl lua tot drept Karim pescarul, şi zbieră la el:

— O, tu, cel mai nevolnic dintre pescari! ne-ai prăjit doi, trei peşti, care de-abia dacă preţuiesc vreo douăzeci de jumătăţi de bănuţi de aramă şi, nemulţumit de a te fi burduşit cu trei dinari de aur, vrei acuma s-o iei şi pe roaba această tânără! Ticălosule! să-mi dai numaidecât pe puţin jumătate din galbeni; iar cât despre roabă, avem s-o împărţim şi pe ea tot aşa, şi eu am să încep, iar tu numai după mine!

La vorbele acestea, califul se duse la una dintre ferestre, după ce îi aruncase o privire cruntă şeicului Ibrahim, şi îşi plesni palmele una de alta. Pe dată Giafar şi Massrur, care nu aşteptau decât asemenea chemare, se repeziră în sală; şi, la un semn al califului, Massrur sări la şeicul Ibrahim şi îl zeberi. Iar Giafar, care ţinea în mână un caftan falnic, pe care trimisese să-l aducă în toată graba una dintre slugile lui, se duse la calif, îl dezbrăcă de zdrenţele pescarului şi îi puse caftanul de mătase şi de zarafir.

La priveliştea aceea, şeicul Ibrahim, înmărmurit, îl cunoscu pe calif şi, de ruşine, începu să-şi mişte vârfurile degetelor; da tot mai şovăia să-şi creadă

ochilor şi îşi zicea:
— Oare dorm sau sunt treaz?
Atunci califul, cu glasul lui obişnuit, îl întrebă:
— Ei bine, şeicule Ibrahim, ce este cu starea aceasta în care ai ajuns?
Şi şeicul Ibrahim, la vorbele califului, se trezi cu totul din beţie şi se prăbuşi la pământ cu faţa şi cu barba lui cea lungă, şi prociti aceste stihuri:

Iartă-mi greşeala, o, tu cel ce ai asupra tuturor precădere!
Stăpânul cată-a fi mărinimos faţă de robul ce supus i-o cere!

Am săvârşit, mărturisesc supus, ce mă împinse oarba nebunie!
Acum e rândul tău, dacă vei vrea, să-mi dai iertarea, cu mărinimie.

Atunci califul îi spuse şeicului Ibrahim:
— Te iert!
Pe urmă se întoarse către sfioasa Anis Al-Djalis şi îi spuse:
— O, Anis Al-Djalis, acuma, că ai văzut cine sunt, lasă-te dusă la sarai!
Pe urmă ieşiră cu toţii din sala Saraiului Minunilor.
După ce Anis Al-Djalis ajunse la sarai, califul porunci să i se dea un iatac anume numai pentru ea, şi puse sub porunca ei nişte slujitoare şi nişte roabe. Pe urmă se duse la ea şi îi spuse:
— O, Anis Al-Djalis, până una alta eşti sub stăpânirea mea, întrucât pe de-o parte vreau să fii a mea, iar pe de alta mi-ai fost trecută mie, cu atâta dărnicie, de către Ali-Nur. Or afla că, la rându-mi, spre a răsplăti acest peşcheş, l-am trimis pe Ali-Nur ca sultan la Bassra. Şi, de-o vrea Allah, am să-i trimit pe curând un caftan falnic domnesc, şi am să te însărcinez să i-l duci chiar tu. Şi astfel vei fi sultană alături de el!
Pe urmă califul o luă pe Anis Al-Djalis în braţe şi îşi petrecură amândoi noaptea aceea. Şi iac-aşa cu ei doi!
Şi în ceea ce îl priveşte pe Ali-Nur, iacătă! Când ajunse, din mila lui Allah, în cetatea Bassrei, Ali-Nur ben-Hacan se duse drept la saraiul sultanului Mohammad El-Zeini, urcă la sarai şi scoase un strigăt mare. Şi sultanul auzi strigătul şi întrebă ce este cu acel strigăt şi porunci să fie adus insul dinaintea lui. Şi Ali-Nur se înfăţişă între mâinile sultanului, scoase din turban scrisoarea califului şi i-o înmână. Şi sultanul deschise scrisoarea şi cunoscu scrisul califului. Numaidecât se ridică drept pe cele două picioare ale sale, citi cu luare-aminte cuprinsul şi, după ce citi, duse de trei ori scrisoarea la buze şi la frunte şi grăi:

— Ascult şi mă supun lui Allah şi califului, emirul drept-credincioşilor!

Şi numaidecât porunci să vină cei patru cadii ai cetăţii şi emirii de frunte, spre a le împărtăşi hotărârea lui de a se supune îndată califului, lăsând scaunul de domnie. Dar, într-aceştia, intră vizirul cel mare, El-Mohin ben-Saui, vechiul vrăjmaş al lui Ali-Nur şi al tatălui său Fadleddin ben-Hacan. Atunci sultanul îi înmână scrisoarea de la emirul drept-credincioşilor şi îi spuse:

— Citeşte!

Vizirul Saui luă scrisoarea şi o citi, şi iarăşi o citi, şi rămase năuc până peste poate; dar deodată, şi cu o răsucitură dibace de mână, rupse partea de jos a scrisorii, unde se afla pecetea cea neagră a califului, o duse la gură, o mestecă, pe urmă o scuipă cât colo.

Atunci sultanul, cuprins de mânie, strigă:

— Nenorocire ţie! O, Saui, ce pârdalnic te-a îndemnat să săvârşeşti asemenea faptă?

Şi Saui răspunse:

— O, sultanule, află că mişelul ăsta nu l-a văzut nicicând pe calif, nici măcar pe vizirul său Giafar. E numai un ticălos şi o pramatie roasă de năravuri urâte! E un Şeitan plin de răutate şi de viclenie. Pesemne că a găsit din întâmplare vreo hârtie pe care se afla scrisul califului, şi a măsluit scriitura, şi a săvârşit un calp, şi a scris astfel ce-a vrut! Încât cum de te gândeşti, o, sultane, să laşi scaunul de domnie, câtă vreme califul nu a trimis niciun sol cu niciun hatişerif scris cu scriitura lui cea sfântă? De altminteri, şi dacă chiar ţi l-ar fi trimis califul pe acest ins, ar fi poruncit să vină însoţit de vreun cămăraş sau de vreun vizir. Or, noi ştim că insul a venit aici singur!

Atunci sultanul răspunse:

— Şi ce să facem acuma, o, Saui?

Saui zise:

— O, sultanule, încredinţează-mi-l mie pe acest tânăr, şi am să mă pricep eu cumva să răzbat la adevăr. Am să-l trimit la Bagdad însoţit de un cămăraş, care să cerceteze cu temeinicie faptele. Dacă lucrul este adevărat, tânărul ne va aduce, de data aceasta, un senet adevărat, scris cu scriitura cea sfântă a califului. Dar dacă nu este adevărat, cămăraşul ni-l va aduce îndărăt pe tinerel, iar eu atunci voi cam şti să-i plătesc într-un chip de pomină, şi să-l fac să ispăşească şi ce a fost, şi ce este.

La vorbele vizirului Saui, sultanul chiar că ajunse până la urmă să-l socoată pe Ali-Nur un nelegiuit, şi nu mai vroi nici măcar să mai aştepte, aşa de cuprins fusese de o mânie cumplită. Şi strigă la străjile sale:

— Zeberiţi-l!

Şi străjile îl înhăţară pe Ali-Nur şi îl trântiră la pământ şi începură să-i care la gârbace, până ce leşină de tot. Pe urmă sultanul le porunci să-i pună lanţuri la picioare şi la mâini; pe urmă porunci să fie chemat mai-marele temnicerilor. Iar căpetenia temnicerilor nu zăbovi să vină şi să se înfăţişeze între mâinile sultanului.

Or, pe temnicerul acela îl chema Kutait. Când îl văzu, vizirul îi spuse:

— O, Kutait, din porunca stăpânului nostru sultanul, ia-l pe acest ins şi aruncă-l într-o hrubă dintre hrubele săpate în temniţă, şi să-l pui zi şi noapte la cazne, şi cât de aspru.

Kutait răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îl luă pe Ali-Nur şi îl duse în temniţă.

După ce Kutait intră în temniţă cu Ali-Nur, închise uşa şi puse numaidecât să se măture frumos pe jos şi să se spele o

laviţă de după uşă, aşternu laviţa cu un chilim şi aşeză acolo o pernă; pe urmă veni la Ali-Nur, îi dezlegă lanţurile şi îl rugă să se suie pe laviţă, spre a se odihni, şi îi spuse:

— Eu nu uit, o, stăpâne al meu, că i-am rămas îndatorat de nenumărate ori răposatului vizir, părintele tău. Aşa că să fii fără teamă!

Şi numaidecât începu să se poarte faţă de Ali-Nur cu cinstire şi cu bunătate, nelăsându-l să ducă lipsă de nimic; şi, pe de altă parte, trimitea ştiri zilnic vizirului că Ali-Nur îndură chinurile cele mai amarnice. Şi treaba ţinu aşa patruzeci de zile.

Când fu cea de a patruzecea zi, se pomeniră că soseşte la sarai un dar împărătesc pentru sultan, din partea califului. Şi sultanul rămase uluit de bogăţia acelui dar; ci, întrucât nu pricepea pricina pe care s-o fi avut califul spre a i-l trimite, porunci să se adune toţi emirii săi şi le ceru părerea. Atunci câţiva îşi rostiră gândul că darul nu putea să fie, în cugetul califului, decât menit aceluia pe care îl trimisese să fie noul sultan. Numaidecât vizirul Saui strigă:

— O, sultanule, nu ţi-am spus eu că era mai bine să te scuturi de acel Ali-Nur, şi că aceasta ar fi hotărârea cea mai cuminte?

Atunci sultanul strigă:

— Pe Allah! chiar că tocmai mi-ai adus aminte de insul acela. Du-te degrabă de-l caută şi pune să i se taie capul, fără de milă!

Şi Saui răspunse:

— Ascult şi mă supun! Căci tare aş vrea să pun mai întâi să se dea de ştire osânda lui în toată cetatea de către pristavii domneşti, care să strige: „Toţi acei care vor să fie de faţă la osânda lui Ali-Nur ben-Hacan, să vină sub zidurile saraiului!” Şi toată lumea are să vină să vadă osânda; şi astfel am să fiu şi eu răzbunat, iar inima mi se va răcori, şi ura mi se va potoli!

Şi sultanul îi răspunse:

— Poţi să faci cum îţi vine mai bine!

Atunci vizirul ben-Saui tare se mai bucură, şi alergă la valiu şi-i porunci să pună să se strige prin toată cetatea ceasul osândei lui Ali-Nur şi toate amănuntele pomenite. Şi totul se îndeplini pe dată. Încât, auzind crainicii domneşti, toţi locuitorii din cetate rămaseră cuprinşi de mâhnire şi de jale, şi începură să plângă toţi, până şi copiii cei micuţi de prin şcoli, şi prăvăliaşii de prin sukuri; pe urmă unii zoriră a da fuga să-şi găsească un loc mai bun de unde să-l vadă pe Ali-Nur când va trece şi să se uite la

priveliştea jalnică a uciderii lui, iar alţii se duseră buluc la porţile temniţei spre a alcătui alaiul lui Ali-Nur, de îndată ce se va ivi.

Cât despre vizirul ben-Saui, apoi acela luă zece străji de-ale lui şi, în bucuria sa, zori să dea fuga la temniţă, şi porunci să i se deschidă poarta şi să fie lăsat să intre. Atunci temnicerul Kutait se prefăcu că habar nu are de pricina care îl aducea şi îi zise:

— Ce doreşti, o, stăpâne al meu, vizirule?

El răspunse:

— Adu-l iute dinaintea mea pe tânărul acela ticălos şi stricat!

Temnicerul spuse:

— Acuma se află în cea mai rea stare, ca urmare a bătăilor pe care le-a căpătat şi a schingiuirilor pe care le-a îndurat. Da îţi dau ascultare pe dată!

Şi temnicerul plecă şi se îndreptă spre locul unde era Ali-Nur, şi îl găsi rostind încetişor stihurile acestea:

Vai, nimeni nu-i să-mi vină-n ajutor,
Acum când sub nenorociri mă frâng
Şi când năpaste-n jurul meu se strâng
Şi tot mai rar şi scump e leacul lor.

Ne-nduplecata despărţire-mi curmă
Sângele tot, rămas neprihănit;
Simt cum se stinge-n pieptu-mi chinuit
Până şi răsuflarea cea din urmă.

Iar soarta neagră şi neîndurată
Vroi-n judeţul ei cel pătimaş
Să-mi schimbe-n cei mai ne-nduraţi vrăjmaşi
Prietenii toţi, cei de altădată.

O, voi, cei care mă vedeţi aşa,
Nu-i printre voi niciunul mai cu milă
Să judece durerea ce mă-mpilă
Şi să răspundă la chemarea mea?

Ce dulce şi miloasă mi se pare
Până şi moartea cu spăimântul ei,
Acuma când din sufletu-mi deschei

Toate nădejdile amăgitoare.

O, Doamne care-ndrumi pe-aducătorii
De bune veşti! Ocean de bunătate!
Stăpâne-al celor care-alină toate
Şi-s tuturora binefăcătorii!

Ţie mă-nchin, cu inima zdrobită
Şi plină de potop de răni adânci,
Scapă-mă, Doamne, dintre-aceste stânci
Şi din vârtejul ce stă să mă-nghită!

Şi iartă toată slăbiciunea mea,
Iartă greşeala, câtă-am săvârşit,
Iartă-mă pentru câte-am rătăcit
Şi câte rele-am făptuit cândva.

După ce Ali-Nur îşi isprăvi jelania, Kutait se duse la el, îi arătă repede cum stă treaba şi îl ajută să se dezbrace grabnic de hainele curate pe care i le dăduse pe ascuns şi să se îmbrace cu un cămeşoi vechi, peticit, ca un ticălos de întemniţat, şi îl duse între mâinile vizirului Saui, care îl aştepta tropotind de ură. Şi Ali-Nur îl văzu şi pricepu ce duşmănie îi purta vrăjmaşul cel vechi al părintelui său. Da tot îi zise:
— Iacătă-mă, o, Saui! Socoţi că soarta are să-ţi fie pururi prielnică de îţi pui credinţa aşa în ea? Şi nu ai auzit niciodată vorbele poetului:

Au judecat cu ura neagră
Şi-au tras folos pe seama ei,
Dreptatea au închis-o-n lacră,
Din asupriri făcând temei.

Ci toată neagra lor osândă,
Vedea-vor ei curând-curând
Cum se va prăbuşi înfrântă
Pierind cu pulberea în vânt.[71]

Şi Ali-Nur adăugă:
— O, vizirule, să ştii bine că numai Allah are toată puterea, că el este singurul împlinitor!

Atunci Saui îi răspunse:
— O, Ali, crezi că mă sperii cu zicalele tale? Or, află că eu, astăzi chiar, am să-ţi tai căpăţâna, în pofida nasului tău şi a nasului tuturor locuitorilor din Bassra. Şi, ca să mă port şi eu după feleşagul tău, am să fac întocmai ca în spusa poetului:

Dă-i vremii păs să facă tot ce vrea,
Ci tu-mplineşte-ţi pofta şi fă-ţi dreptatea ta![72]

Şi ce minunat este poetul care spune:

Acel ce, după ce-a murit
Vrăjmaşul lui, rămâne-n viaţă
Măcar o zi, e fericit
Şi nici de moarte nu-i e greaţă.

Cu asta, vizirul le porunci străjerilor să-l înhaţe pe Ali-Nur şi să-l aburce pe spinarea unui catâr. Căci străjerii şovăiră, văzând mulţimea care se uita la Ali-Nur, şi îi spuseră:
— Porunceşte! şi pe dată avem să-l ucidem cu pietre pe insul acesta şi să-l facem bucăţi, chiar cu primejdia de a ne pierde pe noi şi a ne pierde şi sufletele!
Căci Ali-Nur spuse:
— O, nu! să nu faceţi asta, o, nu! Sau voi n-aţi auzit niciodată stihurile poetului:

Oricărui om îi este scris anume
Sorocul cât să dăinuie pe lume.
Iar când sorocul i s-a împlinit,
Tot omul moare – moare negreşit!

De m-ar târî, cât nu mi-e scris să mor,
Până şi leii în pădurea lor,
Le-aş scutura fără de păs cojocul,
De vreme ce nu mi-a venit sorocul.

Atunci străjerii îl luară pe Ali-Nur, îl suiră pe spinarea unui catâr şi porniră să străbată cetatea, până ce ajunseră la zidurile saraiului, sub ferestrele

sultanului. Şi strigau întruna: „Iacătă pedeapsa care îl aşteaptă pe acela care săvârşeşte scriere măsluită!”

Pe urmă îl puseră jos pe Ali-Nur, chiar pe locul de caznă, taman acolo unde de obicei bălteşte sângele. Şi gâdele, cu paloşul în mână, înaintă şi îi spuse lui Ali-Nur:

— Sunt robul tău supus! Dacă, dar, ai trebuinţă de ceva, orice-ar fi, porunceşte şi voi împlini; dacă ai trebuinţă să bei ori să mănânci, porunceşte şi mă supun! Întrucât să ştii că nu mai ai decât puţine clipe de trăit, numai răspasul cât sultanul să-şi arate la fereastră capul!

Şi Ali-Nur atunci se uită la dreapta, apoi la stânga, şi rosti stihurile acestea:

Fie-vă milă, răspundeţi-mi: oare
Nu-i printre voi niciun prieten care
De-un pic de milă să se-arate-n stare?

Vremea vieţii mele-i la apus;
S-a împlinit sorocu-mi scris de sus;
Ceea ce mi-a fost dat de sus am dus.

Ci oare nimeni nu-i în preajma toată
C-un pic de milă-n inima-i curată,
Să-şi dobândească-n ceruri sus răsplată?

Doar o privire să-mi arunce-a milă,
Să vadă jalea care mă împilă,
Să-mi dea un strop de apă, fără silă,

Spre-a-mi potoli o clipă greul chin
În ceasu-amar al negrului venin!

Atunci toţi cei de faţă începură să suspine, iar călăul se duse numaidecât să ia un urcior cu apă şi să i-l dea lui Ali-Nur. Da numaidecât vizirul Ben-Saui se repezi de la locul lui şi lovi urciorul, care se sparse, şi strigă mânios la gâde:

— Ce mai aştepţi de nu-i tai capul?

Atunci gealatul luă o năframă şi îl legă pe Ali-Nur la ochi. La priveliştea aceea, toată mulţimea se ridică împotriva vizirului şi începu să-l blesteme şi să-i strige tot soiul de ocări; şi larma ajunse în curând până peste poate, iar

freamătul şi răcnetele ajunseră de nezugrăvit. Şi deodată, pe când toată zarva aceea predomnea, o pulbere se stârni şi nişte strigăte nedesluşite răsunară, şi se apropiau umplând văzduhurile şi zările.

La strigătele şi la vârtejul acela, sultanul ciuli urechile; se uită pe fereastra de la saraiul său şi le spuse celor care îl înconjurau:

— Vedeţi degrabă ce este!

Da vizirul Saui răspunse:

— Nu este vremea acum! Înainte de toate trebuie să-i tăiem capul pramatiei!

Şi sultanul zise:

— Taci odată, o, Saui! Şi lasă-ne să vedem ce este!

Or, vârtejul acela de pulbere era vârtejul stârnit de caii lui Giafar, vizirul cel mare al califului, şi de călăreţii săi.

Iar pricina sosirii lor neprevestite era următoarea: califul, după noaptea de dragoste petrecută în braţele dulcei Anis Al-Djalis, vreme de treizeci de zile nu îşi mai aduse aminte de ea, cum nu îşi mai aduse aminte nici de toată povestea lui Ali-Nur ben-Hacan; şi nimeni nu se mai găsise să-l facă a-şi aminti. Da într-o noapte, trecând pe lângă iatacul dăruit necăjitei de Anis Al-Djalis, auzi nişte plânsete şi un glas dulce şi duios care cânta încetişor stihurile acestea ale poetului:

Fie că-mi stai aproape, fie că pleci departe,
Simt umbra-ţi lângă mine – nimic nu ne desparte,
Ah, desfătări nebune, şi dulci, şi fără moarte!

Iar limba-mi fericită mereu rosteşte-anume
Să-mi fie desfătare cum alta nu-i pe lume,
Când sună pentru mine desfatătoru-ţi nume!

Şi întrucât, după acel cântec, suspinele sporiră în tărie, califul deschise uşa şi intră în iatac. Şi văzu că era Anis Al-Djalis cea care plângea. Când îl zări pe calif, Anis Al-Djalis se aruncă la picioarele lui şi le sărută de trei ori, pe urmă rosti stihurile acestea:

O, tu, cel dintr-un neam vestit şi dintr-o spiţă mult mănoasă,
Pom de la creştet până jos umplut de poama cea frumoasă,
O, rod măreţ cum altul nu-i din stepena cea mai aleasă!
Îngăduie-mi să-ţi amintesc făgăduiala dată mie

De bunătatea ta cândva, cu ne-ntrecută dărnicie,
Ah, dacă n-ai uitat-o, vai pe roaba ta în sihăstrie!

Dar califul, care tot nu îşi aducea aminte nici de Anis Al-Djalis, nici de Ali-Nur, o întrebă:

— Da cine eşti tu, copilă?

Ea răspunse:

— Sunt peşcheşul pe care ţi l-a dăruit Ali-Nur ben-Hacan. Iar acuma jinduiesc să te văd împlinindu-ţi făgăduiala ce mi-ai făcut de a mă trimite la el cu toate cinstirile datorate. Şi iată-s în curând treizeci de zile de când stau aici, fără a gusta un ceas hrana somnului.

La vorbele acestea, califul trimise în toată graba după Giafar, şi îi zise:

— Au şi trecut treizeci de zile, de când nu am mai auzit pomenindu-se nimic despre Ali-Nur ben-Hacan! Încât socot că sultanul de la Bassra trebuie să-l fi dat morţii. Da mă jur pe capul meu şi pe mormântul părinţilor şi al strămoşilor mei că, dacă i s-a întâmplat vreo nenorocire acelui tânăr, am să-l dau pieirii pe acela care a fost pricina, de-ar fi el chiar şi omul care să-mi fie cel mai drag pe lume! Vreau, aşadar, o, Giafar, să pleci numaidecât la Bassra pe clipă pe dată, să-mi aduci ştiri despre sultanul Mohammad ben-Soleiman El-Zeini şi despre purtările lui faţă de Ibn-Hacan Ali-Nur!

Şi Giafar purcese numaidecât la drum.

Aşadar Giafar ajunse la Bassra şi văzu toată zarva şi tot vuietul şi toată mulţimea aceea vijelită şi rocoşită, şi întrebă:

— Da ce este cu zarva asta?

Şi numaidecât un potop de glasuri din gloată îi răspunseră şi îi istorisiră tot ce i se întâmplase lui Ali-Nur ben-Hacan. Când auzi spusele lor, Giafar zori încă şi mai spornic să ajungă la sarai. Şi urcă la sultan şi îi ură bună pace şi îi înfăţişă rostul sosirii sale şi îi spuse:

— Am poruncă, dacă i s-a întâmplat vreo nenorocire lui Ali-Nur, să-l dau pieirii pe acela care va fi fost pricina şi să te fac să ispăşeşti şi tu, o, sultane, fărădelegea săvârşită! Aşa că unde se află Ali-Nur?

Atunci sultanul trimise pe dată străjerii să-l aducă pe Ali-Nur, iar străjerii se duseră după el la locul osândei. De-abia intră Ali-Nur, că Giafar se şi ridică şi le porunci străjilor să-i zeberească şi pe sultan şi pe vizirul El-Mohin ben-Saui. Şi numaidecât îl căftăni pe Ali-Nur sultan la Bassra şi îl

aşeză în scaunul domniei în locul lui Mohammad El-Zeini, pe care îl întemniţă dimpreună cu vizirul.

Pe urmă Giafar rămase la Bassra cele trei zile îndătinate ale ospeţirii, la sultanul cel nou. Ci, în dimineaţa celei de a patra zi, Ali-Nur se întoarse către Giafar şi îi zise:

— Chiar că tare aş vrea să-l mai văd pe emirul drept-credincioşilor!

Iar Giafar se învoi şi spuse:

— Să ne facem mai întâi rugăciunea de dimineaţă şi apoi să pornim spre Bagdad!

Iar sultanul spuse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îşi făcură rugăciunea de dimineaţă, şi amândoi, însoţiţi de străji şi de călăreţi, şi ducându-i cu ei şi pe fostul sultan Mohammad El-Zeini şi pe vizirul Saui, luară drumul Bagdadului, Şi cât ţinu drumul, vizirul Saui avu vreme să cugete şi să-şi muşte pumnii de căinţă.

Aşadar purceseră la drum, şi Ali-Nur îşi rotea calul pe lângă Giafar, până ce ajunseră la Bagdad, sălaşul păcii. Şi grăbiră să urce la calif, iar Giafar îi povesti păţania lui Ali-Nur. Atunci califul îl pofti pe Ali-Nur lângă el şi îi spuse:

— Ia spada aceasta şi taie-i capul, cu chiar mâna ta, vrăjmaşului tău, ticălosul de Ben-Saui!

Şi Ali-Nur luă spada şi se duse spre Ben-Saui. Căci acela se uită la el şi îi spuse:

— O, Ali-Nur! eu m-am purtat faţă de tine precum mi-e firea. Nu mă puteam abate de la ea. Dar tu poartă-te la rându-ţi precum ţi-e firea!

Atunci Ali-Nur aruncă spada cât colo, se uită la calif şi îi zise:

— O, emire al drept-credincioşilor, iacătă că m-a biruit!

Şi rosti ceea ce spune poetul:

Mi-a răsărit vrăjmaşu-n faţă, venind asupra mea furtună.
Şi l-am înfrânt – căci ştiu din vremuri o zicătoare care sună,
„Pe omul bun întotdeauna îl biruieşti cu-o vorbă bună!”

Dar califul grăi:

— Fie! lasă-l tu!

Şi îi spuse lui Massrur:

— O, Massrur! scoală-te şi taie-i capul ticălosului!

Şi Massrur se sculă şi, dintr-o fulgerătură, îi reteză capul vizirului El-Mohin ben-Saui.

Atunci califul se întoarse către Ali-Nur şi îi zise:

— Acuma nu ai decât să-mi ceri orice-o fi! Hotărăşte preţul!

Ali-Nur răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu râvnesc niciun fel de domnie şi nu vreau să am nimic cu domnia de la Bassra. Căci nu găsesc pentru mine altă dorinţă de rostit, decât aceea de a avea norocul să mă bucur privind faţa Luminăţiei Tale!

Şi califul răspunse:

— O, Ali-Nur, din toată inima prietenească şi ca pe o cinstire datorată!

Pe urmă porunci să fie poftită Anis Al-Djalis şi i-o înapoie lui Ali-Nur, şi le dărui averi mari şi bogăţii multe, şi un sarai dintre saraiurile cele mai frumoase de la Bagdad, şi le statori o simbrie bogată din vistierie. Şi binevoi ca Ali-Nur ben-Hacan să-i fie prieten de inimă şi de ospeţe. Şi până la urmă îl iertă pe sultanul Mohammad El-Zeini, pe care îl puse la loc în volniciile lui, povăţuindu-l ca de aci înainte să ia bine seama la vizirii săi. Şi toţi văcuiră în bucurie şi huzur până la moarte.

Ci, urmă mai departe Şeherezada cea povestaşă, să nu care cumva să socoţi, o, Măria Ta, că povestea cu Ali-Nur şi cu dulcea Anis Al-Djalis, cât de desfătătoare e ea, ar fi la fel de minunată ori la fel de uluitoare ca aceea cu Ghanem ben-Ayub şi cu sora sa Fetnah!

Iar sultanul Şahriar răspunse:

— Păi da eu habar n-am de povestea aceea!

POVESTEA CU GHANEM BEN-AYUB ŞI CU SORĂ-SA FETNAH

Şi Şeherezada spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că a trăit odată, în vechimea vremilor şi în trecutul veacurilor şi al vârstelor, un negustor printre negustori, tare bogat, şi părinte a doi copii. ÎI chema Ayub. Pe băiat îl chema Ghanem ben-Ayub, cunoscut sub porecla de El-Motim El-Masslub[73], şi era frumos ca luna plină în noapte, şi cu o vorbire răpitoare. Pe fată, sora lui Ghanem, o chema Fetnah[74], atâta era de plină de farmec şi frumuseţe. La moartea lui, tatăl lor, Ayub, le lăsă bogăţii mari…

Ci, în clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci şi şaptea noapte,

spuse:

Negustorul Ayub, părintele lor, la moartea lui, le lăsă bogăţii mari. Printre altele, le lăsă: o sută de toptane de mătăsării, de atlazuri şi de zarpale scumpe, şi o sută de oluri pline cu musc[75] curat. Poverile erau legate toate, şi pe fiecare legătură sta scris cu litere mari: PENTRU BAGDAD; întrucât negustorul Ayub nu socotise că avea să moară aşa de grabnic şi gândea să se ducă el însuşi la Bagdad să-şi vândă mărfurile cele scumpe.

Da, odată ce Allah îl chemă pe negustorul Ayub întru mila lui cea fără de margini, iar zilele de jale se încheiară, tânărul Ghanem se gândi să se ducă el însuşi la Bagdad, în locul tatălui său. Îşi luă, aşadar, rămas-bun de la maică-sa, de la soră-sa Fetnah, de la apropiaţii săi şi de la toţi locuitorii din mahalaua lui şi din vecinătate; pe urmă se duse în suk, năimi cămilele de trebuinţă, îşi încărcă toate poverile pe cămile şi se prilejui de plecarea altor negustori către Bagdad spre a face drumul împreună cu ei: şi plecă, după ce îşi pusese soarta în mâinile lui Allah Preaînaltul. Şi Allah îi scrise bună pace, încât Ghanem nu zăbovi să ajungă la Bagdad, întreg şi teafăr, cu toate mărfurile.

De cum ajunse la Bagdad, grăbi să închirieze o casă tare frumoasă, pe care o îmbrăcă falnic; aşternu peste tot chilimuri scumpe, divanuri şi perne, şi nu uită nici de perdelele de la uşi şi de la ferestre; pe urmă porunci să se descarce toate mărfurile de pe spinarea cămilelor şi a catârilor; şi rămase să se odihnească de ostenelile drumului şi aşteptă în tihnă ca toţi negustorii din Bagdad şi toţi navabii să vină, unii după alţii, să-i ureze bună pace şi bun venit.

Se socoti atunci să meargă la suk şi să înceapă vânzarea mărfurilor. Făcu o legătură din zece bucăţi de bogasiuri frumoase şi din borangicuri subţiri, care toate aveau pe ele o însemnare cu preţul hotărât, şi se îndreptă spre sukul negustorilor. Numaidecât fu întâmpinat cu sârg de toţi negustorii, care veniră dinaintea lui şi îi urară bună pace, şi îl poftiră să primească nişte răcoritoare, şi îl cinstiră cu mare prietenie. Pe urmă îl călăuziră la şeicul sukului care numaidecât, doar dintr-o cercetare a mărfurilor, i le cumpără pe loc. Şi Ghanem ben-Ayub dobândi astfel un câştig de doi dinari de aur pentru fiecare dinar de marfă. Şi fu mulţumit de câştig, şi urmă a vinde aşa mai departe în fiecare zi câteva bucăţi de ţesături şi câteva burdufuri de musc, cu un câştig de doi la unul, şi tot aşa vreme de un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul celui de al doilea an, se duse la suk ca de obicei. Dar găsi toate prăvăliile închise, iar poarta cea mare a sukului închisă la fel. Şi întrucât nu era zi de sărbătoare, rămase nedumerit şi întrebă care era pricina. I se răspunse că unul dintre negustorii de frunte murise şi că toţi negustorii plecaseră să ia parte la înmormântare, iar unul dintre trecători îi zise:

— Ai face bine să te duci şi tu, şi să însoţeşti mortul, întrucât asemenea faptă ţi s-ar preţui.

Şi Ghanem răspunse:

— Păi de bună seamă! Numai că aş vrea să ştiu unde se face înmormântarea.

Atunci i se arătă; şi intră numaidecât în curtea unei geamii din apropiere, îşi făcu sârguincios spălările cele îndătinate cu apa din havuz, şi se îndreptă cu toată graba către locul arătat. Se amestecă atunci în mulţimea de negustori şi îi însoţi până la geamia cea mare, unde se făcură rugăciunile obişnuite asupra trupului celui răposat. Pe urmă alaiul luă calea cimitirului, care se afla dincolo de porţile Bagdadului. Intrară în mecet şi merseră printre morminte, până ce ajunseră la mormântul cu boltă unde trebuia să fie aşezat răposatul.

Rudele mortului întinseseră un cort larg deasupra mormântului, şi atârnaseră în el candelabrele, făcliile şi felinarele. Şi toţi cei de faţă putură să intre şi să stea la adăpost sub cort. Atunci se deschise mormântul, fu pus în el trupul, şi se închise la loc capacul sicriului. Pe urmă imamii şi ceilalţi slujitori şi cititorii din *Coran* începură să procitească deasupra mormântului suralele sfinte ale Cărţii şi suralele statornicite. Şi toţi negustorii, precum şi toate rudele mortului, şezură jos roată pe chilimurile aşternute sub cort şi ascultară cucernic sfintele Cuvinte. Şi Ghanem ben-Ayub, măcar că era zorit să se întoarcă acasă, nu vru, din cinstire faţă de rude, să plece el singur, şi rămase să asculte împreună cu ceilalţi.

Slujbele înmormântării nu luară sfârşit decât odată cu ziua. Atunci robii sosiră încărcaţi cu sinii mari pline cu mâncăruri şi cu dulciuri, şi le împărţiră din belşug tuturor celor de faţă, care mâncară şi băură pe săturate, cum este îndătinat la orice îngropăciune; pe urmă li se aduseră ibricele şi ligheanele, şi se spălară pe mâini, şi şezură jos roată, în tăcere, cum e datina.

Dar, după oarecare vreme, întrucât priveghiul nu avea să se ridice decât a doua zi dimineaţa, Ghanem începu să se îngrijoreze, din pricina mărfurilor pe care le lăsase acasă fără paznic, şi i se făcu frică de hoţi, şi îşi zise în sine: „Sunt străin, şi trec a fi drept om bogat. Încât, dacă îmi voi petrece noaptea departe de casa mea, hoţii au s-o prade şi au să-mi ia toţi banii, şi tot ce mi-a rămas din mărfuri.” Şi cum temerile lui nu făceau decât să sporească, se hotărî să se scoale şi îşi ceru iertăciune de la cei de faţă, spunându-le că se duce să desluşească o daravelă grabnică, şi ieşi cât mai iute. Porni la drum, prin întuneric, ţinând urma potecii, până ce ajunse la poarta cetăţii. Da întrucât se şi făcuse miezul-nopţii, găsi poarta de la cetate închisă şi nu văzu niciun trecător apropiindu-se ori depărtându-se, şi nu putu să audă alt glas decât lătratul câinilor şi chelălăiturile şacalilor, amestecate cu urletele lupilor. Atunci strigă, descumpănit şi înfricoşat: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah! Mai înainte îmi era teamă pentru averea mea, iar acuma îmi este pentru viaţa mea!” Atunci luă drumul îndărăt şi începu să caute vreun ascunziş, spre a-şi petrece noaptea la adăpost, până dimineaţa. Găsi în curând o turbehă[76], nu departe de acolo, împrejmuită de patru pereţi, şi unde se afla un palmier. Turbehaua aceea avea o poartă de piatră, care era deschisă. Şi Ghanem intră în turbehă şi se întinse jos să doarmă; da somnul nu-i veni, şi îl năpădi spaima de a fi aşa, singur-singurel, în mijlocul mormintelor. Atunci se ridică în picioare şi

deschise uşa şi privi afară. Şi văzu o lumină ce strălucea în depărtare, spre poarta cetăţii. Porni spre lumina aceea, dar văzu că lumina se apropia şi ea pe drumul ce ducea la turbehaua în care se afla el. Atunci Ghanem se sperie şi se întoarse repede şi intră iarăşi în turbehă, şi avu grijă să închidă bine poarta cea grea şi să împingă zăvorul. Pe urmă nu avu tihnă până ce nu se căţără în vârful palmierului şi nu se aciui bine printre rămurişuri. De acolo, băgă de seamă că lumina se apropia, şi până la urmă desluşi că erau trei arapi, dintre care doi cărau o ladă mare, iar cel de al treilea ţinea în mână un fanar şi nişte târnăcoape. Când ajunseră chiar lângă turbehă, unul dintre cei care cărau lada văzu că tovarăşul său cu fanarul se oprise nedumerit, şi îl întrebă:

— Ce este, o, Sauab?

Sauab răspunse:

— Tu nu vezi?

Celălalt zise:

— Ce să văd?

Sauab răspunse:

— O, Kafur, tu nu vezi că poarta la turbehă, pe care am lăsat-o deschisă aseară, acuma este închisă şi bine lăcătuită pe dinăuntru?

Atunci cel de al treilea arap, pe care îl chema Bakhita, le zise:

— Ce minte puţină mai aveţi şi voi! Păi voi nu ştiţi că stăpânii pământurilor de primprejur ies în fiecare zi din cetate şi vin aici, după ce îşi cercetează livezile, ca să se odihnească? Intră aci şi au grijă să încuie poarta după ei, când se lasă seara, de frică să nu dea peste ei niscaiva arapi ca noi, de care le e o spaimă nemăsurată; întrucât ştiu că îi luăm să-i frigem şi să ne ghiftuim cu carnea lor albă.

Atunci Kafur şi Sauab îi spuseră arapului Bakhita:

— Chiar că, o, Bakhita, dacă este cineva printre noi sărac la minte, apoi acela tu eşti!

Căci Bakhita răspunse:

— Văd bine că nu veţi da crezământ vorbelor mele decât după ce vom intra în turbehă şi vom da acolo peste careva. Ba vă şi dau ştire dinainte că dacă, la ceasul acesta, se află cineva în turbehă, acel cineva, când a văzut lumina noastră că se apropie, s-a căţărat, înfricoşat, taman în vârful vârfului palmierului. Şi numai acolo avem să-l găsim!

La vorbele acestea ale tuciuriului Bakhita, înspăimântatul de Ghanem îşi zise în sineşi: „Ce arap plin de afurisenie! Prăpădi-i-ar Allah pe toţi sudanii

cei plini de viclenie şi de afurisenie!” Pe urmă, tot mai speriat, zise: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah Preaînaltul şi Autotputintele! Cine mai poate să mă scape din prăpastia aceasta?”

Pe urmă, cei doi arapi care duceau lada îi spuseră arapului care ducea felinarul şi târnăcoapele:

— O, Sauab! caţără-te pe zid şi sări în turbehă şi deschide-ne poarta asta închisă pe dinăuntru; că suntem destul de vlăguiţi de greutatea lăzii de pe grumajii şi de pe umerii noştri. Şi îţi făgăduim, dacă ne deschizi poarta, că avem să ţi-l lăsăm ţie pe insul cel mai voinic şi mai rotofei dintre inşii pe care îi vom înhăţa aci înăuntru, şi avem să-ţi frigem din el o fripturică taman precum se cere ca să fie bine rumenită, şi ne legăm să nu lăsăm să se piardă degeaba nici măcar o picăturică din untura lui!

Si Sauab răspunse:

— Eu, aşa sărac cu duhul cum sunt, iacătă ce socot mai degrabă că e bine să facem: întrucât lada ne-a fost dată în seamă, cel mai bine este să ne descotorosim de ea aruncând-o în turbehă peste zid, de vreme ce ni s-a poruncit s-o lăsăm în turbehaua asta!

Da ceilalţi doi arapi ziseră:

— Dacă aruncăm lada peste zid, are să se spargă!

Sauab zise:

— Aşa-i! da şi dacă intrăm în turbehă, tare mi-e teamă de niscaiva tâlhari care s-ar putea să se fi ascuns aci spre a-i omorî pe trecători şi a-i jefui pe călători! Că taman în turbehaua asta îşi dau întâlnire, seara, toţi tâlharii, ca să-şi împartă între ei prada.

Da cei doi arapi care duceau lada îi răspunseră:

— Om sărac cu duhul! atâta eşti de prostovan, încât să crezi în asemenea sminteli?

Şi, cu asta, cei doi arapi lăsară lada jos la pământ, se căţărară peste zid şi săriră în turbehă să deschidă poarta, pe când cel de al treilea le ţinea lumina. Tustrei traseră lada înăuntru, închiseră la loc poarta de piatră şi şezură jos să se odihnească în turbehă.

Şi unul dintre ei zise:

— Chiar că, o, fraţilor, iacătă-ne destul de istoviţi de drumul cel lung, şi destul de osteniţi de toată truda pe care am pus-o ca să ne căţărăm peste ziduri şi să deschidem porţile, şi iacătă că e miezul nopţii. Aşa că să ne odihnim în tihnă câteva ceasuri, până a ne apuca să trudim la săpatul gropii unde ni s-a poruncit să aruncăm lada asta în care nici habar n-avem ce se

află. După ce ne-om hodini bine, avem să ne apucăm de lucru. Or, ia uite ce vă povăţuiesc eu: ca să petrecem vesel aceste câteva clipe de odihnă, fiecare dintre noi, cei trei hadâmbi tuciurii, să povestim pe rând pricina care l-a silit să ajungă hadâmb şi vina pentru care a fost scopit! Şi să-şi istorisească de-a fir-a-păr povestea, de la început până la sfârşit! În felul acesta, avem să ne petrecem noaptea tare vesel.

Ci în clipita aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci şi opta noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce unul dintre arapii sudani îi îmbie să-şi istorisească între ei pricina hadâmbiei lor, arapul Sauab, cel care ducea felinarul şi sculele, luă cuvântul şi spuse:

— Vreţi să vă istorisesc eu mai întâi pricina jugănirii mele?

Ceilalţi doi răspunseră:

— De bună seamă! grăbeşte-te să-i dai drumul!

Atunci hadâmbul sudan Sauab spuse:

Povestea arapului Sauab, cel dintâi hadâmb sudan

Aflaţi, dar, o, fraţii mei, că de-abia împlinisem vârsta de cinci ani când negustorul de robi m-a luat şi m-a dus din ţara mea spre a mă aduce aici, la Bagdad. Şi m-a vândut unui oştean de la sarai. Omul acela avea o fetiţă care, la vremea aceea, avea trei ani. Aşa că am fost crescut laolaltă cu ea; şi eram desfătarea tuturor celor din casă când mă jucam cu fetiţa, când dănţuiam pentru ea nişte danţuri tare zăpăcite, şi când îi cântam cântecele pe care le ştiam; şi toată lumea îl iubea pe micuţul tuciurel.

Am crescut astfel împreună şi am ajuns, eu la vârsta de doisprezece ani, iar micuţa la vârsta de zece ani. Şi ne lăsau tot împreună, fără a ne despărţi. Încât, într-o bună zi, găsind-o singură într-un ungher ferit, m-am dus la ea, ca de obicei.

Or taman la ceasul acela fetiţa fusese îmbăiată la hammamul din casă şi mirosea de departe tare frumos, şi era dulce, şi înmiresmată, şi strălucită toată; iar chipu-i era ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei. Când mă văzu, veni fuga la mine şi începurăm să ne jucăm, să ne hârjonim şi să facem un potop de nebunii; şi mă muşca, iar eu o zgâriam, şi mă ciupea, iar

eu la fel, până ce, după o bucată de vreme, zebbuleţul meu se îndârji şi se vânzoli şi se făcu cât o cheie mare şi se mârgăsi pe sub cămăşuţa mea. Atunci copila începu să râdă şi se repezi pe mine şi mă doborî la pământ pe spate şi se sui călare pe vintrele mele, şi-apoi începu să se zgâlţâie şi să mă zgâlţâie, şi până la urmă îmi scoase în vileag mârgăsia. Când i se vădi bruzulucul, puse mâna şi începu să-şi aline cu el pârdălniciile, da numai peste şălvăraşii pe care îi avea pe ea. Da tot zbuciumul acela îmi spori pojarul şi ajunsei de-o îmburdii bine şi mă îmburdi şi ea şi se agăţă de gâtul meu şi mă strânse din toate puterile. Şi iacătă că deodată, habar n-am cum, pojărnicia răzbătu ca un cui prin şălvăraşi şi-i sparse, şi dintr-odată fecioria i se duse.

La urmă, fetiţa începu iar să râdă şi să mă strângă în braţe şi să mă alinte; da eu rămăsei speriat de ceea ce răpisem şi, fără a mai zăbovi, mă smulsei din mâinile micuţei mele stăpâne şi o luai la fugă şi mă dusei să mă ascund la un arăpel prieten cu mine.

Iar fetiţa nu zăbovi să se întoarcă în casă: şi îndată maică-sa, văzându-i rochiţa terfelită şi şălvăraşii străpunşi, scoase un ţipăt mare şi cercetă ce se afla între gaibaracele fetiţei; şi văzu ce văzu! Şi se prăbuşi pe spate şi leşină de tulburare şi de mânie. Da îşi veni în fire şi, cum la urma urmei lucrul era de neîndreptat, nu zăbovi să se potolească şi să ieie toate grijile de a mototoli buclucul şi mai cu seamă de a tăinui beleaua faţă de soţul ei, părintele copilei. Şi izbuti, şi îndură aşa vreme de două luni, răstimp în care până la urmă mă găsi şi nu contenea să mă alinte şi să-mi trimită tot soiul de daruri mărunte, ca să mă facă să mă întorc la casa stăpânului meu. Şi, după ce mă întorsei acasă, urmară a nu-mi pomeni nimic despre belea şi a o tăinui cu grijă faţă de tatăl fetei, care de bună seamă că m-ar fi omorât; şi nici mama fetiţei, nici nimeni altcineva nu îmi doreau atâta rău, întrucât tare mă mai îndrăgeau.

La capătul acelor două luni, mama fetei izbuti s-o logodească cu un bărbier tânăr, care era bărbierul părintelui fetei şi care venea adesea în casă spre a-l bărbieri. Şi mama îi statori o zestre din banii ei şi îi făcu haine de nuntă şi îşi dădu toate silinţele. Pe urmă chibzuiră să prăznuiască nunta. Şi atunci fu chemat bărbierul cel tânăr cu sculele lui; şi mă înhăţară, şi bărbierul îmi legă boşiţele şi îmi tăie cele două ouşoare şi, într-o clipită, mă lăsă hadâmb. Şi prăznuirea însurătoarei se desfăşură, iar eu fusei făcut hadâmbul tinerei mele stăpâne, şi de aci înainte trebui să merg înaintea ei oriunde se ducea, fie la suk, fie în vreo ospeţie, fie pe la casa părintească.

Iar maică-sa făcu lucrurile aşa de tainic, încât nimeni nu ştiu nimic despre păţanie, nici ginerele, nici rudele, nici prietenii. Şi ca să-i încredinţeze pe oaspeţi de fecioria fetei, maică-sa tăie un porumbel şi mânji cu sângele lui cămaşa miresei şi, după datină, trimise cămaşa, pe la sfârşitul nopţii, în sala de zaiafet, să fie cercetată pe rând de toate muierile poftite la nuntă, care lăcrimară de duioşie.

Şi din ceasul acela m-am mutat, împreună cu tânăra mea stăpână, în casa bărbierului, soţul ei. Şi putui, în felul acesta, să mă desfăt nepedepsit, după voia şi în măsura puterilor mele, cu frumuseţea şi cu desăvârşirile trupului ei dulce. Că ouşoarele mi se duseseră, dreptu-i, da zebbul îmi rămăsese. Aşa că puteam, fără primejdie şi fără griji, s-o sărut mai departe şi s-o strâng în braţe pe stăpâna mea cea mică, până la moartea ei, şi cea a soţului ei, şi a mamei, şi a tatălui ei. Atunci ajunsei, după pravilă, bun al vistieriei, şi pe urmă hadâmb printre hadâmbii de la sarai. Şi-aşa iacătă-mă tovarăş cu voi, o, fraţilor arapi!

Şi-aceasta-i pricina jugănirii mele şi pricina hadâmbiei mele. Şi-acuma, pacea fie asupră-vă!

Cu vorbele acestea arapul Sauab tăcu, iar cel de al doilea arap, Kafur, luă vorbă şi spuse:

Povestea arapului Kafur, cel de al doilea hadâmb sudan

Aflaţi, dar, o, fraţilor, că aveam opt ani la începutul poveştii mele. Da eram de mult tare iscusit la dibăcia de a minţi; şi în fiecare an, numai o dată pe an, îi trăgeam negustorului de robi o minciună de-i plesnea fundul şi cădea cu zgaidele în sus. Încât negustorul de robi ajunse să vrea a se descotorosi de mine cât mai iute şi mă duse în mâinile telalului din mezat şi îi spuse să mă strige în suk astfel: „Cine vrea să cumpere un arăpel cu meteahna lui?” Şi telalul porni să străbată cu mine toate sukurile, strigând vorbele acelea. Şi îndată un isteţ dintre negustorii din suk veni şi îl întrebă pe telal:

— Da care-i meteahna arăpelului?

El răspunse:

— Este aceea de a spune în fiecare an o minciună, o singură minciună, nu mai mult!

Negustorul întrebă:

— Şi ce preţ s-a hotărât pentru arăpelul acesta cu meteahna lui?
El răspunse:
— Numai şase sute de drahme.
Negustorul zise:
— Îl iau. Şi ia şi tu douăzeci de drahme pentru misitie.
Şi pe loc fură adunaţi martorii la vânzare, şi târgul se încheie între telal şi negustorul din suk. Atunci telalul mă duse la casa noului meu stăpân, luă banii şi misitia, şi plecă.
Stăpânul meu nu se zgârci să mă îmbrace curat şi într-un fel care îmi şedea bine; şi şezui aşa la el un an întreg fără niciun necaz. Da veni al doilea an, şi se prevestea ca un an binecuvântat, plin de roadă şi cu belşug de poame. Încât negustorii nu şovăiră a-şi da ospeţe unii altora pe la grădini; şi fiecare la rându-i se întrecea să facă târguieli pentru zaiafet, până ce veni şi rândul stăpânului meu. Atunci stăpânul meu îi pofti pe negustori la o grădină a lui afară din cetate, şi porunci să se care acolo tot ce era de trebuinţă ca mâncare şi băutură; şi toată lumea şezu jos să bea şi să mănânce, de dimineaţă până la prânz. Atunci stăpânul meu avu trebuinţă de un anume lucru, pe care îl uitase acasă şi îmi zise:
— O, robule, încalecă pe catârca mea şi du-te iute acasă să-i ceri stăpânei tale cutare lucru, şi dă zor de te întoarce.
Iar eu mă supusei poruncii şi pornii cu toată graba spre casă.
Când ajunsei aproape de casă, începui să scot nişte ţipete amarnice şi să vărs nişte lacrimi mari; şi numaidecât mă înconjură o liotă de locuitori de pe uliţă şi din mahala, mari şi mici. Şi muierile îşi iţiră capetele pe la uşi şi pe la ferestre, iar soţia stăpânului meu îmi auzi ţipetele şi veni să deschidă, urmată de fetele ei; şi toate mă întrebară ce pricină mă aducea aşa.
Eu răspunsei, plângând:
— Stăpânul meu, care şedea în grădină cu oaspeţii, a plecat o clipită ca să se ducă lângă un zid, pentru o nevoie. Şi deodată zidul s-a prăbuşit, şi stăpânul meu a pierit sub dărâmături. Eu atunci, speriat, am sărit pe catârcă şi-am venit în fuga mare să vă dau de ştire cum stă treaba.
Când auziră vorbele mele, femeia şi fetele începură să scoată nişte ţipete amarnice, să-şi sfâşie hainele şi să se plesnească pe obraji şi pe cap cu palmele; şi toţi vecinii veniră fuga şi le înconjurară. Pe urmă soţia stăpânului meu, în semn de jale mare, precum e datina la moartea fără de veste a capului casei, începu să răstoarne casa, să sfarme şi să spargă poliţele şi lucrurile, să le arunce pe ferestre, să facă praf ce se putea face

praf, şi să smulgă uşile şi ferestrele. Pe urmă puse să fie vopsite toate zidurile pe dinafară cu albastru şi lipi pe ele fleoaşte de noroi. Şi ţipă la mine:

— Kafur, ticălosule, ia uite cum stai înţepenit! pune mâna şi ajută-mă să sparg dulapurile, să sfărâm toate sculele şi să fac cioburi toate farfuriurile!

Eu atunci, fără a mai avea trebuinţă de alt îndemn, mă repezii cu toată inima şi mă apucai să sparg şi să sfarm tot, şi dulapuri, şi lucruri scumpe, şi farfuriuri; pusei pe foc şi chilimurile, şi păturile, şi perdelele, şi ţesăturile cele de preţ, şi perinele; când isprăvii, mă apucai şi de casă şi mă repezii la tavane şi la pereţi, şi stricai totul din temelie până în creştet. Şi în toată vremea asta nu conteneam să mă jelui şi să mă bocesc:

— O, bietul meu stăpân! o, nenorocitul meu de stăpân!

După asta, stăpâna mea şi fetele ei îşi aruncară iaşmacele şi, cu chipurile dezvelite şi cu pletele deşirate, ieşiră în uliţă şi îmi ziseră:

— O, Kafur, ia-o înaintea noastră ca să ne arăţi drumul şi du-ne la locul unde a fost îngropat stăpânul tău sub dărâmături. Că trebuie să-l scoatem de acolo ca să-l punem în sicriu, şi să-l aducem acasă, şi-apoi să-i facem slujbele de înmormântare care i se cuvin!

Atunci o luai înaintea lor, ţipând întruna:

— O, bietul meu stăpân!

Şi toată lumea venea după mine, cu femeile cu feţele dezvelite şi cu părul răvăşit, ţipând şi gemând. Şi încet, încet alaiul nostru spori cu toţi locuitorii de pe toate uliţele pe care le străbăteam, bărbaţi, femei, copii, fete şi babe; şi toţi se băteau peste faţă şi plângeau până peste poate. Iar pe mine mă apucă cheful să-i duc să înconjure cetatea şi-i făcui să străbată toate uliţele; şi toţi trecătorii întrebau ce s-a întâmplat, şi li se povestea ce mă auziseră pe mine spunând, şi strigau atunci: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah cel Preaînalt şi Atotputernic!”

Estimp, câţiva o povăţuiră pe femeia stăpânului meu să meargă mai întâi să-l caute pe valiu[77] şi să-i istorisească nenorocirea. Şi toţi merseră la valiu, pe când eu le spusei că mă duc înaintea lor la grădină, la năruiturile care îl îngropaseră pe stăpânul meu.

Ci în clipa aceasta a istorisirii ei, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă, şi tăcu sfioasă.

Dar când fu cea de a treizeci şi noua noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că hadâmbul Kafur îşi urmă astfel istorisirea păţaniei sale:

Eu atunci fugii la grădină; iar femeile, cu toţi ceilalţi, se duseră la valiu şi îi povestiră întâmplarea. Atunci valiul se sculă şi încălecă pe cal şi luă cu el nişte robi încărcaţi cu lopeţi şi cu cazmale, cu saci şi cu coşuri; şi toată lumea luă calea grădinii, urmând arătările mele.

Eu la rându-mi îmi pusei ţărână pe cap, începui să mă plesnesc peste faţă şi ajunsei la grădină, ţipând:

— O, biata mea stăpână! vai, bietele mele stăpâne cele mici! uf, stăpânii mei stăpâni!

Şi ajunsei aşa între oaspeţi. Când mă văzu – cu capul plin de ţărână şi bătându-mă peste ochi şi ţipând: „Vai, cine o să mai aibă grijă de mine de aci înainte? Uf, ce femeie are să mai fie vreodată atâta de bună ca biata mea stăpână!” – stăpânul meu se schimbă la chip şi se şofrăni de tot, şi îmi zise:

— Ce ai, o, Kafur? Şi ce s-a întâmplat, spune?

Eu spusei:

— O, stăpâne al meu, când mi-ai dat poruncă să mă duc la stăpâna mea să caute ceea ce ai cerut, am ajuns şi am găsit casa toată prăbuşită, şi îngropate sub dărâmăturile ei şi pe stăpâna mea, şi pe fetele ei!

El atunci strigă:

— Stăpâna ta n-a putut să scape?

Eu spusei:

— Vai, nu! Nimenea n-a scăpat; cea dintâi care a fost lovită a fost chiar stăpâna mea cea mare!

El îmi zise:

— Da stăpâna ta cea mică, cea mai mică dintre copilele mele, n-a izbutit să scape?

Eu spusei:

— Păi nu!

El îmi zise:

— Da catârca, nici ea n-a izbutit să scape, catârca, aceea pe care o călăresc eu de obicei?

Eu răspunsei:

— Nu, o, stăpâne al meu, că zidurile casei şi zidurile grajdului s-au prăbuşit peste tot ce era viu în casă, până şi peste oi, şi peste gâşte, şi peste găini! Şi toate au ajuns o grămadă de carne storşită şi au pierit sub dărâmături. Şi nu a mai rămas nimic.

El îmi zise:
— Şi nici baremi stăpânul tău cel mare, cel mai mare dintre băieţii mei?
Eu spusei:
— Vai, nu! Nu mai e nimenea viu. Şi nu mai e nici casa, nici cei din ea. Şi nu mai e nici baremi o urmă din toate. Cât despre oi, despre gâşte şi despre găini, la ceasul de-acuma trebuie să fie prada pisicilor şi a câinilor.
Când stăpânul meu auzi vorbele mele, lumina se preschimbă în ochii lui în neguri; îşi pierdu toată simţirea şi toată vrerea; şi picioarele i se ologiră; şi vinele i se damblagiră; şi spinarea i se frânse. Pe urmă începu să-şi rupă hainele şi să se bată peste ochi, şi să-şi smulgă turbanul de pe cap. Şi nu conteni să se zbuciume aşa şi să se bată, decât când îşi văzu tot chipul plin de sânge. Şi strigă: „Of, copiii mei! of, nevasta mea! of, ce prăpăd! of, ce nenorocire se asemuie cu a mea!” Pe urmă toţi negustorii începură să se vaicăre la fel şi să plângă cu el, spre a-i arăta mila lor, şi îşi sfâşiară hainele la fel.
După care, stăpânul meu, urmat de toţi oaspeţii, plecă de la grădină, dându-şi întruna lovituri amarnice, mai cu seamă peste ochi. Şi ajunse ca un om beat. Da de-abia ieşi pe poarta grădinii, că văzu un vârtej mare de praf şi auzi nişte ţipete mari de jelanie. Şi îndată îl văzu pe valiu, cu toţi oamenii săi şi urmat de femeile casei, de toţi locuitorii din mahala şi de toţi trecătorii care li se alăturaseră de-a lungul drumului, dornici să afle cum s-a petrecut nenorocirea. Şi toată lumea plângea şi se tânguia.
Cea dintâi fiinţă cu care stăpânul meu se întâlni ochi în ochi fu stăpâna mea, soţia lui, şi, în urma ei, fetele sale.
La vederea lor, stăpânul meu rămase năuc şi îşi simţi minţile cum îşi iau zborul; pe urmă începu să râdă şi toţi se aruncară în braţele lui şi i se agăţară de gât, plângând şi spunând:
— O, tată! binecuvântat să fie Allah că te-a scăpat!
El le zise:
— Dă voi cum aţi scăpat şi ce-aţi păţit acasă?
Soţia lui spuse:
— Binecuvântat fie Allah, carele ne-a ajutat să-ţi vedem chipul nevătămat! Da cum ai făcut de-ai scăpat şi-ai ieşit de sub dărâmături? Că noi, precum vezi, suntem teferi şi sănătoşi. Şi fără ştirea năprasnică pe care Kafur a venit să ne-o aducă, nu s-ar fi întâmplat nimic nici acasă!
El se minună:
— Ce ştire?

Ea spuse:
— Kafur a venit acasă, cu capul gol, cu hainele sfâşiate, şi ţipând: „O, bietul meu stăpân! O, nenorocitul meu de stăpân!” Noi i-am zis: „Da ce este, o, Kafur?” El a spus: „Stăpânul meu s-a cuicit lângă un zid ca să-şi îndeplinească o nevoie, când deodată zidul s-a prăbuşit şi l-a îngropat de viu!”
Atunci stăpânul meu, la rându-i, le spuse:
— Pe Allah! păi Kafur a venit chiar adineaori la mine ţipând: „O, stăpâna mea! o, bieţii copii ai stăpânului meu!” Eu i-am zis: „Da ce este, o, Kafur?” El mi-a spus: „Stăpâna mea s-a prăpădit, şi ea şi toţi copiii, sub dărâmăturile casei!”
Cu asta, stăpânul meu se întoarse spre mine şi văzu că eu îmi turnam mai departe ţărână în păr şi mă jeluiam, şi îmi sfâşiam hainele, şi îmi azvârleam cât colo turbanul. Atunci îmi aruncă un strigăt năprasnic, spre a-mi spune să mă apropii. Şi mă dusei la el, şi îmi zise:
— A, rob ticălos! cobe de arap, pui de lele şi plod de căţea! o, blestemat din neam blestemat! Pentru ce ne-ai pricinuit toate necazurile astea şi ne-ai stârnit toate buclucurile astea? Da, pe Allah! am să te pedepsesc pe măsura fărădelegii tale, am să-ţi despart pielea de pe trup şi trupul de pe oase!
Eu atunci, fără nicio sfială, îi spusei:
— Pe Allah! ia să te văd că îmi faci vreun rău cât de mic, după ce m-ai cumpărat cu meteahna mea, şi asta de faţă cu martori, şi martorii au să mărturisească toţi că m-ai cumpărat fiind prevestit. Aşa că ştiai că meteahna mea este să trag o minciună pe fiecare an; şi-apoi aşa au strigat şi telalii. Or, chiar sunt dator să te prevestesc că tot ce am făcut nu este decât o jumătate de minciună şi că până la sfârşitul anului îmi rămâne să făptuiesc cea de a doua jumătate a minciunii întregi, pe care trebuie s-o împlinesc!
La vorbele acestea, stăpânul meu strigă:
— O, tu, cel mai spurcat şi cel mai afurisit dintre toţi arapii, ce! tot ce-ai săvârşit nu este decât o jumătate de minciună? Chiar că asta-i o pacoste peste măsură! Du-te, câine şi pui de căţea, te izgonesc! Eşti slobod de orice robie!
Eu îi răspunsei:
— Pe Allah! dacă tu mă slobozeşti, eu nicidecum! Că eu nu vreau să te slobozesc până nu s-o încheia anul şi nu mi-oi împlini şi cealaltă jumătate a minciunii! Numai atunci urmează să mă duci la suk şi să mă vinzi la preţul la care m-ai cumpărat, cu meteahna mea. Iar acuma nu poţi să mă lepezi,

întrucât nu am niciun fel de meserie spre a-mi ţine zilele. Şi tot ceea ce îţi spun este lucru legiuit, şi pecetluit în chip legiuit de către legiuitori încă de când am fost cumpărat!

Pe când noi vorbeam în felul acesta, toţi locuitorii care veniseră acolo ca să fie de faţă la înmormântare întrebară ce s-a întâmplat. Atunci li se povesti, şi valiului, şi tuturor negustorilor, şi tuturor prietenilor, minciuna pe care o trăsesem, şi li se spuse:

— Da toate astea nu sunt decât numai o jumătate de minciună!

La lămuririle date, toţi cei de fată rămaseră uluiţi peste măsură şi găsiră că jumătatea aceea era încă tare nemăsurată. Şi mă afurisiră şi îmi aruncară tot soiul de ocărâturi care de care mai amarnice. Da eu stătui dârz, râzând şi spunând:

— Cum poate să mă certe, de vreme ce m-a cumpărat cu meteahna mea?

Ajunserăm în curând pe uliţa pe care locuia stăpânul meu; şi văzu că toată casa lui nu mai era decât o grămadă de dărâmături, şi află că eu fusesem cel care săvârşise stricăciunile cele mai mari şi că spărsesem lucrurile care preţuiau mulţi bani; că soţia lui îi spuse:

— Kafur a spart lucrurile, şi vasele, şi farfuriurile, şi el a pustiit tot!

Şi mânia stăpânului meu nu făcu decât să sporească; şi zise:

— În viaţa mea n-am văzut pui de târfa, un plod al ruşinii ca ticălosul ăsta de arap! Şi mai are nas şi să spună că toate astea nu sunt decât o jumătate de minciună! Ce are să fie, dar, când are să fie o minciună întreagă? Păi atunci are să fie prăpădul, măcar al unei cetăţi întregi, ori a două cetăţi!

Cu asta, mă duse pe sus la valiu, care porunci să mi se tragă o bătaie bună, de-mi pierdui simţirea şi căzui leşinat.

Pe când mă aflam în starea aceea, trimiseră după un bărbier cu sculele lui, care mă scopi şi apoi îmi arse rana cu fierul roşu. Şi când mă deşteptai, mă pomenii că nu mai aveam niciun ou şi că ajunsesem hadâmb pe toată viaţa mea de aci încolo. Atunci stăpânul meu îmi zise:

— Aşa precum mi-ai ars tu inima, încercând să-mi răpeşti ce aveam mai scump, tot aşa eu, la rându-mi, îţi ard inima răpindu-ţi ce ai tu mai scump!

Pe urmă mă luă cu el la suk şi mă vându pe un preţ cu mult mai mare decât cel la care mă cumpărase, întrucât ajunsesem mai scump, dat fiind că fusesem făcut hadâmb.

De-atunci nu am mai contenit să arunc zâzania şi tulburarea în toate casele în care am fost luat ca hadâmb; şi am trecut de la un stăpân la altul, de la un emir la alt emir, de la un navab la alt navab, după vânzări şi cumpărări, până

ce într-o zi am ajuns în stăpânirea saraiului emirului drept-credincioşilor. Da am decăzut rău, şi puterile mi-au slăbit odată cu pierderea ouălor mele.

Şi-aşa-i, o, fraţilor, cu pricina jugănirii şi cu pricina hadâmbiei mele. Am isprăvit! *Uassalam!*

Cei doi arapi, după ce ascultară povestea tovarăşului lor Kafur, începură să râdă şi îi spuseră:

— Eşti o pramatie afurisită, plod de pramatie! Iar minciuna ta a fost o minciună năprasnică!

Pe urmă, cel de al treilea arap, pe care îl chema Bakhita, luă vorba la rândul lui şi, întorcându-se spre cei doi soţi ai săi, le spuse:

Povestea arapului Bakhita, cel de al treilea hadâmb sudan[78]

Aflaţi, o, feciori ai moşului meu, că tot ceea ce am auzit aici este de râs şi de nimic. Am să vă istorisesc şi eu pricina pierderii ouălor mele şi temeiul hadâmbiei mele, şi aveţi să vedeţi că mi s-ar fi cuvenit încă şi mai rău! întrucât am încălărat-o pe stăpână-mea, şi m-am ticăloşit cu copilul, fiul stăpânei mele.

Dar amănuntele acelei ticăloşii sunt atâta de nemaipomenite şi atâta de împănate cu buclucuri, că acuma ar fi prea lung să vi le povestesc. Întrucât, o, verişcanilor, iacătă că se luminează de ziuă, şi au să ne prindă zorii până a mai avea vreme să săpăm groapă şi să aruncăm în ea lada pe care am cărat-o până aici; şi poate că atunci avem să ne înfundăm amarnic şi să ne primejduim a ne pierde sufletul. Aşa că hai să îndeplinim treaba pentru care am fost trimişi aici; după care, nu am să preget a vă istorisi şartul ticăloşeniei şi al hadâmbiei mele.

Cu vorbele acestea, arapul Bakhita se sculă, şi se sculară şi ceilalţi doi, bine odihniţi, şi tustrei, la lumina felinarului, începură să sape pământul, ca să facă o groapă pe măsura lăzii; Kafur şi Bakhita săpau, iar Sauab strângea pământul în coşuri şi îl arunca afară; şi tot aşa, până ce săpară o groapă adâncă de o jumătate de stat de om, şi puseră lada în ea şi o acoperiră cu pământ, şi netezіră locul. După care, îşi luară uneltele şi felinarul, ieşiră din turbehă, închiseră poarta şi plecară grabnic.

Iac-aşa! iar Ghanem ben-Ayub, tot pitit în vârful palmierului, ascultase toate vorbele acelea şi îi văzuse pe hadâmbi plecând. După ce se încredinţă pe deplin că rămăsese singur, începu să-şi bată capul gândind la ce-o fi în ladă, şi îşi zise: „Cine ştie cam ce-ar putea să fie în lada aceea!" Da încă nu izbuti a se hotărî să se dea jos din palmier, de frica întunericului, şi aşteptă să se ivească cele dintâi mijiri ale zorilor de zi. Atunci se lăsă jos din palmier şi începu să scobească pământul cu mâinile, şi nu se mai opri decât după ce scoase lada la iveală şi o trase din groapă.

Luă atunci un pietroi şi începu să izbească în lacătul care închidea capacul lăzii şi, până la urmă, îl sparse. Şi săltă capacul. Şi găsi în ladă o copilă, nicidecum moartă, ci adormită, întrucât răsuflarea ei suia şi cobora într-un chip dulce şi statornic, şi pesemne că nu era decât sub puterea vreunui banj[79].

Copila aceea era de o frumuseţe fără de asemuire şi avea un obraz gingaş, şi dulce, şi răpitor. Era încărcată de giuvaieruri, de nestemate şi de tot felul de odoare; avea la gât un gherdan de aur bătut cu geme scumpe, la urechi nişte cercei dintr-o singură piatră minunată, iar la gleznele de la mâini şi de la picioare nişte brăţări de aur şi de adamante; şi toate trebuie să fi preţuit cu mult mai mult decât toată domnia unui sultan.

După ce Ghanem ben-Ayub se uită bine la copilandra nurlie şi se încredinţă că nu păţise nicio silnicie din partea dezmăţaţilor de hadâmbi care o căraseră până acolo şi vruseseră s-o îngroape de vie, se aplecă spre ea şi o luă în braţe şi o puse uşurel pe pământ, întinsă pe spate. Când fetişcana răsuflă aerul proaspăt care îi intră în nări, culoarea obrajilor i se însufleţi, şi scoase un suspin mare, şi tuşi, şi strănută; şi, la mişcarea aceea, îi căzu din gură o bucată mare de banj, în stare să culce şi un elefant răstimp de la o noapte până la cealaltă noapte. Atunci fata deschise ochii, şi ce ochi! şi, încă sub puterea banjului, îşi întoarse privirile vrăjitoare către Ghanem ben-Ayub şi rosti cu glas murmurător şi cu un fel de a grăi gingaş şi învăluitor[80]:

— Da unde eşti, micuţa mea Riha? vezi că mi-e sete! Grăbeşte de mă răcoreşte! Da tu unde eşti, Zahra[81]? şi tu, Sabiha[82]? şi tu, Sagarat Al-Dorr[83]? şi tu, Nur Al-Hada[84]? şi tu, Nagma[85]? şi tu, Subhia[86]? şi tu, mai ales, micuţa mea Nozha[87], o, dulceaţo, o, gingaşo Nozha[88]? Oare unde sunteţi, de nu răspundeţi?

Şi cum nimeni nu răspundea, până la urmă copila deschise ochii cu totul şi se uită de jur împrejurul ei şi, speriată, strigă:

— Vai de mine! ia uite că sunt singură între morminte! Oh! cine a putut să mă ia şi să mă răpească din saraiul şi din iatacul meu cel cu perdele frumoase şi cu chilimuri mândre, ca să mă arunce aici, între nişte pietre de mormânt? Da ce făptură poate vreodată să ştie ce stă ascuns în afundul inimilor? O, Tu, acela carele ştii tainele cele mai închise, o, Atoateîmpărţitorule, tu ai să ştii să deosebeşti şi bunii şi răii la ziua învierii şi la ceasul judecăţii tale!

Şi-aşa! Iar Ghanem şedea înmărmurit pe cele două picioare ale lui. Apoi înaintă şi spuse:

— O, crăiţă a frumuseţii, tu, cea al cărei nume trebuie să fie mai dulce decât mustul de curmală şi al cărei mijlocel este mai mlădiu decât ramura de palmier; eu sunt Ghanem ben-Ayub; şi aici chiar că nu se află niciun sarai cu perdele şi nici morminte cu morţi, dar se află robul tău trimis anume de către Stăpânul Atoateştiutor şi Atotputinte spre a te pune la adăpost de orice necaz, a te apăra de orice supărare şi a te ajuta să răzbaţi la

rosturile tale! Şi-atunci poate că şi tu ai să-mi dăruieşti bunăvoinţa ta, o, mult dorito!

Pe urmă tăcu.

După ce se încredinţă bine că tot ceea ce vedea era aievea, copila grăi:

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Şi mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah!

Pe urmă se întoarse către Ghanem, se uită la el cu ochii ei strălucitori, îşi puse mâna la inimă şi rosti cu glasul ei dulce:

— O, tinere binecuvântat, iată că mă trezesc în necunoscut! Poţi să-mi spui cine m-a adus aici?

El spuse:

— O, stăpână a mea, au fost trei hadâmbi arapi care te-au adus într-o ladă.

Pe urmă Ghanem îi istorisi copilei toată povestea, şi cum fusese el prins de noapte afară din cetate, şi cum ajunsese el s-o scoată afară din ladă, şi cum fără el ea ar fi murit înăbuşită sub pământ. Pe urmă o rugă să-i istorisească şi ea povestea ei şi pricina acelei păţanii. Şi ea îi răspunse:

— O, tinere, preamărit fie Allah carele m-a aruncat în mâinile unui om ca tine! Mă rog, aşadar, ţie, deocamdată să te ridici şi să mă pui îndărăt în ladă; pe urmă să te duci să cauţi pe drum vreun catârgiu ori vreun geambaş de vite de povară, care să poată să încarce lada aceasta; pe urmă să mă duci acasă la tine. Numai atunci ai să vezi ce foloase vei avea, şi te vei bucura, mulţumită mie, de tot felul de huzururi şi de noroc! Şi am să pot apoi să-ţi istorisesc toată povestea mea şi să-ţi deştern păţaniile mele.

La vorbele acestea, Ghanem fu bucuros foarte şi alergă numaidecât să caute vreun catârgiu; şi cum se şi luminase bine de ziuă, iar soarele ardea din toată strălucirea lui, treaba nu fu anevoioasă; peste un scurt răstimp, Ghanem se întoarse cu un catârgiu şi, cum avusese grijă s-o pună pe copilă îndărăt în ladă, îl ajută pe catârgiu să suie lada pe spinarea catârului, şi luară grabnic calea spre casă. Şi, pe drum, Ghanem simţi că dragostea lui faţă de fată îi pătrunde inima; şi fu bucuros până peste poate gândindu-se că în curând avea să fie a lui copilandra aceea care, ca roabă la mezatele din suk, ar fi preţuit mai bine de zece mii de dinari de aur, şi care avea pe ea, ca giuvaieruri, pietre scumpe şi odoare de haine cine mai ştie de câtă avere! Şi, plin de socoatele lui voioase, i se părea că nu mai ajunge odată acasă. Până la urmă, cu catârgiul după el, ajunse în bună pace, şi îl ajută pe catârgiu să dea jos lada şi s-o care în casă.

Şi în clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, îşi curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzecea noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că Ghanem ben-Ayub ajunse în bună pace acasă cu lada, pe care o deschise şi din care o scoase pe copilă. Fata cercetă casa şi văzu că era o casă frumoasă, aşternută cu chilimuri de culori vii şi vesele, şi îmbrăcată cu ţesături şi cu zarpale de mii de culori, şi odihnitoare la privit; şi calabalâcuri scumpe, şi multe alte lucruri; şi văzu legăturile cele mari de mărfuri şi de ţesături scumpe, şi vigurile de mătăsuri şi de atlazuri, şi olurile pline cu burdufurile de musc. Pricepu atunci că Ghanem era un negustor mare, stăpân pe bogăţii multe. Ridică apoi iaşmacul cu care avusese grijă să-şi acopere chipul şi se uită cu luare-aminte la tânărul Ghanem; şi văzu că era frumos şi tare lipicios, şi îl îndrăgi, şi îi zise:

— O, Ghanem, vezi şi tu că dinaintea ta nu îmi mai acopăr faţa! Da mi-e tare foame, şi te rog să-mi aduci repede ceva de mâncare!

Şi Ghanem răspunse:

— Pe capul şi ochiul meu!

Şi alergă la suk şi cumpără un miel fript la cuptor, o tabla cu dulciuri de soiul cel mai bun, pe care o luă de la negustorul de zaharicale, Hagi Soleiman, cel mai vestit negustor de dulciuri din Bagdad, o tabla cu halva, cu migdale, cu fistic şi cu poame de toate neamurile, câteva urcioare pline cu vin vechi, şi la urmă nişte flori de toate felurile. Şi cără totul acasă şi rândui poamele în tăvile cele mari de farfuriu, şi florile în oluri scumpe, şi puse totul dinaintea fetei. Ea atunci îi zâmbi şi se lipi de el, îi aruncă mâinile împrejurul gâtului şi începu să-l strângă în braţe şi să-l alinte, şi să-i spună un potop de lucruri pline de dulceaţă. Şi Ghanem simţi dragostea cum i se împlântă şi mai tare în carne şi în inimă. Pe urmă începură amândoi să mănânce şi să bea, până la căderea nopţii; şi, în vremea asta, avură tot răgazul să se deprindă unul cu altul şi să se îndrăgească, dat fiind că amândoi erau de aceeaşi vârstă şi de o frumuseţe la fel. După ce se lăsă noaptea, Ghanem ben-Ayub se duse şi aprinse candelabrele şi sfeşnicele; iar sala se lumină încă şi mai mult de strălucirea chipurilor lor decât de lumina lumânărilor. Pe urmă Ghanem aduse lăutele cele desfătătoare, şi şezu jos lângă copilă, şi urmă a bea şi a-i turna şi ei să bea, să-i umple pocalele şi să

bea cu ea, pe urmă să se hârjonească cu ea potoape de hârjoane alintate, şi să râdă, şi să cânte cântecele cele mai strălucite şi stihurile cele mai mlădioase, şi toate astea nu făcură decât să tot sporească în ei patima pe care o simţeau unul faţă de celălalt. Încât binecuvântat să fie şi preaslăvit acela carele împreună inimile şi leagă dragostele!

Ghanem şi copila nu îşi conteniră hârjoanele şi zaiafetul decât la ivirea zorilor dimineţii. Şi, cum până la urmă somnul le îngreuie pleoapele, adormiră unul în braţele celuilalt, dar fără a făptui nimic, în ziua aceea, pe deplin.

De cum se trezi, Ghanem nu vroi să rămână zăbavnic cu purtările cele alese, şi alergă la suk să cumpere tot ce putea să fie de trebuinţă pentru ziua aceea, precum carne, şi zarzavaturi, şi poame, şi flori, şi vinuri; şi aduse totul acasă, şi şezu jos lângă copilă, şi începură amândoi să mănânce cu poftă, până ce le fu de ajuns, după care Ghanem aduse băuturile, şi amândoi începură să bea şi să se hârjonească, până ce se îmbujorară la chip, obrajii li se rumeniră şi ochii li se făcură mai negri şi mai strălucitori. Atunci sufletul lui Ghanem ben-Ayub râvni cu aprindere s-o sărute pe copilă şi să se bucure de ea.

Şi Ghanem spuse:

— O, sultana mea, îngăduieşte-mi să te sărut pe gură, pentru că sărutul acela să-mi răcorească focul din lăuntruri!

Ea răspunse:

— O, Ghanem, mai aşteaptă oleacă, să mă îmbăt şi să-mi pierd stânjeneala şi chibzuinţa; şi atunci am să-ţi îngăduiesc, pe furiş, să iei sărutarea aceea de pe gura mea, întrucât atunci nu am să-ţi mai simt buzele cum mă sărută!

Spuse, şi, cum începuse să se cam ameţească, se ridică drept pe cele două picioare ale sale şi se descotorosi de toate rochiile de pe ea şi nu îşi mai lăsă pe trup decât cămăşuţa cea subţire, şi peste plete decât vălul cel străveziu de mătase albă cu fluturaşi de aur.

La priveliştea aceea, dorinţa zvâcni în Ghanem, care spuse:

— O, stăpâna mea, mă laşi acuma să-ţi gust gura?

Copila răspunse:

— Pe Allah! acela-i un lucru pe care chiar că nu pot să ţi-l îngăduiesc, o, Ghanem al meu, întrucât este un lucru oprit amarnic şi care stă scris colea pe şiretul de la şalvarii mei! Şi nu pot să ţi-l arăt acum.

Atunci Ghanem, din pricina acelei oprelişti de a făptui ceea ce atâta de tare îl ardea să făptuiască, îşi simţi inima clocotind de patimă, şi cântă,

însoţindu-se cu lăuta, stihurile acestea ticluite atunci:

Vrui, de la cea de care zac,
Doar un sărut, să-mi fie leac.

„Ba nu! Ba nu!” îmi spune ea.
Iar eu răspund: „Ba da! Ba da!”

Ea zice: „Ah, sărutu-l vrei?
Poate cu sila să mi-l iei!”

„Cu sila? Şi-un sărut în silă
Îşi are hazul lui, copilă!”

„Ba nu! Ba nu! Nu pentru mine!
Allah măritul ştie bine!

Mie iubirea viclenită
Îmi lasă inima cernită.

Sărutu-n silă n-are haz
Decât poate pe vreun izlaz,

Furat la umbră de căpiţe
De pe la biete ciobăniţe.”

După cântecul acela, Ghanem simţi că sporeşte şi mai tare clocotul nebuniei şi al îmboldirilor lui, şi pojarurile izbucnite în lăuntrurile sale. Şi-aşa! Iar copila nu-i dăruia nimic, măcar că îi arăta toate semnele unei patimi împărtăşite. Şi o ţinură aşa mai departe, el aprins cu totul şi ea nedând nimic, până la căderea nopţii. Atunci Ghanem se ridică şi aprinse sfeşnicele, şi lumină candelabrele, şi făcu toată sala să strălucească. Pe urmă se duse să se arunce la picioarele copilei şi îşi lipi gura de picioarele ei minunate; şi le văzu că erau ca de lapte, şi moi, şi bune ca untul proaspăt; şi îşi propti fruntea în ele şi, tot mai pătimaş, începu să înfulece carnea aceea dulce şi fierbinte şi mirosind a musc, a trandafir şi a iasomie. Iar ea fremăta din toate aripile ei, cum freamătă puicana supusă. Şi Ghanem, înnebunit, strigă:

— O, stăpâna mea, fie-ţi milă de robul iubirii şi de biruitul de ochii tăi, şi de ucisul de carnea ta! Fără de tine şi fără de venirea ta, aş fi rămas liniştit

şi cuminte!

Pe urmă Ghanem simţi lacrimile cum îi năpădesc de patimă colţurile pleoapelor. Atunci copila îi spuse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, o, lumină a ochilor mei, mă jur ţie că şi eu sunt îndrăgostită de tine şi că sunt a ta până în măduva cărnii mele! Da să ştii limpede că niciodată n-am să mă dăruiesc ţie! şi niciodată n-am să te las să te apropii întru totul de mine!

Ghanem strigă:

— Da ce pricină stă piedică?

Ea îi zise:

— Chiar în noaptea aceasta am să-ţi spun pricina, şi poate că ai să mă ierţi atunci!

Cu vorbele acestea, copila se lăsă să alunece spre el şi îi făcu o salbă din braţele ei, şi începu să-l strângă şi să-l mângâie, şi să-i îngâne potop de nebunii! Şi nu puseră capăt alinturilor şi hârjonelilor decât aproape de ziuă, şi fără ca fetişcana să-i fi spus lui Ghanem pricina care o împiedica să i se dăruiască.

Şi nu conteniră să facă tot aşa, lăsând lucrul neisprăvit, în fiecare zi şi în fiecare noapte, vreme de o lună întreagă. Şi dragostea lor unul pentru celălalt nu făcuse decât să se ascută şi să sporească. Căci, într-o noapte, cum Ghanem şedea întins în lung peste copilă, şi amândoi erau beţi de vin şi de hârjoneala neîmplinită, Ghanem îşi alungi mâna pe sub cămaşa subţire, şi încet-încetişor o lunecă pe pântecele copilei şi începu să mângâie pielea cea netedă care tremura, şi binişor îşi strecură mâna până la buricuţul ce se deschidea ca un pocal de cleştar, şi cu degetul pipăi cutele cele dulci. La mângâierea aceea, copila se înfioră şi sări deodată, trezită din beţie, şi îşi duse repede mâna la şalvari şi văzu că erau încă tot bine legaţi cu şiretul cel cu canaf de aur. Lucrul acesta o linişti, şi se lăsă iar să cadă în somnul ei pe jumătate. Atunci Ghanem iarăşi îşi strecură mâna de-a lungul pântecelui tânăr al acelei minuni de trup, şi ajunse la şiretul şalvarilor şi îl trase deodată spre a-l deznoda şi a da jos şalvarii, care întemniţau grădina aceea a desfătărilor. Atunci copila se trezi de-a binelea şi se ridică în capul oaselor, şi îi spuse lui Ghanem:

— Ce vrei să faci, o, Ghanem al lăuntrurilor mele?

El răspunse:

— Să te am, şi să te iubesc pe deplin, şi să te văd că îmi împărtăşeşti desfătările!

Atunci copila grăi:
— O, Ghanem, ascultă-mă! Am să-ţi lămuresc, într-un sfârşit, starea mea, şi am să-ţi dau în vileag taina mea. Şi poate că atunci ai să-mi dai iertare şi ai să înţelegi pricina care m-a oprit să mă las pătrunsă de bărbăţia ta!
Ghanem spuse:
— Hotărât! Ascult!
Atunci copila îşi ridică poala cămăşii, luă în mână şiretul de la şalvari şi spuse:
— O, stăpâne Ghanem al meu, citeşte ce stă scris pe capătul acestui şiret!
Şi Ghanem luă capătul şiretului şi văzu că pe el, ţesute cu zarafir chiar în ţesătura şiretului, erau scrise cuvintele acestea: *Sunt a ta., iar tu eşti al meu, o, urmaş al unchiului Profetului!*[89]
După ce citi cuvintele acestea scrise cu slove de aur pe capătul şiretului, Ghanem îşi trase repede mâna şi, deloc lămurit, îi spuse copilei:
— Grăbeşte-te a-mi lămuri tâlcul înscrisului!
Şi copila spuse:

Află, o, Ghanem, că eu sunt cadâna cea mai dragă a califului Harun Al-Raşid; şi slovele scrise pe şiretul de la şalvarii mei îţi dovedesc că sunt un bun al emirului drept-credincioşilor, şi că lui sunt datoare să-i păstrez gustul buzelor mele şi taina trupului meu. Numele meu, o, Ghanem, este Kut Al-Kulub[90]. Şi din copilăria mea m-am făcut atâta de frumoasă, încât califul m-a băgat în seamă şi a văzut că aveam în mine însuşiri, desăvârşiri şi haruri datorite mărinimiei Domnului meu. Şi frumuseţea mea l-a tulburat atâta de tare, încât i-a căşunat o mare dragoste pentru mine, şi m-a luat, şi mi-a dat, în saraiul lui, numai pentru mine, un iatac aparte, şi a pus sub poruncile mele zece roabe dulci şi zarife, şi cu nişte chipuri de bună vestire. Pe urmă mi-a dăruit toate giuvaierurile, toate odoarele şi toate lucrurile acelea frumoase cu care m-ai văzut împodobită în ladă. Şi m-a îndrăgit mai presus decât pe toate femeile din sarai, şi a dat-o uitării pentru mine până şi pe soţia lui mult-dragă El Sett-Zobeida, ruda lui. Încât Sett-Zobeida nutri pentru mine o ură care nu zăbovi să-şi arate urmările.
Cum califul lipsi într-o zi spre a se duce să poarte război împotriva unuia dintre sultanii săi care se răzvrătise, Sett-Zobeida se folosi de prilej spre a-şi ticlui urzeala asupra mea.
Izbuti s-o momească pe una dintre slujitoarele mele şi o chemă într-o zi la ea, şi îi zise:

— Când stăpâna ta Kut Al-Kulub are să adoarmă, tu să-i pui în gură bucata asta de banj, după ce mai întâi ai să-i pui din ea în băutură. Iar eu am să te răsplătesc şi am să-ţi dau avere şi slobozie!

Şi roaba cea tânără, care la începuturi fusese roabă la Zobeida, răspunse:

— Aşa am să fac, neabătut, că îţi sunt credincioasă şi iubitoare!

Şi, plină de bucurie la gândul răsplăţii care o aştepta, veni la mine şi îmi aduse să beau o băutură amestecată cu banj. Şi, de îndată ce băutura coborî în lăuntrul meu, eu şi căzui la pământ grămadă, şi trupul meu începu să se zbuciume, şi călcâile îmi ajunseră la frunte, şi simţii că mă duc pe altă lume. După ce mă văzu adormită, roaba se duse s-o caute pe Sett-Zobeida, care veni şi mă puse în lada aceea. Pe urmă, tainic, porunci să vină cei trei hadâmbi arapi şi îi plăti cu mare dărnicie, şi pe ei, şi pe portarul de la sarai, şi porunci să fiu luată noaptea, încărcată pe umerii hadâmbilor şi cărată la turbehaua la care, spre mântuirea mea, o, Ghanem, te-a călăuzit Allah şi te-a suit în vârful palmierului! Că numai ţie, o, Ghanem al ochilor mei, îţi datorez că am scăpat de la moarte, înăbuşită în groapa din turbehă. Şi tot numai mulţumită ţie mă aflu acum la adăpost deplin în casa ta mărinimoasă!

Da ceea ce mă îngrijorează şi îmi tulbură gândurile este că habar n-am ce va fi gândit şi ce va fi făcut califul, când s-o fi întors la sarai şi nu m-a mai găsit. Şi, de asemenea, o, Ghanem, că nu pot, legată cum sunt cu şiretul de la şalvarii mei, să mă dau ţie pe de-a-ntregul şi să te simt cum zvâcneşti în lăuntrurile mele!

Şi-aceasta-i povestea mea. Şi nu îţi cer decât să păstrezi tăcerea şi taina.

După ce ascultă povestea aceasta a cadânei Kut Al-Kulub şi află ce legături o legau de emirul drept-credincioşilor, şi ştiu că era cadâna lui cea mai dragă şi bunul lui, Ghanem ben-Ayub se trase în fundul sălii, din cinstire faţă de numele califului, şi nu mai cuteză să-şi ridice privirile către copilă, până într-atâta ajunsese s-o socotească lucru sfânt, şi se duse să stea singur într-un colţ şi începu să-şi facă un potop de mustrări, şi să cugete cât de nelegiuit era să fie, şi cât de îndrăzneţ şi fusese, numai atingând pielea domnească a fetişcanei. Şi văzu cât de nefericită era patima lui şi soarta lui jalnică. Şi îşi învinui ursitoarea de loviturile-i nedrepte şi de năpastele nemeritate. Şi nu pregetă să se întoarcă la Allah şi să spună:

— Preamărit fie acela carele are temeiurile sale când face ca inimile alese să se chinuiască în durere şi când depărtează toată mâhnirea de la inima

răilor şi a mişeilor.

Pe urmă rosti stihurile acestea ale unui poet:

Inima-ndrăgostitului nu poate
Să guste niciodată pe deplin
Dulceaţa tihnei, câtă vreme-l ţine
Iubirea-nlănţuit în greu-i chin.

Mintea îndrăgostitului nu poate
Să-şi mai găsească rosturi şi temei,
Cât îi rămâne-ascunsă frumuseţea
Sub chipul unei galeşe femei.

Mă-ntreabă unii: „Ce este iubirea?”
Eu spun: „O fructă-i, plină de-mbiere,
Al cărei must mai dulce-i decât mierea
Şi-a cărei carne-amară-i ca de fiere!”

Atunci copila se duse lângă Ghanem şi îl strânse la pieptul ei şi îl îmbrăţişă şi îi făcu o salbă din braţele ei; şi se strădui din toate puterile ei, afară de una, să-l aline; dar Ghanem nu mai cuteza să răspundă la mângâierile cadânei emirului drept-credincioşilor, şi se lăsa în voia ei, fără a se împotrivi, da şi fără a răspunde la sărutare cu sărutare şi la îmbrăţişare cu îmbrăţişare. Şi cadâna, care nu se aşteptase la o schimbare atâta de grabnică din partea lui Ghanem, mai adineaori aşa de aprins şi acuma aşa de cinstitor, îşi spori mângâierile şi marghiolelile, şi cu mâna vroi să-l stârnească să răspundă mai înflăcărat la căldura patimii care se aţâţa în ea din darea îndărăt a lui Ghanem. Dar Ghanem, vreme de un ceas, nu vroi să audă nimic de soiul acesta şi, cum dimineaţa îi şi prinsese în starea aceea de patimă aprinsă şi stăpânită, Ghanem grăbi să iasă o clipă spre a se duce la suk să cumpere de-ale gurii pentru toată ziua, şi zăbovi la târg vreme de un ceas, spre a face tot soiul de cumpărături, încă şi mai îmbelşugate decât în zilele celelalte, acuma când ştia cinul oaspetei sale. Cumpără flori de la negustorii de flori, oile cele mai frumos fripte de la negustorii de fripturi, plăcintele cele mai proaspete şi dulciurile cele mai zăhărite, pâinile cele mai pufoase şi mai rumenite făcute cu aluat safi, zumaricale desfătătoare şi poame alese, şi le aduse pe toate şi le puse între mâinile copilandrei. Dar de-abia intră el în casă, că fetişcana şi veni la el şi se alintă pe lângă el

ispititoare, şi cu nişte ochi înneguraţi de patimă şi uzi de dorinţă, îi zâmbi cu un zâmbet din buze şi grăi:

— Pe Allah! mult ai mai zăbovit departe de mine, o, iubitule, o, mult doritule al inimii mele! Pe Allah! nu doar vreme de un ceas, ci un an întreg ai lipsit! acuma simt limpede că nu mai pot să mă înfrânez! patima mea a ajuns până peste poate şi de neîndurat, şi mă mistui toată! O, Ghanem! hai, ia-mă! ia-mă! O, Ghanem! mor!

Da Ghanem o împinse încetişor şi spuse:

— O, stăpână Kut Al-Kulub a mea, ferească-mă Allah! Asta niciodată! Cum ar putea câinele să răpească locul leului? Căci ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului!

Pe urmă se rupse din braţele ei şi se duse să se ghemuiască într-un colţ, plin de jale şi de gânduri. Dar ea se duse să-l ia de mână şi să-l aducă pe chilim, şi îl sili să şadă jos lângă ea şi să bea cu ea şi să mănânce. Şi începu să-i dea să bea atâta încât îl îmbătă; şi se aruncă peste el şi se lipi de el, şi cine ştie ce-i mai făcu fără ca el să ştie! Pe urmă îşi luă lăuta şi cântă stihurile acestea:

Mi-e inima de dragoste zdrobită!
Nemângâiat şi-ndepărtat mereu,
Voi mai putea eu să înfrunt, ispită,
Pojarul care arde-n pieptul meu?

De ce fugi, o, gazela mea curată,
Când eu nu-ţi fac nimic? Nu-ţi vine-n gând
Că şi gazela-n fuga-i speriată
Tot se mai uită-n urmă-i când şi când?

Îndepărtare! patimă! tăcere!
Toate se-adună împotriva mea.
O, inimă, atâta grea-durere
Vei mai putea să-nduri, vei mai putea?

La stihurile acestea, Ghanem ben-Ayub se întoarse în sineşi şi plânse de tulburare; iar ea văzându-l că plânge, începu şi ea să plângă. Da nu pregetară să se apuce iarăşi de băut şi de procitit stihuri, până la căderea nopţii.

Atunci Ghanem se sculă şi, aşa cum făcea în fiecare seară, scoase saltelele din rafturile cele mari din perete şi se pregăti să le aştearnă pe jos pentru dormit. Da în loc să facă numai un pat, ca în toate serile, făcu două, depărtate unul de celălalt. Iar Kut Al-Kulub, nedumerită, îl întrebă:

— Pentru cine este al doilea pat?

El răspunse:

— Un pat este pentru mine, iar celălalt este pentru tine. Din noaptea aceasta, aşa se cade să dormim, întrucât ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului, o, Kut Al-Kulub!

Ea îi răspunse:

— O, stăpâne drag al meu, departe de noi pravila asta învechită! Să ne bucurăm de bucuria care trece, întrucât mâine are să fie departe! Şi-apoi tot ceea ce trebuie să se întâmple se întâmplă, şi ceea ce este scris de ursitoare nu poate decât să se împlinească!

Căci Ghanem nu vroi nicidecum. Iar ea nu fu decât şi mai pătimaşă, şi mai pojarnică, şi strigă:

— Pe Allah! noaptea asta nu are să treacă decât după ce avem să ne împlinim amândoi!

Căci el zise:

— Ferească-mă Allah!

Ea urmă:

— Vino, Ghanem! iată că mă deschid ţie cu tot trupul meu; şi dorul meu te cheamă şi ţipă după tine! O, Ghanem al lăuntrurilor mele, ia-mi gura înflorită şi trupul copt de dorul tău!

Ghanem spuse:

— Allah să mă păzească!

Ea strigă:

— O, Ghanem, toată carnea mi se topeşte de dorul tău, iar goliciunea mea se aşterne sărutărilor tale! O, Ghanem, mireasma trupului meu este mai aromitoare ca iasomia! Atinge-o şi adulmec-o, şi te vei îmbăta!

Dar Ghanem spuse:

— O, Kut Al-Kulub, ceea ce este al stăpânului nu poate să fie al robului!

Atunci ochii copilei începură să plângă, şi fata luă lăuta şi cântă:

Frumoasă sunt, şi mlădioasă!
De ce te depărtezi de mine?
Frumoasă sunt, oricum, priveşte!

Şi plină de minuni depline!
Ce te opreşte, deci, şi cine?

Au ars de dor atâtea inimi
Ce-şi dau spre inima mea ghes,
Şi-atâtea pleoape mă visară
În nopţi de jar, ca-ntr-un eres.
O floare sunt, de foc ales,
Şi nimenea nu m-a cules.

Eu sunt un ram, ce se culege
Frumos, de sus şi până jos,
Mlădiul ram-învăscut în floare!
Sunt ramu-n floare, mlădios,
Nu vrei să mă culegi frumos?

Sunt o gazelă, şi gazelă
Făcută e spre-a fi vânată,
Gazela, dulcea-ndrăgostită,
Eu sunt gazela minunată,
Gazela dulce-ndrăgostită,
O, vânătorule, şi iată
Făcută sunt să-ţi cad în lături,
Prinde-mă-n laţul tău ca pradă –
De ce nu mă cuprinzi odată?

Eu sunt o floare-nmiresmată,
Şi toată floarea e menită
Să fie bucurie numai,
Floarea de nimeni prihănită,
O floare sunt, înmiresmată
De ce, ah, nu vrei o clipită
S-adulmeci floarea mea neprihănită?

Dar Ghanem, măcar că mai îndrăgostit ca oricând, nu vru cu niciun chip să se dovedească lipsit de cinstirea datorată califului şi, în pofida tuturor jinduirilor copilandrei, rămase tot aşa, vreme de încă o lună. Iac-aşa cu Ghanem şi Kut Al-Kulub, cadâna emirului drept-credincioşilor.

Da cât despre Zobeida, iacătă! După ce califul plecă la război, şi după ce ea îi făcu ceea ce-i făcu potrivnicei sale, nu zăbovi a cădea în curând într-o mare tulburare şi a-şi zice în sineşi: „Ce-am să-i spun eu califului, când s-o întoarce şi când are să-mi ceară veşti despre Kut Al-Kulub, şi cu ce faţă am să-l primesc eu?”

Se hotărî atunci să poruncească să vină la ea o femeie bătrână, pe care o cunoştea din pruncie şi ale cărei poveţe îi păreau de mare încredere; şi îi dezvălui taina, şi îi zise:

— Ce să fac eu acuma, când Kut Al-Kulub a păţit ce-a păţit?

Baba răspunse:

— Am priceput tot, o, stăpâna mea! Da vremea ne dă ghes, întrucât califul stă să se întoarcă. Încât sunt multe căi pe care aş putea să ţi le arăt spre a-i ascunde fapta, dar eu am să ţi-o dau pe cea mai lesnicioasă, cea mai grabnică şi cea mai temeinică. Porunceşte degrabă să vină un dulgher şi pune-l să cioplească dintr-un trunchi de pom o momâie în chipul unui mort. Apoi să se pună momâia aceea în mormânt, cu mare pohfală; să se aprindă făcliile şi lumânările de jur împrejuru-i peste tot; şi să dai poruncă în tot saraiul, la toate roabele tale şi la toate roabele acelei Kut Al-Kulub, să îmbrace haine de jale şi să se cernească toate; şi să le porunceşti, ca şi la toţi hadâmbii, până la venirea califului, să aştearnă cu cerneluri tot saraiul şi toate odăile. Iar când califul, nedumerit, are să întrebe care-i pricina, să i se spună: „O, doamne al nostru, cadâna voastră Kut Al-Kulub a murit întru mila lui Allah! Deie-ţi El să trăieşti îndelung zilele pe care nu le-a trăit ea! De altminteri, stăpâna noastră Zobeida i-a rânduit toate cinstirile unei înmormântări vrednice de ea şi de stăpânul nostru, şi a pus să fie înmormântată chiar în sarai, sub o boltă zidită anume!” Atunci califul are să fie tare înduioşat de bunătatea ta şi are să plângă, şi are să-ţi fie tare mulţumitor. Pe urmă nu are să pregete a porunci să vină cititorii din *Coran* şi a-i pune să vegheze la mormânt, procitind surale de îngropăciune. Dar dacă, dimpotrivă, califul, care ştie că nu o aveai dragă pe Kut Al-Kulub, va ajunge să te bănuiască şi să-şi zică în sineşi: „Cine ştie dacă nu cumva fiica unchiului meu, Zobeida, nu a lucrat spre a o pierde pe Kut Al-Kulub!” şi dacă bănuiala va spori în sufletul lui şi îl va împinge să pună să deschidă mormântul ca să se cerceteze de ce moarte a murit cadâna, tu, o, stăpâna mea, nu trebuie să ai nicio teamă în privinţa aceasta. Întrucât, când au să sape groapa şi au să scoată afară momâia înmormântată şi care a fost făcută după chipul unui fiu de-al lui Adam, şi când au să vadă momâia aceea

îmbrăcată cu hainele cele mai scumpe şi acoperită cu giulgiu falnic, atunci, dacă emirul drept-credincioşilor ar vrea să ridice giulgiul şi hainele spre a o mai vedea pe cadână pentru cea din urmă oară, tu, o, stăpâna mea, nu vei pregeta să-l opreşti, şi toată lumea la fel are să-l oprească, spunându-i: „O, emire al drept-credincioşilor, nu este îngăduit să vezi o femeie moartă, care are tot pântecele dezgolit!”

Şi atunci califul, până la urmă, are să fie încredinţat de moartea adevărată a cadânei lui, şi are să pună a fi îngropată la loc, şi are să-ţi rămână mulţumitor pentru fapta ta! Iar tu, în felul acesta, ai să scapi de grijă, de-o vrea Allah!

La spusele acestea ale bătrânei, Sett-Zobeida văzu că ascultase un sfat iscusit, şi numaidecât o cinsti pe babă cu daruri bogate, o rochie falnică tare frumoasă şi bani mulţi, şi îi spuse să ia chiar ea asupra-şi sarcina ducerii la îndeplinire a ticluielii. Şi baba, cu mare sârg îl puse pe dulgher să cioplească momâia, şi apoi duse momâia la Sett-Zobeida, şi amândouă îmbrăcară momâia cu hainele cele scumpe ale cadânei Kut Al-Kulub, şi o aşezară într-un sicriu bogat, şi îi făcură o înmormântare frumoasă, şi o coborâră într-un mormânt cu boltă, zidit cu cheltuieli mari, şi aprinseră făcliile, şi sfeşnicele, şi lumânările, şi aşternură chilimuri de jur împrejurul mormântului, pentru rugi şi pentru slujbele îndătinate. Pe urmă Zobeida îmbrăcă tot saraiul în negru şi le porunci tuturor roabelor să-şi pună hainele negre de jale. Şi ştirea despre moartea cadânei Kut Al-Kulub se împrăştie în tot saraiul, şi toată lumea, până şi Massrur şi hadâmbii, crezură că lucrul este adevărat.

Între-acestea, califul se întoarse din călătoria lui depărtată şi intră în saraiul său, şi porni cu toată graba către iatacul cadânei Kut Al-Kulub, care numai ea îi sta în minte. Şi văzu slugile şi roabele şi însoţitoarele cadânei îmbrăcate în negrul de moarte, şi începu să tremure de grijă; şi pe dată văzu că-i iese înainte Sett-Zobeida, tot aşa îmbrăcată în haine de jale. Şi, când întrebă de pricină tuturor acestor lucruri, i se răspunse că frumoasa Kut Al-Kulub murise. La ştirea aceea, califul căzu leşinat. Iar când îşi veni în fire, întrebă unde este mormântul, ca să se ducă să-l vadă. Atunci Sett-Zobeida îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, află că, în temeiul dragostei mele pentru Kut Al-Kulub, am ţinut s-o înmormântez chiar în saraiul meu!

Atunci califul, încă în hainele de drum, porni spre locul din sarai unde se află mormântul cadânei Kut Al-Kulub. Şi văzu făcliile şi lumânările

aprinse, şi chilimurile aşternute de jur împrejur. La priveliştea aceea, califul îi mulţumi şi o lăudă pe Sett-Zobeida pentru fapta ei vrednică şi se întoarse la sarai.

Dar califul, care din firea lui era pornit pe bănuieli, nu zăbovi a fi cuprins de îndoieli şi de prepuneri; şi, ca s-o reteze scurt cu acele gânduri care îl chinuiau, porunci să fie săpată groapa mormântului şi să fie dezgropat trupul cadânei sale. Ceea ce se înfăptui pe dată. Şi califul, datorită tertipului ticluit de Sett-Zobeida, văzu momâia de lemn acoperită cu giulgiul şi crezu că aceea era cadâna lui. Şi puse să fie îngropată la loc şi porunci să vină numaidecât slujitorii de la geamie şi cititorii din *Coran*, care începură să procitească deasupra mormântului suralele de îngropăciune, în vreme ce el însuşi şedea jos pe chilim, plângându-şi toate lacrimile, până într-atât încât la urmă căzu leşinat de slăbiciune şi de durere.

Şi califul nu conteni, vreme de o lună întreagă, să cheme slujitorii şi cititorii din *Coran* şi să se ducă la mormântul cadânei lui, unde începea să plângă cu amar.

În clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, nu mai lungi vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci şi una noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că emirul drept-credincioşilor, vreme de o lună întreagă, nu conteni să se tot ducă la mormântul cadânei sale. Şi, în cea din urmă zi a lunii, rugile şi citirea din *Coran* ţinură din zori până în zorii următori, şi numai atunci fiecare putu să se întoarcă acasă. Iar califul, vlăguit de lacrimi şi de trudă, se întoarse în saraiul său şi nu mai vru să vadă pe nimeni, nici măcar pe vizirul Giafar, nici pe soţia şi vara sa Zobeida, şi căzu în curând într-un somn greu, între două copile roabe de la sarai, care vegheau pe rând somnul califului. Una dintre ele şedea jos la capul califului, iar cealaltă la picioarele lui. Peste un ceas, întrucât califul nu dormea prea adânc, o auzi pe copila care îi sta la cap cum îi spune copilei care se afla la picioare:

— Ce nenorocire, o, prietenă Subhia!

Subhia răspunse:

— Da de ce, o, prietenă Nozha?

Nozha spuse:

— Stăpânul nostru pesemne că habar nu are cum stă treaba, de vreme ce îşi trece nopţile veghind la un mormânt în care nu se află decât o bucată de lemn cioplit, o momâie dăltuită de un tâmplar.
Subhia zise:
— Cum aşa, o, sora mea Nozha? Păi atunci ce s-a făcut Kut Al-Kulub? Şi ce nenorocire a lovit-o?
Nozha apuse:
— Află, o, Subhia, că am auzit totul de la sora noastră care este roabă de taină a stăpânei noastre Sett-Zobeida. Că Sett-Zobeida a chemat-o pe roabă şi i-a dat nişte banj, ca s-o adoarmă pe Kut Al-Kulub; şi roaba i-a dat banjul cadânei Kut Al-Kulub care a adormit pe dată. Atunci stăpâna noastră a poruncit să fie aşezată într-o ladă, pe care a dat-o în seama hadâmbilor Sauab, Kafur şi Bakhita, poruncindu-le s-o înmormânteze departe, într-o groapă.
Atunci Subhia, cu lacrimile în ochi, zise:
— O, Nozha, mă rog ţie! spune-mi repede dacă stăpâna noastră cea dulce Kut Al-Kulub a murit de moartea aceea cumplită!
Nozha răspunse:
— Allah apere-i tinereţele de moarte! Păi nu, o, Subhia! Că am auzit-o pe Sett-Zobeida cum îi spunea roabei ei de taină: „Am aflat, o, Zahra, că acea Kut Al-Kulub a izbutit să scape din groapă şi acuma se găseşte în casa unui tânăr negustor din Damasc, pe nume Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub; şi asta încă de-acum patru luni! Aşa că vezi şi tu, o, Subhia, cât de nenorocit este stăpânul nostru, califul, că nu ştie nimic despre cadâna lui şi că stă aşa de veghe nopţile întruna la un mormânt în care nu se află niciun fel de mort!
Şi cele două roabe şezură aşa de vorbă mai departe încă o bucată de vreme, iar califul asculta vorbele lor.
Când sfârşiră de vorbit şi califul nu mai avu nimica de aflat, deodată se ridică în capu-oaselor şi răcni cu un glas cumplit, care le făcu pe cele două copile s-o ia la fugă speriate, şi fu cuprins de o mânie înfricoşătoare, gândindu-se că mult iubita lui cadână se găseşte la un om tânăr, pe nume Ghanem ben-Ayub, şi asta încă de acum patru luni. Şi se repezi şi trimise să fie aduşi dinaintea lui toţi emirii şi mai-marii, precum şi vizirul său Giafar Al-Barmaki, care sosi în grabă mare şi sărută pământul dintre mâinile lui.
Şi califul îi strigă cu mânie cruntă:

— Giafar, ia cu tine străji şi cercetează unde se află casa unui tânăr negustor din Damasc, pe nume Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub. Şi-atunci, tu şi oastea, să buluciţi în casă, să i-o smulgeţi pe cadâna mea Kut Al-Kulub şi să mi-l aduceţi pe acel tânăr neruşinat pe care eu însumi am să-l pun la caznă!

Şi Giafar răspunse cu ascultare şi cu supunere. Şi coborî cu o oaste de străji şi avu grijă să-l ia şi pe valiul cetăţii cu oamenii lui, şi toţi laolaltă nu conteniră a se vântura şi a iscodi, până ce dibuiră casa lui Ghanem ben-Ayub.

La ceasul acela, Ghanem tocmai se întorsese de la suk, după ce cumpărase de-ale gurii pentru toată ziua, şi şedea jos lângă Kut Al-Kulub, şi dinaintea lor se afla un berbec bine rumenit şi copt, şi multe alte bunătăţuri, şi din care se înfruptau după pofta inimii lor. La zarva care se ridică afară, Kut Al-Kulub privi pe fereastră şi numai dintr-o aruncătură de ochi pricepu prăpădul ce se abătea asupra casei; văzu toată casa împresurată de străji, de armaşi, de mameluci şi de capi de oaste, şi îl văzu în fruntea lor pe valiul cetăţii şi pe vizirul Giafar. Şi toţi se roteau împrejurul casei, precum genele ochilor se rotesc de-a lungul pleoapelor. Şi nu mai avu nicio îndoială că emirul drept-credincioşilor a aflat povestea; da ghici şi că el trebuie să fie tare zuliu pe Ghanem, care de patru luni o ţinea în casa lui. La gândul acela, îngălbeni la chip, şi faţa ei frumoasă se schimbă, şi copila se întoarse către Ghanem şi îi spuse:

— O, dragul meu, întâi de toate, gândeşte-te cum să scapi! Ridică-te şi fugi de-aici!

El răspunse:

— O, bucuria mea, o, lumină a ochilor mei, cum să ies şi cum să fug dintr-o casă împresurată peste tot de vrăjmaşi?

Ea îi spuse:

— Fii fără teamă!

Şi pe dată îl dezbrăcă de tot şi îl îmbrăcă într-o cămăşoaie veche şi roasă care îi ajungea până la genunchi, şi luă o cratiţă mare cu carne şi i-o puse pe cap, şi îi puse peste cratiţă o tablă cu pâine şi cu farfuriuri pline de rămăşiţele de la masă, şi îi spuse:

— Ieşi acuma, travestit aşa, şi au să te ia drept vreo slugă de-a hangiului, şi nimeni n-are să-ţi facă nimic.

Cât despre mine, să nu-ţi faci griji, întrucât am să mă pricep eu să rânduiesc treburile şi ştiu ce putere am eu asupra califului!

La vorbele acestea spuse de Kut Al-Kulub, Ghanem, fără a mai avea răgaz să-şi ia bun-rămas, zori să plece, şi străbătu rândurile de străjeri şi de mameluci, ducând pe cap povara cu bucate, şi nu păţi nimic, întrucât se afla sub ocrotirea Atoateocrotitorului, carele numai el poate să-i scape pe oamenii de treabă din primejdii şi de la toată năpasta!

Ci pe dată vizirul Giafar descălecă de pe cal şi intră în casă, şi ajunse în iatacul cel tainic, şi o văzu numaidecât, în mijlocul sălii pline cu legăturile de mărfuri şi de mătăsuri, pe frumoasa Kut Al-Kulub, care avusese vreme să se facă încă mai frumoasă şi să-şi pună hainele cele mai bune, şi să se împodobească cu toate giuvaierurile ei, şi să se facă mai strălucită decât toate strălucitele, şi care avusese răgaz să strângă într-un sipet toate lucrurile ei cele mai scumpe, giuvaierurile, nestematele şi toate lucrurile de preţ. Încât de-abia intrase Giafar în iatac, că ea se şi sculă drept pe cele două picioare ale ei şi se temeni, şi sărută pământul dintre mâinile lui, şi grăi:

— O, stăpâne al meu, Giafar, iacătă, calamul a scris ceea ce trebuia să fie scris din porunca lui Allah. Mă încredinţez, aşadar, în mâinile tale!

Şi Giafar răspunse:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, califul mi-a dat poruncă să-l zeberesc numai pe Ghanem ben-Ayub! Aşa că spune-mi unde este!

Ea îi răspunse:

— O, Giafar, Ghanem ben-Ayub, după ce şi-a strâns în legături parte din mărfurile sale, a plecat, acuma-s câteva zile, în cetatea lui, la Damasc, să-şi vadă pe maică-sa şi pe soră-sa Fetnah. Şi nu mai ştiu nimic de el, şi nu pot să-ţi spun mai mult. Da cât despre sipetul meu, pe care îl vezi aici şi în care mi-am pus toate lucrurile mele cele mai de preţ, vreau să mi-l păstrezi cu grijă şi să pui să-mi fie cărat la saraiul emirului drept-credincioşilor.

Şi Giafar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă luă sipetul şi le porunci oamenilor lui să-l care şi, după ce o copleşi pe Kut Al-Kulub cu temeneli, cu cereri de iertăciune şi cu cinstiri, o rugă să-l însoţească la emirul drept-credincioşilor; şi ieşiră cu toţii, da numai după ce, precum poruncise califul, jefuiră şi prădară toată casa lui Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub.

După ce se înfăţişă înaintea califului, Giafar îi povesti ce făcuse, şi plecarea lui Ghanem la Damasc, şi sosirea la sarai a cadânei Kut Al-Kulub. Şi califul, care era încredinţat că Ghanem îi făcuse cadânei Kut Al-Kulub tot ce este în stare să-i facă un tânăr unei femei frumoase şi care este bun al

altuia, fu cuprins de o mânie năprasnică şi nici măcar nu vru s-o mai vadă pe Kut Al-Kulub, şi îi porunci lui Giafar s-o încuie într-o odaie întunecată şi s-o pună sub paza unei babe ce era însărcinată de obicei cu asemenea slujbe.

Dar cât despre Ghanem, califul trimise călăreţi să-l caute peste tot, şi, pe deasupra, scrise cu chiar mâna să o scrisoare către sultanul caimacam al său, Mohammad ben-Soleiman El-Zeini; îşi luă calamul, călimărul şi o foaie de hârtie, şi scrise:

DOMNIEI-SALE SULTANULUI MOHAMMAD BEN-SOLEIMAN EL-ZEINI CAIMACAMUL DAMASCULUI DIN PARTEA EMIRULUI DREPT-CREDINCIOŞILOR HARUN-AL RAŞID, CEL DE-AL CINCILEA CALIF DIN SLĂVITĂ OBÂRŞIE A NEAMULUI BANI-ABBAS ÎN NUMELE LUI ALLAH ATOTMILOSTIVUL ŞI IERTĂTORUL

După care, cerem ştire despre sănătatea ta, care ne este scumpă, şi după rugăciunea noastră la Allah să te ţie zile îndelungi în huzur şi îmbelşugare…

Şi-apoi:

O, caimacam al nostru, vreau să ştii că un tânăr negustor, pe nume Ghanem ben-Ayub, a venit la Bagdad şi a ispitit şi a silnicit o roabă dintre roabele mele, şi a făcut cu ea ceea ce a făcut. Şi a fugit de pedeapsă şi de mânia mea, şi şi-a oblicit bârlog în cetatea ta, unde cată să se afle la ceasul de-acum cu mama şi cu sora lui.

Să-l prinzi şi să-l legi şi să-i tragi cinci sute de lovituri de curea. Apoi să-l târăşti pe toate uliţele cetăţii tale, iar un pristav să meargă dinaintea cămilei care îl va purta, şi să strige:

„Iacătă pedeapsa pentru robul care năzuieşte la bunul stăpânului său!” Şi pe urmă să-l trimiţi la mine, ca să poruncesc să fie pus la cazne şi să i se facă ce se cuvine de făcut.

Apoi! Să-i jefuieşti casa şi să i-o dărâmi până în temelii, şi să faci să piară până şi urmele pomenirii ei.

Şi-apoi! întrucât Ghanem ben-Ayub are o mamă şi o soră tânără, să le iei, să le dezbraci goale cu totul şi să le izgoneşti, după ce le vei ţine vreme de trei zile în văzul ochilor tuturor locuitorilor din cetatea ta.

Şi dă-ţi silinţă mare şi mare sârguinţă să împlineşti porunca noastră!

Uassalam!

Şi numaidecât, la porunca emirului drept-credincioşilor, un sol plecă la Damasc şi goni atâta de iute, încât ajunse acolo numai în opt zile, şi nu în douăzeci şi mai bine încât, când sultanul Mohammad avu în mâini scrisoarea califului, o duse la buze şi la frunte şi, după ce o citi, puse numaidecât în faptă porunca trimisă de calif. Puse, aşadar, pristavii domneşti să străbată toată cetatea şi să strige: „Cine vrea să prade, să se ducă la casa lui Ghanem ben-Ayub şi s-o prade după placul lui!"

Şi numaidecât porni şi el cu străjile sale spre casa lui Ayub, şi bătu la poartă, şi Fetnah, sora cea tânără a lui Ghanem, veni fuga să deschidă şi strigă:

— Cine e acolo?

El răspunse:

— Eu sunt!

Atunci ea deschise poarta şi, întrucât niciodată nu îl mai văzuse pe sultanul Mohammad, îşi acoperi pe dată faţa cu un colţ al basmalei pe care o avea pe cap şi fugi să-i dea de ştire mamei lui Ghanem.

Mama lui Ghanem, la ceasul acela, şedea jos, sub bolta mormântului pe care îl zidise spre pomenirea fiului ei Ghanem, pe care îl credea mort, de un an de când nu mai auzise nimic despre el. Şi era plânsă toată şi nu mai mânca şi nu mai bea nimic. Aşa că îi spuse fiicei sale Fetnah să-l poftească să intre, şi sultanul Mohammad intră în casă şi ajunse la mormânt, şi o văzu pe mama lui Ghanem cum plângea, şi îi spuse:

— Am venit după fiul tău Ghanem, ca să-l trimit la calif!

Ea răspunse:

— Amărâta de mine! Fiul meu Ghanem, rodul lăuntrurilor mele, ne-a părăsit, pe mine şi pe sora lui, de mai bine de un an, şi nu mai ştim ce s-a făcut cu el!

Atunci sultanul Mohammad, care altminteri era plin de filotimie, nu putu decât să îndeplinească porunca dată de calif; puse să se prade casa şi să se ia chilimurile, vasele, farfuriurile şi lucrurile scumpe; pe urmă dărâmă casa din temelii şi puse să se care toate pietrele ei departe de cetate. Pe urmă, măcar că treaba tare nu-i plăcea, puse să fie dezbrăcate goale mama lui Ghanem şi frumoasă şi tânăra Fetnah, sora lui, şi porunci să fie ţinute vreme de trei zile în văzul cetăţii, cu opreliştea de a fi acoperite nici măcar cu o

cămaşă fără mâneci, şi le alungă din Damasc. Şi iac-aşa, datorită supărării califului, Fetnah şi mama ei fură alungate din Damasc.

Cât despre Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub, odată ieşit din Bagdad, începu să meargă şi să plângă, până ce i se sfâşie inima; şi o ţinu tot aşa, fără să mănânce şi fără să bea, până la sfârşitul zilei; iar foamea şi durerea îl topiseră. Ajunse, într-un sfârşit, la un sat şi se îndreptă spre geamia de acolo, şi intră în curte, şi se duse să se prăbuşească pe o rogojină, şi se sprijini cu spinarea de un zid. Şezu aşa, fără de simţire, iar inima-i bătea anapoda, până dimineaţa, şi fără a avea putere să facă vreo mişcare spre a cere ceva. Dimineaţa, sătenii din sat veniră la geamie pentru rugăciune şi îl văzură întins lat pe jos; pricepând că e flămând şi însetat, îi aduseră o strachină cu miere şi două pâini, şi îl îmbiară să mănânce şi să bea; pe urmă îi aduseră, ca să îmbrace, o cămaşă, ce-i drept fără mâneci, şi peticită toată, şi plină de păduchi. Pe urmă îl întrebară:

— Cine eşti şi de unde vii, străine?

Şi Ghanem deschise ochii şi se uită; şi începu doar să plângă. Atunci ei rămaseră împrejurul lui o bucată de vreme şi, până la urmă, plecă fiecare în treaba lui.

Ghanem, ca urmare a supărărilor şi a lipsurilor, căzu bolnav şi rămase mai departe să zacă pe rogojina cea veche de la geamie vreme de încă o lună; şi slăbi la trup şi se schimbă cu totul la faţă; iar trupu-i fu potopit de păduchi şi de ploşniţe; şi ajunse într-o stare aşa de ticăloasă, încât credincioşii de la geamie se chibzuiră într-o zi între ei să-l trimită la bolniţa din Bagdad, dat fiind că numai acolo era bolniţă. Aşa că plecară să caute un cămilar cu cămilă şi îi spuseră:

— Ia-l şi pune-l pe tânărul acesta bolnav pe spinarea cămilei tale şi du-l la Bagdad şi lasă-l la uşa bolniţei; că schimbarea de loc şi îngrijirile de la bolniţă au să-l vindece, de bună seamă. Cât despre tine, o, cămilarule, ai să te întorci la noi să ceri ceea ce ţi se va datora pentru drum şi pentru cămilă!

Şi cămilarul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă, ajutat de cei de faţă, îl luă pe Ghanem cu rogojina pe care zăcea, îl sui pe spinarea cămilei şi îl înţepeni acolo.

În chiar clipita când cămilarul sta să plece şi când Ghanem îşi plângea ticăloşia, două femei, tare sărăcăcios îmbrăcate, amestecate în mulţimea care se uita la el, îl văzură pe bolnav şi spuseră:

— Cum seamănă acest biet bolnav cu fiul nostru, Ghanem! Da nu este cu putinţă să fie el tânărul acesta ajuns ca o umbră!

Şi cele două femei, care erau pline de praf şi chiar atunci ajunseseră în sat, începură să plângă, gândindu-se la Ghanem. Întrucât erau chiar mama lui Ghanem şi sora lui, Fetnah, care fugiseră din Damasc şi acum îşi urmau drumul către Bagdad.

Cât despre cămilar, d-apoi acela nu zăbovi să încalece pe măgarul său şi, luând cămila de funie, drumări către Bagdad. Ajunse acolo în curând şi se duse drept la bolniţă, şi îl lăsă jos pe Ghanem de pe spinarea cămilei şi, întrucât era tare dis-de-dimineaţă şi bolniţa nu se deschisese, îl puse jos pe treapta de la uşă şi se întoarse în satul său.

Ghanem rămase întins aşa la uşă, până ce locuitorii ieşiră de prin casele lor; şi îl văzură culcat pe rogojină şi ajuns ca o umbră, şi se strânseră împrejurul lui şi începură să facă fel de fel de presupuneri. Pe când ei îşi împărtăşeau socotinţele, iacătă că tocmai trece şeicul cel mare al sukului, care numaidecât dădu mulţimea la o parte şi se duse şi îl văzu pe flăcăul bolnav şi îşi zise în sine: „Pe Allah! Dacă flăcăul acesta intră în bolniţă, e pierdut de la început, din lipsă de îngrijire bună, şi va fi neîndoielnic un om osândit la moarte! Aşa că am să-l iau eu în casa mea, şi Allah mă va răsplăti în Grădina Desfătărilor!” Atunci şeicul sukului le porunci robilor lui cei micuţi să-l ia pe flăcău şi să-l care acasă; şi îi însoţi şi el şi, de cum ajunse, îi aşternu un pat nou-nouţ cu nişte saltele bune şi cu o pernă nou-nouţă şi tare curată; pe urmă o chemă pe soţia lui şi zise:

— O, nevastă, iacătă un oaspete pe care ni-l trimite Allah. Să-l slujeşti cu multă grijă.

Ea răspunse:

— De bună seamă! Pe capul şi pe ochii mei!

Pe urmă îşi suflecă numaidecât mânecile şi puse să fiarbă apă în căldarea cea mare, şi îl spălă pe picioare, pe mâini şi pe tot trupul, apoi îl îmbrăcă în haine curate de-ale soţului ei şi îl stropi pe faţă cu apă de trandafiri. Atunci Ghanem începu să răsufle mai în voie; şi puterile, încet, încet, începură să i se întoarcă, şi odată cu ele amintirea despre trecutul său şi despre iubita sa Kut Al-Kulub. Şi-aşa cu Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub.

Da cât despre Kut Al-Kulub, după ce califul fu cuprins de atâta mânie împotriva ei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, îşi curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci şi doua noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan că, în ce o priveşte pe Kut Al-Kulub, după ce califul s-a mâniat aşa de amarnic pe ea şi a pus să fie întemniţată într-o odaie întunecată sub paza unei femei bătrâne de la sarai, copila rămase în starea aceea vreme de patruzeci de zile, fără a avea niciun fel de legătură cu chiar nimeni din sarai. Şi califul, până la urmă, o uită cu totul, până ce într-o zi, pe când trecea prin dreptul odăii în care zăcea închisă Kut Al-Kulub, o auzi cântând jalnic stihuri de-ale poeţilor, pe urmă cum se oprea spre a vorbi cu glas tare şi a-şi zice: „O, prietene al meu Ghanem ben-Ayub, ce suflet frumos aveai şi ce mărinimos erai şi ce inimă neprihănită! Tu ai fost mare faţă de acela care te-a împilat, şi cinstitor faţă de femeia aceluia care a izgonit femeile din casa ta, şi ai scăpat-o de la ocară pe femeia aceluia care a aruncat ruşinea asupra alor tăi şi asupra ta! Da are să vină ea şi ziua când tu şi califul aveţi să staţi drepţi dinaintea Celui singur judecător, şi singur drept; şi tu vei ieşi din înfruntare biruitor asupra împilătorului tău, cu Allah drept cumpănitor şi cu îngerii drept martori!”

Dacă auzi vorbele acestea şi pricepu tâlcul jelaniei ei, pe când nimeni nu se afla acolo ca s-o audă, califul înţelese că fusese nedrept faţă de ea şi faţă de Ghanem. Aşa că grăbi a se întoarce la sarai şi îl însărcină pe capul hadâmbilor să se ducă după Kut Al-Kulub. Şi Kut Al-Kulub se înfăţişă între mâinile lui şi şezu aşa, cu capul plecat, cu ochii plini de lacrimi şi cu inima tare amară; şi califul îi zise:

— O, Kut Al-Kulub, te-am auzit cum mă învinuiai de nedreptate şi cum mă osândeai de împilare; şi socot că m-am purtat rău faţă de cel care îmi făcuse bine! Cine este, aşadar, acela care a cinstit o femeie care era a mea, iar eu i-am făcut de ocară femeile, în schimb? Acela care mi-a ocrotit femeia, iar eu i-am necinstit femeile?

Kut Al-Kulub răspunse:

— Este Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub! Mă jur ţie, o, califule, pe milele şi pe binefacerile tale, că niciodată Ghanem nu a încercat să mă siluiască; şi e departe de a fi săvârşit asupra mea vreo pângărire! Oh, departe-s de el şi neruşinea şi silnicia!

Atunci califul, nemaiîndoindu-se, strigă:

— Ce nenorocire, o, Kut Al-Kulub! Chiar că nu se află înţelepciune şi putere decât la Allah Preaînaltul şi Atoateştiutorul! încât, o, Kut Al-Kulub, cere, şi toate dorinţele ţi se vor împlini!
Atunci Kut Al-Kulub oftă:
— O, emire al drept-credincioşilor, atunci ţi-l cer pe Ghanem ben-Ayub!
Şi califul, în pofida dragostei pe care tot o mai nutrea pentru cadâna lui scumpă, îi spuse:
— Aşa se va face, de-o vrea Allah! Îţi făgăduiesc, cu o inimă darnică şi care nu a mai întors niciodată ceea ce a dăruit! Şi va fi copleşit cu cinstiri!
Kut Al-Kulub zise:
— O, emire al drept-credincioşilor, îţi cer ca, atunci când Ghanem se va întoarce, să mi-l dai în dar, ca să-i fiu soţie iubitoare!
Califul răspunse:
— La întoarcerea lui, Ghanem îţi va fi dăruit şi vei fi bunul şi soţia lui!
Atunci Kut Al-Kulub spuse:
— O, emire al drept-credincioşilor, nimeni nu ştie unde se află Ghanem, şi însuşi sultanul de la Damasc ţi-a spus că nu ştie ce s-a întâmplat cu el. Îngăduie-mi, aşadar, să fac chiar eu cercetările de trebuinţă, cu nădejdea că Allah se va milostivi să mă ajute a-l găsi!
Califul răspunse:
— Ai încuviinţarea să faci ceea ce ţi se pare de cuviinţă!
La vorbele acestea, Kut Al-Kulub îşi simţi pieptul cum i se umple de bucurie şi inima cum i se luminează, şi grăbi să iasă din sarai, după ce se înarmase cu o pungă plină cu o mie de dinari de aur.
În ziua dintâi, bătu toată cetatea Bagdadului şi se duse pe la şeicii mahalalelor şi pe la copiii de pe uliţe, şi îi cercetă, fără a izbuti să ajungă la vreun rost.
A doua zi, se duse la sukul negustorilor şi intră prin toate prăvăliile şi se duse să-l vadă pe şeicul căpetenie peste suk; îi înfăţişă împrejurarea şi îi lăsă o sumedenie de dinari, rugându-l să-i împartă străinilor săraci, în numele ei.
A treia zi, cum se dusese la sukul argintarilor şi al giuvaiergiilor, după ce luase cu ea alţi o mie de dinari, şi cum îl chemase pe starostele argintarilor şi al giuvaiergiilor şi îi înmânase o sumedenie de galbeni, spre a-i împărţi străinilor săraci, starostele sukului, când o auzi pomenind de străini săraci, îi zise:

— O, stăpână a mea, tocmai am strâns la casa mea un tânăr străin şi bolnav, despre care nu ştiu nici cum îl cheamă, şi nici ce rost are. (Or, era chiar Ghanem ben-Ayub; da şeicul sukului habar n-avea.) Da trebuie să fie feciorul vreunui negustor mare şi al unor părinţi de neam bun. Întrucât, măcar că e ca o umbră, are un obraz tare frumos şi e dăruit cu toate harurile şi cu toate desăvârşirile. De bună seamă că va fi fost adus în starea aceasta fie de niscaiva datorii mari, pe care n-o fi putut să le plătească, fie de vreo dragoste nenorocită şi de pierderea celei iubite. La vorbele acestea, Kut Al-Kulub îşi simţi inima cum bate în zvâcnete anapoda, şi lăuntrurile cum i se înfioară de tulburare, şi îi zise starostelui sukului argintarilor şi al giuvaiergiilor:

— O, şeicule, întrucât nu poţi să pleci din suk la ceasul acesta, dă-mi pe cineva să mă călăuzească până la casa ta.

Iar şeicul argintarilor spuse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi îl chemă pe un copilaş din suk, care ştia unde este casa lui, şi îi zise:

— Repede, o, Felfel, du-o pe stăpâna ta până acasă la mine!

Şi micuţul Felfel din suk o luă înaintea cadânei Kut Al-Kulub şi o duse la casa starostelui sukului, unde se afla străinul bolnav.

După ce Kut Al-Kulub intră în casă, se temeni dinaintea soţiei şeicului. Iar soţia şeicului o cunoscu, întrucât le ştia pe toate hanâmele din Bagdad, pe la casele cărora se ducea adesea, şi se ridică şi se temeni şi sărută pământul dinainte-i. Atunci Kut Al-Kulub, după temenelile îndătinate, o întrebă:

— O, maică bună, poţi să-mi spui unde se află tânărul cel străin şi bolnav pe care l-aţi strâns în casa voastră?

Atunci soţia starostelui începu să plângă şi îi arătă cu degetul un pat ce se afla acolo şi îi spuse:

— Uite-l în pat. E un tânăr de neam ales, de bună seamă, întrucât toată purtarea lui o dovedeşte.

Atunci Kut Al-Kulub se întoarse către patul pe care zăcea întins tânărul străin, şi se uită la el cu luare-aminte, şi văzu un tinerel slab şi vlăguit şi ca o umbră; şi fu departe de a ghici că era Ghanem; dar fu cuprinsă de milă faţă de el, şi începu să plângă şi să zică:

— Oh! ce nenorocire e să fii străin, măcar de-ai fi şi emir în ţara ta!

Pe urmă îi lăsă cei o mie de dinari soţiei şeicului argintarilor şi o îndemnă să nu precupeţească nimic pentru bunăstarea tânărului bolnav; pe urmă, cu chiar mâna ei, îi dădu bolnavului leacurile scrise şi îl ajută să le bea; pe

urmă, după ce şezuse mai bine de un ceas la capul său, îi ură bună pace soţiei starostelui sukului, încălecă pe catârcă şi se întoarse la sarăi.

Şi în fiecare zi se ducea prin toate sukurile şi îşi petrecea toată vremea în căutări necurmate, până când într-o zi veni şeicul s-o caute şi îi spuse:

— O, stăpâna mea Kut Al-Kulub, întrucât m-ai îndemnat să ţi-i aduc pe toţi străinii care trec prin Bagdad, am a îndruma astăzi între mâinile tale cele darnice două femei, una măritată şi cealaltă fecioară, şi amândouă pesemne de stepenă tare înaltă, întrucât călcătura şi chipul lor mi-o dovedesc; da sunt îmbrăcate ticălos, în nişte haine de păr de capră, şi fiecare poartă o desagă la gât, cum poartă cerşetorii. Şi ochii le sunt plini de lacrimi, iar inima lor e tare necăjită. Şi iacătă că ţi le aduc, întrucât numai tu, o, sultană a milelor, vei şti să le alini, şi să le întăreşti, şi să le fereşti de ruşinea şi de ocara întrebărilor neobrăzate; întrucât hotărât că nu sunt nişte făpturi care să poată a fi supuse unor întrebări neobrăzate. Din parte-mi, nădăjduiesc că, datorită binelui ce avem să i-l facem, Allah are să ne păstreze, la Ziua Răsplăţii, un loc în Grădina Desfătărilor!

Kut Al-Kulub răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, m-ai făcut să-mi doresc fierbinte să le văd! Unde sunt?

Atunci şeicul ieşi şi se duse să le ia de după poartă, şi le aduse dinaintea cadânei Kut Al-Kulub.

Când Fetnah şi mama ei intrară la Kut Al-Kulub, ea se uită la ele şi, văzându-le frumuseţea şi hanâmia şi zdrenţele cu care erau înveşmântate, începu să plângă şi strigă:

— Pe Allah! Acestea-s femei de viţă aleasă şi deprinse cu sărăcia. Întrucât văd bine de pe chipul lor că s-au născut în cinstiri şi în bogăţii!

Iar şeicul sukului răspunse:

— Hotărât! o, stăpâna mea, adevăr grăieşti! Năpasta trebuie să se fi abătut asupra casei lor, şi împilarea să le fi asuprit şi să le fi răpit bunurile. Să le venim într-ajutor, întrucât noi îi iubim pe cei săraci şi pe cei necăjiţi, spre a ni se cădea milele lui Allah Milosârdnicul!

La vorbele acestea, mama şi fiica începură să plângă şi să se gândească la Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub. Şi, văzându-le că plâng, Kut Al-Kulub începu să plângă şi ea cu ele. Atunci mama lui Ghanem îi spuse:

— O, stăpână plină de mărinimie, deie Allah să izbutim a găsi ceea ce căutăm cu inima îndurerată! Cel pe care îl căutăm este fiul lăuntrurilor

noastre şi flacăra inimii noastre, fiul nostru Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub!

La numele lui Ghanem ben-Ayub El-Motim El-Masslub, cadâna scoase un ţipăt mare, căci pricepuse atunci că dinainte-i se aflau mama lui Ghanem şi sora lui Ghanem, şi căzu leşinată. Iar când îşi veni în fire, se aruncă scăldată de lacrimi în braţele lor, şi le zise:

— Nădăjduiţi întru Allah, şi în mine, o, surorile mele, căci ziua de azi va fi ziua cea dintâi a bucuriei voastre şi cea din urmă a nenorocirilor voastre! Curmaţi, aşadar, toată mâhnirea!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, îşi curmă vorbele îngăduite.

Dar când fu cea de a patruzeci şi treia noapte,

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că dulcea Kut Al-Kulub îi spuse mamei şi sorei lui Ghanem:

— Curmaţi toată mâhnirea!

Pe urmă se întoarse spre şeicul sukului argintarilor şi al giuvaiergiilor şi îi dădu o mie de dinari de aur şi îi zise:

— O, şeicule, să le însoţeşti acum până la tine acasă şi să-i spui soţiei tale să le ducă la hammam şi să le dea apoi nişte haine cât mai frumoase; şi să le acopere cu grijă şi cu cinstiri, fără a precupeţi nimic pentru bunăstarea lor!

A doua zi, Kut Al-Kulub nu pregetă să se ducă ea însăşi acasă la şeicul sukului, să se încredinţeze cu chiar ochii ei dacă totul fusese îndeplinit după îndrumările date. De cum intră în casă, soţia starostelui îi ieşi înainte şi îi sărută mâinile şi îi mulţumi pentru dărniciile ei; pe urmă le pofti să vină pe mama şi pe sora lui Ghanem, care fuseseră la hammam şi ieşiseră de acolo schimbate cu totul şi cu chipurile strălucind de hanâmie şi de frumuseţe. Şi Kut Al-Kulub începu să le vorbească dulce, vreme de un ceas; pe urmă îi ceru soţiei starostelui veşti despre bolnavul lor. Şi soţia şeicului răspunse:

— E tot aşa.

Atunci Kut Al-Kulub zise:

— Să mergem toate să-l vedem şi să încercăm a-l îmbărbăta!

Şi le luă pe cele două femei care, stând în iatacul pentru femei, nu putuseră să-l vadă pe bolnavul culcat în sala de oaspeţi, şi intrară toate la tânăr, şi se

uitară la el cu multă duioşie şi cu milă, şi şezură jos împrejurul lui, să-i vorbească; şi, pe când tăifăsuiau, fu rostit numele de Kut Al-Kulub.

Şi, de cum auzi rostindu-se numele de Kut Al-Kulub, chipul gălbejit al tânărului bolnav se îmbujoră, trupul lui istovit se împuternici şi sufletul i se trezi; şi săltă capul, cu ochii plini de viaţă, şi strigă:

— Unde eşti, Kut Al-Kulub?

Când îl auzi pe flăcău deschizând gura pentru întâia oară şi că o strigă pe nume, Kut Al-Kulub cunoscu glasul lui Ghanem ben-Ayub, şi se aplecă repede asupra lui şi îi zise:

— O, scumpule! tu eşti Ghanem ben-Ayub!

El îi spuse:

— Da! Sunt Ghanem!

La cuvintele acestea, copila se prăbuşi pe spate, leşinată. Iar mama lui Ghanem şi sora lui, Fetnah, auzind vorbele rostite, scoaseră un ţipăt şi se prăbuşiră şi ele leşinate.

Până la urmă, după o bucată de vreme, îşi veniră în fire, se repeziră la Ghanem şi se petrecu ceea ce se petrecu – şi plânsete, şi strigăte de bucurie, şi sărutări.

Pe urmă Kut Al-Kulub, mai liniştită, îi spuse:

— Slavă şi închinăciune lui Allah, carele a îngăduit într-un sfârşit adunarea noastră a tuturor laolaltă, a mea, a mamei tale şi a surorii tale!

Apoi îi istorisi toată povestea şi adăugă:

— Califul, până la urmă, a dat crezare spuselor mele şi ţi-a dăruit ocrotinţele sale şi mi-a mărturisit dorinţa de a te vedea; pe deasupra, mă dă ţie în dar!

La vorbele acestea, Ghanem se însenină până peste poate şi îi sărută mâna cadânei Kut Al-Kulub, care îl sărută pe ochi şi pe cap. Pe urmă, Kut Al-Kulub le spuse tuturora:

— Aşteptaţi-mă aici! Am să mă întorc!

Şi se duse în grabă mare la sarai, descuie sipetul în care avea lucrurile ei cele scumpe, scoase de acolo sumedenie de dinari şi se duse la suk, ca să-i dea starostelui sukului, spunându-i:

— Cumpără pentru fiecare dintre ele şi pentru Ghanem câte patru rânduri de haine din cea mai frumoasă ţesătură, şi câte douăzeci de năframe, şi câte zece cingători, şi câte zece bucăţi din fiecare lucru de îmbrăcat!

Şi se întoarse la casa în care se aflau Ghanem şi femeile, şi îi luă pe toţi la hammam. Pe urmă le găti nişte pui şi nişte carne fiartă, şi nişte vin safi, şi

vreme de trei zile îi îmbie să bea şi să mănânce, sub ochii ei; şi, după cele trei zile de hrană atâta de întăritoare, simţiră că li se întoarce viaţa şi că sufletul li se aşază iarăşi la locul lui. Pe urmă, Kut Al-Kulub îi mai duse încă o dată la hammam şi puse să li se schimbe hainele şi îi aduse îndărăt acasă la starostele sukului. Apoi chibzui să meargă la calif, se înfăţişă între mâinile lui, se temeni până la pământ şi îi duse ştire despre întoarcerea lui Ghanem ben-Ayub şi a mamei şi a surorii lui, Fetnah; şi nu uită a-i spune ce gingaşă şi ce fragedă şi ce plină de frumuseţe era tânăra Fetnah. Atunci califul spuse unui rob:

— Du-te şi adu-mi-l îndată pe Giafar!

Şi Giafar veni, iar califul îi spuse:

— Du-te şi adu-mi-l îndată pe Ghanem ben-Ayub!

Şi Giafar plecă la casa şeicului, unde Kut Al-Kulub i-o şi luase înainte şi îl prevestise pe Ghanem despre sosirea vizirului, şi îi spusese:

— O, Ghanem, mai cu seamă acuma se cere să-i arăţi califului, care l-a însărcinat pe Giafar să te ducă dinainte-i, cât de cilibiu ştii tu să vorbeşti, şi ce inimă dârză ai, şi neprihana vorbelor tale!

Pe urmă îl îmbrăcă cu caftanul cel mai scump dintre toate caftanele cele noi pe care le cumpărase din suk şi îi înmână o grămadă de dinari, şi îi spuse:

— Nu pregeta să arunci galbenii cu pumnii când ai să ajungi la sarai şi ai să străbaţi rândurile de hadâmbi şi de slugi!

Într-acestea, Giafar ajunse la casa starostelui, călare pe catârca sa; şi Ghanem alergă să-l întâmpine şi îi ură bun venit şi sărută pământul între mâinile lui; şi se făcuse iarăşi Ghanem cel frumos de odinioară, cu chipul falnic şi cu înfăţişarea lui ispititoare! Şi Giafar îl rugă să-l însoţească şi îl duse între mâinile califului. Şi Ghanem îl văzu pe emirul drept-credincioşilor, înconjurat de vizirii săi, de navabii cei mai de seamă din domnia lui şi de capii străjilor şi ai oştilor. Or, Ghanem era iscusit la vorbă, cu inima vitează, povestaş meşter, procititor dulce, ticluitor de versuri minunat. Se opri, aşadar, între mâinile califului, se uită o clipă în pământ cu o înfăţişare gânditoare, ridică apoi capul către calif şi ticlui stihurile acestea:

O, doamne-al vremii, un ochi mult milos
Privi pământul, şi-l umplu de roadă.
Noi suntem fiii-acelui rod mănos
Sub stăpânirea ta cea luminată.

Cad în genunchi, cu bărbile-n ţărână,
La pragul tău sultanii şi emirii;
Prinos de supuşenie-şi înmână
Cununile lor scumpe, stăpânirii.

O, nici pământul n-are destul loc,
Nici zările nu sunt atât de-ntinse
Cât să cuprindă, strânse la un loc,
Puhoaiele oştimii-ţi neînvinse.

O, doamne-al vremii, ia pământu-ntreg
Şi-acoperă-l cu corturile tale!
Şi leagă-apoi, să-ţi şadă la edec,
Albastrele văzduhului ocoale.

Tu, soare-al lumii, lumea s-o îndrepţi!
Iar judecata ta împărătească
Să-i lumineze pe cei înţelepţi,
Să curme viclenia mişelească,
Iar faptele supuşilor tăi drepţi
Cu plată dreaptă să le răsplătească![91]

Califul rămase vrăjit de frumuseţea stihurilor, de ritmul lor strâns, de curăţenia limbii lor şi de harul stihuitorului.

Ci în clipita aceea a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, cuminte, nu mai lungi vorbele îngăduite.

Iar când fu cea de a patruzeci şi patra noapte

spuse:

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că, după ce Ghanem ben-Ayub l-a desfătat astfel pe califul Harun Al-Raşid, califul îi spuse să se apropie de scaunul său împărătesc; şi Ghanem se duse lângă scaunul domnesc, iar califul îi spuse:

— Istoriseşte-mi toate amănuntele păţaniei tale, fără a-mi ascunde nimic din adevăr!

Atunci Ghanem şezu jos şi îi istorisi califului toată povestea lui, de la început până la sfârşit. Căci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem şi noi

încă o dată. Iar califul rămase pe deplin încredinţat de nevinovăţia lui Ghanem şi de curăţenia gândurilor lui, mai cu seamă când auzi cinstirea lui Ghanem faţă de slovele scrise pe şalvarii cadânei, şi îi spuse:

— Mă rog ţie să-mi uşurez sufletul de nedreptatea săvârşită faţă de tine!

Şi Ghanem îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, ţi-l uşurez! Întrucât tot ceea ce este al robului este bunul stăpânului său!

Califul nu pregetă, în mulţumirea lui, să-l ridice pe Ghanem la cele mai de sus huzmeturi din împărăţie; îi dărui un sarai, şi simbrii bogate, şi robi, şi roabe fără de număr. Iar Ghanem grăbi a lua cu el, în saraiul său cel nou, pe maică-sa şi soră-sa Fetnah şi pe iubita lui, Kut Al-Kulub. Pe urmă califul, care aflase că Ghanem avea o soră minunată şi încă fecioară şi tot tânără, pe nume Fetnah, îl întrebă pe Ghanem, care răspunse:

— Este sluga ta, iar eu sunt robul tău!

Califul nu pregetă a-i mulţumi, şi îi dărui o sută de mii de dinari de aur; pe urmă porunci să vină cadiul şi martorii, şi scrise senetul cu Fetnah. Şi în aceeaşi zi şi la acelaşi ceas, califul, pe de o parte, şi Ghanem pe cealaltă, intrară fiecare la soţia lui, Fetnah a califului, şi Kut Al-Kulub a lui Ghanem ben-Ayub El Motim El-Masslub.

Şi califul, dimineaţa, când se trezi, fu atâta de mulţumit de noaptea pe care o petrecuse în braţele fecioarei Fetnah şi de ceea ce dobândise, încât porunci să vină la el călămarii dăruiţi cu scriitura cea mai frumoasă, şi le porunci să scrie povestea lui Ghanem, de la început până la sfârşit, pentru ca să fie păstrată în dulapul cu hrisoave, şi să poată sluji rândurilor celor ce vor veni, şi să fie de minunare şi desfătare înţelepţilor ce vor fi chemaţi s-o citească cu cinstire, şi să se minuneze de lucrul Celuia carele a zămislit ziua şi noaptea.

Ci, urmă Şeherezada către sultanul Şahriar, nu cumva să crezi, o, doamne al veacurilor, că povestea aceasta minunată ar fi mai desfătată ori mai uluitoare decât povestea de voinicie şi de vitejie cu Omar Al-Neman şi cu fiii săi, Şarkan şi El-Makan!

Iar sultanul Şahriar zise:

— Poţi, de bună seamă, să istoriseşti acea poveste de vitejie, de care eu n-am habar!

Notes

[←1]

Cele zece *Sfinte Porunci* (sau *Decalogul*!), după credinţa ebraică, i-au fost date lui Moise de către însuşi Dumnezeu.

[←2]

Harun-Aaron, din *Vechiul Testament* - fratele mai mare al lui Moise, primul mare preot al evreilor (sec. XV î.Hr.).

[←3]

Iuşah, fiul lui Nun - Iosua, din *Vechiul Testament*, căpetenie a evreilor după Moise şi cuceritor al ţării Canaanului (sec. XV î.Hr.).

[←4]

Turbanul nu este doar un obiect de îmbrăcăminte, ci adesea şi locul unde cel care-l poartă îşi ţine banii.

[←5]

Valiu — căpetenie a unei provincii (vilaiet), locţiitor al sultanului, având şi sarcini de şef de poliţie.

[←6]

Copft (coft sau *copt)* - din cuvântul grecesc *aiguptios* - „egiptean creştin”.

[←7]

Ardeb sau *irdab* - măsură de greutate arabă, folosită şi astăzi.

[←8]

Mai corect: al-Giavali.

[←9]

Mai corect: Bab-en-Nasr - în traducere: „Poarta victoriei sau a ajutorului” - era cea mai frecventată intrare în Cairo, aşezată la nordul oraşului.

[←10]

Mahomedanii nu încep nimic fără a invoca numele lui Allah.

[←11]

In traducerea lui M. A. Salie, hanul poartă numele de Masrur.

[←12]

Bein Al-Kassrein — în traducere: „Intre cele două palate"- era partea străzii principale din Cairo, care se află între cele două palate ale califilor.

[←13]

Chessaria - alt nume pentru suk, bazar. Constructorul celei de aici se numea de fapt Giaharkaz, nu Girgis.

[←14]

Vinerea este zi de sărbătoare la mahomedani.

[←15]

Al-Habbaniia - cartier vestit din Cairo.

[←16]

Naip (la plural *navab* — în limbile europene a devenit epitet dat unui om extrem de bogat) — înseamnă, în arabă, locţiitor, şi era un titlu ce se dădea în lumea musulmană marilor ofiţeri ai sultanului, guvernatori de provincii.

[←17]

In traducerea lui M. A. Salie: „Intră o hanâma tânără şi frumoasă, pe cap cu o cunună împodobită cu un mărgăritar şi cu pietre scumpe, şi sulemenită cu henea şi cu antimon.” (Cu heneaua se vopseau în roşu mâinile şi picioarele, iar cu antimoniu se sulemeneau ochii.)

[←18]

Pe Allah!

[←19]

În traducerea lui M. A. Salie, se spune că era vorba de nişte „migdale cu oţet, zaharisite”.

[←20]

În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt altele:

Hai, pune-ţi scut pe umăr, daireaua, şi te du;
Când dragostea te lasă, la fel s-o laşi şi tu!

[←21]

În traducerea lui M. A. Salie, versurile continuă astfel:

Ia sufletu-mi din mine şi trupu-mi ars şi frânt
Şi dă-le-n seama rece a negrului pământ.
Acolo unde nu e nici chin şi nici cuvânt.

Şi strigâ-mâ pe nume din beznele afundei
Când glasul tău, iubite, la mine va pătrunde,
Cu lung suspin de oase şi-atunci îţi voi răspunde!

De-ai să mă-ntrebi din neguri: „Ce-i ceri lui Dumnezeu?”
Îţi va răspunde pururi suspinu-mi lung şi greu:
„Sărutul tău de flăcări i-l cer şi-acum, mereu!”

[←22]

În traducerea lui M. A. Salie, intrarea în sarai este detaliată astfel: „Iar eu, închis în lacră, începui să plâng şi să mă rog lui Allah să mă scape de belea, pe când ei porniră şi ajunseră cu lacrele la uşa de taină a saraiului domnesc, iar lacra în care eram eu fu dusă odată cu celelalte. Şi iubita mea ajunse la hadâmbii puşi de strajă la harem, şi se duse la hadâmbul cel bătrân; iar acela se sculă din somn şi răcni la copilă şi o întrebă:

«Ce este în lăzile astea?» «Sunt pline cu nişte lucruri pentru Sitt-Zobeida», răspunse ea. Iar hadâmbul zise: «Deschide-le una câte una, ca să văd ce se află în ele!» Dar copila se împotrivi: «De ce să le deschid?» Şi atunci hadâmbul ţipă: «Nu crâcni! Lăzile trebuie să fie deschise!» şi se ridică îndată şi veni să vadă lacra în care mă aflam eu. Şi puse hadâmbii s-o ridice, iar eu atunci îmi pierdui cumpătul, şi mă scăpai pe haine, şi udul meu începu să curgă din ladă; iar fetişcana îi spuse hadâmbului: «O, şeicule, mă păgubeşti şi pe mine, te păgubeşti şi pe tine, şi strici şi nişte lucruri care preţuiesc zece mii de dinari! In lada aceasta sunt haine de tot felul, precum şi patru mannii* cu apă de la Zemzem**; iar acuma apa s-a vărsat pe hainele din ladă şi iacătă cum a spălat vopselile.» «Ia-ţi lada şi du-te, spuse hadâmbul»; şi slugile luară lada şi grăbiră să plece, iar celelalte lăzi porniră după mine. Şi, când ei porniră, deodată ajunse până la urechile mele un glas care spunea: «Vai, vai! Califul, califul!» Iar eu, auzind, murii de viu şi îngânai vorbele a căror rostire abate spaima: «Nu este putere si tărie decât întru Allah Preaslăvitul şi Preamăritul! Iacătă un bucluc în care m-am băgat singur-singurel!» Şi îl auzii pe calif cum o întrebă pe iubita mea: «Vai de păcatele tale! Ce ai în lăzi?» Iar ea răspunse: «În lăzi am nişte lucruri pentru Sitt-Zobeida.» Da califul zise: «Deschide-le!» Iar eu, auzind, murii de tot şi gândii în sine-mi: «Pe Allah, ziua aceasta este cea din urmă zi a mea pe pământ! De-oi mai rămâne întreg, am să mă închin ei şi am s-o cinstesc postind de toate; iar dacă isprava mea se va da în vileag, atunci mi-a zburat capul! Of!» Şi începui să rostesc: «Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât numai singur Allah, şi Mohamed este trimisul lui Allah...» Şi auzii — urmă tânărul - cum fata spunea: «În lăzile acestea mi s-au încredinţat nişte lucruri şi nişte haine pentru Sitt-Zobeida; nu ştiu ce fel, întrucât nu le-am văzut!» Ci califul strigă: «Trebuie numaidecât să le deschideţi şi să mă uit în ele!» Pe urmă chemă hadâmbii şi le zise: «Aduceţi-mi lăzile!» Iar eu mă încredinţai că m-am prăpădit, fără de nicio îndoială, şi lumea pieri pentru mine. Iar hadâmbii începură să aducă lacră după lacră, şi califul vedea în ele parfumuri, şi bogasiuri, şi haine scumpe; şi toate lăzile fură deschise, iar califul se uita cu luare-aminte atât la haine, cât şi la celelalte, până ce nu mai rămase decât lada în care care mă aflam eu.

Şi hadâmbii şi puseseră mâna s-o deschidă, dar fata se repezi dinaintea califului şi spuse: «Lacra aceasta care se află sub ochii tăi să nu o deschidem decât la Sitt-Zobeida. Întrucât în ea se află lucrurile sale femeieşti de taină!» Şi, auzind vorbele acestea, califul porunci să se ia lăzile, iar hadâmbii porniră, şi mă luară cu lada în care mă aflam, şi mă puseră într-o odaie, peste celelalte lăzi (iar mie mi se uscase gura de-a binelea).

Iar acolo iubita mea mă slobozi şi îmi zise: «Nu mai este niciun necaz şi nicio primejdie pentru nimeni; uşurează-ţi pieptul şi linişteşte-ţi inima, până vine Sitt-Zobeida - poate că are să fie bine.» Şi nu şezui mult, şi deodată văzui că vin zece fete roabe...”

(*Mann - măsură pentru capacităţi, aproximativ egală cu un litru.

**Zemzem sau Zamzam - fântână din oraşul Mecca, a cărei apă este considerată de către musulmani ca tămăduitoare.)

[←23]

Expresie folosită adesea de povestitorul arab, prin care se arată că cineva nu a strălucit în îndeplinirea unui act oarecare. Dimpotrivă, când se spune: „Chipul tau a albit”, înseamnă că te-ai dovedit strălucit.

[←24]

El-Saieda - hanâma cea mare, stăpâna.

[←25]

Formulă de bun-rămas sau de încheiere: „Pacea fie asupra-vă!”

[←26]

În traducerea lui M. A. Salie, elogiile la adresa oraşului Cairo, precum şi versurile, sunt mult mai ample: „Un altul îşi dădu şi el cu părerea: «Bagdadul este Cetatea Păcii şi Maica Lumii!». «Cine nu a văzut Cairo, nu a văzut lumea - spuse tatăl meu, care era cel mai în vârstă dintre ei. Pământul lui e aur, nopţile lui sunt o minune, femeile lui sunt hurii, iar casele-i sunt saraiuri; ceru-i e pururea acelaşi, iar miresmele-i sunt o beţie; mâlul Nilului e ca un sabur - da toate astea încă nu sunt Cairo, întrucât Cairo este lumea întreagă, iar Allah îl preţuieşte până într-atâta, încât s-a spus:

Cum aş putea să uit Cairo
Şi fermecata-i strălucire?
Ce alt pământ să mă mai cheme
Cu fericiri de peste fire?

Cum aş putea - când se înalţă,
Precum a raiului grădină,
Plin pretutindeni de cântare,
De flori, de tihnă şi lumină?

El e cetatea frumuseţii,
Sălaşul minţilor isteţe.
Acolo buni şi răi de-a valma
S-au adunat să se răsfeţe.

Acolo-s datinile strânse
Din vremuri mari, cu cinste mare,
Iar adunarea lor e-asemeni
C-un crâng de palmieri în floare.

Când ne va despărţi judeţul
Din urmă-al lui Allah, odată,
Să nu uitaţi iubirea sfântă
Ce ne-a legat pe viaţa toată.

Să v-amintiţi cum sună vântul
Peste Cairo ca pe-o strună,
Când din grădini suflarea-i caldă
Cu-al nostru suflet se-mpreună.

Iar dacă l-aţi vedea în faptul serii, când umbra nopţii cade peste el, chiar că v-ar învălui ca o minune şi v-aţi încredinţa de vraja lui.»”

[←27]

În traducerea lui M. A. Salie: „Şi, văzând-o, rostii:

Frumoasă-i vremea noastră, şi vrăjită:
Hulită-adesea, şi dispreţuită,

Înnebuneşti de-atâta risipire,
Beţie, şi-nchinare, şi iubire.

Luceşte luna pe chilim de stele,
Se-nclină ramu-n hainele-i prea grele,

Blând trandafirul şade să se culce
Când iasomia-nchide ochii dulce.

Prietenia şi iubirea cântă –
Mi-eşti dragă, viaţă tânără şi sfântă!”

[←28]

În traducerea lui M. A. Salie: „şi îşi plesni palma dreaptă de cea stângă şi, punându-şi năframa peste ochi, plânse o vreme; apoi grăi:

Văzui în urmă-mi lumea sărmană mai departe
Şi tot ce-i viu cum trece şi se afundă-n moarte.
Ce lungă-i aşteptarea de dor întru iubire,
Şi cât de scurt e drumul până la despărţire.”

[←29]

Ibn-Abbas - văr al lui Mahomed, căruia i-au fost atribuite multe vorbe pe care i le-ar fi spus Prorocul.

[←30]

Safar este cea de a doua lună după calendarul musulman.

[←31]

Anul 763 de la hegiră (16 iulie 622, dată considerată ca început al erei musulmane) nu corespunde cu anii de domnie ai sultanului despre care este vorba în poveste, El-Mustasser Billah (1226-1242), nici chiar cu cei ai lui EI-Mustassim Billah (1242-1258), urmaşul său, şi cu atât mai puţin cu anul 7320 „de la vremile lui Alexandru”, cum se adaugă în redactarea tradusă de M. A. Salie.

[←32]

Planeta Marte.

[←33]

Planeta Mercur.

[←34]

El-Samet (mai corect: *As-Samit)* - adică Tăcutul.

[←35]

El-Bacbuc (mai corect: *ali-Bacbuc)* - înseamnă, de fapt, doar Limbutul.

[←36]

El-Haddar (mai corect: *ali-Haddar*) - înseamnă doar Palavragiul.

[←37]

În traducerea lui M. A. Salie, Bacbac este numit Baclik sau Fakik, adică Vorbăreţul.

[←38]

El-Kuz El-Assuani (mai corect: *Ali-Kuz ali-Asvani)*) - adică Urciorul de Assuan.

[←39]

El-Aşar (mai corect: *el-Aşşar* sau *ali-Faşşar)* - adică Guralivul.

[←40]

Şakalik (sau *Şakaşik)* - adică Flecarul.

[←41]

În traducerea lui M. A. Salie, aici textul este următorul: „Iar eu scosei astrolabul şi îi socotii înălţimea şi aflai că aşezarea stelelor nu era prielnică şi că a da atunci slobozire sângelui era anevoie, şi îi spusei tatălui tău; şi el se supuse vorbelor mele, şi aşteptă, iar eu rostii întru lauda lui:

Venii în grabă la stăpânul meu
Să-i fac o hărăcsire minunată;
Ci nu-i prielnic ceasu-acesta greu,
Că piaza-rea stă gata să se-abată!

Şi începui atunci să-i desfăşor
Minuni câte le ştiu şi se pot spune;
Şi taine-adânci ascunse tuturor
Le deşternui cu multă-nţelepciune.

Iar inima-i se-aprinse şi grăi:
«Înţelepciunea ta e-atotputinte,
Tu ştii tot ce se poate-n lume şti,
O, zăcământ de gânduri şi de minte!»

Şi i-am răspuns:

O, doamne-al nostru, poţi
Să ai întreaga ştiinţă-a lumii-n mână,
Şi să-i întreci pe înţelepţii toţi,
Şi-nţelepciunea să ţi-o faci stăpână.

Să fii cum nu e altul firoscos,
Cu mintea care ştie-adânc străbate
Fiece taină - şi mărinimos,
Şi priceput, şi plin de bunătate!”

[←42]

După traducerea lui M. A. Salie, i se dau o sută şi trei dinari, şi haine, şi se adaugă: „Şi, după ce îi luai sânge, nu mai putui să tac şi spusei: «Pe Allah, stăpâne al meu, ce vrea să zică vorba ta: „Daţi-i o sută şi trei dinari?” Şi el răspunse: «Un dinar pentru cetitul în stele, un dinar pentru învăţăturile date şi un dinar pentru hărăcsire, iar o sută de dinari şi hainele pentru laudele ce mi-ai adus.»”

[←43]

La M. A. Salie: „Spune poetul:

Când vrei sâ-ncepi o treabă, de-orice fel,
Te sfătuie cu-un înţelept, şi fă cum zice el.”

[←44]

La M. A. Salie: „O, doamne, zorul este de la Satana, iar negraba de la Milostivuitorul!” Şi prociti:

Să nu te preazoreşti vreodată în nicio treabă. Dimpotrivă!
Fii milostiv cu toată lumea., să-ţi fie şi ea milostivă.
Nu-i braţ care să nu-şi găsească un braţ la fel, însoţitor:
Orice asupritor îşi află şi el un alt asupritor!

[←45]

În traducerea lui M. A. Salie, bărbierul rosteşte aici versurile:

Copilul va fi aidoma, fireşte,
Cu taică-său, când va ajunge om –
Aşa cum poţi într-adevăr cunoaşte,
Doar dupâ rădăcina lui, un pom.

[←46]

În traducerea lui M. A. Salie: „Stăpânul hammamului bate în dairea un fel de descântece şi joacă şi cântă: «Eu mă duc, măicuţa mea, să-mi umplu urciorul!» Neguţătorul de seminţe se dovedeşte încă şi mai isteţ, şi joacă, şi cântă: «O, asupritoareo, o, stăpâna mea, tu niciodată nu te-nduri!» - şi la toţi ni se topesc sufletele de-atâta râs. Da gunoierul aşa de frumos cântă, că stă pasărea-n loc: «Încuie nevastă-mea pâinea în dulap» - şi e bărbat atâta de frumos şi de duhliu, încât eu încep să spun despre frumuseţea lui:

I-aş da gunoierului viaţa-mi,
Din dragostea câta i-o am -
Holteiul cu chip de femeie,
Subţire, mlădiu ca un ram.

Sortitu-i-a soarta să fie
Cum nu e un altul - şi-i spun
(Iar focul în mine se-aprinde
Ca-n vatră un jar de cărbuni):

„Aprinsu-mi-ai focul în suflet!”
Iar el îmi răspunde şi-mi spune:
„Ajunse fochist gunoierul,
Ia uite că nu-i de minune!”

[←47]

în traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt scurte ca o sentinţă:

Să nu alungi plăcerea ce ţi-a ieşit nainte,
Că uite-i drumul soartei, şi-i scurt pân' la morminte!

[←48]

În traducerea lui M. A. Salie, bărbierul îşi începe povestea astfel: „Eram la Bagdad pe vremea lui Ali-Mustansir Billah, fiul lui Ali-Mustadi...” - El-Muntasser Billah (mai corect Ali-Mustansir Billah - adică Biruitorul-cu-ajutorul-lui-Allah), calif care a domnit între anii 1226-1242, nu era fiul, ci strănepotul lui Ali-Mustadi, care a domnit între anii 1170-1180.

[←49]

În traducerea lui M. A. Salie: „Era casa unuia din neamul barmakizilor” adică din vestita familie a urmaşilor vizirului Halid ibn-Barmaka (a trăit în sec. VIII), din care faceau parte şi Giafar, vizirul califului Harun Al Raşid, precum şi mulţi alţi înalţi dregători de la curtea califilor arabi.

[←50]

Adică în hagialâc.

[←51]

Formula celebră a mărturisirii de credinţă la musulmani: „Nu este alt Dumnezeu decât Allah!”

[←52]

În traducerea lui M. A. Salie, versurile diferă:

Când bidiviii duşmanilor, roată,
Jur-împrejuru-i năvălesc avan,
El intră-n oastea lor cu greua-i spadă,
Măcelărind duşman după duşman,
Şi-n inimile cailor împlântă
Cumplita-i lance, fără de habar.

Atâta-i de năprasnic când se-avântă
Stăpânul nostru, cât, văzându-l doar,
Vrăjmaşii gem, cu vitejia frântă,
Iar călăreţii-ncremenesc pe dată
Sub pavăza zadarnic ridicată.

[←53]

În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt altele:

Ciudată frumuseţe ca de vis, între femei ca luna printre stele,
Sfioasă căprioară tremurând, cu mersul ca al sprintenei gazele.

Al cerurilor veşnic vistier i-a dat şi străluciri, şi măreţie,
Şi nuri, şi minte, şi un boi gingaş ca ramul tânăr care se-nmlădie.

Pe cerul de lumină-al feţei ei ard şapte stele care stau de strajă
La poarta-naltă-a mândrei frumuseţi şi la neprihănita-i sfântă vrajă.

Iar dacă un bărbat ar ticlui să-şi furişeze ochii, vreun mijloc,
Toţi diavolii din glasul ei atunci ar izbucni în limbi prelungi de foc.

[←54]

Dulcea iubită.

[←55]

La M. A. Salie, stihurile sunt mai concise:

Râu mă-ngenunche soarta şi mă-mpilă,
Că soarta-i cruntă-n spornica ei silă.
Cândva umblam mereu neobosit –
Acuma şi când stau sunt ostenit.

[←56]

În traducerea lui M. A. Salie, versurile sunt mult mai concise:

Eu voi muri! Că toţi murim odată,
Simt moartea-n preajma mea, neîndurată,
Nimic nu scapă din puterea-i mare,
Numai Acela-care-n veci nu moare!

[←57]

În traducerea lui M. A. Salie: „Şi cineva a procitit înainte de ieşirea din casă:

A cincea zi veni şi ceasul mare
Al despărţirii grele, la plecare:
Sclipesc pe mine hainele frumoase
Cu care altă mână mâ-mbrăcase.
Pe umerii lor, patru inşi mă saltă,
Ceilalţi suspină-n plângere înaltă
Cad în ţărână şi se zbat gemând
Toţi câţi mi-au fost prieteni pe pământ
Mă lasă-apoi în casa-ntunecată
De unde nu-I întoarcere vreodată.

Şi după ce îl băgară pe Ali-Fadl ibn-Hacan în pământ, iar prietenii şi rudele plecară, Nur-ad-din se întoarse şi el între pereţii casei, şi plânse, şi limba-I spunea despre starea lui:

A cincea zi plecă. Până-n spre seară,
Toţi plânseră şi toţi îl sărutară.
Cu glas ce până-n bolţi de cer pătrunde
„Întoarce-te” strig. El răspunde: „Unde?”
În trupul gol cu sângele-ngheţat,
Cu oasele ce s-au şi dezlegat?”
Uscaţi de plânset, ochii-mi nu-l mai văd!
Urechile-mi n-aud, ca-ntr-un prăpăd.

[←58]

In traducerea lui M. A. Salie, strofa aceasta are întrucâtva alt sens:

În mână de-aş avea avere multă
Şi-aş ţine-o-nchisă straşnic sub zăvor,
Atunci mărturisesc cu hotărâre:
Usuce-mi-s-ar mână şi picior!

[←59]

În traducerea lui M. A. Salie, textul acestor versuri se reduce la strofa următoare:

Destule zile-ai petrecut tihnit
Făr-a gândi la ce ne e sortit;
Te-ai desfătat şi-n nopţile senine –
Ci-adesea bezna nevestită vine!

[←60]

În traducerea lui M. A. Salie:

Se-ascund de-ndată ce mă văd la prag
Toţi câţi i-am ghiftuit cândva cu drag.

[←61]

În traducerea lui M. A. Salie, aici sunt intercalate următarele: „Luă o bucată de rogojină din frunze de palmier pe care şi-o puse în cap şi luă în mână două smocuri de halfă şi plecă şi se duse la sarai, unde era sultanul”. (Rogojina pusă pe cap şi mănunchiurile de halfă - plantă erbacee din grupa coliliei - erau semnele de jălbar care mergea să se plângă domnului.)

[←62]

Este vorba, fireşte, de *Coran*.

[←63]

Ya leili! Ya eini! - în traducere: „o, noapte! o, ochi!” - este un fel de refren, care se foloseşte în mai toate cântecele arabe de dragoste.

[←64]

Mărire lui Allah!

[←65]

În varianta tradusă de M. A. Salie:

O, tu, cel săritor s-ajuţi
Pe nişte bieţi îndrăgostiţi,
Arşi de-o iubire fără leac,
Şi alungaţi, şi asupriţi,
Tu doar cu binele ne-mbii
Pe drumul nostru spre neunde,
Tu, falnicul ocrotitor
Ce inimile ne pătrunde,
Durerea toată ne-o pricepi
Şi sărăcia noastră toată,
Şi poţi să faci ce vrei cu noi
În bunătatea-ţi fără pată!
Cu câtă slavă ne-ai primit
În casa ta cu mese pline –
Mă tem că noi nu vom putea
Să-ţi mulţumim cum se cuvine.

[←66]

Mătase produsă în Iskandaria - numele arab al oraşului Alexandria.

[←67]

Produsă în Baalbek - numele arab al oraşului Heliopolis, din Siria.

[←68]

Un fel de basma, care acoperă partea de jos a feţei.

[←69]

În varianta lui M. A. Salie, versurile sună altfel:

Mâhniri, şi chin, şi doruri — din tot ce-a fost — adun.
Îmi stau năluci în preajmă, şi trupul mi-l răpun.

Iubitule, nu spune: „Ai să te alini curând!”
Un singur dor mă arde: să nu m-alin nicicând

Iar cineva în ochii-mi de s-ar uita cândva
Cum vinul şi cu apa se-amestecă-n pocal.

E-aproape despărţirea de care mi-a fost teamă
Şi inimă şi suflet din mine se destramă.

Tu vis mi-ai fost, şi hrană, o, fiu al lui Hacan!
Iubirea mea de-a pururi se va păstra gherdan.

Că numai pentru mine vizirii şi sultanii
Te-au alungat pe drumuri străine să-ţi duci anii.

Allah să nu-ţi dea ură de mine, doamne-al meu
Să-ţi dea iubire numai, ca să-l slăvesc mereu!

[←70]

Sura - verset (din *Coran)*.

[←71]

În varianta lui M. A. Salie:

„Unde-s Chosroii-acum şi unde-s satrapii lor, ce-au strâns averi.
Din nedreptăţi? - Şi ei pieiră, şi-averea strânsă din dureri.”

[←72]

La M. A. Salie:

Judecătorii lasă-i să judece cum vor.
Tu bucură-te numai să scapi din mâna lor.

[←73]

El-Motim El Masslub - în traducere: Robul iubirii pierzătoare.

[←74]

Fetnah (sau *Fitne)* - în traducere: Ispita fermecătoare. Totodată, acest nume este şi al unei flori înmiresmate, Acacia farnesiana.

[←75]

Musc - substanţă cu puternic miros specific, secretată de pielea unui mamifer din familia cervideelor, numit cabarga. Se păstrează în saci făcuţi din pielea uscată a acelui animal.

[←76]

Turbehă - monument funerar.

[←77]

Valiul avea şi funcţia de şef al poliţiei oraşului.

[←78]

Povestea celui de al treilea hadâmb lipseşte din toate manuscrisele cunoscute ale celor *O mie şi una de nopţi*

[←79]

Banjul este narcoticul cunoscut mai mult sub numele de haşiş.

[←80]

În varianta lui M. A. Salie, fata se exprimă mai întâi în versuri:

Mângâie-l, vânt, pe cel preaînsetat
Căruia nimeni setea nu-i adapă
Şi nu-i alintă sufletul aprins
Măcar cu-o gură proaspătă de apă.

[←81]

Numele pe care le strigă fata aici sunt cele ale roabelor sale. În traducerea lui M. A. Salie, nu Riha (în traducere: Adiere) este strigată întâi, ci Zahra (mai corect: Zahr-ali-Bustan, adică, în traducere, Floare de grădină).

[←82]

Mai corect, Sabihe - adică Frumoasa.

[←83]

Mai corect, Segeret-ad-durr - adică Ramură de mărgăritare.

[←84]

Mai corect, Nur-ali-huda - adică Lumina dreptei credinţe.

[←85]

Adică Steaua nopţii.

[←86]

Corect, Nadsmet as-subh - adică Steaua dimineţii.

[←87]

Mai corect, Nuzhe - adică Fermecătoarea.

[←88]

La M. A. Salie, mai sunt strigate: Hulve (adică Dulcea, cuvânt care a ajuns în limba română, denumind produsul de cofetărie „halva") şi Zarife (adică Eleganta, cuvânt ajuns în româneşte, ca turcism, sub forma de „zarif”).

[←89]

Unchiul profetului, Ali-Abbas Ibn Abd-Ali-Muttalib, unchiul lui Mohamed şi întemeietorul dinastiei abbasizilor, care a condus califatul de răsărit de la anul 750 până la căderea Bagdadului sub mongoli la 1258. Harun Al-Raşid a fost cel de al cincilea calif din această dinastie.

[←90]

Dulceaţa inimilor.

[←91]

În varianta lui M. A. Salie, versurile diferă întrucâtva:

Să trăieşti, măre doamne, atoate mai presus,
Cel dăruit cu daruri cum n-au mai fost şi nu-s!
N-au vrut să ţi se-nchine ai lumii mândri crai,
Nici domn peste palatul Hostroilor să stai,*
Şi-acum la pragu-ţi craii din patru zări aduşi
Cununile lor scumpe îţi dăruie supuşi.
Iar când te văd cu ochii, cuvântul li se-ngână,
Cad în genunchi de-a valma cu frunţile-n ţărână.
Ţi-aduc prinoase scumpe sultanii lumii toţi,
Şi craii, şi vlădicii, cu moşi şi cu nepoţi.
Stă scut şi pace lumii al oştii tale val,
*Cum stă-ntre stele-n ceruri lumina lui Zohal**.*
Păstreze-te-n putere Allah, şi ani destui,
Chinovnic al averii şi-al bunurilor lui.
Că tu pe-ntreg pământul ai semănat dreptate,
Şi luminezi văzduhul şi zările, pe toate.

*Hostroe este numele a doi regi persani din dinastia Sassanizilor, rămaşi legendari pentru bogăţiile lor.

**Zohal este numele arab al planetei Saturn, dar de fapt aici cuvântul se referă la Calea Lactee.